

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a opta)

14 martie 2013¹

„Concurență — Înțelegeri — Piața bananelor — Decizie de constatare a unei încălcări a articolului 81 CE — Sistem de schimb de informații — Noțiunea de practică concertată având un obiect anticoncurențial — Legătură de cauzalitate între concertare și comportamentul întreprinderilor pe piață — Încălcare unică — Imputarea încălcării — Dreptul la apărare — Amenzi — Gravitatea încălcării — Cooperare — Circumstanțe atenuante”

În cauza T-587/08,

Fresh Del Monte Produce, Inc., cu sediul în George Town, Insulele Cayman (Regatul Unit), reprezentată inițial de B. Meyring, avocat, și de E. Verghese, solicitor, ulterior de B. Meyring,

reclamantă,

susținută de

Internationale Fruchthimport Gesellschaft Weichert GmbH & Co. KG, cu sediul în Hamburg (Germania), reprezentată de A. Rinne, avocat, de C. Humpe, de S. Kon și de C. Vajda, QC,

intervenientă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată inițial de M. Kellerbauer, de A. Biolan și de X. Lewis, ulterior de M. Kellerbauer, de A. Biolan și de P. Van Nuffel, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect o cerere de anulare a Deciziei C(2008) 5955 a Comisiei din 15 octombrie 2008 privind o procedură în temeiul articolului 81 [CE] (cazul COMP/39188 – Banane) și, cu titlu subsidiar, o cerere de reducere a cuantumului amenzii,

TRIBUNALUL (Camera a opta),

compus din domnul L. Truchot, președinte, doamna M.E. Martins Ribeiro (raportor) și domnul H. Kanninen, judecători,

grefier: doamna J. Weychert, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 1 februarie 2012,

pronunță prezenta

¹ — Limba de procedură: engleza.

Hotărâre

Situația de fapt

- 1 Grupul Fresh Del Monte Produce (denumit în continuare „grupul Del Monte”) este unul dintre cei mai mari producători, comercianți și distribuitori integrați vertical de fructe și legume proaspete și proaspăt tăiate din lume, precum și unul dintre principalii producători și distribuitori de fructe și de legume preparate, de sucuri, de băuturi, de snackuri și de deserturi din Europa, din Statele Unite, din Orientul Mijlociu și din Africa. Acesta își comercializează produsele, printre care banane, în lumea întreagă sub marca Del Monte.
- 2 Fresh Del Monte Produce, Inc. (denumit în continuare „Del Monte” sau „reclamanta”) este holdingul care controlează grupul Del Monte. Acest grup activează în domeniul comercializării bananelor în Europa prin intermediul a numeroase filiale deținute în deplină proprietate, printre care Del Monte Fresh Produce International Inc. (denumită în continuare „DMFPI”), Del Monte (Germany) GmbH și Del Monte (Holland) BV.
- 3 Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert GmbH & Co. KG (denumită în continuare „Weichert” sau „Interfrucht” sau „intervenienta”) era, la momentul faptelor, o societate în comandită de drept german, implicată în principal în comercializarea bananelor, a ananasului și a altor fructe exotice în Europa de Nord. De la 24 iunie 1994 la 31 decembrie 2002, Del Monte a deținut, indirect, o participație de 80 % în societatea Weichert, în speță prin intermediul filialei sale în deplină proprietate Westeuropa-Amerika-Linie GmbH (denumită în continuare „WAL”), cumpărată în 1994 prin intermediul filialei sale Global Reefer Carriers Ltd. Weichert era distribuitorul exclusiv pentru Europa de Nord, până la 31 decembrie 2002, al bananelor marca Del Monte.
- 4 La 8 aprilie 2005, Chiquita Brands International Inc. (denumită în continuare „Chiquita”) a depus o cerere de imunitate în temeiul Comunicării Comisiei privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (JO 2002, C 45, p. 3, denumită în continuare „Comunicarea privind cooperarea”).
- 5 La 3 mai 2005, după prezentarea de către Chiquita a unor noi declarații și a unor documente suplimentare, Comisia Comunităților Europene i-a acordat o imunitate condiționată la amendă în aplicarea punctului 8 litera (a) din Comunicarea privind cooperarea.
- 6 După ce a efectuat, la 2 și la 3 iunie 2005, în temeiul articolului 20 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 [CE] și 82 [CE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167), inspecții la sediile diferitor întreprinderi și a trimis solicitări de informații în temeiul articolului 18 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia a adresat, la 20 iulie 2007, o comunicare privind obiecțiunile întreprinderilor Chiquita, Chiquita International Ltd, Chiquita International Services Group NV, Chiquita Banana Company BV, Dole Food Company, Inc (denumită în continuare „Dole”) și Dole Fresh Fruit Europe OHG, Del Monte, DMFPI, Del Monte (Germany), Del Monte (Holland), Fyffes plc (denumită în continuare „Fyffes”), Fyffes International, Fyffes Group Limited, Fyffes BV, FSL Holdings NV, Firma Leon Van Parys NV (denumită în continuare „Van Parys”) și Weichert.
- 7 Întreprinderile menționate la punctul 6 de mai sus au obținut acces la dosarul de investigare al Comisiei sub forma unei copii pe suport DVD, cu excepția înregistrărilor și a transcrierilor declarațiilor de întreprindere realizate oral de solicitantul imunității și a documentelor care se refereau la acestea, care le-au fost puse la dispoziție în incinta Comisiei.
- 8 În urma audierii întreprinderilor în cauză, care a avut loc între 4 și 6 februarie 2008, Weichert a transmis Comisiei, la 28 februarie 2008, o scrisoare care conținea comentarii și anexe.

- 9 La 15 octombrie 2008, Comisia a adoptat Decizia C(2008) 5955 final privind o procedură în temeiul articolului 81 [CE] (cazul COMP/39188 – Banane) (denumită în continuare „decizia atacată”), care a fost notificată Del Monte la 22 octombrie 2008.

Decizia atacată

- 10 Comisia arată că întreprinderile destinate ale deciziei atacate au participat la o practică concertată constând în coordonarea prețurilor de referință ale bananelor comercializate în Europa de Nord, și anume în Austria, în Belgia, în Danemarca, în Finlanda, în Germania, în Luxemburg, în Țările de Jos, precum și în Suedia, între 1 ianuarie 2000 și 31 decembrie 2002 (1 decembrie 2002 pentru Chiquita) [considerentele (1)-(3) ale deciziei atacate].
- 11 În perioada în care s-au produs faptele, importul de banane în Comunitatea Europeană era reglementat de Regulamentul (CEE) nr. 404/93 al Consiliului din 13 februarie 1993 privind organizarea comună a pieței în sectorul bananelor (JO L 47, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 12, p. 110), care prevedea un regim bazat pe contingente de import și tarify. Comisia arată că, deși contingentele de import de banane erau stabilite anual și erau alocate trimestrial cu o anumită flexibilitate limitată între trimestrele unui an calendaristic, transporturile de banane către porturile din Europa de Nord și cantitățile comercializate în această regiune erau determinate săptămânal prin deciziile de producție, de transport și de comercializare luate de producători, de importatori și de comercianți [considerentele (36), (131), (135) și (137) ale deciziei atacate].
- 12 Activitatea bananieră distingea trei categorii de mărci de banane, denumite „treimi”: bananele marca Chiquita, de calitate întâi, bananele din categoria a doua (aparținând mărcilor Dole și Del Monte) și bananele de calitate a treia (denumite de asemenea „de categoria a treia”), care includeau mai multe alte mărci de banane) Această împărțire în funcție de marcă se reflecta în stabilirea prețului bananelor [considerentul (32) al deciziei atacate].
- 13 În perioada în cauză, sectorul bananelor în Europa de Nord era organizat în cicluri săptămânale. Transportul cu vaporul al bananelor din porturile Americii Latine spre Europa dura aproximativ două săptămâni. Livrările bananelor în porturile nord-europene erau în general săptămânale și se efectuau în conformitate cu un calendar de expediție regulat [considerentul (33) al deciziei atacate].
- 14 Bananele erau expediate verzi și erau verzi când ajungeau în porturi. Ulterior, acestea fie erau livrate direct cumpărătorilor (banane verzi), fie erau supuse unui proces de maturare artificială, fiind livrate aproximativ o săptămână mai târziu (banane galbene). Procesul de maturare artificială putea fi realizat de importator ori în numele acestuia sau putea să fie organizat de cumpărător. Clienții importatorilor erau în general operatori care efectuau procesul de maturare artificială sau lanțuri de vânzare cu amănuntul [considerentul (34) al deciziei atacate].
- 15 Chiquita, Dole și Weichert își stabileau săptămânal, în speță joia dimineața, prețurile de referință pentru mărcile proprii și le comunicau clienților. Expresia „prețuri de referință” corespundea în general prețurilor de referință pentru bananele verzi, prețurile de referință pentru bananele galbene fiind formate, în mod normal, din oferta verde majorată cu o redevență de maturare [considerentul (104) al deciziei atacate].
- 16 Prețurile plătite pentru banane de comercianți cu amănuntul și de distribuitori (denumite „prețuri reale” sau „prețuri de tranzacție”) puteau să rezulte fie din negocierile care aveau loc săptămânal, în speță în zilele de joi după-amiaza și de vineri (sau mai târziu în săptămâna în curs ori la începutul săptămânii următoare), fie din punerea în aplicare a contractelor de furnizare cu formule predeterminate de stabilire a prețurilor, care menționau un preț fix ori raportau prețul la un preț de referință al vânzătorului sau al unui concurent ori un alt preț de referință, precum „prețul Aldi”. Comisia precizează că lanțul de vânzare cu amănuntul Aldi primea în fiecare joi, între orele 11

și 11.30, oferte din partea furnizorilor săi și formula ulterior o contraofertă, „prețul Aldi”, cel care era plătit furnizorilor, fiind stabilit în general către ora 14. Începând din al doilea semestru al anului 2002, „prețul Aldi” a început să fie din ce în ce mai utilizat ca indicator de calcul al prețului bananelor pentru un anumit număr de alte tranzacții, printre altele pentru cele privind bananele de marcă [considerentele (34) și (104) ale deciziei atacate].

- 17 Comisia explică faptul că întreprinderile destinate ale deciziei atacate s-au implicat în comunicări bilaterale de stabilire anticipată a prețurilor, în cadrul cărora discutau despre factorii de stabilire a prețurilor pentru banane, și anume despre factorii referitori la prețurile de referință pentru săptămâna care urma, sau au discutat ori au dezvăluit tendințele urmate de prețuri sau au oferit indicații despre prețurile de referință pentru săptămâna care urma. Aceste comunicări au avut loc înainte ca întreprinderile în cauză să își stabilească prețurile de referință, în general în zilele de miercuri, și toate aveau legătură cu viitoarele prețuri de referință [considerentul (51) și următoarele ale deciziei atacate].
- 18 Astfel, Dole a comunicat în mod bilateral atât cu Chiquita, cât și cu Weichert. Chiquita avea cunoștință despre comunicările de stabilire anticipată a prețurilor, sau cel puțin se aștepta la existența unor astfel de comunicări între Dole și Weichert [considerentul (57) al deciziei atacate].
- 19 Aceste comunicări bilaterale de stabilire anticipată a prețurilor urmăreau reducerea incertitudinii legate de comportamentul întreprinderilor în ceea ce privește prețurile de referință pe care acestea trebuiau să le stabilească în diminețile zilelor de joi [considerentul (54) al deciziei atacate].
- 20 Comisia arată că, după stabilirea prețurilor de referință joia dimineată, întreprinderile în discuție au efectuat schimburi bilaterale de prețuri de referință. Acest schimb ulterior le-a permis să controleze deciziile individuale de stabilire a prețurilor având în vedere comunicările de stabilire anticipată a prețurilor intervenite anterior și le-a consolidat legăturile de cooperare [considerentele (198)-(208), (227), (247) și (273) și următoarele ale deciziei atacate].
- 21 Potrivit Comisiei, prețurile de referință serveau cel puțin drept semnale, drept tendințe și/sau drept indicații pentru piață în ceea ce privește evoluția avută în vedere a prețului bananelor și erau importante pentru comerțul cu banane și pentru prețurile obținute. În plus, în anumite tranzacții, prețul avea o legătură directă cu prețurile de referință, în aplicarea formulelor bazate pe acestea [considerentul (115) al deciziei atacate].
- 22 Comisia consideră că întreprinderile în discuție, care au participat la concertare și care au rămas active în comerțul cu banane, au ținut seama inevitabil de informațiile primite de la concurenți cu ocazia definirii comportamentului lor pe piață, fapt pe care Chiquita și Dole l-au recunoscut expres [considerentele (228) și (229) ale deciziei atacate].
- 23 Comisia concluzionează că respectivele comunicări de stabilire anticipată a prețurilor, care au avut loc între Dole și Chiquita și între Dole și Weichert, puteau să influențeze prețurile practicate de operatori și se refereau la stabilirea prețurilor și că au dat naștere unei practici concertate având ca obiect restrângerea concurenței în sensul articolului 81 CE [considerentele (54) și (271) ale deciziei atacate].
- 24 Comisia apreciază că toate acordurile coluzive descrise în decizia atacată constituie o încălcare unică și continuă având ca obiect restrângerea concurenței în cadrul Comunității în sensul articolului 81 C.E. Răspunderea întreprinderilor Chiquita și Dole a fost reținută pentru încălcarea unică și continuă, în ansamblul său, în timp ce răspunderea Weichert nu a fost reținută decât pentru partea din încălcare la care a participat, și anume partea din încălcare care privește acordurile coluzive cu Dole [considerentul (258) al deciziei atacate].

- 25 Ținând seama de faptul că piața bananelor în Europa de Nord era caracterizată printr-un volum comercial substanțial între statele membre și că practicile coluzive acopereau o parte importantă a Comunității, Comisia consideră că respectivele acorduri au avut o incidență apreciabilă asupra schimburilor dintre statele membre [considerentul (333) și următoarele ale deciziei atacate].
- 26 Comisia arată că nu putea fi acordată nicio exceptare în temeiul articolului 81 alineatul (3) CE în absența oricărei notificări de către întreprinderi a unor acorduri sau a unei practici, condiție prealabilă aplicării articolului citat anterior în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, primul regulament de punere în aplicare a articolelor [81 CE] și [82 CE] (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3) și chiar a unor elemente care să permită să se considere că erau întrunite condițiile pentru a se beneficia de o exceptare în speță [considerentul (339) și următoarele ale deciziei atacate].
- 27 Comisia precizează că Regulamentul nr. 26 al Consiliului din 4 aprilie 1962 de aplicare a anumitor reguli de concurență în domeniul producției și comercializării de produse agricole (JO 1962, 30, p. 993, Ediție specială, 03/vol. 1, p. 3), în vigoare la momentul faptelor, care prevedea că articolul 81 CE se aplica tuturor acordurilor, deciziilor și practicilor în legătură cu producerea sau comercializarea diferitor produse, inclusiv fructele, prevedea, la articolul 2, excepții de la aplicarea articolului 81 CE. Întrucât condițiile de aplicare a acestor excepții nu sunt întrunite în speță, Comisia a concluzionat că practica concertată descrisă în decizia atacată nu putea fi exceptată în temeiul articolului 2 din Regulamentul nr. 26 [considerentul (344) și următoarele ale deciziei atacate].
- 28 Constatând că Del Monte avea, împreună cu asociații comanditați ai Weichert, posibilitatea de a exercita o influență decisivă asupra modului în care Weichert își administra activitățile și că exercitase în fapt o astfel de influență în perioada încălcării, Comisia consideră că Del Monte și Weichert constituie o unitate economică, iar această din urmă întreprindere nu și-a stabilit propria atitudine pe piață în mod independent. În consecință, a fost reținută răspunderea „în solidar” a Del Monte și a Weichert pentru încălcarea articolului 81 CE reținută în decizia atacată [considerentele (384) și (432)-(434) ale deciziei atacate].
- 29 În ceea ce privește calcularea quantumului amenzilor, Comisia a aplicat, în cadrul deciziei atacate, prevederile Orientărilor privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264, denumite în continuare „Orientările”) și ale Comunicării privind cooperarea.
- 30 Comisia a stabilit un quantum de bază al amenzii care urma să fie aplicată, care corespunde unui quantum cuprins între 0 și 30 % din valoarea vânzărilor în cauză ale întreprinderii, în funcție de gradul de gravitate a încălcării, multiplicat cu numărul de ani în care întreprinderea a participat la încălcare și cu un quantum suplimentar cuprins între 15 și 25 % din valoarea vânzărilor, pentru a descuraja întreprinderile să se angajeze în comportamente ilicite [considerentul (448) al deciziei atacate].
- 31 Aceste calcule au condus la un quantum de bază al amenzii care urma să fie aplicată de:
- 208 000 000 de euro pentru Chiquita;
 - 114 000 000 de euro pentru Dole;
 - 49 000 000 de euro pentru Del Monte și Weichert.
- 32 Quantumul de bază al amenzii care urma să fie aplicată a fost redus cu 60 % pentru toți destinatarii deciziei atacate ținând seama de regimul de reglementare specific al sectorului bananelor și pentru motivul că respectiva coordonare avea ca obiect prețurile de referință [considerentul (467) al deciziei

atacate]. O reducere de 10 % a fost acordată Weichert, care nu era informată cu privire la comunicările de stabilire anticipată a prețurilor dintre Dole și Chiquita [considerentul (476) al deciziei atacate].

33 După ajustare, quantumurile de bază se prezentau după cum urmează:

- 83 200 000 de euro pentru Chiquita;
- 45 600 000 de euro pentru Dole;
- 14 700 000 de euro pentru Del Monte și Weichert.

34 Chiquita a beneficiat de imunitate la amenzi în temeiul Comunicării privind cooperarea [considerentele (483)-(488) ale deciziei atacate]. Nicio altă ajustare nu s-a efectuat pentru Dole și nici pentru Del Monte și Weichert, quantumul final al amenzii în privința acestora corespunzând quantumurilor de bază ale amenzilor care urmau să fie aplicate prevăzute la punctul 33 de mai sus.

35 Decizia atacată cuprinde, printre altele, următoarele prevederi:

„Articolul 1

Următoarele societăți au încălcat prevederile articolului 81 [CE] prin participarea la o serie de practici concertate prin care au stabilit prețurile în sectorul bananelor:

- [Chiquita], de la 1 ianuarie 2000 la 1 decembrie 2002;
- Chiquita International Ltd, de la 1 ianuarie 2000 la 1 decembrie 2002;
- Chiquita International Services Group N.V., de la 1 ianuarie 2000 la 1 decembrie 2002;
- Chiquita Banana Company B.V., de la 1 ianuarie 2000 la 1 decembrie 2002;
- [Dole], de la 1 ianuarie 2000 la 31 decembrie 2002;
- Dole Fresh Fruit Europe OHG, de la 1 ianuarie 2000 la 31 decembrie 2002;
- [Weichert], de la 1 ianuarie 2000 la 31 decembrie 2002;
- [Del Monte], de la 1 ianuarie 2000 la 31 decembrie 2002.

Încălcarea s-a produs în următoarele state membre: Austria, Belgia, Danemarca, Finlanda, Germania, Luxemburg, Țările de Jos și Suedia.

Articolul 2

Pentru încălcarea descrisă anterior, se impun următoarele amenzi:

- [Chiquita], Chiquita International Ltd, Chiquita International Services Group N.V. și Chiquita Banana Company B.V., în solidar, o amendă în valoare de 0 euro;
- [Dole] și Dole Fresh Fruit Europe OHG, în solidar, o amendă în valoare de 45 600 000 euro;
- [Weichert] și [Del Monte], în solidar, o amendă în valoare de 14 700 000 euro;

[...]”

Procedura și concluziile părților

- 36 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 31 decembrie 2008, reclamanta a introdus prezenta acțiune.
- 37 Prin actul depus la grefa Tribunalului la 9 aprilie 2009, Weichert a solicitat să intervină în prezenta procedură în susținerea concluziilor reclamantei.
- 38 Reclamanta și Comisia și-au prezentat observațiile scrise privind această cerere de intervenție prin actele depuse la grefa Tribunalului la 18 și, respectiv, la 28 mai 2009.
- 39 Prin act depus la grefa Tribunalului la 28 mai 2009, Comisia a solicitat aplicarea regimului de confidențialitate față de Weichert în privința anumitor elemente din memoriul în apărare și din anexele sale.
- 40 Prin act depus la grefa Tribunalului la 29 mai 2009, reclamanta a solicitat aplicarea regimului de confidențialitate față de Weichert în privința anumitor elemente din cererea introductivă și din anexele sale.
- 41 Prin Ordonanța din 17 februarie 2010, Tribunalul a admis cererea de intervenție a Weichert și a dispus să îi fie comunicată o copie a tuturor actelor de procedură, într-o versiune neconfidențială.
- 42 Intervenienta a depus un memoriu în intervenție și celelalte părți au depus observațiile cu privire la acesta în termenele acordate.
- 43 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a opta) a decis deschiderea procedurii orale și, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 64 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, a adresat o întrebare reclamantei și Comisiei, invitându-le să răspundă în scris.
- 44 Del Monte, Weichert și Comisia au depus observațiile lor scrise, ca răspuns la întrebarea Tribunalului, la 4 ianuarie 2012, cea dintâi, și la 6 ianuarie 2012, ultimele două.
- 45 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 1 februarie 2012.
- 46 Reclamanta, susținută de intervenientă, solicită Tribunalului:
- anularea articolelor 1, 2, 3 și 4 din decizia atacată, în măsura în care acestea o vizează;
 - cu titlu subsidiar, reducerea considerabilă a cuantumului amenzii aplicate în temeiul articolului 2 litera (c) din decizia atacată;
 - obligarea Comisiei Europene la plata cheltuielilor de judecată.
- 47 Comisia solicită Tribunalului:
- respingerea acțiunii;
 - obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la concluziile prin care se solicită anularea deciziei atacate

- 48 În înscrisurile sale, reclamanta a invocat șase motive de anulare a deciziei atacate, întemeiate, în primul rând, pe o încălcare a articolului 81 CE și a articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1/2003, din cauza răspunderii solidare cu Weichert reținute de Comisie, în al doilea rând, pe o încălcare a articolului 253 CE, întrucât Comisia nu a explicat în ce mod reclamanta putea deține și exercita efectiv o influență decisivă asupra Weichert, în al treilea rând, pe o încălcare a dreptului la apărare, din cauza refuzului Comisiei de a dezvălui probe pertinente, în al patrulea rând, pe o încălcare a articolului 81 CE, din cauza concluziei eronate cu privire la existența unei practici concertate având un obiect anticoncurențial, în al cincilea rând, pe o încălcare a dreptului de a fi ascultat și, în al șaselea rând, pe o încălcare a articolului 81 CE, a articolului 7 din Regulamentul nr. 1/2003 și a articolului 253 CE, din cauza caracterului eronat al dispozitivului deciziei atacate.
- 49 Tribunalul apreciază că ansamblul acestor motive trebuie privit ca fiind întemeiat, pe de o parte, pe o încălcare a articolelor 81 CE și 253 CE și, pe de altă parte, pe o încălcare a dreptului la apărare.

1. Cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea articolelor 81 CE și 253 CE

Cu privire la imputarea încălcării în sarcina Del Monte

Considerații introductive

- 50 În ceea ce privește răspunderea solidară a unei societăți-mamă pentru comportamentul filialei sale, trebuie amintit că faptul că o filială are personalitate juridică distinctă nu este suficient pentru a înlătura posibilitatea ca societății-mamă să i se impute comportamentul acesteia (Hotărârea Curții din 14 iulie 1972, Imperial Chemical Industries/Comisia, 48/69, Rec., p. 619, punctul 132).
- 51 Astfel, dreptul concurenței al Uniunii Europene vizează activitățile întreprinderilor, iar noțiunea de întreprindere cuprinde orice entitate care exercită o activitate economică, independent de statutul juridic al acestei entități și de modul său de finanțare (Hotărârea Curții din 10 septembrie 2009, Akzo Nobel și alții/Comisia, C-97/08 P, Rep., p. I-8237, punctele 54 și 55, și Hotărârea Curții din 29 septembrie 2011, Elf Aquitaine/Comisia, C-521/09 P, Rep., p. I-8947, punctul 53).
- 52 Instanța Uniunii Europene a precizat de asemenea că noțiunea de întreprindere, plasată în acest context, trebuie să fie înțeleasă în sensul că desemnează o unitate economică, chiar dacă, din punct de vedere juridic, această unitate economică este constituită din mai multe persoane fizice sau juridice (Hotărârea Curții din 14 decembrie 2006, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, Rec., p. I-11987, punctul 40, și Hotărârea Elf Aquitaine/Comisia, punctul 51 de mai sus, punctul 53). Instanța a subliniat astfel că, în vederea aplicării normelor de concurență, nu este determinantă separarea formală dintre două societăți, rezultată din personalitatea lor juridică distinctă, importantă fiind existența sau inexistența unui comportament unitar al acestora pe piață. Astfel, poate fi necesar să se stabilească dacă două societăți cu personalități juridice distincte formează sau fac parte din una și aceeași întreprindere sau entitate economică ce prezintă un comportament unic pe piață (Hotărârea Imperial Chemical Industries/Comisia, punctul 50 de mai sus, punctul 140, și Hotărârea Tribunalului din 15 septembrie 2005, DaimlerChrysler/Comisia, T-325/01, Rec., p. II-3319, punctul 85).
- 53 În cazul în care o astfel de entitate economică încalcă normele de concurență, răspunderea pentru această încălcare revine entității respective, potrivit principiului răspunderii personale (a se vedea Hotărârile Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 51 de mai sus, punctul 56, și Elf Aquitaine/Comisia, punctul 51 de mai sus, punctul 53 și jurisprudența citată).

- 54 Astfel, comportamentul unei filiale poate fi imputat societății-mamă în special atunci când, deși are personalitate juridică distinctă, această filială nu își decide în mod autonom comportamentul pe piață, ci aplică în esență instrucțiunile care îi sunt date de societatea-mamă, având în vedere mai ales legăturile economice, organizatorice și juridice care unesc aceste două entități juridice (Hotărârea Curții din 16 noiembrie 2000, *Metsä-Serla și alții/Comisia*, C-294/98 P, Rec., p. I-10065, punctul 27, Hotărârea Curții din 28 iunie 2005, *Dansk Rørindustri și alții/Comisia*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, Rec., p. I-5425, punctul 117, și Hotărârea *Elf Aquitaine/Comisia*, punctul 51 de mai sus, punctul 54).
- 55 Astfel, într-un asemenea caz, societatea-mamă și filiala sa fac parte din aceeași unitate economică și, prin urmare, formează o singură întreprindere, în sensul jurisprudenței menționate mai sus. În consecință, nu o relație de instigare privind încălcarea între societatea-mamă și filiala sa, nici, cu atât mai puțin, o implicare a celei dintâi în respectiva încălcare, ci faptul că acestea constituie o singură întreprindere în sensul articolului 81 CE permite Comisiei să adreseze societății-mamă decizia prin care se aplică amenzi (Hotărârile *Akzo Nobel și alții/Comisia*, punctul 51 de mai sus, punctul 59, și *Elf Aquitaine/Comisia*, punctul 51 de mai sus, punctul 55).
- 56 În această privință, trebuie precizat că Comisia nu se poate limita numai la a constata că o întreprindere poate exercita o influență decisivă asupra unei alte întreprinderi, fără să fie necesar să verifice dacă această influență a fost exercitată efectiv. Dimpotrivă, Comisia are, în principiu, obligația de a demonstra existența unei astfel de influențe decisive pe baza unui ansamblu de elemente de fapt, printre care se numără în special eventualele prerogative de conducere pe care una dintre aceste întreprinderi le are în raport cu cealaltă (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 2 octombrie 2003, *Aristrain/Comisia*, C-196/99 P, Rec., p. I-11005, punctele 96-99, Hotărârea *Dansk Rørindustri și alții/Comisia*, punctul 54 de mai sus, punctele 118-122, și Hotărârea Tribunalului din 27 septembrie 2006, *Avebe/Comisia*, T-314/01, Rec., p. II-3085, punctul 136).
- 57 În cazul particular în care o societate-mamă deține 100 % din capitalul filialei sale care a săvârșit o încălcare a normelor de concurență ale Uniunii, pe de o parte, această societate-mamă poate exercita o influență decisivă asupra comportamentului respectivei filiale și, pe de altă parte, există o prezumție relativă potrivit căreia societatea-mamă exercită în mod efectiv o influență decisivă asupra comportamentului filialei sale (Hotărârile *Akzo Nobel și alții/Comisia*, punctul 51 de mai sus, punctul 60, și *Elf Aquitaine/Comisia*, punctul 51 de mai sus, punctul 56).
- 58 În aceste condiții, este suficient să dovedească de către Comisie că întregul capital al unei filiale este deținut de societatea sa mamă pentru a prezuma că aceasta din urmă exercită o influență decisivă asupra politicii comerciale a filialei. Prin urmare, Comisia va fi în măsură să considere societatea-mamă ca fiind obligată în solidar la plata amenzii aplicate filialei sale, cu excepția cazului în care această societate-mamă, căreia îi revine obligația de a răsturna această prezumție, prezintă elemente de probă suficiente de natură să demonstreze că filiala sa se comportă în mod autonom pe piață (Hotărârea Curții din 20 ianuarie 2011, *General Química și alții/Comisia*, C-90/09 P, Rep., p. I-1, punctul 40, și Hotărârea *Elf Aquitaine/Comisia*, punctul 51 de mai sus, punctul 57).
- 59 Criticile reclamantei potrivit cărora, pe de o parte, Comisia a încălcat articolul 253 CE prin nemotivarea suficientă a deciziei atacate în ceea ce privește imputarea încălcării săvârșite de Weichert și, pe de altă parte, Comisia a încălcat articolul 81 CE întrucât i-a imputat o astfel de încălcare trebuie să fie examinate în lumina jurisprudenței amintite mai sus.

Cu privire la încălcarea obligației de motivare

- 60 Reclamanta, societate care controlează grupul Del Monte, susține că Comisia nu și-a îndeplinit obligația de motivare întrucât nu i-a explicat cum putea deține și exercita efectiv o influență decisivă asupra Weichert. Teza Comisiei privind răspunderea societății-mamă se bazează pe existența a două

legături între Weichert și grupul menționat, și anume participarea WAL în calitate de comanditar la capitalul Weichert și acordul de distribuție încheiat între Weichert și DMFPI. Or, decizia atacată nu ar cuprinde nici cea mai mică frază care să explice în ce mod Del Monte ar fi exercitat ea însăși o influență decisivă asupra Weichert, precum și legăturile existente între WAL, DMFPI și Del Monte.

- 61 Potrivit unei jurisprudențe constante, motivarea impusă de articolul 253 CE trebuie să fie adaptată naturii actului în cauză și trebuie să menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul instituției care a emis actul, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile măsurii luate, iar instanței competente, să își exercite controlul. Cerința motivării trebuie apreciată în funcție de împrejurările cauzei, în special de conținutul actului, de natura motivelor invocate și de interesul de a primi explicații propriu destinatarului actului sau altor persoane vizate în mod direct și individual de acest act. Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente, în măsura în care problema dacă motivarea unui act respectă condițiile impuse de articolul 253 CE trebuie să fie apreciată nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în raport cu contextul său, precum și cu ansamblul normelor juridice care reglementează materia respectivă (a se vedea Hotărârea Curții din 2 aprilie 1998, Comisia/Sytraval și Brink's France, C-367/95 P, Rec., p. I-1719, punctul 63 și jurisprudența citată, și Hotărârea Tribunalului din 4 iulie 2006, Hoek Loos/Comisia, T-304/02, Rec., p. II-1887, punctul 58).
- 62 În particular, Comisia nu este obligată să adopte o poziție cu privire la elemente care în mod vădit nu au legătură cu cauza, sunt lipsite de semnificație sau sunt în mod clar secundare (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Sytraval și Brink's France, punctul 61 de mai sus, punctul 64, Hotărârea Tribunalului din 15 iunie 2005, Corsica Ferries France/Comisia, T-349/03, Rec., p. II-2197, punctul 64, și Hotărârea Tribunalului din 16 iunie 2011, L'Air liquide/Comisia, T-185/06, Rep., p. II-2809, punctul 64).
- 63 De asemenea, potrivit unei jurisprudențe constante, atunci când o decizie în temeiul articolului 81 CE privește o pluralitate de destinatari și se pune problema imputabilității încălcării, aceasta trebuie să cuprindă o motivare suficientă în raport cu fiecare dintre destinatari, în special cu aceia dintre ei care, potrivit deciziei respective, trebuie să poarte răspunderea pentru această încălcare (Hotărârea Tribunalului din 28 aprilie 1994, AWS Benelux/Comisia, T-38/92, Rec., p. II-211, punctul 26, și Hotărârea Tribunalului din 27 septembrie 2006, Akzo Nobel/Comisia, T-330/01, Rec., p. II-3389, punctul 93). Astfel, în privința unei societăți-mamă considerate responsabilă în solidar pentru încălcare, o asemenea decizie trebuie, în principiu, să conțină o prezentare detaliată a motivelor de natură să justifice imputabilitatea încălcării societății respective (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, SCA Holding/Comisia, T-327/94, Rec., p. II-1373, punctele 78-80, și Hotărârea Tribunalului din 16 iunie 2011, FMC/Comisia, T-197/06, Rep., p. II-3179, punctul 45).
- 64 În speță, în primul rând, trebuie să se constate că Comisia a descris în mod clar, în decizia atacată, structura grupului Del Monte.
- 65 Astfel, Comisia a precizat că Del Monte era holdingul care controla grupul Del Monte, acesta activând în comercializarea bananelor în Europa prin intermediul a numeroase filiale „deținute în deplină proprietate”, printre care DMFPI [considerentul (19) al deciziei atacate].
- 66 Comisia a indicat de asemenea că, de la 24 iunie 1994 la 31 decembrie 2002, Del Monte a deținut, indirect, 80 % din capitalul social al Weichert, prin intermediul filialei sale deținute în deplină proprietate WAL, cumpărată în 1994 prin intermediul filialei sale Global Reefer Carriers, restul capitalului social al Weichert fiind deținut, începând din martie 1999, de persoane fizice, și anume domnul D. W. și cei doi fii ai săi, domnii A. W. și H. W. (denumiți în continuare, împreună, „familia W.”), în calitate lor de asociați comanditați, și de o societate cu răspundere limitată, Interfrucht Beteiligungsgesellschaft mbH [considerentele (15) și (381) ale deciziei atacate].

- 67 Comisia a expus principiile pe care intenționa să le aplice pentru a defini destinatele deciziei atacate făcând referire la jurisprudența relevantă a Curții și a Tribunalului privind noțiunea de întreprindere în sensul articolului 81 CE [considerentele (360)-(366) ale deciziei atacate]. Comisia a amintit, printre altele, că putea prezuma că o societate-mamă exercita efectiv o influență decisivă asupra filialei sale deținute în proporție de 100 %, societatea-mamă având totuși posibilitatea de a răsturna această prezumție prin prezentarea unor probe suficiente ale faptului că filiala își determinase în mod autonom comportamentul pe piață [considerentul (364) al deciziei atacate].
- 68 Ansamblul elementelor menționate la punctele 65-67 de mai sus figura deja la punctele 17, 27, 441 și 475 din comunicarea privind obiecțiunile adresată reclamantei, iar expunerea acestora permitea reclamantei să cunoască motivele pentru care Comisia considera că, în cadrul grupului Del Monte, aceasta exercita efectiv o influență decisivă asupra WAL și a DMFPI.
- 69 În această privință, Comisia observă, fără să fie contrazisă de reclamantă, că aceasta din urmă nu a încercat, în cursul procedurii administrative, să răstoarne prezumția întemeiată pe deținerea totalității capitalului filialelor sale WAL și DMFPI și afirmă, în mod întemeiat, că nu avea, așadar, obligația de a explica mai detaliat modul în care aceasta își exercita influența asupra întreprinderilor respective.
- 70 În decizia atacată, Comisia a examinat, așadar, aspectul dacă Del Monte era în măsură să exercite și exercitase efectiv o influență decisivă asupra Weichert și, constatând că Del Monte nu deținea, indirect, decât 80 % din capitalul social al Weichert, a apreciat că prezumția unei influențe decisive exercitate de o societate-mamă asupra filialei sale deținute în proporție de 100 % nu era aplicabilă în privința Del Monte [considerentul (384) al deciziei atacate].
- 71 Contrar a ceea ce lasă să se înțeleagă reclamanta în înscrisurile sale, aprecierea potrivit căreia „prezumția exercitării unei influențe decisive [...] nu se aplică în ceea ce [o] privește” nu se poate referi la relațiile dintre aceasta și filialele sale WAL și DMFPI.
- 72 În al doilea rând, Comisia a indicat că, mai degrabă decât o filială a Del Monte, Weichert era un parteneriat între Del Monte, asociat comanditar, și, inițial, domnul D. W., apoi, începând din martie 1999, familia W., în calitatea lor de asociați comanditați. Relația comercială dintre asociații din această întreprindere comună a fost stabilită prin acordul de asociere, destinat să definească statutele societății în comandită și mai precis mecanismele de control și de conducere, și printr-un acord exclusiv de distribuție privind bananele furnizate de Del Monte în vederea importului lor în Comunitate [considerentele (382) și (383) ale deciziei atacate].
- 73 Pe baza documentelor cuprinse în dosar și a declarațiilor Weichert, Comisia a considerat că „Del Monte avea (împreună cu familia W., în calitatea [sa] de asociat comanditar) posibilitatea de a exercita o influență decisivă asupra modului în care Weichert își administra activitățile și exercita în fapt o asemenea influență și în perioada în cauză” [considerentul (384) al deciziei atacate]. Comisia a indicat de asemenea că, „[î]n perioada încălcării [cuprinsă între 2000 și 2002], Weichert [se afla] sub influența decisivă a asociaților care înființaseră împreună această întreprindere sub forma unei KG în cadrul unui acord comun” [considerentul (385) al deciziei atacate].
- 74 În considerentul (386) al deciziei atacate, Comisia a afirmat că, „[p]ână la finalul lunii decembrie 2002, Del Monte exercita împreună cu [familia W., în calitatea sa de asociat comanditar,] o funcție de supraveghere și de administrare asupra Weichert” și a menționat, cu titlu de justificare a acestei concluzii, diferite fapte, grupate în trei rubrici, și anume rubrica intitulată „Decizii strategice importante ale Weichert care necesită acordul tuturor asociaților” [considerentul (387) al deciziei atacate], rubrica intitulată „Del Monte era capabilă să influențeze Weichert în administrare și în problemele de stabilire a prețurilor și de comercializare și există dovezi care atestă că Del Monte a exercitat efectiv această influență” [considerentele (388)-(391) ale deciziei atacate] și rubrica intitulată „Del Monte era în măsură să primească în mod regulat prețuri și informații despre piață din partea Weichert și le primea într-adevăr” [considerentele (392)-(393) ale deciziei atacate].

75 După ce a examinat și a respins argumentele Del Monte prin care aceasta contesta orice posibilitate de exercitare efectivă din partea sa a unei influențe decisive asupra Weichert [considerentele (394)-(433) ale deciziei atacate], Comisia a concluzionat că Weichert alcătuiă o unitate economică cu Del Monte întrucât Weichert nu își stabilea atitudinea pe piață în mod independent [considerentul (432) al deciziei atacate].

76 În aceste împrejurări, nicio încălcare a articolului 253 CE nu poate fi imputată Comisiei.

Cu privire la criteriul de imputabilitate aplicat în decizia atacată

77 Reclamanta susține că Comisia a declarat că aceasta răspunde „în solidar” pentru comportamentul Weichert „numai” în temeiul unui pretins control comun, care nu poate fi niciodată suficient pentru a stabili o astfel de răspundere. Reclamanta amintește că articolul 81 CE se aplică „întreprinderilor”, iar nu entităților juridice, și că, în consecință, răspunderea mai multor entități juridice poate fi reținută pentru o încălcare dacă acestea fac parte dintr-o unică întreprindere. Potrivit reclamantei, Comisia susține, în contradicție cu jurisprudența și cu practica sa decizională anterioară anului 2007, că faptul că o entitate juridică exercită controlul comun asupra unei alte entități juridice este suficient pentru a stabili că acestea fac parte dintr-o întreprindere unică.

78 Această argumentație a reclamantei se întemeiază pe o premisă greșită și trebuie, așadar, să fie respinsă.

79 Astfel, trebuie amintit că Comisia a expus principiile pe care intenționa să le aplice pentru a defini destinațiile deciziei atacate făcând trimitere la jurisprudența relevantă a Curții și a Tribunalului privind noțiunea de întreprindere în sensul articolului 81 CE [considerentele (360)-(366) ale deciziei atacate]. Constatând că prezumția exercitării unei influențe decisive legate de deținerea în totalitate a capitalului social nu era aplicabilă în privința Del Monte în ceea ce privește relația sa cu Weichert, Comisia a indicat că „a examinat aspectul dacă Del Monte era în măsură să exercite și exercitase efectiv o influență asupra Weichert, determinând comportamentul acesteia pe piață” [considerentul (384) al deciziei atacate].

80 Dintr-o lectură de ansamblu a deciziei atacate rezultă că, deși Comisia a considerat efectiv, în principal în lumina legăturilor de capital și a cuprinsului acordului de asociere dintre Weichert și WAL, că Del Monte exercitase, împreună cu asociații comanditați, un control comun asupra Weichert, nu s-a limitat la această constatare privind capacitatea de a exercita o influență decisivă, ci a examinat și a verificat dacă Del Monte exercitase în mod concret o astfel de influență asupra Weichert.

81 În susținerea afirmațiilor sale, reclamanta se referă la considerentul (384) al deciziei atacate, pe care îl reproduce în parte în memoriul în replică, sugerând în mod eronat că Comisia a afirmat în acesta că, întrucât „Del Monte avea (împreună cu comanditații [...]), posibilitatea de a exercita o influență decisivă asupra modului în care Weichert își administrea afacerile”, Del Monte și Weichert constituiau o întreprindere unică, deși această din urmă mențiune nu figurează în considerentul amintit.

82 Pe de altă parte, decizia atacată nu conține nicio mențiune potrivit căreia Del Monte și Weichert constituiau o unitate economică pentru simplul fapt că cea dintâi exercita, împreună cu asociații comanditați, controlul asupra celei de a doua.

83 Reclamanta afirmă de asemenea că este imposibil să fie conciliat criteriul privind necesitatea de a demonstra că filiala aplica în esență instrucțiunile societății-mamă cu noțiunea de control comun, întrucât „o societate-mamă care exercită un control comun poate să nu dețină nimic mai mult decât drepturi de veto”. Reclamanta adaugă că însuși principiul răspunderii personale este pus sub semnul

întrebării dacă o entitate, care nu deține nimic mai mult decât drepturi de veto limitate asupra anumitor elemente ale comportamentului unei societăți, poate fi considerată responsabilă pentru comportamentul acestei societăți, care nu se află sub controlul său.

- 84 Aceste considerații cu caracter general nu permit, nici ele, să fie constatată în speță o încălcare a articolului 81 CE prin imputarea încălcării săvârșite de Weichert în sarcina Del Monte.
- 85 Astfel cum subliniază în mod întemeiat Comisia în înscrisurile sale, imputarea încălcării săvârșite de Weichert nu se bazează numai pe competențele pe care le acorda articolul 7 alineatele (2) și (3) din acordul de asociere societății Del Monte, în speță drepturi de veto în privința anumitor decizii referitoare la funcționarea întreprinderii, ci pe un ansamblu mai larg de elemente privind legăturile juridice, organizaționale și economice care uneau Del Monte și Weichert și care caracterizează, potrivit Comisiei, o influență globală a primei societăți asupra celei de a doua.
- 86 În măsura în care argumentația reclamantei poate fi interpretată în sensul că numai controlul exclusiv al societății-mamă asupra filialei poate permite să se constate că aceste două entități juridice constituie o întreprindere și să se impute primei entități comportamentul ilicit al celei de a doua, această argumentație trebuie de asemenea să fie respinsă.
- 87 Curtea a hotărât deja că exercitarea de către două societăți-mamă independente una de alta a unui control comun asupra filialei lor nu se opune, în principiu, constatării de către Comisie a existenței unei unități economice între una dintre aceste societăți-mamă și filiala în cauză și că situația este aceeași chiar dacă societatea-mamă dispune de o parte din capitalul filialei mai puțin importantă decât cealaltă societate-mamă (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 16 decembrie 2010, *AceaElectrabel Produzione/Comisia*, C-480/09 P, Rep., p. I-13355, punctul 64).
- 88 În Hotărârea Avebe/Comisia, punctul 56 de mai sus, Tribunalul a confirmat temeinicia unei decizii a Comisiei de a imputa în sarcina a două societăți care participă fiecare în proporție de 50 % la o filială și care dispun de prerogative de conducere comune privind gestiunea comercială a acesteia din urmă răspunderea pentru comportamentul ilicit al filialei menționate. Tribunalul a arătat, în acea cauză, că cei doi asociați care dețineau fiecare 50 % din întreprinderea comună în cauză nu puteau decât împreună să acționeze și să semneze în numele întreprinderii comune, să o angajeze în raporturile cu terții și să angajeze terți în raporturile cu aceasta, precum și să primească sau să cheltuiască fonduri în numele său. În plus, administrarea cotidiană era asigurată de doi directori, numiți fiecare de către o societate-mamă. În sfârșit, acestea din urmă își asumau în mod nelimitat și solidar obligațiile întreprinderii comune.
- 89 Diferențele subliniate de reclamantă între cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Avebe/Comisia, punctul 56 de mai sus, și prezenta procedură nu repun în discuție soluția de principiu reținută în această hotărâre.
- 90 Reclamanta susține, în sfârșit, că Comisia a interpretat corect articolul 81 CE, cu privire la problema imputabilității unei încălcări, până în anul 2007 și că teza contrară, pe care Comisia o susține în prezent, potrivit căreia controlul comun justifică răspunderea unei societăți-mamă, este eronată.
- 91 Trebuie amintit, în această privință, că, în repetate rânduri, Curtea a statuat în sensul că practica decizională anterioară a Comisiei nu constituie un cadru juridic pentru amenzi în materie de concurență și că deciziile privind alte cauze au un caracter indicativ în ceea ce privește existența discriminărilor (Hotărârea Curții din 21 septembrie 2006, *JCB Service/Comisia*, C-167/04 P, Rec., p. I-8935, punctul 205). Rezultă că reclamanta nu poate invoca politica decizională a Comisiei în fața instanței Uniunii (Hotărârea Curții din 24 septembrie 2009, *Erste Group Bank și alții/Comisia*, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P și C-137/07 P, Rep., p. I-8681, punctul 123).

Cu privire la existența unei unități economice alcătuite din Del Monte și din Weichert

– Cu privire la acordul de asociere

- 92 Trebuie să se arate că, pe întreaga durată a încălcării, Weichert era o societate în comandită de drept german, care distinge două tipuri de asociați în cadrul unei astfel de persoane juridice, și anume comanditații și comanditarii.
- 93 Se precizează în mod clar în decizia atacată [considerentele (399) și (400)] că, potrivit dispozițiilor relevante ale Handelsgesetzbuch (Codul comercial german, denumit în continuare „HGB”), comanditarii sunt excluși în general de la administrarea afacerilor unei societăți în comandită și nu se pot opune acțiunilor adoptate de comanditat, cu excepția măsurilor care nu se înscriu în desfășurarea obișnuită a activității.
- 94 Administrarea activităților zilnice este, așadar, încredințată în mod normal comanditatului, care răspunde, personal și în mod nelimitat, de pasivul social, spre deosebire de comanditar, a cărui răspundere este limitată la aportul său. Comisia precizează astfel, în considerentul (382) al deciziei atacate, că, în timp ce reprezentanții familiei W. erau asociații administratori generali, cu o răspundere personală și nelimitată pentru Weichert, Del Monte avea rolul partenerului, furnizând principalele resurse financiare sau deținând principalele interese financiare însoțite de o răspundere limitată.
- 95 Comisia a subliniat, fără a fi contrazisă de reclamantă, că se putea deroga în mod legal de la dispozițiile HGB privind funcționarea societății în comandită, printr-un acord al asociaților, ceea ce s-a întâmplat în speță cu acordul de asociere din 12 martie 1992, modificat la 28 martie 1996 și la 1 iunie 1999 [considerentele (381), (399) și (401) ale deciziei atacate].
- 96 Comisia și reclamanta sunt în dezacord, în schimb, cu privire la întinderea acordului de asociere.
- 97 Reclamanta susține că acordul de asociere nu a modificat, ci mai degrabă a întărit, repartizarea competențelor între asociați, astfel cum este definită de HGB, prin intermediul unor dispoziții specifice care întăresc poziția de control a comanditaților. Reclamanta nu ar fi deținut decât drepturi de veto limitate, care permit numai blocarea anumitor acte specifice care nu privesc administrarea și activitățile cotidiene ale Weichert, ceea ce ar corespunde principiilor generale enunțate la articolul 164 din HGB, potrivit căruia „[c]omanditarii sunt excluși de la administrarea întreprinderii; aceștia nu se pot opune unui act decis de comanditați, cu excepția cazului în care acest act depășește cadrul normal al activităților societății”. Reclamanta afirmă că Comisia nici măcar nu a demonstrat că aceasta a avut cel puțin ocazia de a exercita aceste drepturi de veto, care nu au fost de fapt utilizate niciodată.
- 98 Deși Comisia arată, într-adevăr, în decizia atacată că, potrivit articolului 7 alineatul (1) din acordul de asociere, „asociatul care suportă o răspundere personală, domnul D. W., este autorizat și obligat să reprezinte și să administreze societatea”, aceasta se referă la alte dispoziții ale acordului menționat pentru a afirma că el oferea în mod clar comanditarului, și anume Del Monte, prin intermediul filialei sale WAL, drepturile legale și mijloacele necesare pentru a influența cursul activităților derulate de Weichert.
- 99 Astfel, Comisia menționează, în considerentul (387) al deciziei atacate, articolul 7 alineatul (2) din acordul de asociere, care impunea condiția unanimității voturilor asociaților pentru adoptarea propunerilor anuale scrise ale comanditaților privind bugetul, precum și planurile de investiții și de resurse umane. Măsurile propuse de comanditați nu puteau, așadar, să fie puse în aplicare în absența unui acord unanim, iar comanditații erau ținuti de acestea în cazul adoptării. În plus, trebuie să se sublinieze că reclamanta indică ea însăși că articolul 7 alineatul (2) din acordul de asociere prevedea „trei drepturi de veto de nivel înalt”.

- 100 În plus, Comisia subliniază că articolul 7 alineatul (3) din acordul de asociere prevedea că asociații comanditați trebuiau să solicite acordul scris prealabil al tuturor asociațiilor pentru un anumit număr de acte [considerentul (387) al deciziei atacate]. Din acordul de asociere rezultă că aceste acte includeau cumpărarea și vânzarea oricăror bunuri imobile și a oricăror participații la capital sau a altor participații în alte întreprinderi, investițiile de mai mult de 100 000 de mărci germane (DEM), împrumuturile către salariați în quantum mai mare de 10 000 DEM, împrumuturile în beneficiul Weichert care nu se înscriu în cursul obișnuit al activității, emisiunile de garanții de către Weichert, orice fel de remunerații acordate asociatului girant și orice acord încheiat de asociatul sau de asociații giranți prin care se instituie obligații regulate de plată ale Weichert în quantum mai mare de 10 000 DEM pe lună, cu excepția contractelor de muncă, cel puțin atunci când prevăd o remunerație anuală mai mică de 60 000 DEM.
- 101 Astfel, rezultă că ansamblul actelor importante, care au în mod necesar un efect, chiar indirect, asupra administrării Weichert, nu puteau fi adoptate fără consimțământul comanditarului.
- 102 În ceea ce privește afirmația reclamantei privind lipsa punerii în aplicare a „drepturilor de veto” ale comanditarului, trebuie să se arate că o astfel de situație ar fi pur și simplu de natură să caracterizeze o funcționare normală a Weichert în perioada încălcării și eficacitatea acordului de asociere, cu excepția cazului în care reclamanta intenționează să susțină că asociații comanditați au acționat fără să respecte termenii acordului menționat, mai precis cei ai articolului 7 alineatele (2) și (3), și că acest acord era în realitate lipsit de orice efect util.
- 103 În această privință, trebuie subliniat că reclamanta afirmă că Comisia nu a prezentat niciun element de probă care să demonstreze că bugetele sau planurile de investiții sau de resurse umane i-au fost prezentate vreodată pentru aprobare și că asociatul comanditat a efectuat, în schimb, investiții care necesitau consimțământul său în temeiul articolului 7 alineatul (3), fără ca măcar să îl informeze și cu atât mai puțin să îi solicite consimțământul.
- 104 Trebuie amintită în acest stadiu jurisprudența Curții potrivit căreia revine părții sau autorității care invocă o încălcare a normelor de concurență sarcina de a demonstra existența acesteia și întreprinderea sau asocierea de întreprinderi care invocă un mijloc de apărare împotriva constatării unei încălcări are obligația de a face dovada că sunt îndeplinite condițiile de aplicare a acestui mijloc de apărare, astfel încât autoritatea va trebui atunci să recurgă la alte elemente de probă. Astfel, deși potrivit acestor principii sarcina legală a probei revine fie Comisiei, fie întreprinderii sau asociației în cauză, elementele de fapt pe care o parte le invocă pot fi de natură să oblige cealaltă parte să furnizeze o explicație sau o justificare, în lipsa căreia se poate concluziona că au fost respectate normele în materie de sarcină a probei (Hotărârea Curții din 1 iulie 2010, Knauf Gips/Comisia, C-407/08 P, Rep., p. I-6371, punctul 80).
- 105 În speță, în susținerea concluziilor sale potrivit cărora Del Monte era în măsură să exercite și a exercitat efectiv o influență decisivă asupra Weichert, Comisia s-a întemeiat în special pe acordul de asociere, ale cărui cuprins și efecte juridice în privința asociațiilor nu sunt contestate de părți.
- 106 Prin urmare, îi revine reclamantei, care invocă lipsa efectivității anumitor clauze din acordul de asociere, obligația de a proba acest fapt și trebuie să se constate că ea menționează, în această privință, o singură decizie de investiție cu privire la care nu ar fi fost informată, și anume o nouă instalație la Hamburg (Germania), cuprinzând un centru de distribuție, care a fost deschisă în 1997 și care a costat mai multe milioane de mărci germane. În afară de faptul că proiectul în cauză a fost finalizat în 1997, cu alte cuvinte, înainte de perioada încălcării, trebuie să se arate că reclamanta nu furnizează niciun element de natură să demonstreze nerespectarea de către comanditat, cu această ocazie, a prevederilor acordului de asociere, deși costul și durata realizării unei astfel de investiții exclud orice posibilitate de disimulare. Având în vedere diferitele mesaje adresate de reclamantă către Weichert

pentru a-și exprima nemulțumirea în legătură cu anumite decizii tarifare, este puțin plauzibil că aceasta a putut să admită, fără nicio reacție, o încălcare gravă a articolului 7 alineatul (3) din acordul de asociere.

- 107 Comisia menționează de asemenea, în decizia atacată, articolul 7 alineatul (4) din acordul de asociere, care prevedea că „asociatul care suportă o răspundere personală [va fi] obligat să furnizeze reprezentantului autorizat al asociațiilor cu răspundere limitată, la cererea acestora, informații cu privire la situația întreprinderii în general, cu privire la măsuri de administrare specifice, precum și cu privire la planul de administrare și să îl autorizeze să examineze registrele societății” [considerentul (387) al deciziei atacate].
- 108 Articolul 7 alineatul (4) din acordul de asociere, care completează în mod clar atribuțiile definite la articolul 7 alineatele (2) și (3) din acest acord, stabilește o legătură directă între drepturile conferite comanditarului și administrarea Weichert. În plus, rezultă de aici că dreptul la informație și dreptul de acces la documentele întreprinderii, care permit verificarea de către comanditar a informațiilor primite, puteau fi exercitate în orice moment și nu erau limitate, contrar afirmațiilor reclamantei, la date pur istorice.
- 109 Comisia a mai arătat că acordul de asociere nu permitea să se concluzioneze că asociatul sau asociații comanditați aveau singuri dreptul de inițiativă pentru a propune deciziile destinate a fi adoptate de asociații, pentru aspectele obișnuite sau pentru cele extraordinare care depășesc administrarea curentă a activității. Articolul 8 alineatul (2) din acest acord arăta că asociații comanditați trebuiau să țină o reuniune extraordinară a asociaților dacă un comanditar, care deține un anumit procent din capitalul social, solicita acest lucru în scris, precizând problemele de pe ordinea de zi care trebuie să fie discutate. Del Monte, deținătoare a 80 % din capitalul social al Weichert prin intermediul filialei sale WAL, se afla în situația de a solicita în orice moment organizarea unei reuniuni extraordinare a asociaților, independent de orice referire specifică la „interesul întreprinderii”, spre deosebire de comanditați [considerentul (408) al deciziei atacate], cu privire la orice aspect care interesa bunul mers al întreprinderii. Reclamanta nu a formulat nicio observație în legătură cu această clauză din acordul de asociere.
- 110 Reclamanta evidențiază alte prevederi ale acordului de asociere de natură să întărească atribuțiile de administrare încredințate comanditarului prin articolul 7 alineatul (1) din acordul menționat.
- 111 Mai întâi, reclamanta face trimitere la articolul 9 alineatul (2) din acordul de asociere, din care rezultă că deciziile adunării asociaților trebuie să fie adoptate cu majoritate de voturi pentru a fi efective și întotdeauna cu aprobarea comanditarului.
- 112 Comisia admite că această prevedere echivala cu un „drept de veto al comanditaților”, subliniind totuși că nu excludea posibilitatea ca asociatul comanditar să exercite o influență asupra deciziilor în cauză. Potrivit articolului 9 alineatul (1) din acordul de asociere, fiecare asociat avea un număr de voturi corespunzător contribuției sale la capital, respectiv un vot pentru 1 000 DEM de aport. Potrivit acordului de asociere, aporturile respective ale asociaților la capitalul Weichert erau stabilite astfel: 6,5 milioane DEM pentru WAL, 1 000 DEM pentru Interfrucht Beteiligungsgesellschaft și 1,5 milioane DEM pentru domnul D. W., deși trebuie să se precizeze că, în martie 1999, acesta din urmă a atribuit fiecăruia dintre fiii săi, A. W. și H. W., 25 % din acțiunile sale la Weichert. Aceasta însemna în practică faptul că deciziile adoptate de ansamblul asociaților necesitau întotdeauna și aprobarea comanditarului (notele de subsol 407, 411 și 439 din decizia atacată).
- 113 În plus, Comisia observă în mod întemeiat că ansamblul asociaților avea, potrivit articolului 9 alineatele (3) și (4) din acordul de asociere, competențe bine stabilite, și anume, pe de o parte, în ceea ce privește amendamentele, obligatoriu unanime, ale acordului de asociere și, pe de altă parte, în ceea ce privește

aprobarea situațiilor financiare, descărcarea comanditatului de gestiunea sa și desemnarea unui auditor, situație care nu era de natură să excludă orice posibilitate a Del Monte de a exercita o influență decisivă asupra comportamentului Weichert pe piața relevantă.

- 114 În aceste împrejurări, faptul că asociatul comanditat deținea, potrivit reclamantei, un drept de veto asupra „tuturor” deciziilor societății nu reiese din prevederile acordului de asociere.
- 115 Apoi, reclamanta menționează articolul 9 alineatul (5) din acordul de asociere, care prevedea un mecanism de arbitraj specific. În cazul în care, în cadrul a două reuniuni succesive, nu era aprobată o cerere propusă de un asociat, acest asociat avea dreptul de a solicita înființarea unui consiliu de arbitraj, cu sarcina de a se pronunța exclusiv în locul asociaților asupra deciziei care trebuia să fie luată cu privire la această cerere. Fiecare asociat desemna, așadar, un membru al consiliului de arbitraj, care, la rândul său, numea un arbitru. Dacă un asociat nu reușea să desemneze un membru al consiliului sau dacă membrii nu puteau cădea de acord asupra unui arbitru, acest membru sau arbitrul trebuia să fie numit de o parte independentă, și anume președintele Camerei de comerț din Hamburg [considerentul (409) al deciziei atacate și nota de subsol 442].
- 116 Deși reclamanta observă în mod întemeiat că, ținând seama de numărul și de identitatea asociaților Weichert, pe de o parte, și de regulile privind compunerea consiliului de arbitraj, pe de altă parte, familia W. avea certitudinea de a nu fi în situație de minoritate, afirmația că deciziile erau adoptate cu majoritate simplă în cadrul consiliului menționat și, prin urmare, erau în mod obligatoriu favorabile acestei familii nu este susținută. În orice caz, întinderea avantajului în cauză trebuie să fie relativizată în lumina competențelor specifice ale adunării asociaților.
- 117 În sfârșit, reclamanta menționează articolul 9 alineatul (3) din acordul de asociere pentru a motiva afirmația sa potrivit căreia WAL nu deținea competențele necesare pentru a-i numi, pentru a-i înlocui sau chiar pentru a-și exercita dreptul de veto la numirea administratorilor societății. Totuși, este suficient să se constate că prevederea în cauză impunea unanimitatea asociaților pentru orice modificare a acordului de asociere, inclusiv a articolului 7 alineatul (1), care încredința asociatului comanditat, domnul D. W., răspunderea pentru administrarea și reprezentarea societății.
- 118 Din considerațiile care precedă rezultă că acordul de asociere exprimă, potrivit expresiei utilizate de însăși reclamanta în înscrisurile sale, un „echilibru de putere” între comanditați și comanditar și că în mod întemeiat Comisia a putut să considere că Weichert era un parteneriat între familia W. și Del Monte, comanditul și comanditarul exercitând un control comun asupra întreprinderii comune. O astfel de situație constituia un indiciu al capacității Del Monte de a exercita o influență decisivă asupra Weichert.
- 119 Mai trebuie subliniat că reclamanta susține că Comisia a încălcat articolul 253 CE întrucât nu a indicat motivele care stau la baza ipotezei sale că drepturile de veto pasive furnizau WAL o influență decisivă asupra comportamentului Weichert pe piața relevantă.
- 120 Această argumentație a reclamantei nu poate fi reținută.
- 121 Astfel, este suficient să se constate că această critică este întemeiată pe o premisă eronată, întrucât analiza termenilor acordului de asociere a permis Comisiei numai să concluzioneze că Weichert avea „drepturile legale și mijloacele necesare pentru a influența desfășurarea activității Weichert” [considerentul (387) al deciziei atacate]. Această din urmă concluzie se bazează pe analiza clară și suficientă a prevederilor acordului de asociere cuprinsă în considerentele (387), (399)-(403) și (407)-(410) ale deciziei atacate, amintindu-se că cuprinsul acordului menționat nu este decât unul dintre elementele luate în considerare de Comisie pentru a imputa Del Monte încălcarea săvârșită de Weichert.

– Cu privire la legăturile de capital dintre Del Monte și Weichert

- 122 Trebuie să se arate că Del Monte deținea 80 % din capitalul social al Weichert și că, potrivit articolului 11 alineatul (4) din acordul de asociere, pierderile și profiturile erau împărțite între asociați pe baza aportului lor financiar respectiv [considerentul (387) al deciziei atacate], ceea ce însemna că 80 % din pierderi sau din profituri erau imputate societății Del Monte.
- 123 În primul rând, reclamanta susține că Comisia nu explică în ce mod participarea ei la Weichert și la profiturile și pierderile sale putea să constituie eventual o influență decisivă din partea sa asupra acestei întreprinderi.
- 124 Cu toate acestea, trebuie să se observe că, în considerentul (404) al deciziei atacate, Comisia arată cu claritate că nu consideră că „80 % din acțiuni erau suficiente în sine pentru a imputa în sarcina Del Monte răspunderea pentru comportamentul Weichert”, dar că „dimensiunea participării furnizează o indicație a interesului unei întreprinderi de a exercita o influență decisivă, precum și a capacității sale de a asigura mijloacele de exercitare a unei astfel de influențe”. Comisia adaugă că „este improbabil ca o mare multinațională să renunțe la exercitarea unei influențe asupra [unei întreprinderi care reprezintă] un angajament financiar care poate genera un profit de 80 %”.
- 125 Astfel cum a subliniat Comisia în mod întemeiat, rezultă că interesul financiar al Del Monte în activitățile Weichert constituia o motivație evidentă pentru Del Monte pentru a exercita o influență asupra celei de a doua societăți și că cuantumul participării sale la capital exprima o anumită putere economică și, prin urmare, o capacitate de a exercita o influență. În lumina acestui interes și a acestei puteri trebuie apreciate mecanismele de control și de informare descrise anterior, precum și comportamentul reclamantei în privința Weichert în perioada în care a avut loc încălcarea.
- 126 În al doilea rând, reclamanta susține că observația Comisiei cuprinsă în considerentul (404) al deciziei atacate este eronată, întrucât, chiar dacă un comanditar nu deține decât o participație simbolică la capital sau absolut nicio participație, iar ansamblul capitalului este deținut de un comanditar, însăși structura societății în comandită constituie o indicație a controlului exclusiv exercitat de către asociatul sau asociații comandați și a lipsei controlului din partea comanditarului, ceea ce Comisia admite ea însăși în Comunicarea jurisdicțională consolidată în temeiul Regulamentului (CE) nr. 139/2004 al Consiliului privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi (JO 2008, C 95, p. 1).
- 127 În afară de obiectul specific al problematicei imputării unei încălcări săvârșite de o întreprindere în sarcina alteia, distinct de cel al comunicării în cauză, trebuie să se arate că argumentul reclamantei se întemeiază numai pe forma juridică a societății în comandită și, prin urmare, face abstracție în totalitate de termenii acordului de asociere care organizează repartizarea competențelor între reclamantă și familia W.
- 128 Acest argument nu este de natură să contrazică considerentul (404) al deciziei atacate cu privire la motivația Del Monte de a exercita o influență asupra Weichert, ținând seama de interesul său financiar în activitățile acestei din urmă întreprinderi și de capacitatea sa de a-l exercita.
- 129 În al treilea rând, reclamanta arată că numai comandații aveau o răspundere personală nelimitată, fapt care nu putea fi modificat în mod legal în acordul de asociere, în timp ce participarea WAL la eventualele pierderi era limitată la participarea sa la capital.
- 130 Trebuie amintit că participația de 80 % la capitalul Weichert reprezenta, potrivit acordului de asociere, suma de 6,5 milioane DEM, acțiunile familiei W. și cele ale Interfrucht Beteiligungsgesellschaft ridicându-se la 1,5 milioane DEM și, respectiv, la 1 000 DEM, și că, în aceste împrejurări, astfel cum subliniază în mod întemeiat Comisia în înscrisurile sale, teama pierderii aportului său de comanditar

și chiar teama lipsei oricărui profit în pofida acestei investiții constituiau o motivație suficientă pentru a stimula un actor important de pe piață precum Del Monte să își apere interesele, indiferent de existența unei răspunderi personale nelimitate a asociaților comandați.

- 131 În ceea ce privește trimiterea efectuată de reclamantă la Hotărârea Avebe/Comisia, punctul 56 de mai sus, și la mențiunea potrivit căreia „asociații au interesul să evite ca filiala lor să se comporte independent de instrucțiunile lor, ținând cont de riscul de a fi expus, în cazul unor acțiuni ilegale din partea filialei lor, la proceduri de investigare sau la acțiuni în reparație din partea terților”, trebuie să se arate că această ultimă considerație nu este relevantă numai pentru asociații care au o răspundere personală nelimitată pentru datoriile societății lor.

– Cu privire la acordul de distribuție

- 132 Trebuie subliniat că grupul Del Monte a încheiat, prin intermediul societății care a precedat DMFPI, un prim acord de distribuție cu Weichert în 1971 și un al doilea în 1986, care a fost reformulat și extins pentru a deveni acordul de distribuție din 1 mai 1988 (denumit în continuare „acordul de distribuție”), care a făcut obiectul mai multor amendamente date 28 august 1990, 27 mai 1991 și 10 februarie 1994.
- 133 Ultima modificare a acordului de distribuție, datată 10 februarie 1994, a urmat intrării în vigoare a Regulamentului nr. 404/93, în cadrul căruia importurile de banane în Comunitate erau acoperite de regimul licențelor cu contingente anuale fixe, alocate pe o bază trimestrială.
- 134 Acordul de distribuție, astfel cum a fost modificat, cuprindea o clauză de exclusivitate (articolul 11) potrivit căreia Del Monte se angaja să vândă și să livreze, pe toată durata contractului, banane, ananas și papaia numai către Weichert în scopul revânzării lor pe piețele europene care includ Norvegia, Ungaria, Polonia, fosta Cehoslovacie, Suedia, Finlanda, Danemarca, Belgia, Țările de Jos și Luxemburg, Germania și Austria, ultimele opt țări citate alcătuind piața geografică menționată în decizia atacată. Weichert avea, la rândul său, obligația de a cumpăra aceleași produse, pentru a le revinde pe piețele menționate, numai de la Del Monte, singura excepție, minoră, de la această clauză de aprovizionare exclusivă vizând produsele expediate cu avionul.
- 135 Comisia a putut, așadar, să menționeze, fără ca acest lucru să fie contestat de reclamantă, că „Del Monte era, *de facto*, furnizorul exclusiv de banane al Weichert în vederea distribuirii lor în Europa de Nord și Weichert era, conform acordului de distribuție, distribuitorul exclusiv al bananelor marca Del Monte în această regiune geografică până la 31 decembrie 2002” [considerentul (383) al deciziei atacate].
- 136 Articolul 2 litera (a) din acordul de distribuție stabilea cantitățile săptămânale de banane care trebuiau să fie cumpărate sau vândute la: „[un] minimum de o navă pe săptămână încărcată cu 100 000-200 000 de cutii de 42 de livre de banane din Costa Rica sau din Guatemala”. Potrivit articolului 5 din acordul menționat, cu 25 de zile înainte de data prevăzută a fiecărei încărcări săptămânale, Del Monte trebuia să furnizeze Weichert o evaluare scrisă a fructelor care puteau *a priori* să fie expediate. Decizia atacată menționează de asemenea articolul 9 alineatul (3) din acordul de distribuție, care prevedea că, în cazul penuriei ofertei pentru cauză de forță majoră, Del Monte avea dreptul de a-și reduce cantitățile în mod proporțional și că, în ipoteza în care cantitățile săptămânale scădeau sub un anumit prag, și anume 60 000 de cutii, din același motiv, contractul urma să fie suspendat în mod automat, în lipsa unui acord scris contrar între cele două părți [considerentul (426) al deciziei atacate].

- 137 Deși articolul 3 din acordul de distribuție menționa prețuri fixe pentru fiecare cutie de banane de 42 de livre, în funcție de soiul acestora, articolul 4 din acordul menționat prevedea un mecanism de ajustare financiară în funcție de rezultatele Weichert, potrivit căruia Del Monte era obligată să participe, într-o anumită proporție, la profiturile nete, dar și, dacă era cazul, la pierderile suportate de Weichert cu ocazia vânzării fructelor în cursul unei luni determinate.
- 138 Reclamanta admite că avea interesul ca Weichert să vândă la prețuri mai ridicate întrucât aceste vânzări determinau o majorare a elementului variabil al prețului prevăzut la articolul 4 din acordul de distribuție și profituri mai ridicate pentru Weichert, în care WAL avea un interes financiar de 80 %. Riscurile legate de eventualele pierderi ale Weichert, în cadrul punerii în aplicare a acordului menționat, nu sunt nici ele negate de reclamantă, întrucât aceasta indică, în cererea introductivă, că „DMFPI trebuia astfel să suporte 75 % din consecințele financiare în temeiul articolului 4 litera (c) din [acordul de distribuție], iar din cele 25 % care rămâneau, 80 % erau suportate în final de WAL” (a se vedea de asemenea considerentul (411) al deciziei atacate).
- 139 Astfel cum observă Comisia, aceste constatări arată că Del Monte avea un dublu interes de a exercita un control asupra prețurilor impuse de Weichert, întrucât acestea, nu numai că aveau efecte asupra veniturilor Weichert și, prin urmare, asupra profiturilor rezultate pentru acționari, ci influențau de asemenea în mod direct prețurile obținute de Del Monte pentru bananele furnizate Weichert potrivit acordului de distribuție [considerentul (414) al deciziei atacate].
- 140 Pentru a permite Del Monte să calculeze prețul pe baza căruia trebuiau să fie facturate livrările de banane, articolul 4 din acordul de distribuție prevedea că, la 10 zile după descărcarea fiecărui transport inclus în acord, Weichert avea obligația să furnizeze Del Monte o situație completă a vânzărilor fiecărei încărcături, indicând ansamblul costurilor, al vânzărilor, al prețurilor etc. [considerentul (413) al deciziei atacate].
- 141 Deși, ținând seama de drepturile și de obligațiile reciproce ale părților cuprinse în acordul de distribuție, Comisia amintește un parteneriat caracterizat printr-o dependență reciprocă a întreprinderilor în cauză [considerentele (418) și (425) ale deciziei atacate], aceasta susține de asemenea faptul că acest acord întărea capacitatea economică și juridică a Del Monte de a exercita o influență asupra administrării cotidiene a activităților Weichert [considerentul (402) al deciziei atacate].
- 142 Reclamanta contestă această interpretare și susține că Comisia nu indică nici cea mai mică competență care ar depăși o anumită formă de influență comercială pe care o deține orice furnizor, important sau exclusiv, și neglijează mai multe elemente esențiale. Potrivit reclamantei, acordul de distribuție era în vigoare cu mult timp înainte ca aceasta să achiziționeze indirect participația sa în comandită și totuși nici acordul, nici modul în care funcționa în practică nu s-au modificat ca urmare a acestei achiziții. În plus, acordul de distribuție ar fi vizat numai anumite produse ale Weichert și această întreprindere ar fi putut să rezilieze acordul menționat și să găsească un alt furnizor, ceea ce ar fi făcut după anul 2002.
- 143 În primul rând, în ceea ce privește anterioritatea și inviolabilitatea acordului de distribuție începând din 1994, data achiziționării WAL de către reclamantă, aceasta nu a precizat, în înscrisurile sale, întinderea argumentului său și se limitează să sublinieze că această constatare „contrastează puternic cu considerentul (382) al deciziei atacate”, care menționează că acordul de asociere și acordul de distribuție aveau un „obiect comun”.
- 144 În considerentul (382) al deciziei atacate, Comisia arată că acordul de asociere și acordul de distribuție urmăreau un obiect comun de import și de comercializare a bananelor în Europa de Nord în cadrul de reglementare aplicabil în Comunitate. Această simplă constatare obiectivă nu este contrazisă în niciun mod de cea privind anterioritatea și caracterul invariabil al acordului de distribuție începând din anul 1994.

- 145 Considerațiile de ordin temporal ale reclamantei nu sunt, în orice caz, de natură să infirme concluziile Comisiei întemeiate pe o apreciere a cuprinsului acordului menționat.
- 146 Trebuie să se observe că reclamanta s-a referit de asemenea la articolul 14 din acordul de distribuție, care prevedea că „părțile la prezentul acord [erau] contractanți independenți și nicio clauză din acest acord nu [ar putea] fi niciodată interpretată în sensul de a-i face parteneri, membri ai unei întreprinderi comune sau asociați de orice tip, natură sau fel”. Deși Comisia nu contestă că acordul respectiv a rămas neschimbat din 1994, este cert că, prin achiziționarea WAL și a participației sale la Weichert în 1994, Del Monte a devenit un asociat comanditar al acestei din urmă societăți.
- 147 În al doilea rând, în ceea ce privește obiectul acordului de distribuție, trebuie să se observe că acesta viza nu numai bananele, ci și ananasul și papaia, că bananele reprezentau o parte importantă din cifra de afaceri a Weichert, potrivit punctului 1 din răspunsul acesteia la solicitarea de informații din 10 februarie 2006, și că, printre țările vizate de acordul de distribuție, figura Germania, o piață europeană foarte importantă din punctul de vedere al volumului de banane consumate.
- 148 În ceea ce privește posibilitatea rezilierii acordului de distribuție, este vorba despre o clauză uzuală în acest tip de contract în beneficiul ambelor părți, având în vedere că, în ipoteza unei aplicări a acestei clauze, se pune pentru fiecare dintre părți aceeași problemă cu privire la soluția alternativă necesară. Condițiile în care a încetat în speță acordul de distribuție și influența acestei situații asupra relației dintre Del Monte și Weichert vor fi examinate împreună cu argumentația privind nerespectarea de către Weichert a așteptărilor Del Monte în materie de stabilire a prețului bananelor (a se vedea punctele 195-198 de mai jos).
- 149 În al treilea rând, în ceea ce privește aprecierea mai generală a acordului de distribuție și observația reclamantei potrivit căreia Comisia nu indică faptul că reclamanta dispunea de o competență care depășea o anumită formă de influență comercială pe care o deține orice furnizor, trebuie să se arate că Comisia subliniază că „Del Monte dispunea de o posibilitate contractuală de a influența volumele în mod semnificativ, în cadrul pragului minim contractual (între 100 000 și 200 000 de cutii) sau peste acest prag”, având în vedere că Del Monte era cea care, potrivit acordului, avea obligația de a furniza o evaluare a fructelor disponibile pentru livrările viitoare. Aceste date indică o diferență considerabilă între pragul superior și pragul inferior al acestui „volum minim”. Comisia indică, în mod întemeiat, că, întrucât Weichert era obligată să achiziționeze cvasitotalitatea volumelor sale de banane de la Del Monte în cadrul activității sale de pe numeroase piețe europene, posibilitatea de a reduce astfel volumul furnizat în temeiul contractului constituia un mijloc de presiune important asupra Weichert [considerentul (426) al deciziei atacate]. Astfel cum arată Comisia, Del Monte a utilizat efectiv această posibilitate în aprovizionarea Weichert cu scopul de a controla această societate [a se vedea documentul citat în nota de subsol 456 și considerentul (390) al deciziei atacate].
- 150 Această din urmă constatare, referitoare la marja de apreciere importantă a Del Monte cu privire la volumul furnizat către Weichert, justifică afirmația Comisiei potrivit căreia acordul de distribuție întărea capacitatea economică și juridică a Del Monte de a exercita o influență asupra administrării cotidiene a activităților Weichert.
- 151 În sfârșit, trebuie să se arate că trimiterea efectuată de reclamantă la Hotărârea Curții din 16 decembrie 1975, Suiker Unie și alții/Comisia (40/73-48/73, 50/73, 54/73-56/73, 111/73, 113/73 și 114/73, Rec., p. 1663, punctele 541 și 542), și la Hotărârea Curții din 12 iulie 1979, BMW Belgium și alții/Comisia (32/78, 36/78-82/78, Rec., p. 2435), care ar demonstra că o relație de distribuție exclusivă nu indică în niciun mod faptul că două entități fac parte dintr-o întreprindere unică, este lipsită de relevanță, respectivele hotărâri vizând probleme juridice și având contexte de fapt diferite de cele ale prezentei cauze. Hotărârea Suiker Unie și alții/Comisia, citată anterior, privește aplicabilitatea articolului 81 CE în cazul acordurilor încheiate între reprezentanți comerciali și comitenți. Hotărârea BMW Belgium și alții/Comisia, citată anterior, vizează răspunderea directă în privința unei amenzi aplicate de Comisie distribuitorilor de mașini pentru încheierea unui acord privind interzicerea exportului. În niciuna

dintre aceste cauze instanța nu a fost solicitată să examineze și să se pronunțe asupra problemei dacă erau îndeplinite condițiile pentru imputarea în sarcina unei întreprinderi a unei încălcări săvârșite de o altă întreprindere.

– Cu privire la informațiile primite de Del Monte

- 152 Comisia susține că, în afara informațiilor care trebuiau să îi fie comunicate în temeiul articolului 7 alineatul (4) din acordul de asociere și al articolului 4 din acordul de distribuție, Del Monte a solicitat Weichert, printr-un fax din 5 mai 2000 adresat domnului D. W., să îi transmită un raport conținând informații cu privire la Germania, Austria, țările din Benelux, Scandinavia și țările din afara Uniunii, potrivit unui format anexat, în fiecare săptămână, luna sau marțea cel târziu. Weichert a comunicat Comisiei acest fax, precum și copii ale rapoartelor pe care le-a transmis către Del Monte privind situația de pe piața bananelor din „săptămâna 18” din 2000 până în „săptămâna 3” din 2002 [considerentul (392) al deciziei atacate]. Aceste rapoarte conțineau două coloane corespunzătoare la două săptămâni succesive, cu indicarea, pentru săptămâna anterioară, pentru Del Monte, Dole, Chiquita și „ceilalți”, precum și pentru fiecare dintre piețele geografice relevante, a volumelor în cauză, a prețurilor oficiale și a prețurilor reale. Aceleași informații erau menționate în tabelul consacrat săptămânii în curs, singura diferență constând în mențiunea unei „tentative de preț real net” în locul prețului real net. Dincolo de indicațiile în cifre, aceste rapoarte conțineau o rubrică în care Weichert putea să adauge comentarii cu privire la starea fiecărei piețe.
- 153 Weichert a afirmat de asemenea că a trimis Del Monte rapoarte de preț săptămânale până la 1 ianuarie 2003. Copii ale acestor rapoarte se găsesc în dosarul Comisiei și indică un preț „oficial” și un „interval de prețuri reale” pentru bananele marca Del Monte și pentru produsele concurente [considerentul (392) al deciziei atacate].
- 154 Reclamanta susține că este puțin plauzibil ca faptul de a fi obținut informații specifice în cadrul acordului de distribuție să îi fi conferit cea mai mică influență asupra comportamentului viitor al Weichert, Comisia neexplicând de altfel modul în care reclamanta ar fi putut să transforme aceste informații retrospective într-o influență decisivă.
- 155 Trebuie să se observe că cuprinsul rapoartelor în cauză nu corespunde informației cerute de articolul 4 din acordul de distribuție și că aceste documente constituiau o sursă de informații suplimentare în legătură directă cu comercializarea bananelor, în cadrul negocierilor săptămânale și, prin urmare, cu administrarea curentă a Weichert.
- 156 Astfel cum s-a arătat, rapoartele în cauză conțineau informații specifice și pertinente, și anume indicarea prețurilor oficiale, dar și estimări ale prețurilor reale pentru săptămâna în cauză, printre altele sub forma unui interval. În plus, caracterul regulat al transmiterii săptămânale a acestor rapoarte conducea la un flux continuu de informații cu destinația Del Monte, care îi permitea o înțelegere extinsă și precisă a pieței, inclusiv a poziției Weichert în raport cu ceilalți operatori, și a evoluției sale.
- 157 Din decizia atacată rezultă că primirea rapoartelor în cauză făcea parte din ceea ce Comisia numește „mecanismele de informare”, care, combinate cu mecanismele de control cuprinse în acordul de asociere, permiteau cel puțin ca Del Monte să influențeze comportamentul comercial al Weichert, inclusiv administrarea cotidiană a activității. Comisia adaugă că elementele de probă descrise arată de asemenea că Del Monte exercita această influență în mod efectiv [considerentul (393) al deciziei atacate].

158 În această privință, trebuie să se observe că rapoartele în cauză, care erau adresate Del Monte săptămânal de către Weichert, constituiau o informație solicitată și mai ales obținută în afara cadrului contractual care reglementa relațiile dintre părți, amintindu-se că, în cadrul audierii sale, Weichert a indicat cu claritate că mecanismul de raport săptămânal și detaliat îi fusese impus de Del Monte. Este vorba despre un indiciu evident al exercitării unei influențe de către Del Monte asupra Weichert.

159 În cadrul ședinței, reclamanta a susținut că rapoartele vizate la punctul 153 de mai sus nu conțineau informații specifice în favoarea sa, ci erau comunicate ansamblului pieței. Totuși, trebuie să se constate că această susținere nu se bazează pe niciun element de probă concret și obiectiv și nu poate, prin urmare, să fie reținută.

– Cu privire la discuțiile referitoare la politica tarifară și la aprovizionarea Weichert

160 Trebuie să se arate că, în decizia atacată, Comisia a amintit, mai întâi, anumite declarații ale Weichert, formulate în cursul procedurii administrative, privind relațiile sale cu Del Monte.

161 Considerentul (388) al deciziei atacate are următorul cuprins:

„Potrivit Weichert, mai multe discuții aveau loc în fiecare săptămână între Weichert și Del Monte în legătură cu probleme de administrare cotidiană, precum și cu probleme de stabilire a prețurilor și de comercializare legate de distribuția bananelor. Weichert afirmă de asemenea că «prețul [său] oficial», care era stabilit în fiecare joi dimineață, era stabilit de Weichert în consultare cu Del Monte. Weichert mai explică și că, deși Del Monte nu i-a dat oficial instrucțiunea de a adopta același preț oficial ca și Dole, Del Monte aștepta din partea Weichert ca aceasta să aibă un preț oficial cel puțin la fel de ridicat ca și cel al Dole. Potrivit Weichert, aceasta își stabilea, așadar, prețul oficial la același nivel ca și prețul oficial al Dole.”

162 În considerentul (390) al deciziei atacate, Comisia menționează declarația Weichert potrivit căreia, „în plus față de influența Del Monte legată de acționariatul său majoritar, aceasta încerca în special să satisfacă așteptările Del Monte, întrucât se temea ca aceasta din urmă să nu înceteze aprovizionarea sau cel puțin să nu reducă aprovizionările în mod considerabil în cazul în care prețul oficial al Weichert nu se înscria în linia de așteptări a Del Monte”.

163 Comisia s-a referit apoi la diferitele mijloace de probă scrise care „[confirmau] acest tip de contact între Weichert și Del Monte și [indicau] că Del Monte exercita[se] o presiune cu scopul de a influența în mod direct politica tarifară a Weichert” [considerentul (389) al deciziei atacate].

164 Comisia a făcut astfel trimitere la:

— un fax din 28 ianuarie 2000, prin care domnul A., angajat al Del Monte, i-a solicitat în termenii următori domnului A. W. să îi furnizeze o explicație cu privire la diferența dintre „prețul final” și „prețul preconizat”:

„Ca urmare a conversației noastre telefonice de ieri, aș dori să îmi exprim o dată în plus neîncrederea la citirea raportului de vânzări al Interfrucht pentru săptămâna 3. Am nevoie de o explicație completă cu privire la diferența dintre prețul dvs. final de [...] și «prețul preconizat» de [...] Faptul că Interfrucht a participat la o campanie promoțională cu câteva supermagazine, deși piața bananelor era în final în curs de revenire la nivelul său normal – pentru perioada dată –, este absolut stupefiant! Despre ce fel de strategie comercială este vorba? În plus, ar fi timpul să vă dați seama că vindeți fructele noastre. Știți foarte bine că Del Monte participă la [...] % din rezultatele finale; cum puteți lua o astfel de decizie, și anume să luați parte la o promoție, fără să încercați să obțineți aprobarea partenerilor voștri? Sau cel puțin să îi informați! [...] Pentru a agrava lucrurile, am vorbit în două rânduri cu persoana din întreprinderea dvs. care răspunde de

comercializarea bananelor pentru a discuta condițiile și prețurile pieței [...] Am aflat că [Weichert] își va menține prețurile «foarte aproape» de prețul oficial!!! [...] În orice caz, [acest lucru] este complet inacceptabil. Această problemă va fi abordată cu prioritate cu ocazia întâlnirii noastre cu [domnul E.], săptămâna viitoare [...] Dorim să vă informăm că, dacă performanța dvs. comercială nu se ameliorează, în sensul de a fi mai coordonată cu mersul pieței și de un nivel comparabil cu cel al altor operatori ai Del Monte, Del Monte va pune în aplicare toate acțiunile necesare pentru protejarea intereselor sale” [considerentul (389) al deciziei atacate];

- un fax din aceeași zi al domnului A. W., care răspunde domnului A., cerându-și scuze pentru neînțelegerea intervenită în cursul unei convorbiri telefonice între acesta și angajatul Weichert, oferind explicații privind rezultatele financiare ale Weichert, și care se încheie cu mențiunea „[S]untem mulțumiți de a avea posibilitatea de a explica personal situația în reuniunea de săptămâna viitoare” [considerentul (389) al deciziei atacate și nota de subsol 424];
- un schimb de faxuri din 6 aprilie 2000 între domnul A. și domnul A. W., în care cel dintâi solicită, referindu-se la un raport de marți, toate detaliile cu privire la diferența dintre prețul real și prețul de referință, iar cel de al doilea arată că „motivul care explică diferența relativ importantă dintre oferta oficială și prețul real este acela că creșterea de la 33 DEM la 35 DEM nu a putut fi realizată niciodată”, deduce de aici că „intervalul [lor] de prețuri se situează între 33,00 DEM și 30,00 DEM fără rabaturi” și concluzionează cu mențiunea „Pentru orice întrebare, vă rog să sunați” [considerentul (389) al deciziei atacate și nota de subsol 424];
- un fax al Del Monte adresat Weichert la 12 iunie 2000, în care cea dintâi își confirmă poziția, astfel cum a fost explicată în cadrul unei reuniuni de la Miami (Statele Unite) și al unei convorbiri telefonice din aceeași zi, indicând în mod clar că prețurile trebuiau să fie stabilite într-un interval determinat în funcție de originea geografică a bananelor și că, în orice caz, respectivele prețuri nu trebuiau să fie mai mici decât un preț stabilit tot în funcție de originea menționată și în care se indică de asemenea următoarele: „Dacă nu puteți atinge aceste prețuri, poziția noastră, după cum v-am informat în mod clar în cadrul reuniunii de săptămâna trecută de la Miami, va consta în reducerea corespunzătoare a volumului dvs. de banane la nivelul licențelor Interfrucht, respectiv +/- 60 000 de cutii pe săptămână. Vă rugăm să ne informați zilnic cu privire la rezultatele negocierilor dvs. de prețuri cu clienții dvs.” [considerentul (390) al deciziei atacate];
- un fax din 12 decembrie 2000 din partea domnului A., către domnul A. W., redactat astfel:
„Intenția noastră nu este de a provoca falimentul Interfrucht [...] Încercăm numai să ne atenuăm pierderile – Del Monte și Interfrucht – într-o situație a pieței nu foarte favorabilă. Mesajul nostru era clar și lipsit de ambiguitate, dacă nu veți fi în măsură să vindeți într-un interval de US [...] în cursul primului trimestru, nu veți putea constitui o mică rezervă de profituri pentru a compensa prețurile reduse aplicate în cursul ultimelor două trimestre ale anului, aceasta va însemna că 2001 va fi un dezastru în ceea ce privește rezultatele în sectorul bananelor. Pentru a concluziona, reducerea de volum este singurul mod de a pune capăt acestei scăderi de prețuri [...]” [considerentul (389) al deciziei atacate și nota de subsol 424];
- un e-mail din 23 iulie 2002 al auditorului intern regional al Del Monte, adresat Weichert, în care, pe de o parte întreabă motivele pentru care prețurile anumitor loturi săptămânale de import ale Weichert în 2001 fuseseră mai reduse decât cele ale bananelor marca UTC ale Del Monte vândute în Olanda de Del Monte Belgium sau mai reduse decât ceea ce presa comercială *Sopisco* raportase ca fiind „prețurile reale” cele mai reduse proiectate pentru anumite săptămâni și, pe de altă parte, solicită posibilitatea de a consulta contractele care au existat eventual în 2001 și care prevedeau reduceri și rabaturi pentru anumiți clienți ai Weichert [considerentul (389) al deciziei atacate și nota de subsol 424].

- 165 Potrivit Comisiei, aceste fapte demonstrează că, în perioada încălcării, Del Monte se considera ca fiind în măsură sau dispunând de dreptul de a influența politica de stabilire a prețurilor a Weichert și de a exercita o influență asupra administrării zilnice a activităților Weichert și exercita în mod concret această influență [considerentul (391) al deciziei atacate], ceea ce reclamanta contestă în prezenta procedură.
- 166 În primul rând, reclamanta susține că Comisia se bazează în mare parte pe declarațiile în propriul interes ale Weichert, formulate în cursul procedurii administrative cu scopul de a împărți greutatea răspunderii sale, în pofida lipsei mijloacelor de probă scrise care să le susțină, chiar în pofida existenței de probe contrare, și în pofida cerințelor contrare stabilite în jurisprudență. Reclamanta adaugă că este revelator faptul că Comisia își bazează în totalitate teza privind răspunderea societății-mamă pe susțineri neconfirmate ale Weichert, deși respinge toate argumentele și probele prezentate de această societate în legătură cu pretinsele încălcări în sine.
- 167 Această afirmație, la fel ca și cea subiacentă a unui demers contradictoriu al Comisiei, este întemeiată pe o premisă eronată. Comisia a amintit pur și simplu, în considerentele (388) și (390) ale deciziei atacate, declarațiile Weichert cu privire la relațiile sale cu Del Monte, pentru a sublinia apoi existența unor mijloace de probă scrise, datând din perioada încălcării, privind discuțiile regulate cu Del Monte referitoare la prețurile și la presiunile exercitate de întreprinderea respectivă [considerentele (389) și (390) ale deciziei atacate].
- 168 În ceea ce privește „probele contrare” invocate, reclamanta observă că Weichert s-a descris ca „o filială indirectă care face parte din [grupul Del Monte]”, deși numeroase declarații ale Weichert, anterioare investigației Comisiei, demonstrează că interesele acestei întreprinderi și cele ale Del Monte nu erau identice.
- 169 În afară de caracterul obiectiv al constatării legate de deținerea de către Del Monte, prin intermediul filialei sale WAL, a 80 % din capitalul social al Weichert, trebuie să se arate că aceste declarații vechi ale Weichert, conținute în diverse scrisori adresate Del Monte și care indică tensiuni cu această din urmă întreprindere, nu contrazic afirmațiile ulterioare cu privire la existența unor discuții regulate despre prețuri cu aceeași întreprindere și la presiunile exercitate de aceasta.
- 170 Reclamanta se referă de asemenea la un extras din memoriul în apărare prezentat de Weichert în fața unei instanțe germane în 2002, în cadrul unui litigiu împotriva WAL. În acest extras se susține că totalitatea valorii adăugate economice a Weichert, și anume achizițiile, marketingul și logistica, erau imputabile exclusiv comanditaților și că rolul WAL în cadrul societății se limita la o participare financiară. Obiectul procedurii, al cărei rezultat nu a fost comunicat de reclamantă, privea problema de a ști cine a contribuit cel mai mult la valoarea adăugată economică a Weichert, problemă distinctă de cea, specifică dreptului concurenței al Uniunii, a imputării în sarcina unei întreprinderi a încălcării săvârșite de altă întreprindere.
- 171 În orice caz, trebuie să se sublinieze că realitatea și autenticitatea corespondenței vizate în considerentele (389) și (390) ale deciziei atacate, care sunt susținute de anumite declarații ale Weichert cu privire la discuțiile regulate cu Del Monte despre prețuri și la presiunile exercitate de întreprinderea menționată, nu sunt contestate de reclamantă.
- 172 În al doilea rând, reclamanta indică faptul că nu își amintește nicio ocazie în care să fi discutat prețurile de referință sau prețurile de tranzacție cu Weichert înainte ca aceste prețuri să fie stabilite. Cu excepția comunicărilor impuse de aplicarea acordului de distribuție încheiat între DMFPI și Weichert, foarte puține discuții ar fi avut loc între aceste două societăți. Corespondența citată în nota de subsol 424 din decizia atacată ar furniza numai exemple de cazuri în care Weichert comunicase Del Monte, *a posteriori*, informații și explicații cu privire la rezultatele atinse în calitate de distribuitor al Del Monte. Reclamanta observă, în această privință, că afirmația Comisiei potrivit căreia „directorii

Weichert raportau la rândul lor către Del Monte” [considerentul (380) al deciziei atacate] este inexactă, întrucât asociații comanditați nu aveau niciun superior în sensul ierarhic al termenului și nimeni nu putea să îi revoce, competențele lor fiind stabilite direct de acordul de asociere și de HGB.

- 173 *Primo*, din înscrisurile Comisiei rezultă că argumentul reclamantei privind formularea considerentului (380) al deciziei atacate provine dintr-o înțelegere incorectă a acesteia, întrucât mențiunea în cauză nu conține nicio susținere subiacentă a unei subordonări ierarhice a directorilor Weichert față de Del Monte.
- 174 *Secundo*, reclamanta nu poate reduce în mod valabil obiectul corespondenței cu Weichert la o simplă informare *ex post* cu privire la aplicarea acordului de distribuție.
- 175 Această corespondență, astfel cum este descrisă în considerentele (389) și (390) ale deciziei atacate, relevă intervenții directe ale reclamantei asupra marketingului și a prețurilor practice de Weichert, instrucțiuni foarte clare, întrucât includ cifre, cu privire la politica tarifară care trebuie urmată, reuniuni și convorbiri telefonice asupra acestui subiect, o cerere expresă vizând furnizarea unei informări cotidiene cu privire la negocierile comerciale, presiuni explicite în ceea ce privește aprovizionarea și explicații sau justificări ale Weichert cu privire la administrarea sa curentă. Trebuie amintit că această corespondență se înscrisese în cadrul unei comunicări regulate, din partea Weichert cu destinația Del Monte, de rapoarte conținând informații precise cu privire la starea actuală și preconizată a pieței bananelor.
- 176 Trebuie să se sublinieze că însăși reclamanta analizează diferit corespondența în cauză în alte părți ale înscrisurilor sale. Astfel, reclamanta arată că Comisia „citează puține cazuri în care Del Monte a contactat Weichert *a posteriori* pentru a-și exprima dorința de a atinge prețuri premium în general” și admite în final, în memoriul în replică, faptul că „nu există nicio îndoială că cele patru faxuri constituie o tentativă din [partea sa] de a influența comportamentul Weichert” și că „Del Monte protestează de fapt pentru că Weichert nu a urmat instrucțiunile pe care i le comunicase”.
- 177 În al treilea rând, reclamanta susține că pretinsa temere a Weichert cu privire la aprovizionarea sa cu banane nu constituie un argument care să susțină teza Comisiei.
- 178 Reclamanta arată, mai întâi, că dreptul unui furnizor de a înceta relația sa cu un distribuitor nu constituie o influență decisivă, în caz contrar toți furnizorii importanți ar răspunde pentru încălcări ale dreptului concurenței comise de distribuitorii independenți, și că nu există nicio hotărâre care să sugereze o astfel de răspundere.
- 179 Este suficient să se constate că această declarație generală, abstractă, nu este de natură să contrazică concluzia Comisiei cuprinsă în considerentul (391) al deciziei atacate și întemeiată pe o apreciere *in concreto* a relațiilor dintre Weichert și Del Monte.
- 180 Se menționează, apoi, în cererea introductivă că „anunțurile Del Monte făceau referire la cazuri în care Weichert cumpărase licențe de import suplimentare fără să fi consultat Del Monte în prealabil și la prețuri deseori atât de ridicate încât trebuia în cele din urmă să vândă bananele în pierdere” și că este normal ca Del Monte să se fi opus acestei strategii, întrucât aceasta avea un efect prejudiciabil asupra mărcii sale și asupra rezultatelor Weichert.
- 181 Situația descrisă astfel nu corespunde în niciun caz cuprinsului schimburilor dintre Weichert și Del Monte. În plus, Del Monte nu prezintă niciun element care să susțină afirmațiile sale cu privire la achiziționarea prea oneroasă de către Weichert a unor licențe de import suplimentare și, ulterior, la vânzări în pierdere care să justifice intervenția sa. Mai mult, faptul că Del Monte a urmărit un obiectiv legitim, astfel cum susține aceasta, intervenind în administrarea curentă a Weichert nu este de natură să contrazică concluziile Comisiei cu privire la imputarea răspunderii.

- 182 În final, se susține că nu exista niciun risc ca Del Monte să înceteze să aprovizioneze Weichert, astfel cum a declarat aceasta din urmă în cursul procedurii administrative. A opri aprovizionarea Weichert ar fi constituit nu numai o încetare a contractului, ci ar fi adus prejudicii WAL, întrucât aceasta ar fi trebuit să suporte 80 % din consecințele financiare. A înceta această aprovizionare ar fi condus, în plus, la creșterea riscului ca un distribuitor de banane rival să acapareze această cotă de piață și ar fi avut un efect negativ asupra mărcii Del Monte.
- 183 Reclamanta adaugă că corespondența schimbată cu Weichert „pare” să indice că aceasta din urmă nu avea niciun motiv imperativ pentru a ține seama de dorințele sale în materie de stabilire a prețurilor, și aceasta cu atât mai mult cu cât relația dintre furnizor și distribuitor se înscrisa, în perioada 2000-2002, în cadrul unui acord de distribuție reziliat din 1997.
- 184 Această argumentare a reclamantei provine dintr-o lectură parțială a declarațiilor Weichert amintite în considerentul (390) al deciziei atacate, potrivit căreia „[Weichert] încerca în particular să satisfacă așteptările Del Monte, întrucât [Weichert] se temea ca aceasta din urmă să nu înceteze să o aprovizioneze sau cel puțin să reducă aproviziunile în mod considerabil”. Omitând să amintească reducerea aproviziunii, reclamanta a denaturat declarațiile Weichert referitoare la temerile sale în materie de aprovizionare, susținute de mijloace de probă scrise obținute de Comisie, și a furnizat explicații care nu reflectă adevărata natură a relațiilor și a raportului de forță cu Weichert, astfel cum sunt indicate de aceste documente.
- 185 Din acordul de distribuție și din faxurile adresate Weichert rezultă astfel că Del Monte dispunea de o reală capacitate de a influența în mod semnificativ aprovizionarea Weichert și că a exercitat în practică o puternică presiune asupra acestei întreprinderi, prin intermediul posibilității menționate anterior, pentru a influența politica tarifară a acesteia.
- 186 Corespondența dintre Del Monte și Weichert arată percepția situației de către fiecare dintre ele la acel moment și, în această privință, este semnificativ să se constate că Del Monte a amenințat cu reducerea volumului livrărilor săptămânale de banane „la nivelul licențelor Interfrucht, respectiv +/- 60 000 de cutii pe săptămână”, fără a se referi la vreun caz de forță majoră, și anume la un quantum inferior pragului minim prevăzut de acordul de distribuție, care nu permitea Del Monte să reducă ofertele sub cantitatea minimă (100 000 de cutii), cu excepția cazurilor de forță majoră, și prevedea o suspendare automată a contractului în cazul unei livrări săptămânale mai mici de 60 000 de cutii. Astfel, rezultă că Del Monte nu ezita să se îndepărteze de o respectare strictă a termenilor contractului cu Weichert, considerând că pragul minim de livrare nu reprezenta volumul de banane pe care trebuia să le furnizeze potrivit acordului de distribuție, ci volumul de banane corespunzător licențelor deținute de Weichert. Del Monte și-a confirmat poziția în mod neechivoc în cursul procedurii administrative [a se vedea punctul 54 din răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, reluat în considerentul (420) al deciziei atacate].
- 187 În plus, acordul de distribuție acoperea nu numai statele membre din nordul Comunității, ci și alte state pe teritoriul cărora nu se aplica regimul comunitar de licențe pentru banane, și anume Norvegia, Ungaria, Polonia și fosta Cehoslovacie. Astfel, reducerea volumelor la nivelul licențelor de import, ca instrument de acțiune asupra nivelului prețurilor bananelor, principala preocupare a Del Monte, potrivit propriilor declarații, era de natură să pună în dificultate Weichert în relațiile sale cu clienții situați în țările menționate mai sus. Trebuie amintit că, în cadrul regimului licențelor în vigoare la acel moment, era costisitor pentru o întreprindere să nu își utilizeze licențele timp de un an, în măsura în care licențele din anul următor depindeau de cele utilizate în anul precedent și că deținătorii de licențe pierdeau de asemenea o parte din garanția lor în cazul unor licențe neutilizate [a se vedea considerentul (37) al deciziei atacate].
- 188 Trebuie să se sublinieze totodată că Del Monte a furnizat în memoriile sale explicații privind distribuția bananelor importate, explicații care indică puterea economică și o anumită independență a acestei întreprinderi, situație care o distinge, în această privință, de Weichert.

189 Reclamanta arată în cererea introductivă (punctul 76 din cererea introductivă) următoarele:

„În perioada în cauză, era necesară deținerea unor licențe de import pentru a putea vinde banane în Uniune [...] În calitate de actor tradițional în zona de nord a Europei, Weichert deținea un volum important de licențe de import (aproximativ 137 000 de tone în 2002), care îi erau în esență realocate în fiecare an [*confidențial*]².”

190 Această flexibilitate a pieței bananelor descrisă de reclamantă este confirmată de constatările Comisiei referitoare la existența unor mișcări importante de volume din regiunea Europei de Nord către alte părți ale Uniunii și viceversa, demonstrate de datele Eurostat (oficiul pentru statistică al Uniunii Europene), precum și de datele referitoare la caracterul variabil de la o săptămână la alta al volumelor de banane care ajungeau în porturile nord-europene, repartizate apoi între diferitele țări din Europa de Nord și alte teritorii, indicată de schimburile de informații între importatori cu privire la livrările de banane în respectivele porturi, schimburi necontestate în cadrul prezentei proceduri [considerentele (131) și (135) ale deciziei atacate]. Faptul că reclamanta nu putea să integreze [*confidențial*] nu modifică cu nimic schema organizațională a reclamantei în distribuția bananelor sale, inclusiv cele vândute sub marca Del Monte, și flexibilitatea care o caracterizează.

191 În considerentul (19) al deciziei atacate, Comisia indică de asemenea că grupul Del Monte activează în vânzarea și comercializarea de banane în Europa prin intermediul a numeroase filiale deținute în deplină proprietate, printre care DMFPI, Del Monte Germany, active pe piața bananelor începând de la 1 ianuarie 2002, și Del Monte Holland. Activitatea acestora din urmă de revânzare a bananelor sub marca UTC se află de altfel la originea unui protest al Weichert din 18 noiembrie 1998, în care această societate a solicitat „confirmarea scrisă [...] că Del Monte va înceta imediat activitățile menționate și va respecta acordul de distribuție”. Trei ani mai târziu, într-o scrisoare datată 30 octombrie 2001, un asociat comanditat al Weichert se adresa Del Monte subliniind următoarele: „În ceea ce privește prezentul acord [de distribuție], când ați început să vă aprovizionați societățile din Țările de Jos și din Belgia cu aceleași banane și ananas sub marca UTC, ați încălcat contractul cel puțin de două ori”. Aceste citate sunt revelatoare pentru dezechilibrul relațiilor dintre Del Monte și Weichert, în sensul că se menționează distribuția prin intermediul filialelor Del Monte a „acelorași banane și ananas”, sub o altă marcă, pe teritoriul acoperit de acordul de distribuție, ceea ce nu putea decât să perturbe activitatea Weichert, dar care nu s-a concretizat decât în exprimarea unei nemulțumiri.

192 În ceea ce privește susținerea reclamantei potrivit căreia corespondența cu Weichert „pare să indice că aceasta nu avea niciun stimulent imperativ pentru a ține cont de dorințele Del Monte”, trebuie să se arate că reclamanta se referă la două scrisori provenind de la asociatul comanditat, domnul D. W., care i-au fost adresate, una înainte de faxurile Del Monte în care Weichert era amenințat cu reducerea aprovizionării sale, întrucât data din 10 ianuarie 1997, iar cealaltă care exprima, la 23 aprilie 2001, opoziția acestui asociat față de orice schimbare de formă juridică a Weichert de natură să confere Del Monte „controlul total”.

193 Cu toate acestea, faptul că voința Del Monte de a modifica statutul juridic al Weichert s-a lovit de rezistența unui asociat comanditat nu modifică cu nimic problematica economică născută din raportul de forțe existent între aceste întreprinderi în cadrul aplicării acordului de distribuție până la 31 decembrie 2002, raport în avantajul Del Monte în privința termenilor acestui acord, precum și a dimensiunii și, prin urmare, a puterii economice a acesteia, ceea ce credibilizează temerile exprimate de Weichert.

2 — Date confidențiale nereproduse.

- 194 În ceea ce privește argumentul potrivit căruia relația dintre furnizor și distribuitor se înscrisa, în perioada 2000-2002, în cadrul unui acord de distribuție reziliat din 1997, trebuie amintiți termenii acestuia din urmă în privința posibilității de reziliere oferite fiecăreia dintre părți.
- 195 Acordul de distribuție din 1988 a fost încheiat inițial pentru o durată de cinci ani, articolul 1 prevăzând că „[a]cordul [va fi] în vigoare până la 31 decembrie 1993, o dată care se [situa] la cinci ani după expirarea contractului în curs între părți”. Se prevedea de asemenea că, la 31 decembrie 1988 și la fiecare 31 decembrie următor, durata contractului va fi prelungită cu un an, cu excepția situației în care una dintre părți o notifică pe cealaltă, în scris, că renunță la această prelungire, respectiva notificare trebuind să fie trimisă cel târziu la 1 octombrie 1988 sau la 1 octombrie al oricărui an viitor. În consecință, acordul de distribuție prevedea o reînnoire automată a contractului pe o bază anuală, cu posibilitatea de reziliere unilaterală de către o parte, notificată celeilalte cu trei luni înainte de expirarea termenului.
- 196 Este cert că, prin scrisoarea din 10 iulie 1997, Del Monte a informat-o pe Weichert că refuza reconducțiunea sau reînnoirea acordului de distribuție și că acesta urma să expire la 31 decembrie 2002 [considerentul (431) al deciziei atacate].
- 197 Astfel, Del Monte s-a îndepărtat de termenii acordului de distribuție și a notificat o reziliere care a condus, în practică, la o prelungire cu cinci ani a acestuia, fără ca data de 31 decembrie 2002 să fie percepută, de altfel, de părți ca reprezentând încetarea inevitabilă a acordului. Astfel, rezultă din propriile declarații ale reclamantei și din înscrisurile prezentate în cursul dezbaterilor că, în pofida diferendului lor cu privire la modificarea statutului juridic al Weichert, reclamanta desfășura negocieri cu asociații comanditați în vederea reconducțiunii acordului de distribuție. Astfel, într-o scrisoare datată 30 octombrie 2001, deși domnul D. W. își exprima dezacordul ca urmare a propunerilor de reconducțiune a unui acord modificat formulate de Del Monte, invita totuși Del Monte să își reconsidere poziția în lumina observațiilor cuprinse în scrisoare.
- 198 În orice caz, trebuie să se arate că Del Monte și Weichert au continuat relațiile comerciale până la 31 decembrie 2002, care este și data la care s-a produs cesiunea participației comanditare a Del Monte la Weichert către JA Kahl Holding GmbH & Co. KG, în cadrul acordului de distribuție, incertitudinile economice care afectau întreprinderile nelăsându-le alte opțiuni.
- 199 În al patrulea rând, reclamanta susține că concluzia Comisiei privind existența unei unități economice cu Weichert se bazează pe patru faxuri trimise asociaților comanditați ai acestei societăți, care datează toate din anul 2000 și fac obiectul unei interpretări eronate din partea instituției.
- 200 Reclamanta susține că Weichert avea o strategie de a vinde cantități mari pentru a-și utiliza toate licențele și, în consecință, și-a stabilit întotdeauna prețul oficial după ce Dole îl stabilea pe al său și la același nivel ca și aceasta din urmă, în timp ce strategia sa viza atingerea unui preț premium și a unui preț de referință mai apropiat de cel al Chiquita, ceea ce chiar era cunoscut de ceilalți actori de pe piață. Reclamanta observă, în această privință, că purtarea unor discuții cu Weichert privind stabilirea prețurilor de referință sau a prețurilor de tranzacție nu ar fi avut niciun sens, dat fiind că Weichert urma întotdeauna prețurile Dole.
- 201 Reclamanta susține că, în acest context, cele patru faxuri în cauză constituie mijloace scrise de probă în două privințe, și anume, pe de o parte, împrejurarea că Del Monte a încercat în diverse ocazii să influențeze anumite decizii privind comerțul cu banane al Weichert, dar nicio altă parte din activitățile sale și, pe de altă parte, împrejurarea că Weichert nu a urmat instrucțiunile pe care i le dădea Del Monte, ceea ce a determinat protestul acesteia din urmă. Niciunul dintre elementele invocate de Comisie nu ar indica faptul că Weichert executa, în mod concret, instrucțiunile Del Monte. Faptul că o filială, deținută chiar în proporție de 100 %, nu ține deloc cont de interesele societății sale mamă sau ignoră în mod constant instrucțiunile acesteia ar justifica concluzia potrivit căreia filiala își stabilește

în mare parte politica comercială. Or, în speță, Weichert ar fi acționat împotriva „politicii comerciale generale” a Del Monte și, astfel cum recunoaște însăși Comisia, „nu urma în mod necesar politicile stabilite” de Del Monte.

- 202 Trebuie să se arate că mijloacele de probă scrise la care Comisia face referire în considerentele (389) și (390) ale deciziei atacate corespund la șapte mesaje, cinci provenind de la Del Monte și două de la asociații comanditați ai Weichert.
- 203 Mesajele provenind de la Del Monte arată că Weichert a fost chestionată direct cu privire la politica sa de marketing și de stabilire a prețurilor, care este calificată chiar drept „inacceptabilă”, la instrucțiuni foarte precise, întrucât includ cifre, referitoare la politica tarifară care trebuia să fie aplicată, la reuniuni și convorbiri telefonice privind acest subiect, la o dispoziție expresă vizând furnizarea unei informări zilnice cu privire la negocierile comerciale, la presiuni explicite în materie de aprovizionare, ultima frază a faxului din 12 decembrie 2000 mergând chiar mai departe decât amenințările, întrucât anunța o reducere a volumului de aprovizionare, care depindea numai de decizia Del Monte, pentru a stopa o scădere de prețuri și a preveni un „dezastru în materie de rezultate” pentru anul 2001.
- 204 Astfel, rezultă cu claritate că Del Monte, informată în mod regulat prin rapoartele săptămânale ale Weichert cu privire la starea pieței și la prețuri, practica o supraveghere strictă a comportamentului comercial al Weichert și chiar intervenea direct în stabilirea politicii tarifare a acesteia.
- 205 Comisia a prezentat de asemenea două mesaje de răspuns ale unui asociat comanditat al Weichert, în care persoana respectivă furnizează, chiar în ziua chestionării Del Monte, explicațiile solicitate de aceasta din urmă și își exprimă satisfacția de a putea oferi explicații și în cadrul unei reuniuni viitoare cu Del Monte. Aceste mesaje nu exprimă nicio surpriză, reticență sau opoziție din partea Weichert, ci indică, dimpotrivă, că aceasta se simțea obligată să ofere explicații Del Monte cu privire la deciziile sale tarifare și încerca să răspundă așteptărilor Del Monte.
- 206 Deși reclamanta a comunicat scrisori care îi fuseseră adresate de asociați comanditați ai Weichert și care indicau o opoziție la o modificare a statutului juridic al societății în comandită și o nemulțumire legată de activitățile filialelor sale belgiană și olandeză, ea nu menționează nicio corespondență din partea Weichert care să exprime un dezacord sau o rezistență față de această intervenție directă a Del Monte în administrarea comercială.
- 207 Această constatare este perfect conformă declarațiilor Weichert potrivit cărora, având în vedere riscurile privind aprovizionarea sa și reducerile ocazionale ale acesteia, era obligată să urmeze instrucțiunile Del Monte pentru a evita intrarea în faliment, această temere fiind în mod clar transmisă furnizorului său, după cum atestă începutul faxului din 12 decembrie 2000 adresat Weichert de către Del Monte.
- 208 Deși, astfel cum admite însăși Comisia în considerentul (424) al deciziei atacate, unele decizii tarifare ale Weichert au putut să nu răspundă așteptărilor Del Monte, nu se poate deduce din mijloacele de probă scrise obținute de Comisie că Weichert nu a urmat, în general, „instrucțiunile Del Monte”, potrivit expresiei utilizate de reclamantă, și s-a comportat în mod autonom pe piață. În afara faptului că, procedând astfel, Del Monte recunoaște că nu avea numai un rol de investitor financiar, interpretarea pe care o oferă corespondenței vizate în considerentele (389) și (390) ale deciziei atacate corespunde unei extrapolări teoretice care ignoră realitatea legăturilor economice care o unesc cu Weichert și a unui raport de forță în avantajul său.
- 209 În ceea ce privește alinierea prețurilor de referință ale Weichert cu cele ale Dole, reclamanta trage de aici concluzia autonomiei totale a Weichert, întrucât aceasta dorea, dimpotrivă, prețuri de referință apropiate de cele ale Chiquita. Această situație ar reflecta dezacordul strategic existent între Weichert și Del Monte, Weichert privilegiind vânzarea de cantități mari, în contradicție cu dorința Del Monte de a atinge prețuri premium.

- 210 Deși reclamanta amintește „dorințe explicite” în ceea ce privește strategia sa comercială, aceasta nu aduce proba unei manifestări clare a așteptărilor sale în privința Weichert. Aceasta din urmă a indicat că, deși Del Monte nu îi dăduse în mod oficial ca instrucțiune să adopte același preț oficial ca și Dole, aștepta din partea sa adoptarea unui preț oficial cel puțin la fel de ridicat ca și cel al Dole, iar nu al Chiquita, Del Monte considerând că marca Dole era cea mai apropiată de a sa în ceea ce privește calitatea și reputația bananelor.
- 211 În înscrisurile sale, Del Monte prezintă citate parțiale și declarații ale altor importatori de natură să îi susțină afirmațiile, dar care, în realitate și în special în ceea ce privește declarațiile Dole, le contrazic.
- 212 Dole a indicat că, „în cadrul eforturilor Del Monte de a se poziționa pe piață ca furnizor reputat și de calitate, era de notorietate publică în sector faptul că Del Monte considera prețurile oficiale ale Dole drept o referință pentru prețurile sale oficiale” (răspuns la cererea de informații din 24 noiembrie 2006, p. 9). Dole a formulat aceeași observație în răspunsul său la cererea de informații din 15 decembrie 2006 (p. 3) și a adăugat, referindu-se expres la primul său răspuns, „că era de notorietate publică în sector faptul că Weichert, responsabil cu marketingul bananelor marca Del Monte [...], dorea să poziționeze marca Del Monte [...] la același nivel ca și bananele mărcii Dole” (răspuns la cererea de informații din 15 decembrie 2006). Această din urmă afirmație, reproducă de reclamantă în înscrisurile sale, nu poate fi disociată de precizarea care o precede.
- 213 Deși Chiquita a declarat, într-adevăr, că „Dole și Del Monte începu[seră] să aplice prețuri de referință diferite atunci când Del Monte își deschi[sese] propria întreprindere în Germania în 2003”, aceasta nu înseamnă în mod necesar că strategia Del Monte era, înainte de această dată, aceea de a obține prețuri de referință apropiate de cele ale Chiquita. Declarațiile Dole demonstrează chiar contrariul. La declarațiile menționate la punctul 212 de mai sus trebuie să fie adăugate explicațiile Dole potrivit cărora, la începutul anului 2003, Del Monte începuse să își comercializeze bananele prin intermediul propriei entități situate la Hamburg și că, odată cu sosirea noului director general al Del Monte, în aprilie 2003, exista o presiune enormă asupra echipelor de vânzări din Hamburg pentru a demonstra că Del Monte era un actor puternic pe piața germană. În cadrul acestei strategii, Del Monte a încercat să anuleze diferența dintre indicii prețului de referință al Chiquita, respectiv prețul de referință cel mai ridicat, și prețul de referință al Del Monte. Dole a mai precizat că „schimbarea” Del Monte constând în utilizarea prețului oficial al Chiquita ca referință se înscrisa în strategia urmată de noua conducere a Del Monte pentru a-și promova bananele ca o marcă superioară.
- 214 În lumina observațiilor Dole menționate la punctele 212 și 213 de mai sus trebuie să fie interpretat un citat al remarcilor acestei întreprinderi subliniat de reclamantă, potrivit căreia „Dole consideră că Del Monte a fost nemulțumită de rezultatele de marketing ale Weichert” și „aparent a rupt relațiile cu Weichert pentru a aplica propria abordare agresivă de marketing urmărind ca bananele marca Del Monte să fie percepute drept banane «de calitate superioară» sau «premium»”. Faptul că rezultatele financiare provenind din comercializarea bananelor sale au putut să nu fie la înălțimea celor așteptate de Del Monte și că aceasta a fost dezamăgită și nemulțumită de relația cu Weichert nu înseamnă că aceasta din urmă dezvoltă un comportament autonom pe piață, astfel cum susține reclamanta.
- 215 În lipsa oricărei probe furnizate de reclamantă a faptului că Weichert aștepta să afle prețul de referință al Dole pentru a-și stabili în mod unilateral și sistematic prețul la același nivel, argumentul potrivit căruia eventuale discuții cu Weichert privind stabilirea prețurilor de referință sau a prețurilor de tranzacție nu ar fi avut niciun sens, întrucât Weichert urma întotdeauna prețurile Dole, pare lipsit de orice temei și trebuie să fie respins.
- 216 În sfârșit, trebuie să se arate că reclamanta a subliniat faptul că cele patru faxuri pe care își întemeiază Comisia concluziile datau toate din anul 2000, în timp ce încălcarea a avut loc pe parcursul a trei ani, din 2000 până în 2002.

- 217 Totuși, trebuie să se constate că reclamanta face abstracție de e-mailul adresat de auditorul intern regional al Del Monte către Weichert, în care îl întreabă care sunt motivele pentru care prețurile anumitor loturi de importuri săptămânale ale Weichert din 2001 fuseseră mai reduse decât cele ale bananelor marca UTC ale Del Monte vândute în Olanda de Del Monte Belgium sau mai reduse decât ceea ce presa comercială *Sopisco* raportase ca fiind „prețurile reale” proiectate cele mai mici pentru anumite săptămâni. Acest document demonstrează persistența supravegherii și a intervenției Del Monte în administrarea Weichert.
- 218 În plus, este cert că Weichert a continuat să adreseze Del Monte, în fiecare săptămână, rapoarte cu privire la prețuri până la 31 decembrie 2002 și că relația comercială dintre cele două întreprinderi a continuat până la această dată în condițiile prevăzute de acordul de distribuție, care conferea o poziție de forță Del Monte, întărită de dimensiunea și de puterea economică a acesteia, care avea un dublu interes financiar de a supraveghea și de a interveni în politica tarifară a Weichert.
- 219 În lipsa oricărei schimbări structurale în relația dintre Del Monte și Weichert între 2000 și 2002, nimic nu permite să se considere că natura acestei relații, astfel cum este ilustrată de corespondența din anul 2000, a putut fi diferită în anii următori.
- 220 Din considerațiile care precedă rezultă că corespondența dintre Del Monte și Weichert, vizată în considerentele (389) și (390) ale deciziei atacate, constituie un indiciu al existenței unei influențe decisive a celei dintâi asupra celei din urmă în perioada în care a avut loc încălcarea.
- Cu privire la elementele de probă alternative furnizate de reclamantă
- 221 Independent de sarcina probei care incumbă Comisiei, reclamanta susține că există diferite elemente care demonstrează că răspunderea sa nu poate fi reținută pentru comportamentul Weichert.
- 222 În primul rând, reclamanta susține că, dacă ar fi avut o influență decisivă asupra Weichert, s-ar fi asigurat că [confidențial]. Întrucât nu are acces la licențele de import ale Weichert, aceasta [confidențial], Weichert utilizând licențele sale pentru a-și pune în aplicare strategia bazată pe volum în detrimentul intereselor Del Monte.
- 223 Mai întâi, trebuie subliniat că acest argument, care conduce la concluzia absenței unei influențe decisive pe baza unei simple afirmații nesusținute, nu este de natură să contrazică constatările materiale și obiective pe care se întemeiază concluziile Comisiei.
- 224 Apoi, trebuie amintit că reclamanta și Weichert erau legate prin acordul de distribuție, ai cărui termeni erau obligatorii pentru părțile contractante și prevedeau în mod explicit condițiile de utilizare a licențelor de import ale Weichert.
- 225 Ultima modificare a acestui acord datează din 10 februarie 1994 și urmează intrării în vigoare a Regulamentului nr. 404/93, în temeiul căruia importurile de banane în Comunitate erau acoperite de regimul licențelor cu contingente anuale fixe, alocate pe o bază trimestrială.
- 226 Potrivit acordului de distribuție astfel modificat, Weichert, deși proprietară a licențelor sale, trebuia să le utilizeze pentru a importa banane sub marca Del Monte și să le comercializeze pe teritoriul definit în acord și nu își putea ceda licențele unei alte părți fără consimțământul scris prealabil al Del Monte, ceea ce a fost confirmat de Weichert în cursul audierii.
- 227 Realitatea legăturilor contractuale dintre Weichert și Del Monte demonstrează că aceasta din urmă deținea o putere de control al licențelor de import ale primei, ceea ce constituie un indiciu suplimentar al capacității Del Monte de a exercita o influență decisivă asupra Weichert.

- 228 În al doilea rând, reclamanta susține că, dacă ar fi avut capacitatea de a exercita o influență decisivă asupra comportamentului Weichert pe piață, [*confidențial*].
- 229 Trebuie amintit că Comisia a luat în considerare statutul particular de societate în comandită al Weichert și a analizat repartizarea competențelor între comanditați și comanditar, astfel cum este definită în acordul de asociere. Comisia a concluzionat, în mod întemeiat, în sensul exercitării unui control comun de către acești asociați, arătând în special necesitatea acordului unanim al asociaților pentru modificarea acordului de asociere [articolul 9 alineatul (3) din acordul de asociere].
- 230 Această situație este cea care explică faptul că au avut loc discuții între comanditați și comanditar în ceea ce privește modificarea statutului juridic al societății, eșecul acestor discuții determinând în final încetarea relațiilor contractuale.
- 231 Argumentul reclamantei înseamnă în realitate să se asimileze această situație de control comun unei probe a lipsei capacității de a exercita o influență decisivă asupra comportamentului Weichert pe piață, ceea ce este lipsit de orice temei. Existența unui astfel de control nu este, în sine, incompatibilă cu concluzia Comisiei prin care îi impută Del Monte răspunderea pentru încălcarea săvârșită de Weichert.
- 232 În al treilea rând, reclamanta afirmă că Weichert administra aspectele juridice în mod independent, mergând până la a da instrucțiuni avocaților săi pentru a apăra interesele societății împotriva grupului Del Monte și la a-l amenința pe acesta, prin intermediul acelorași avocați, cu acțiuni în justiție. Comisia ar confunda, în considerentul (428) al deciziei atacate, dreptul unui acționar individual de a iniția o acțiune în justiție și capacitatea de a decide dacă Weichert putea iniția o astfel de acțiune. Potrivit reclamantei, dacă ar fi fost în măsură să exercite o influență decisivă asupra Weichert, nu ar fi autorizat-o să angajeze avocați în vederea introducerii unei acțiuni împotriva sa.
- 233 *Primo*, reclamanta se referă la o scrisoare care i-a fost adresată la 27 martie 1997, anterior perioadei încălcării, de către un avocat care acționa în numele Weichert.
- 234 Trebuie să se constate că această scrisoare se înscrie în cadrul schimburilor intervenite în legătură cu modificarea statutului juridic al Weichert dorită de Del Monte și că nu conține nicio amenințare cu o acțiune în justiție împotriva acestei din urmă întreprinderi.
- 235 În scrisoare se face trimitere la articolul 9 alineatul (2) din acordul de asociere, din care rezultă că deciziile adunării asociaților trebuie să fie adoptate cu majoritate de voturi pentru a produce efecte și întotdeauna cu aprobarea comanditatusului, și la faptul că acesta din urmă nu își dăduse, în mod implicit sau explicit, acordul pentru o astfel de modificare și că, „în principiu”, nu intenționa să își dea acordul în viitor.
- 236 În contextul unui control comun asupra Weichert, faptul că un asociat apelează la un consilier juridic pentru a-și afla drepturile și a se apăra împotriva unei persoane pe care o suspectează că nu le respectă nu este semnul unei incapacități a celui alt asociat de a exercita o influență decisivă asupra comportamentului întreprinderii comune, astfel cum subliniază în mod întemeiat Comisia în considerentul (428) al deciziei atacate.
- 237 *Secundo*, reclamanta se referă la un extras dintr-un memoriu în apărare datat 15 mai 2002, prezentat de Weichert în fața unei instanțe germane în cadrul unui litigiu împotriva WAL. În acest extras se susține că totalitatea valorii adăugate economice a Weichert, și anume achizițiile sale, marketingul și logistica, puteau fi atribuite exclusiv comanditaților și că rolul WAL în cadrul societății se limita la o participare financiară. Obiectul procedurii viza valoarea licențelor Weichert și aspectul de a ști cine contribuise cel mai mult la valoarea adăugată economică a Weichert.

- 238 Totuși, trebuie să se arate că acțiunea în justiție a fost introdusă de Del Monte, iar nu de Weichert, și se înscria în contextul unei rezilieri a acordului de distribuție prevăzute pentru 31 decembrie 2002 și al unor negocieri paralele între părți pentru prelungirea unui astfel de acord modificat. Inițierea de către Del Monte, cu titlu de măsură provizorie, a unei proceduri judiciare privind valoarea economică a întreprinderii, obiectul unui parteneriat cu familia W., nu exclude concluzia exercitării unei influențe decisive.
- 239 *Tertio*, reclamanta menționează două scrisori care i-au fost adresate de asociați comanditați.
- 240 Prima scrisoare, datată 15 ianuarie 1999, informează Del Monte cu privire la desemnarea unor avocați pentru apărarea intereselor Weichert în ceea ce privește „acțiuni ale Del Monte care încalcă acordul de distribuție” și o invită pe aceasta să respecte acordul menționat.
- 241 Acest document, cu un conținut puțin precis, anterior perioadei încălcării, nu provine de la consilieri externi ai întreprinderii. În plus, reclamanta nu demonstrează că a produs efecte.
- 242 Dimpotrivă, cea de a doua scrisoare, din 30 octombrie 2001, arată că Del Monte și asociații comanditați ai Weichert au menținut o corespondență directă în legătură cu continuarea relației lor contractuale în cadrul unui acord de distribuție modificat.
- 243 Astfel, rezultă că ansamblul documentelor prezentate de reclamantă atestă existența unor tensiuni în relațiile sale cu asociații comanditați, în esență din cauza modificărilor avute în vedere ale statutului juridic al Weichert și ale acordului de distribuție. Această situație indică numai o lipsă a controlului exclusiv al Del Monte, care nu este invocat de Comisie, care a concluzionat în sensul existenței unui control comun asupra Weichert, și nu este de natură să contrazică constatările materiale și obiective pe care se bazează concluziile Comisiei cu privire la răspunderea solidară a Del Monte.
- 244 *Quarto*, reclamanta invocă diferite mijloace de probă scrise anterioare investigației Comisiei care confirmă că nu avea o influență decisivă asupra administrării Weichert. Comisia nu ar fi examinat niciuna dintre aceste probe, prezentate în cursul procedurii administrative, ceea ce ar constitui în sine o încălcare a articolelor 81 CE și 253 CE.
- 245 În ceea ce privește critica întemeiată pe motivarea deciziei atacate, trebuie amintit că, astfel cum s-a arătat la punctele 61-76 de mai sus, Comisia a motivat corespunzător cerințelor legale imputarea în sarcina Del Monte a comportamentului ilicit al Weichert.
- 246 Trebuie subliniat că Comisia a examinat și a respins diferitele argumente ale Del Monte privind, printre altele, prerogativele asociațiilor societății în comandită, conținutul acordului de asociere, importanța informațiilor furnizate Del Monte de Weichert, cuprinsul acordului de distribuție, influența competențelor Del Monte în materie de aprovizionare asupra relațiilor sale cu Weichert și pretinsa lipsă de conformitate a politicii tarifare a Weichert în raport cu așteptările Del Monte [considerentele (394)-(433) ale deciziei atacate].
- 247 Comisia a indicat de asemenea, în considerentul (419) al deciziei atacate, că „excluderea Weichert de către Del Monte din declarațiile sale financiare consolidate nu [demonstra] că Del Monte nu exercita[se] o influență decisivă asupra Weichert sau că Del Monte și Weichert nu alcătuiau[seră] o întreprindere în scopul aplicării articolului 81 CE și în privința încălcării definite în prezenta decizie sau că răspunderea pentru comportamentul Weichert pe piață nu [putea] fi atribuită Del Monte”.
- 248 Trebuie să se arate că [confidențial], precum și scrisoarea adresată Del Monte de către un asociat comanditat la 10 ianuarie 1997, documente vizate de reclamantă în cadrul argumentației sale, au legătură cu problema funcționării Weichert și a rolului respectiv al asociaților, care este clar amintită de Comisie în analiza dispozițiilor HGB și ale acordului de asociere.

- 249 Raportul auditorilor Weichert și rapoartele anuale ale Del Monte, documente amintite de reclamantă, vizează problema consolidării conturilor, care a făcut obiectul unui răspuns expres al Comisiei în considerentul (419) al deciziei atacate.
- 250 În ceea ce privește celelalte documente citate de reclamantă și chiar dacă se presupune că acestea au fost comunicate Comisiei în cursul procedurii administrative, trebuie amintit că Comisia nu este obligată să își precizeze poziția cu privire la toate argumentele invocate în fața sa de persoanele interesate, ci este suficient să expună faptele și considerațiile juridice care au o importanță esențială în economia deciziei. În particular, Comisia nu este obligată să adopte o poziție cu privire la elemente care sunt vădit nerelevante, lipsite de semnificație sau în mod clar secundare (a se vedea în acest sens Hotărârile Comisia/Sytraval și Brink's France, punctul 61 de mai sus, punctul 64, Corsica Ferries France/Comisia, punctul 62 de mai sus, punctul 64, și L'Air liquide/Comisia, punctul 62 de mai sus, punctul 64).
- 251 Din considerațiile ce precedă rezultă că argumentația specifică a reclamantei menționată la punctul 244 de mai sus nu este de natură să infirme concluzia potrivit căreia, în speță, Comisia a expus corespunzător cerințelor legale faptele și considerațiile juridice care au o importanță esențială în economia deciziei sale și că nicio încălcare a obligației de motivare nu îi poate fi, așadar, reproșată.
- 252 În ceea ce privește relevanța mijloacelor de probă scrise invocate de reclamantă, aceasta din urmă se referă, *primo*, la concluziile negative ale unui avis întocmit de un cabinet de avocați, solicitat în 1994, cu privire la posibilitatea WAL de a exercita o influență asupra Weichert, convingere exprimată de asemenea de domnul D. W. într-o scrisoare pe care i-a adresat-o la 10 ianuarie 1997.
- 253 Faptul [*confidențial*] și că aceasta din urmă a subliniat absența unui consiliu de administrație în cadrul Weichert cu drepturi de vot în favoarea Del Monte nu este de natură să repună în discuție analiza Comisiei cu privire la capacitatea de influențare a Del Monte care rezultă din acordul de asociere și care nu constituie, în plus, decât unul dintre elementele luate în considerare de Comisie pentru a-și întemeia concluzia cu privire la exercitarea unei influențe decisive a Del Monte asupra comportamentului Weichert.
- 254 Trebuie să se arate că Comisia a amintit cu claritate și a luat în considerare termenii articolului 7 alineatul (1) din acordul de asociere, potrivit cărora „asociatul care își angajează răspunderea personală, [domnul D. W.], este autorizat și are obligația să reprezinte și să administreze societatea”, reprezentanții familiei W. fiind descriși drept „asociații administratori generali” [considerentul (382) al deciziei atacate]. Comisia nu a susținut că exista un consiliu de administrație în cadrul Weichert, dar a concluzionat, în mod întemeiat, că un ansamblu de acte importante, care au în mod necesar un efect, chiar indirect, asupra administrării Weichert, nu puteau fi realizate fără consimțământul comanditarului, potrivit cuprinsului articolului 7 alineatele (2) și (3) din acordul de asociere.
- 255 *Secundo*, reclamanta invocă un extras din memoriul în apărare prezentat de Weichert în fața unei instanțe germane în 2002, în cadrul unui litigiu împotriva WAL. Acest document a fost deja invocat de reclamantă în legătură cu existența unor probe contrare declarațiilor Weichert, urmărind contestarea acestei existențe (a se vedea punctul 170 de mai sus).
- 256 Trebuie subliniat că simplele afirmații ale Weichert cuprinse într-un memoriu în apărare care încearcă să minimalizeze aportul Del Monte nu pot constitui dovada faptului că valoarea adăugată economică a Weichert era imputabilă exclusiv contribuției asociaților comanditați și că, presupunând chiar că aceasta ar fi situația, acest lucru nu ar fi suficient pentru a contrazice aprecierea globală a Comisiei cu privire la problema juridică specifică a influenței decisive a unei întreprinderi asupra alteia.
- 257 *Tertio*, reclamanta invocă declarații ale auditorilor Weichert care afirmă, în 2000, că „[Weichert] nu [era] inclusă în administrarea integrată a comanditarului [WAL] și nu [era], în consecință, o societate afiliată”, constatare susținută de faptul că reclamanta însăși nu includea Weichert în conturile sale.

Reclamanta afirmă că poziția Comisiei cuprinsă în considerentul (419) al deciziei atacate, în speță lipsa de relevanță a excluderii Weichert din declarațiile sale financiare consolidate, constituie o eroare vădită de apreciere, întrucât rezultatele filialelor controlate trebuie să fie consolidate.

258 Acest argument trebuie să fie respins.

259 După cum a precizat în mod corect Comisia în considerentul (382) al deciziei atacate, mai degrabă decât o filială a Del Monte, Weichert era un parteneriat între Del Monte, societate-mamă a asociatului comanditar, și familia W., membrii săi având calitatea de asociați comanditați. Considerațiile privind consolidarea necesară a rezultatelor filialei în cele ale societății-mamă și deducerile operate de reclamantă din lipsa, în speță, a unei astfel de consolidări sunt, prin urmare, lipsite de orice relevanță.

260 În orice caz, deși instanța Uniunii a considerat că consolidarea conturilor filialei de către societatea-mamă „plede în favoarea existenței unei entități economice unice” (Hotărârea Tribunalului din 18 decembrie 2008, General Química și alții/Comisia, T-85/06, nepublicată în Repertoriu, punctul 66, confirmată în recurs prin Hotărârea din 20 ianuarie 2011, General Química și alții/Comisia, punctul 58 de mai sus), absența unei astfel de consolidări nu înseamnă în mod necesar, astfel cum susține reclamanta, imposibilitatea de a concluziona, în orice situație, în sensul existenței unei influențe decisive.

261 *Quarto*, reclamanta prezintă un articol de presă apărut la 10 octombrie 2002 care confirmă că, înainte de a-și vinde participația la Weichert, nu deținea controlul asupra produselor sale pentru piețele din Europa de Nord.

262 Trebuie să se constate că această afirmație a reclamantei provine dintr-o extrapolare incorectă a termenilor unui articol de presă care se limitează în esență să reia declarațiile sale potrivit cărora urma să fie în măsură, după cesiunea în cauză, să controleze vânzarea și comercializarea „directă” a produselor sale pe piețele din Europa de Nord. În orice caz, un comentariu jurnalistic imprecis nu este de natură să contrazică constatările materiale și obiective pe care Comisia și-a întemeiat concluzia de a imputa în sarcina Del Monte încălcarea săvârșită de Weichert.

263 *Quinto*, reclamanta prezintă declarațiile unui agent al Comisiei, în cadrul unei proceduri în fața grupului Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), referitoare la raportul său anual pentru anul 2002, care afirmă că participarea la Weichert era „fără control”, precum și formularea raportului respectiv luată în calcul de Comisie.

264 Deși realitatea declarațiilor invocate de agentul Comisiei nu este susținută, Comisia nu contestă că raportul anual al Del Monte pentru anul 2002 constituia unul din înscrisurile anexate la comunicarea sa prezentată în cadrul procedurii în fața grupului OMC.

265 Comisia subliniază, în mod întemeiat, că această comunicare nu avea ca obiect stabilirea existenței unei influențe decisive a Del Monte asupra Weichert și că termenii extrasului din raportul menționat, potrivit cărora cesiunea participației la Weichert va permite Del Monte să controleze „în mod direct” comercializarea produselor sale în Europa de Nord, nu sunt incompatibile cu poziția sa cuprinsă în decizia atacată, întrucât Comisia nu a susținut niciodată existența unui control exclusiv al Del Monte asupra Weichert.

266 Din considerațiile care precedă rezultă că mijloacele de probă scrise ale reclamantei vizând stabilirea absenței exercitării unei influențe decisive asupra Weichert, considerate individual sau în mod colectiv, nu sunt de natură să infirme concluzia Comisiei privind imputarea încălcării săvârșite de Weichert în sarcina reclamantei.

– Cu privire la admisibilitatea anexei C 1 la replică

- 267 Comisia concluzionează în sensul inadmisibilității anexei C 1 la replică, în temeiul jurisprudenței referitoare la interpretarea articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură.
- 268 Trebuie amintit că, în temeiul articolului 21 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și al articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, toate cererile introductive trebuie să indice obiectul litigiului și o expunere sumară a motivelor invocate. Această indicație trebuie să fie suficient de clară și de precisă pentru a permite pârâtului să își pregătească apărarea, iar Tribunalului să se pronunțe asupra acțiunii, dacă este cazul, fără să se bazeze pe alte informații (Hotărârea Tribunalului din 30 ianuarie 2007, France Télécom/Comisia, T-340/03, Rep., p. II-107, punctul 166, confirmată în recurs prin Hotărârea Curții din 2 aprilie 2009, France Télécom/Comisia, C-202/07 P, Rep., p. I-2369).
- 269 Potrivit unei jurisprudențe constante, pentru ca o acțiune să fie admisibilă, trebuie ca elementele esențiale de fapt și de drept pe care aceasta se întemeiază să rezulte, cel puțin în mod sumar, dar coerent și comprehensibil din chiar textul cererii introductive. Deși textul acesteia poate fi susținut și completat, în privința unor aspecte specifice, prin trimiteri la anumite fragmente din documentele anexate, o trimitere globală la alte înscrisuri, chiar anexate la cererea introductivă, nu poate suplini absența elementelor esențiale ale argumentării în drept, care, în temeiul dispozițiilor menționate anterior, trebuie să figureze în cererea introductivă (Hotărârea Curții din 31 martie 1992, Comisia/Danemarca, C-52/90, Rec., p. I-2187, punctul 17, Ordonanța Tribunalului din 29 noiembrie 1993, Koelman/Comisia, T-56/92, Rec., p. II-1267, punctul 21, și Ordonanța Tribunalului din 21 mai 1999, Asia Motor France și alții/Comisia, T-154/98, Rec., p. II-1703, punctul 49). Anexele nu pot fi luate în considerare decât în măsura în care susțin sau completează motivele sau argumentele invocate expres de reclamante în cuprinsul înscrisurilor lor și atunci când este posibil să se determine cu precizie care sunt elementele conținute de acestea care susțin sau completează motivele sau argumentele respective (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 17 septembrie 2007, Microsoft/Comisia, T-201/04, Rep., p. II-3601, punctul 99).
- 270 În plus, nu intră în competența Tribunalului să cerceteze și să identifice în anexe motivele și argumentele care ar putea fi considerate drept temei al acțiunii, anexele având o funcție pur probatorie și de instrument (Hotărârea Tribunalului din 7 noiembrie 1997, Cipeke/Comisia, T-84/96, Rec., p. II-2081, punctul 34, și Hotărârea Tribunalului din 21 martie 2002, Joynson/Comisia, T-231/99, Rec., p. II-2085, punctul 154).
- 271 Această interpretare a articolului 21 din Statutul Curții și a articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură al Tribunalului vizează și replica (Hotărârea Microsoft/Comisia, punctul 269 de mai sus, punctul 95), precum și motivele și obiecțiunile dezvoltate în memorii (Hotărârea Tribunalului din 12 ianuarie 1995, Viho/Comisia, T-102/92, Rec., p. II-17, punctul 68, și Hotărârea Tribunalului din 30 ianuarie 2007, France Télécom/Comisia, punctul 268 de mai sus, punctul 166, confirmată în recurs prin Hotărârea din 2 aprilie 2009, France Télécom/Comisia, punctul 268 de mai sus).
- 272 În speță, reclamanta se limitează să susțină, în mod general, că tentativele Comisiei de a respinge exemplele furnizate pentru a demonstra că nu era în măsură să influențeze Weichert astfel cum dorea sunt „puțin convingătoare în ansamblu”. În memoriul în replică, reclamanta prezintă observații ca răspuns la două argumente ale Comisiei și face trimitere, în rest, la anexa C 1 la replică pentru explicații mai detaliate, pe care „restricțiile în materie de număr de pagini” nu îi permit să le furnizeze în corpul memoriului.

- 273 Trebuie să se arate că o formulare atât de laconică a criticii nu poate permite Tribunalului să se pronunțe, dacă este cazul, fără să se bazeze pe alte informații și ar fi contrar funcției pur probatorii și instrumentale a anexelor ca acestea să poată servi la demonstrarea detaliată a unei susțineri care nu este prezentată într-un mod destul de clar și precis în cererea introductivă (Hotărârea din 30 ianuarie 2007, France Télécom/Comisia, punctul 268 de mai sus, punctul 204).
- 274 Deși observațiile formulate de reclamantă ca răspuns la argumentele Comisiei referitoare la comportamentul Weichert în stabilirea prețurilor de referință în raport cu așteptările Del Monte și cu desemnarea avocaților pentru a introduce acțiuni împotriva acestei întreprinderi trebuie să fie și au fost luate în considerare în cadrul aprecierii comportamentului Weichert, nu aceeași este situația în ceea ce privește anexa C 1 la replică, anexă care trebuie să fie respinsă ca inadmisibilă.
- 275 În plus, trebuie să se sublinieze că considerarea unei anexe drept simple observații scrise suplimentare ale reclamantei, care constituie doar o prelungire a memoriilor, nu este compatibilă cu caracteristica definitorie a unei anexe, și anume funcția sa pur probatorie și instrumentală.
- 276 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că Comisia a apreciat în mod întemeiat că Del Monte și Weichert făceau parte din aceeași unitate economică și a imputat primei întreprinderi încălcarea săvârșită de cea de a doua.

Cu privire la caracterul eronat al dispozitivului deciziei atacate

- 277 Reclamanta susține că articolul 1 litera (h) și articolul 3 din decizia atacată încalcă articolul 81 CE întrucât Comisia concluzionează că reclamanta a încălcat această dispoziție „prin participarea la o practică concertată”, iar nu numai că răspunderea „solidară” a reclamantei este reținută pentru amenda aplicată Weichert. Decizia atacată ar depăși în mod vădit competențele de care dispune Comisia în temeiul articolului 7 din Regulamentul nr. 1/2003, în măsura în care aceasta i-ar impune să înceteze o încălcare în care nu a fost niciodată implicată. Dispozițiile în cauză ale deciziei atacate ar încălca de asemenea articolul 253 CE, întrucât ar exista o contradicție evidentă între dispozitivul deciziei atacate și „preambulul” în care Comisia a declarat că nu a constatat că reclamanta a încălcat articolul 81 CE. Caracterul eronat al dispozitivului deciziei atacate ar expune-o riscului unei acțiuni în despăgubire în fața unei instanțe naționale.
- 278 În ceea ce privește motivul întemeiat pe încălcarea articolului 253 CE, trebuie amintit că motivarea unui act trebuie să fie logică și, mai ales, să nu prezinte contradicții interne care să împiedice înțelegerea adecvată a motivelor care au stat la baza adoptării acestui act (a se vedea în acest sens Hotărârea Elf Aquitaine/Comisia, punctul 51 de mai sus, punctul 151).
- 279 O contradicție în motivarea unei decizii constituie o încălcare a obligației care decurge din articolul 253 CE de natură să afecteze validitatea actului în cauză dacă se dovedește că, din cauza acestei contradicții, destinatarul actului nu este în măsură să ia cunoștință, în tot sau în parte, de motivele reale ale deciziei și că, drept urmare, dispozitivul actului este, în tot sau în parte, lipsit de orice temei juridic (Hotărârea Tribunalului din 24 ianuarie 1995, Tremblay și alții/Comisia, T-5/93, Rec., p. II-185, punctul 42, și Hotărârea Tribunalului din 30 martie 2000, Kish Glass/Comisia, T-65/96, Rec., p. II-1885, punctul 85).

280 În decizia atacată, Comisia a analizat mai întâi schimburile dintre, pe de o parte, Chiquita și Dole și, pe de altă parte, dintre Dole și Weichert în lumina interdicției cuprinse în articolul 81 CE. În considerentul (359) al deciziei atacate, Comisia a concluzionat astfel:

„[Î]ntreprinderile Chiquita, Dole și Weichert au săvârșit o încălcare unică și continuă a articolului 81 [CE] care privește stabilirea prețurilor și schimbul de prețuri de referință afectând bananele proaspete [în] Europa de Nord. Entitățile a căror răspundere este reținută pentru această încălcare sunt enumerate în capitolul 6 din prezenta decizie.”

281 În capitolul în cauză, Comisia a aplicat, apoi, o jurisprudență constantă potrivit căreia comportamentul anticoncurențial al unei întreprinderi poate fi imputat altei întreprinderi atunci când aceasta nu și-a stabilit în mod autonom comportamentul pe piață, ci a aplicat, în esență, directivele emise de cea din urmă, având în vedere în special legăturile economice și juridice dintre ele. Comisia amintește că, dacă o filială nu își determină propria conduită pe piață în mod independent, întreprinderea care a condus strategia sa de piață formează cu aceasta o entitate economică și poate fi considerată responsabilă de săvârșirea unei încălcări pentru motivul că face parte din aceeași întreprindere [considerentele (362) și (363) ale deciziei atacate].

282 După ce a analizat și a luat în considerare diferite elemente privind relația care a existat între Del Monte și Weichert, Comisia a apreciat că Weichert alcătuiă o entitate economică cu Del Monte întrucât prima întreprindere nu își stabilea atitudinea pe piață în mod independent [considerentul (432) al deciziei atacate]. Comisia a concluzionat că reținea „răspunderea solidară a [Del Monte] și a [Weichert] pentru implicarea Weichert în încălcarea săvârșită de la 1 ianuarie 2000 la 31 decembrie 2002” [considerentul (433) al deciziei atacate].

283 În dispozitivul deciziei atacate, Comisia concluzionează, în articolul 1 litera (h), că Del Monte este una dintre întreprinderile care „au încălcat articolul 81 [CE] prin participarea la o practică concertată constând în coordonarea prețurilor de referință pentru banane”. La articolul 3, care trebuie să fie coroborat cu articolul 1 litera (h), Comisia solicită Del Monte să „pună capăt imediat încălcărilor în cauză[, descrise la articolul 1], dacă [aceasta] nu [a] făcut deja acest lucru”.

284 Această reamintire a cuprinsului deciziei atacate nu indică nicio contradicție internă de natură să împiedice înțelegerea corectă a motivelor care stau la baza acestui act și, mai precis, faptul că Comisia a reținut răspunderea Del Monte.

285 Prin urmare, motivul privind încălcarea articolului 253 CE trebuie să fie respins.

286 În ceea ce privește susținerea reclamantei întemeiată pe o încălcare a articolului 81 CE, aceasta se bazează pe aceeași argumentație ca și cea dezvoltată în sprijinul criticii întemeiate pe o încălcare a unor norme fundamentale de procedură, și anume faptul că Comisia a concluzionat, în dispozitivul actului, că Del Monte încălcase această dispoziție, deși declarase anterior că nu a constatat că această întreprindere a încălcat articolul 81 CE. Reclamanta adaugă că Comisia își depășește, așadar, în mod vădit competențele de care dispune în temeiul articolului 7 din Regulamentul nr. 1/2003, întrucât o obligă pe reclamantă să pună capăt unei încălcări în care aceasta nu a fost niciodată implicată.

287 Este suficient să se constate că această argumentație se bazează pe o premisă eronată și trebuie să fie înlăturată.

288 Astfel, reclamanta a fost sancționată cu titlu personal pentru o încălcare prezumată a fi săvârșită de ea însăși, din cauza legăturilor economice și juridice dintre aceasta și Weichert, care i-au permis să determine comportamentul acesteia din urmă pe piață (a se vedea în acest sens Hotărârile Imperial Chemical Industries/Comisia, punctul 50 de mai sus, punctul 141, și Metsä-Serla și alții/Comisia, punctul 54 de mai sus, punctele 28 și 34).

- 289 Această soluție era, în plus, cunoscută perfect de reclamantă, care citează ea însăși, în înscrisurile sale, jurisprudența relevantă menționată la punctul 288 de mai sus.
- 290 În sfârșit, trebuie să se arate că reclamanta afirmă că este imposibil să respecte articolul 3 din decizia atacată întrucât nu poate pune capăt încălcărilor eventual săvârșite de Weichert.
- 291 În această privință, este suficient să se arate că, spre deosebire de ceea ce susține reclamanta, articolul 3 din decizia atacată nu îi impune să înceteze încălcările eventual săvârșite de Weichert dacă nu mai exercită controlul asupra acesteia. Astfel, prin obligarea întreprinderilor care au participat la înțelegere să nu repete și să înceteze orice act sau comportament vizat la articolul 1 din decizia atacată, Comisia nu face decât să enunțe consecințele care decurg, în ceea ce privește comportamentul viitor al acestora, din constatarea nelegalității menționate la articolul 1 din decizia atacată (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2009, Hoechst/Comisia, T-161/05, Rep., p. II-3555, punctul 193).
- 292 În plus, articolul 3 primul paragraf din decizia atacată precizează că, numai în ipoteza în care întreprinderile nu au încetat deja încălcarea, acestea vor fi obligate să procedeze astfel. În consecință, dacă reclamanta a pus capăt participării sale la practica concertată constând în coordonarea prețurilor de referință pentru banane la data deciziei atacate, ea nu este vizată de această somație cuprinsă în decizia atacată.

Cu privire la existența unei practici concertate având un obiect anticoncurențial

- 293 Reclamanta, susținută de intervenientă, afirmă că Comisia a aplicat în mod eronat articolul 81 CE întrucât a concluzionat, în prezenta cauză, că exista o practică concertată având un obiect anticoncurențial.

Cu privire la noțiunea de practică concertată având un obiect anticoncurențial

- 294 Intervenienta susține că, potrivit jurisprudenței și practicii Comisiei, un schimb de informații între concurenți nu este, în sine, interzis. Referindu-se la o hotărâre a Curții de Casație franceze, Weichert susține că îi revine Comisiei sarcina de a demonstra efectele anticoncurențiale concrete ale unui schimb de informații, ceea ce nu ar fi făcut în speță. Intervenienta susține de asemenea că Comisia nu a stabilit corespunzător cerințelor legale că era parte, împreună cu Dole, la o practică concertată, întrucât decizia atacată nu cuprinde nicio mențiune cu privire la un concurs de voințe între Weichert și Dole sau cu privire la existența unei linii de conduită comune a acestor două întreprinderi.
- 295 Rezultă din termenii deciziei atacate că Comisia reproșează întreprinderilor destinate ale acesteia o coordonare a prețurilor de referință ale bananelor prin intermediul unor schimburi de informații, calificate în speță drept comunicări bilaterale de stabilire anticipată a prețurilor, situație care caracterizează o practică concertată privind stabilirea prețurilor și care are, așadar, ca obiect restrângerea concurenței în sensul articolului 81 CE [a se vedea în special considerentele (1), (54), (261) și (271) ale deciziei atacate].
- 296 În primul rând, trebuie amintit că noțiunile „acord”, „decizii ale asocierilor de întreprinderi” și „practică concertată” cuprind, din punct de vedere subiectiv, forme de coluziune care au aceeași natură și nu se disting decât prin intensitatea lor și prin formele în care se manifestă (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Comisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Rec., p. I-4125, punctul 131).
- 297 În ceea ce privește definiția practicii concertate, Curtea a precizat că aceasta viza o formă de coordonare între întreprinderi, care, fără să fi mers până la realizarea unei convenții propriu-zise, substituia în mod conștient riscurile concurenței cu o cooperare practică între acestea (Hotărârea

Curții Suiker Unie și alții/Comisia, punctul 151 de mai sus, punctul 26, Hotărârea Curții din 31 martie 1993, Ahlström Osakeyhtiö și alții/Comisia, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 și C-125/85-C-129/85, Rec., p. I-1307, punctul 63, și Hotărârea Curții din 4 iunie 2009, T-Mobile Netherlands și alții, C-8/08, Rep., p. I-4529, punctul 26).

- 298 Noțiunea de practică concertată implică, pe lângă concertarea între întreprinderile în cauză, un comportament pe piață care decurge din această concertare și o legătură de cauzalitate între aceste două elemente. În această privință, trebuie să se prezume, sub rezerva probei contrare, care este în sarcina operatorilor interesați, că întreprinderile care participă la concertare și care rămân active pe piață țin seama de schimbul de informații cu concurenții lor pentru a-și stabili comportamentul pe această piață. Această afirmație este cu atât mai adevărată atunci când cooperarea are loc regulat și pe o perioadă îndelungată (Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Hüls/Comisia, C-199/92 P, Rec., p. I-4287, punctele 161-163, și Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții, punctul 297 de mai sus, punctul 51).
- 299 Rezultă din jurisprudență că noțiunea de acord în sensul articolului 81 alineatul (1) CE rezultă din exprimarea de către întreprinderile participante a voinței comune de a se comporta pe piață într-un anumit mod (Hotărârea Comisia/Anic Participazioni, punctul 296 de mai sus, punctul 130).
- 300 Având în vedere aceste definiții, critica intervenientei întemeiată pe lipsa mențiunii, în decizia atacată, a unui concurs de voințe între aceasta și Dole sau a existenței unei linii de conduită comune a celor două întreprinderi este lipsită de relevanță, întrucât comportamentul său incriminat a făcut obiectul calificării juridice specifice de practică concertată, iar nu al celei de acord anticoncurențial.
- 301 În al doilea rând, în ceea ce privește condițiile în care un schimb de informații între concurenți poate fi considerat ca fiind contrar normelor de concurență, trebuie amintit că criteriile de coordonare și de cooperare care constituie o practică concertată trebuie interpretate în lumina concepției inerente dispozițiilor din tratat privind concurența, potrivit căreia orice operator economic trebuie să își stabilească în mod autonom politica pe care intenționează să o urmeze pe piața comună (Hotărârea Curții Suiker Unie și alții/Comisia, punctul 151 de mai sus, punctul 173, Hotărârea Curții din 14 iulie 1981, Züchner, 172/80, Rec., p. 2021, punctul 13, Hotărârea Ahlström Osakeyhtiö și alții/Comisia, punctul 297 de mai sus, punctul 63, Hotărârea Curții din 28 mai 1998, Deere/Comisia, C-7/95 P, Rec., p. I-3111, punctul 86, și Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții, punctul 297 de mai sus, punctul 32).
- 302 Deși această cerință a autonomiei nu exclude dreptul operatorilor economici de a se adapta în mod inteligent la comportamentul constatat sau prevăzut al concurenților lor, ea se opune totuși în mod riguros oricărui contact direct sau indirect între astfel de operatori, de natură fie să influențeze comportamentul pe piață al unui concurent actual sau potențial, fie să dezvăluie unui astfel de concurent comportamentul pe care întreprinderea însăși este decisă sau preconizează să îl adopte pe piață, atunci când contactele au ca obiect sau ca efect realizarea unor condiții de concurență care nu ar corespunde condițiilor normale de pe piața relevantă, ținând seama de natura produselor sau a prestațiilor furnizate, de importanța și de numărul întreprinderilor și de volumul respectivei piețe (a se vedea în acest sens Hotărârile Suiker Unie și alții/Comisia, punctul 151 de mai sus, punctul 174, Züchner, punctul 301 de mai sus, punctul 14, Deere/Comisia, punctul 301 de mai sus, punctul 87, și T-Mobile Netherlands și alții, punctul 297 de mai sus, punctul 33).
- 303 Rezultă că schimbul de informații dintre concurenți poate încălca normele de concurență atunci când limitează sau anulează gradul de nesiguranță privind funcționarea pieței relevante, având ca rezultat restrângerea concurenței dintre întreprinderi (Hotărârea Deere/Comisia, punctul 301 de mai sus, punctul 90, Hotărârea Curții din 2 octombrie 2003, Thyssen Stahl/Comisia, C-194/99 P, Rec., p. I-10821, punctul 81, și Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții, punctul 297 de mai sus, punctul 35).

- 304 În ceea ce privește delimitarea dintre practicile concertate care au un obiect anticoncurențial și cele care au un efect anticoncurențial, trebuie amintit că obiectul și efectul anticoncurențial nu sunt condiții cumulative, ci alternative pentru a aprecia dacă o practică intră sub incidența interdicției prevăzute la articolul 81 alineatul (1) CE. Potrivit unei jurisprudențe constante începând cu Hotărârea din 30 iunie 1966, LTM (56/65, Rec., p. 337, 359), caracterul alternativ al acestei condiții, indicat prin conjuncția „sau”, conduce mai întâi la necesitatea de a analiza însuși obiectul practicii concertate ținând seama de contextul economic în care aceasta trebuie să fie aplicată. Cu toate acestea, în ipoteza în care analiza conținutului practicii concertate nu ar indica un grad suficient de nocivitate pentru concurență, ar trebui, prin urmare, să se examineze efectele acesteia și, pentru a fi interzisă, să se impună întrunirea elementelor care probează că, în fapt, concurența a fost fie împiedicată, fie restrânsă sau denaturată în mod semnificativ (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 20 noiembrie 2008, Beef Industry Development Society și Barry Brothers, C-209/07, Rep., p. I-8637, punctul 15, și Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții, punctul 297 de mai sus, punctul 28).
- 305 Pentru a aprecia dacă o practică concertată este interzisă prin articolul 81 alineatul (1) CE, luarea în considerare a efectelor sale concrete este, așadar, superfluă atunci când se dovedește că aceasta are ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței comune (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 13 iulie 1966, Consten și Grundig/Comisia, 56/64 și 58/64, Rec., p. 429, 496, Hotărârea Curții din 21 septembrie 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Comisia, C-105/04 P, Rec., p. I-8725, punctul 125, și Hotărârea Beef Industry Development Society și Barry Brothers, punctul 304 de mai sus, punctul 16). Distincția dintre „încălcarea prin obiect” și „încălcarea prin efect” rezultă din împrejurarea că anumite forme de coluziune între întreprinderi pot fi considerate, prin însăși natura lor, ca fiind dăunătoare pentru buna funcționare a concurenței (Hotărârile Beef Industry Development Society și Barry Brothers, punctul 304 de mai sus, punctul 17, și T-Mobile Netherlands și alții, punctul 297 de mai sus, punctul 29).
- 306 Pentru a avea un obiect anticoncurențial, este suficient ca practica concertată să poată să producă efecte negative asupra concurenței. Cu alte cuvinte, aceasta trebuie doar să fie aptă în mod concret, ținând cont de contextul juridic și economic în care se înscrie, să împiedice, să restrângă sau să denatureze concurența în cadrul pieței comune. Problema dacă și în ce măsură un astfel de efect se produce în mod concret nu poate avea importanță decât pentru a calcula quantumul amenzilor și pentru a evalua dreptul la acordarea de daune interese (Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții, punctul 297 de mai sus, punctul 31).
- 307 În speță, întrucât Comisia a concluzionat că respectivele comunicări de stabilire anticipată a prețurilor dintre întreprinderile în cauză determinaseră o practică concertată având un obiect anticoncurențial, nu era obligată, potrivit jurisprudenței menționate mai sus, să examineze efectele comportamentului incriminat pentru a putea concluziona în sensul existenței unei încălcări a articolului 81 CE.
- 308 Afirmația intervenientei potrivit căreia îi revine Comisiei sarcina de a proba în mod obligatoriu efectele anticoncurențiale concrete ale schimbului de informații incriminat trebuie, așadar, să fie respinsă, cu observația că trimiterea la o decizie a unei instanțe naționale, care, mai mult, nu a fost prezentată la dezbateri, este lipsită de orice relevanță.
- 309 Revine Tribunalului sarcina de a verifica dacă comunicările bilaterale de stabilire anticipată a prețurilor, intervenite între întreprinderile în cauză și care se raportează la prețurile de referință ale bananelor, puteau fi considerate ca privind stabilirea prețurilor și puteau caracteriza o practică concertată având un obiect anticoncurențial în sensul articolului 81 CE.

Cu privire la cuprinsul comunicărilor incriminate

- 310 Reclamanta arată că Comisia susține că a „apreciat obiectul înțelegerii ținând seama de obiectul și de conținutul său”, dar nu poate să citeze, în această privință, nicio exprimare specifică. Reclamanta adaugă că susținerea Comisiei potrivit căreia comunicările în cauză aveau drept obiect denaturarea prețurilor este puțin plauzibilă, întrucât discuțiile dintre Weichert și Dole nu erau de natură să permită vreo coordonare săptămânală cu privire, „în anumite ocazii” sau „în rare cazuri”, la tendințele prețului de referință și, în restul timpului, la „condițiile generale existente pe piață” sau la „condițiile pieței”, discuții care includeau orice subiect de la condițiile atmosferice în Europa până la conversații cu privire la sector.
- 311 În afara faptului că Comisia nu distinge, în decizia atacată, comunicările de stabilire anticipată a prețurilor dintre Chiquita și Dole de cele pe care intervenienta le-a avut cu Dole, intervenienta susține că nu există nicio probă contemporană respectivelor comunicări care să le descrie conținutul, acestea nefiind decât schimburi de opinii despre condițiile generale ale pieței, referitoare la informații general disponibile și publice, nicio informație confidențială, sensibilă sau individualizată nefiind schimbată. Comisia ar încerca să descrie comunicările drept o practică concertată pentru simplul motiv că acestea ar viza „elemente de stabilire a prețurilor”, ceea ce ar conduce la asimilarea oricărui schimb legitim de informații cu o practică concertată.
- 312 În primul rând, fără să fie necesară pronunțarea cu privire la admisibilitatea criticii întemeiate pe lipsa unei analize specifice a comunicărilor de stabilire anticipată a prețurilor între Weichert și Dole, contestată de Comisie întrucât ar aduce modificări cadrului litigiului, astfel cum este definit de înscrisurile părților principale, este suficient să se constate că această critică este neîntemeiată în fapt (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 15 iunie 2005, Regione autonoma della Sardegna/Comisia, T-171/02, Rec., p. II-2123, punctul 155).
- 313 La punctul 4.4.4 din decizia atacată, Comisia descrie și distinge în mod specific conținuturile comunicărilor de stabilire anticipată a prețurilor dintre, pe de o parte, Dole și Chiquita [considerentele (149)-(182) ale deciziei atacate] și, pe de altă parte, dintre Weichert și Dole [considerentele (183)-(197) ale deciziei atacate].
- 314 După ce a subliniat că respectivele comunicări bilaterale au avut loc prin telefon și că întreprinderile în cauză au informat-o că nu aveau nici note și nici rezumate ale acestor comunicări, Comisia precizează că s-a întemeiat pe declarațiile respectivelor întreprinderi și pe documente care datau din perioada în care au avut loc faptele pentru a descrie cu suficientă precizie conținutul comunicărilor bilaterale în cauză.
- 315 În ceea ce privește comunicările bilaterale dintre Dole și Weichert, prima întreprindere a declarat, astfel cum rezultă din considerentul (183) al deciziei atacate și din răspunsul Dole la solicitarea de informații din 30 martie 2006, că ele priveau „o discuție generală referitoare la condițiile pieței (evoluții actuale și așteptate) și la volumele generale ale pieței” și că miercurea după-amiaza avea loc o discuție referitoare la modul în care aceasta și Weichert „vedeau piața în cursul săptămânii actuale și la modul în care credeau că piața urma să se dezvolte în cursul săptămânii următoare”. Dole a adăugat următoarele:

„Cererea de piață preconizată era evaluată discutând despre situația pieței (cum ar fi problema dacă existau stocuri anticipate de importuri excedentare la nivelul porturilor sau dacă stocurile operatorilor care efectuau procesul de maturare artificială a bananelor galbene nu erau comandate de supermagazine din cauza unei cereri în scădere a consumatorilor).”

316 Comisia face referire și la alte declarații relevante ale Dole și la declarațiile Weichert, în considerentul (184) și următoarele ale deciziei atacate, după cum urmează:

„(184) Dole precizează că «pe baza discuțiilor lor privind condițiile pieței, discutau de asemenea despre probabilitatea unei majorări generale pe piață sau a unei scăderi a prețului bananelor sau despre chestiunea dacă prețurile rămâneau în general neschimbate. Pe lângă aceasta, puteau de asemenea să discute despre părerilor lor cu privire la modul în care „prețul Aldi” putea să se schimbe [...]»

[...]

(186) Dole declară că întreprinderile concurente îi telefonau din când în când pentru a încerca să verifice revendicările clienților în ceea ce privește evoluția pieței. «Cu titlu de exemplu, [...] dacă Dole urma într-adevăr să organizeze o promoție într-o țară anume».

(187) Dole admite, în răspunsul său la o solicitare de informații, că, cu anumite ocazii, dezvăluia de asemenea în mod specific întreprinderii Weichert «tendința sa posibilă în materie de ofertă». Dole declară că atunci când domnul [S.] (Dole) comunica cu contactele sale de la Weichert, «Weichert solicita de asemenea, în mod regulat, cu toate că nu în fiecare săptămână, tendința posibilă a ofertei pentru săptămâna următoare. Dacă Dole avea deja o idee despre tendința prețului de referință pentru săptămâna următoare, răspundea».

(188) Weichert afirmă în răspunsul său la o solicitare de informații că comunicările bilaterale cu Dole, «care priveau condițiile generale care prevalau pe piață», erau «conversații foarte generale, fără o ordine de zi organizată sau predefinită, în cursul cărora se poate ca discuțiile să fi abordat una sau mai multe dintre temele următoare», și întocmește următoarea listă: percepția pieței, tendințele pieței, condițiile atmosferice în Europa, condițiile atmosferice în țările producătoare de banane, importurile de banane în SEE, nivelul cererii pe piață, evoluția cererii pe piață, situația vânzărilor cu amănuntul, situația vânzărilor operatorilor care efectuau procesul de maturare artificială, chestiuni de reglementare precum modificările potențiale ale regimului bananelor al Comunității sau conversații cu privire la sectorul de activitate în general (plecarea unor salariați sau noi recrutări, întreprinderi comune/achiziții anunțate etc.) [...]

(189) Weichert declară, pe lângă aceasta, că, «[cu] anumite ocazii, Dole telefona Weichert pentru a schimba puncte de vedere despre condițiile generale care prevalau pe piață [...] și, în cazuri rare, și despre evoluția posibilă a prețurilor oficiale, înaintea comunicării prețurilor oficiale între importatorii de banane în zilele de joi».

(190) [...] În răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, Dole afirmă că uneori Weichert «solicita tendințele de ofertă posibile pentru săptămâna următoare ca etalon plecând de la care [Weichert] putea să determine precizia propriilor [sale] estimări» [...]

[...]

(195) [...] Dole declară, ca răspuns la o solicitare de informații, că «contactele aveau ca obiect schimbul de informații cu scopul de a permite fiecărui importator să evalueze mai bine condițiile pieței. Utilizând informațiile generale sau opiniile generale de pe piață obținute cu ocazia contactului, Dole estima cererea probabilă pe piață, oferta probabilă disponibilă pentru a răspunde cererii și concordanța ideii inițiale de preț a Dole cu condițiile reale ale pieței» [...]

317 Pe baza declarațiilor explicate ale întreprinderilor în cauză, Comisia a putut estima că Dole și Weichert, la fel ca și Dole și Chiquita, discutau, în cursul diverselor lor comunicări, despre condițiile ofertei și ale cererii sau, cu alte cuvinte, despre factorii de stabilire a prețurilor, și anume factori importanți pentru

stabilirea prețurilor de referință pentru săptămâna care urma, și discutau sau dezvăluiau tendințe de preț și indicații privind prețurile de referință pentru săptămâna care urma înainte de stabilirea acestor prețuri de referință [considerentele (148), (182) și (196) ale deciziei atacate].

318 Comisia a grupat aceste schimburi a două tipuri de informații sub calificarea generică de comunicări de stabilire anticipată a prețurilor, precizând că acestea din urmă se refereau, „cu anumite ocazii”, la tendințele de preț și la indicațiile privind prețurile de referință pentru săptămâna care urma [considerentul (266) al deciziei atacate]. O comunicare de stabilire anticipată a prețurilor corespunde, așadar, unui schimb având ca obiect unul sau celălalt tip de informații în cauză și, *a fortiori*, și unul și celălalt.

319 În această privință, trebuie amintită formularea declarației următoare a Dole: „pe baza discuțiilor lor privind condițiile pieței, [salariații în cauză] discutau de asemenea despre probabilitatea unei majorări generale pe piață sau a unei scăderi a prețului bananelor sau despre chestiunea dacă prețurile rămâneau, în general, neschimbate” și că, „pe lângă aceasta, puteau de asemenea să discute despre părerile lor cu privire la modul în care «prețul Aldi» putea să se schimbe [...]” [considerentul (184) al deciziei atacate]. Această declarație relevă legătura dintre discuțiile privind factorii de stabilire a prețurilor și cele privind evoluția prețurilor, ceea ce permite Comisiei să sublinieze că participanții la toate comunicările știau că acestea puteau să ducă la discuții sau la divulgări de această natură și, cu toate acestea, au acceptat să ia parte la ele [considerentul (269) al deciziei atacate].

320 În al doilea rând, din considerentele (136), (149) și (185) ale deciziei atacate reiese că datele privind volumele de import scontate în Europa de Nord erau deja comunicate înainte să aibă loc comunicările de stabilire anticipată a prețurilor. Volumul importurilor individuale ale întreprinderilor în cauză nu era, așadar, discutat în cursul respectivelor comunicări, cu excepția cazului în care era așteptată o variație sau o neregulă importantă a importurilor preconizate, printre altele din cauza imobilizării unui vapor. Această constatare a Comisiei nu este pusă în discuție de celelalte părți la procedură.

321 În al treilea rând, trebuie să se arate că, printre temele abordate de Dole și de Weichert în discuțiile lor bilaterale figurează, potrivit Weichert, nivelul cererii pe piață, evoluția cererii pe piață, situația vânzărilor cu amănuntul și situația vânzărilor operatorilor care efectuau procesul de maturare artificială. Dole a indicat de asemenea că schimburile sale cu Weichert aveau ca obiect condițiile pieței, și anume evoluțiile actuale și așteptate, precizând că „cererea de piață preconizată era evaluată discutând situația pieței (cum ar fi problema dacă existau stocuri anticipate de importuri excedentare la nivelul porturilor sau dacă stocurile operatorilor care efectuau procesul de maturare artificială a bananelor galbene nu erau comandate de supermagazine din cauza unei cereri în scădere a consumatorilor)” [considerentul (183) al deciziei atacate]. Reclamanta și intervenienta nu stabilesc faptul că astfel de schimburi aveau ca obiect informații disponibile pe piață. Același lucru este valabil pentru discuțiile despre operațiuni promoționale sau despre incidente care afectau transportul mărfurilor către porturile din Europa de Nord.

322 Ca răspuns la observațiile Dole și ale Weichert, Comisia a admis, desigur, ea însăși că informațiile discutate de părți puteau „fi obținute din alte surse” [considerentele (160) și (189) ale deciziei atacate], ceea ce poate să privească condițiile meteorologice, evocate de Dole și de Weichert în cadrul descrierii comunicărilor bilaterale.

323 Nu este mai puțin adevărat că punctul de vedere al Dole sau al Weichert asupra uneia sau a altei informații importante pentru condițiile ofertei și ale cererii, susceptibilă de a fi obținută în alt fel decât prin intermediul discuțiilor cu întreprinderile în cauză, și incidența acestuia asupra evoluției pieței nu constituie, prin definiție, o informație publică disponibilă.

324 În orice caz, constatarea operată de Comisie în considerentele (160) și (189) ale deciziei atacate nu este, în sine, incompatibilă cu concluzia referitoare la obiectul anticoncurențial al practicii în cauză, întemeiată pe o apreciere globală a acesteia din urmă.

325 Din considerațiile care precedă rezultă că argumentația reclamantei și a intervenientei privind cuprinsul comunicărilor incriminate nu este de natură să evidențieze nelegalitatea deciziei atacate și trebuie să fie respinsă.

Cu privire la participanții la schimburi și la notorietatea acestor schimburi

326 Intervenienta susține că comunicările sale cu Dole erau cunoscute pe piață, atât de către operatorii care efectuau procesul de maturare artificială, cât și de către marile magazine, și că Comisia ignoră, în decizia atacată, comunicarea către clienții săi a informațiilor despre piață. În consecință, Comisia nu ar ține cont de faptul că schimbul de informații s-ar „extinde mult dincolo de părți”, deși, potrivit jurisprudenței, un schimb de informații care este accesibil și clienților ar fi mai mult de natură să întărească concurența decât să o slăbească.

327 În primul rând, intervenienta face trimitere la punctul 64 din răspunsul său la solicitarea de informații a Comisiei din 10 februarie 2006, în care se referă la comunicarea, la sfârșitul dimineților de joi, către ceilalți importatori a prețurilor sale de referință, odată stabilite, comportament luat în considerare de Comisie în decizia atacată, dar care nu poate fi confundat cu comunicările de stabilire anticipată a prețurilor care aveau loc miercurea, înainte de stabilirea prețurilor menționate.

328 În al doilea rând, intervenienta se referă la scrisori ale unor clienți întocmite și prezentate în cursul procedurii administrative sau redactate după adoptarea deciziei atacate, admisibilitatea acestora din urmă fiind contestată de Comisie în temeiul jurisprudenței potrivit căreia legalitatea unui act trebuie să fie apreciată, în cadrul unei acțiuni în anulare introduse în temeiul articolului 230 CE, în funcție de elementele de fapt și de drept existente la data la care a fost adoptat actul.

329 În ceea ce privește scrisorile redactate în cursul procedurii administrative, trebuie să se constate că acestea sunt toate formulate în mod identic, cu excepția celei provenind de la domnul D., în numele societății I., și se caracterizează prin lipsa lor de precizie.

330 Pe de o parte, clienții în cauză arată că era bine cunoscut faptul că Weichert și alți importatori de banane au schimbat informații privind volumele livrărilor de banane și prețurile oficiale timp de mulți ani.

331 În afara faptului că cunoștința privind un schimb de informații între importatori nu se bazează, așadar, pe nicio constatare directă, ci numai pe un zvon, rezultă din scrisorile la care se referă intervenienta că acest schimb de informații privea în special prețurile oficiale, formulare care se poate raporta la schimburile respectivelor prețuri care interveneau joia dimineața, după stabilirea lor, cu o zi înainte, de către importatori.

332 Pe de altă parte, clienții în cauză susțin că aveau „acces la informațiile comunicate”, fără a detalia discuții cu importatorii și menționând, ca unic exemplu, accesul la lista săptămânală de livrări de banane pe site-ul intranet al Weichert.

333 Trebuie amintit, în acest stadiu, că Comisia a arătat, în considerentul (106) al deciziei atacate, că întreprinderile destinate ale acesteia declaraseră că, joia dimineața, comunicau clienților lor prețurile de referință, care circulau rapid în ansamblul sectorului și erau apoi comunicate presei profesionale, ceea ce nici reclamanta și nici intervenienta nu au contestat.

334 În ceea ce privește scrisoarea de la domnul D., în numele societății I., aceasta nu conține nicio trimitere la discuții cu Weichert referitoare la prețurile de referință, persoana respectivă limitându-se să afirme că informația privind cantitățile săptămânale de banane așteptate în Europa, obținută în trecut prin

consultarea site-ului Weichert, nu îi lipsea, întrucât acea informație era utilizată numai pentru a afla „numele vapoarelor” care soseau în diferitele porturi europene și că această informație era obținută în prezent telefonând furnizorilor.

- 335 În afară de credibilitatea redusă a unei astfel de declarații privind natura informației pretins căutate, este semnificativ să se arate că, potrivit persoanei citate, cantitatea totală sau cantitățile individuale pentru fiecare companie nu aveau nicio relevanță în privința dezvoltării pieței, deși ansamblul celorlalți clienți arată că utilizau informația privind livrările săptămânale de banane „pentru a aprecia și a compara mai bine prețurile furnizorilor, inclusiv Weichert”.
- 336 Mai mult, este cert că unul dintre martori, în speță domnul M., este angajat al Weichert de la 1 octombrie 2002, este implicat în comunicările de stabilire anticipată a prețurilor [considerentul (65) al deciziei atacate] și este destinatarul mai multor scrisori ale clienților prezentate în cadrul dezbaterilor.
- 337 În ceea ce privește scrisorile redactate după adoptarea deciziei atacate, trebuie să se constate că acestea au fost scrise de persoanele care au redactat scrisorile prezentate în cursul procedurii administrative, inclusiv domnul M., și sunt toate, din nou, formulate în mod identic, mărturiile fiind în mod evident reformulate pentru a contesta mai direct constatările Comisiei.
- 338 Clienții respectivi amintesc existența unui schimb de opinii între importatori cu privire la „tendențele și la condițiile generale ale pieței”, cu „anumite ocazii”, în „diferite momente ale săptămânii, inclusiv miercuri după-amiază”. Aceștia arată că discuțiile respective nu au avut o influență asupra prețurilor reale și nu aduceau prejudicii clienților.
- 339 Martorii relatează de asemenea faptul că Weichert discuta sau schimba opinii cu ei cu privire la „tendențele și la condițiile generale ale pieței”, în „diferite momente ale săptămânii, inclusiv miercuri după-amiază”, și dau asigurări că, în acest context, Weichert împărtășea întotdeauna cu ei înțelegerea sa asupra pieței, inclusiv ceea ce putuse afla din conversațiile cu ceilalți importatori.
- 340 Dincolo de afirmațiile privind lipsa consecințelor negative ale schimburilor dintre importatori care pot, cel mult, să reprezinte exprimarea unei simple convingeri, trebuie subliniat că martorii susțin chiar că au primit de la Weichert informații obținute de aceasta din discuțiile sale cu ceilalți importatori, deși cunoștințele acestora din urmă se bazau numai pe notorietatea invocată.
- 341 Din considerațiile care precedă rezultă că scrisorile clienților Weichert anexate la memoriul în intervenție nu prezintă toate garanțiile de obiectivitate cerute și trebuie să fie înlăturate, fără să fie necesară pronunțarea cu privire la motivul de inadmisibilitate invocat de Comisie.
- 342 În orice caz, simpla afirmație că era bine cunoscut că importatorii vorbeau ocazional între ei despre condițiile generale ale pieței, întemeiată pe declarații cu caracter general ale unor clienți care nu se bazau pe nicio constatare directă, ci numai pe zvonuri, nu permite să se considere că ansamblul actorilor de pe piață cunoșteau întinderea exactă a comunicărilor de stabilire anticipată a prețurilor identificate de Comisie și că furnizorii de banane, alții decât Chiquita, Dole și Weichert, participau la aceste comunicări. Trebuie subliniat că intervenienta recunoaște ea însăși, în memoriul în intervenție, că nu toți importatorii de banane erau implicați în comunicările de stabilire anticipată a prețurilor.
- 343 În plus, niciun element din scrisorile prezentate nu permite să se considere că Weichert comunica clienților săi informații privind intențiile concurenților în materie de stabilire a prețurilor, situația vânzărilor cu amănuntul, existența de stocuri anticipate de importuri excedentare la nivelul porturilor sau de stocuri la operatorii care efectuau procesul de maturare artificială, operațiuni promoționale sau incidente care afectau transportul mărfurilor spre porturile din Europa de Nord (a se vedea punctul 321 de mai sus).

- 344 În această privință, Comisia invocă în mod întemeiat distincția necesară dintre, pe de o parte, concurenții care strâng informații în mod independent sau discută despre prețuri viitoare cu clienți și cu terți și, pe de altă parte, concurenții care discută despre factorii de stabilire a prețurilor și despre evoluția prețurilor cu alți concurenți înainte de a-și stabili prețurile de referință [considerentul (305) al deciziei].
- 345 Deși primul comportament nu suscită nicio dificultate în privința exercitării unei concurențe libere și nenedenaturate, acest lucru nu este valabil pentru cel de al doilea, care contrazice cerința potrivit căreia orice operator economic trebuie să își stabilească în mod autonom politica pe care intenționează să o urmeze pe piața comună, întrucât această cerință de autonomie se opune în mod riguros oricărui contact direct sau indirect între astfel de operatori care are drept obiect sau drept efect fie influențarea comportamentului pe piață al unui concurent prezent sau potențial, fie dezvăluirea către un astfel de concurent a comportamentului a cărui adoptare pe piață s-a decis sau se intenționează (Hotărârea Suiker Unie și alții/Comisia, punctul 151 de mai sus, punctele 173 și 174, și Hotărârea Tribunalului din 11 decembrie 2003, *Adriatica di Navigazione/Comisia*, T-61/99, Rec., p. II-5349, punctul 89).
- 346 Aprecierea individuală de către un importator de banane a unui eveniment climatic care afectează o regiune de producție, informație publică și disponibilă, nu trebuie să fie confundată cu evaluarea comună de către doi concurenți a respectivului eveniment, asociată, dacă este cazul, cu o altă informație despre starea pieței, și a efectului său asupra evoluției sectorului, efectuată cu foarte puțin timp înainte de stabilirea prețurilor de referință ale acestora.
- 347 Intervenienta nu poate, în aceste împrejurări, să invoce în mod valabil un sistem de informare generalizat proconcurențial, cunoscut și împărtășit de toți actorii de pe piața bananelor.
- 348 Din considerentele care precedă rezultă că argumentația intervenientei privind participării la schimburile de informații și notorietatea acestora din urmă nu este de natură să indice o nelegalitate a deciziei atacate și trebuie să fie înlăturată.

Cu privire la calendarul și la frecvența comunicărilor

- 349 În primul rând, reclamanta susține că discuțiile purtate de Weichert cu Dole nu erau de natură să permită o coordonare săptămânală, nici măcar în general, și arată în această privință că singura probă a Comisiei în legătură cu frecvența acestor discuții în perioada încălcării este o probă furnizată de Weichert, care demonstrează că respectivele comunicări nu aveau loc mai des de o dată sau de două ori pe lună. Probele pe care se întemeiază Comisia pentru a încerca să dovedească un comportament mai frecvent ar privi ansamblul perioadei investigației, și anume o perioadă cuprinsă între 2000 și 2005, ceea ce nu ar fi corect.
- 350 Intervenienta susține că comunicările cu Dole erau conversații generale, fără o agendă predefinită, și ocazionale și că comunicările privind evoluția posibilă a prețurilor oficiale, în general, iar nu cele ale întreprinderilor în cauză, erau rare.
- 351 Trebuie amintit că, în ceea ce privește condițiile în care o concertare ilicită poate fi caracterizată în raport cu numărul și cu regularitatea contactelor între concurenți, din jurisprudență rezultă că atât obiectul concertării, cât și circumstanțele proprii pieței explică frecvența, intervalele și modul în care concurenții intră în contact unii cu ceilalți pentru a conduce la o concertare a comportamentului lor pe piață. Astfel, dacă întreprinderile interesate creează o înțelegere cu un sistem complex de concertare cu privire la un număr ridicat de aspecte ale comportamentului lor pe piață, acestea vor avea nevoie de contacte regulate pe o perioadă lungă. În schimb, dacă respectiva concertare este punctuală și urmărește exclusiv armonizarea comportamentului pe piață în legătură cu un aspect

izolat al concurenței, o singură intrare în contact ar putea fi suficientă pentru a realiza scopul anticoncurențial urmărit de întreprinderile respective (Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții, punctul 297 de mai sus, punctul 60).

- 352 Curtea a precizat că nu este important atât numărul de reuniuni între întreprinderile respective, cât aspectul dacă contactul sau contactele care au avut loc le-au oferit acestora din urmă posibilitatea să țină cont de schimburile de informații cu concurenții pentru a determina comportamentul lor pe piață în discuție și să înlocuiască în mod conștient riscurile concurenței cu o cooperare practică. Întrucât se poate dovedi că între aceste întreprinderi a avut loc o concertare și că au rămas active pe piață, în mod justificat se impune ca întreprinderile să facă dovada că această concertare nu a avut nicio influență asupra comportamentului lor pe piața respectivă (Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții, punctul 297 de mai sus, punctul 61).
- 353 Trebuie să se arate că, pe baza declarațiilor furnizate de Dole și de Weichert, Comisia a constatat, în considerentul (75) al deciziei atacate, că respectivele comunicări de stabilire anticipată a prețurilor dintre acestea aveau loc miercurea după-amiaza, respectiv cu puțin timp înainte de stabilirea prețurilor lor de referință, în speță joia dimineața. Această constatare a Comisiei nu este repusă în discuție de reclamantă și de intervenientă.
- 354 În ceea ce privește frecvența comunicărilor, Dole a indicat inițial, în răspunsul său la solicitările de informații, că a comunicat cu Weichert „aproape în fiecare săptămână”. Dole a precizat că doi dintre salariații săi, domnii G. și H., comunicaseră cu cei ai Weichert aproximativ 40 de săptămâni pe an, în timp ce un al treilea, domnul S., nu avea schimburi cu aceștia din urmă decât de 3-5 ori pe an, atunci când cei doi colegi ai săi nu erau disponibili [considerentul (87) al deciziei atacate].
- 355 Răspunzând la comunicarea privind obiecțiunile, care distingea în mod expres comunicările privind volumele de cele privind „condițiile pieței, tendințele prețurilor și indicațiile privind prețurile de referință”, Dole a indicat că „schimbul referitor la condițiile pieței avea loc, cu aproximație, la fiecare două săptămâni, din cauza deplasărilor sau a altor angajamente”, motiv prezentat deja în răspunsul la solicitările de informații pentru a justifica numărul de comunicări invocat [considerentele (88) și (89) ale deciziei atacate].
- 356 În răspunsul său la o solicitare de informații din 15 decembrie 2006, Weichert a stabilit, pe de o parte, ea însăși o distincție clară între comunicările privind volumele și cele privind condițiile generale ale pieței și evoluția prețurilor oficiale și, pe de altă parte, a declarat că aceste din urmă comunicări nu aveau loc cu Dole în fiecare miercuri, ci în medie o dată sau de două ori pe lună. Fiind invitată de Comisie, la 5 februarie 2007, să precizeze un număr de săptămâni pe an în ceea ce privește cel de al doilea tip de schimburi, Weichert a afirmat că salariații săi aveau comunicări cu Dole în aproximativ 20-25 de săptămâni pe an [considerentul (87) al deciziei atacate].
- 357 Weichert a afirmat apoi, în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, că contactele cu Dole aveau loc „în medie nu mai mult de o dată sau de două ori pe lună”, fără a reveni în mod explicit asupra estimării săptămânale inițiale, ceea ce a determinat Comisia să rețină o frecvență de aproximativ 20-25 de săptămâni pe an, compatibilă cu declarațiile Dole [considerentele (90) și (91) ale deciziei atacate].
- 358 Pe baza elementelor astfel adunate, Comisia a concluzionat că comunicările dintre Dole și Weichert erau suficient de coerente pentru a forma o schemă sau un mecanism uniform de comunicări de care întreprinderile au avut posibilitatea să se servească în funcție de nevoile lor [considerentele (91), (269) și (270) ale deciziei atacate].
- 359 *Primo*, trebuie să se arate că, în memoriul în intervenție, Weichert nu formulează nicio contestație în privința estimării în cifre a frecvenței comunicărilor cu Dole cuprinse în decizia atacată. Weichert se limitează să sublinieze că comunicările privind evoluția posibilă a prețurilor oficiale, în general, iar nu cele ale întreprinderilor în cauză, erau rare, ceea ce înseamnă a izola în mod artificial acest tip de

informație și a face abstracție de contactele privind factorii de stabilire a prețurilor, deși aceste două tipuri de informații alcătuiesc comunicările de stabilire anticipată a prețurilor contabilizate de Comisie pe baza declarațiilor furnizate de întreprinderile în cauză în mod neechivoc.

360 Condițiile meteorologice, atât în țările producătoare, cât și în cele destinate ale fructelor în scopul consumului, importanța stocurilor din porturi și de la operatorii care efectuau procesul de maturare artificială, situația vânzărilor la nivelul comerțului cu amănuntul și la operatorii care efectuau procesul de maturare artificială, existența unor campanii promoționale constituie în mod clar factori foarte importanți pentru stabilirea nivelului ofertei în raport cu cererea și amintirea lor în cursul discuțiilor bilaterale dintre operatori avizați conducea în mod necesar la o împărțășire a înțelegerii pieței și a evoluției sale în materie de prețuri.

361 În acest stadiu, trebuie să se amintească declarațiile Dole, formulate în cursul procedurii administrative, referitoare la cuprinsul și la scopul comunicărilor bilaterale. Astfel, Dole a precizat, *primo*, că, „pe baza discuțiilor lor privind condițiile pieței, [salariații în cauză] discutau de asemenea despre probabilitatea unei majorări generale pe piață sau a unei scăderi a prețurilor bananelor sau despre aspectul dacă prețurile rămâneau în general neschimbate” și că, „[î]n plus, aceștia puteau să discute de asemenea despre opiniile lor cu privire la modul în care prețul Aldi se putea schimba [...]” [considerentul (184) al deciziei atacate], *secundo*, că „contactele aveau ca obiectiv schimbul de informații cu scopul de a permite fiecărui importator să evalueze mai bine condițiile pieței” și că, „[p]rin utilizarea informațiilor generale sau a opiniilor generale de pe piață obținute cu ocazia contactului, Dole estima cererea probabilă pe piață, oferta probabilă disponibilă pentru a răspunde la cerere și concordanța dintre ideea inițială de preț a Dole și condițiile reale de pe piață” [considerentul (195) al deciziei atacate] și, *tertio*, că „nu [nega] faptul că a luat în considerare informațiile obținute de la concurenții săi, împreună cu numeroși alți factori, în stabilirea propriilor prețuri de referință”, această declarație a Dole vizând atât comunicările sale cu Chiquita, cât și cu Weichert [considerentul (229) al deciziei atacate].

362 Rezultă astfel că toate comunicările făceau parte din aceeași schemă și că comunicările privind factorii de stabilire a prețurilor aveau același scop anticoncurențial ca și cele privind tendințele de prețuri sau indicările prețurilor de referință. Comisia a putut considera în mod întemeiat că, prin discutarea sau indicarea punctului lor de vedere asupra factorilor de stabilire a prețurilor, întreprinderile în cauză dezvăluiseră astfel linia de conduită pe care intenționau să o adopte sau, cel puțin, că permisese participanților să evalueze comportamentul viitor al concurenților în ceea ce privește stabilirea prețurilor de referință sau să reducă incertitudinea în legătură cu acest subiect [considerentul (269) al deciziei atacate].

363 Ansamblul declarațiilor explicite ale Dole referitoare la cuprinsul și la finalitatea comunicărilor de stabilire anticipată a prețurilor exclude de asemenea ipoteza unei discuții bilaterale care se poate limita la o simplă conversație nevinovată cu privire la sector în general, chiar dacă angajații întreprinderilor în cauză au putut să evoce, cu anumite ocazii, pe lângă factorii relevanți pentru stabilirea prețurilor de referință, tendințe de preț sau indicații de preț, un subiect neînsemnat referitor, printre altele, la personalul întreprinderilor active pe piață.

364 Trebuie să se sublinieze, în această privință, că o valoare probantă deosebit de ridicată poate fi recunoscută unor declarații care, *primo*, sunt fiabile, *secundo*, sunt date în numele unei întreprinderi, *tertio*, provin de la o persoană care are obligația profesională de a acționa în interesul acestei întreprinderi, *quarto*, sunt date împotriva intereselor declarantului, *quinto*, provin de la un martor direct al împrejurărilor pe care le relatează și, *sexto*, au fost date în scris, în mod intenționat și după o reflecție matură (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 25 octombrie 2011, *Aragonesas Industrias y Energía/Comisia*, T-348/08, Rep., p. II-7583, punctul 104). Acest lucru este valabil pentru declarațiile Dole formulate în scris ca răspuns la solicitările de informații sau la comunicarea privind obiecțiunile, care sunt contrare interesului acestei întreprinderi, care contestă orice încălcare a articolului 81 CE și care a introdus o acțiune în anulare împotriva deciziei Comisiei prin care i-a fost aplicată, la fel ca și societăților Del Monte și Weichert, o amendă în acest temei (cauza T-588/08).

- 365 *Secundo*, trebuie să se arate că reclamanta critică frecvența comunicărilor, de aproximativ 20-25 de săptămâni pe an, reținută de Comisie, arătând că aceasta este legată de perioada investigației cuprinsă între 2000 și 2005.
- 366 Cu toate acestea, este cert că întrebările adresate Weichert, în cererea de informații din 7 februarie 2007, erau lipsite de echivoc, în sensul că priveau numărul de săptămâni pe an de comunicări bilaterale cu Dole și că perioada 2000-2005 o cuprinde, în mod clar, pe cea reținută în final de Comisie pentru a stabili durata încălcării, și anume perioada 2000-2002.
- 367 Trebuie să se considere că numărul semnificativ de comunicări recunoscut de Dole și de Weichert, conținutul asemănător al acestora, faptul că ele implicau regulat aceleași persoane, cu un *modus operandi* aproape identic în materie de calendar și de mijloc de comunicare, faptul că s-au produs timp de cel puțin trei ani, fără ca niciuna dintre întreprinderi să invoce vreo întrerupere a schimburilor, și declarația Dole despre importanța informațiilor comunicate pentru stabilirea prețurilor de referință sunt, toate, elemente care permit să se concluzioneze că în mod întemeiat a reținut Comisia existența unei scheme sau a unui sistem de comunicări la care întreprinderile în cauză au putut să apeleze în funcție de nevoile lor.
- 368 Acest mecanism a permis crearea unui climat de siguranță reciprocă în ceea ce privește politicile lor viitoare de prețuri (Hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2001, Tate & Lyle și alții/Comisia, T-202/98, T-204/98 și T-207/98, Rec., p. II-2035, punctul 60), accentuat și mai mult de schimburile ulterioare de prețuri de referință, odată ce acestea erau hotărâte, joia dimineața.
- 369 Deși anumite informații comunicate puteau fi obținute din alte surse, sistemul de schimburi adoptat a permis întreprinderilor în cauză să aibă cunoștință de aceste informații într-un mod mai simplu, mai rapid și mai direct (Hotărârea Tate & Lyle și alții/Comisia, punctul 368 de mai sus, punctul 60) și să realizeze o evaluare comună actualizată a lor.
- 370 Trebuie să se considere că datele care au făcut obiectul schimbului prezentau prin ele însele un interes strategic suficient prin marea lor actualitate și prin intervalul scurt dintre comunicări pe o perioadă lungă.
- 371 Această centralizare regulată și la intervale scurte a informațiilor în legătură cu viitoarele prețuri de referință a avut ca efect creșterea, în mod artificial, a transparenței pe o piață pe care, astfel cum se va arăta la punctele 380-391 de mai jos, concurența era deja atenuată având în vedere un context de reglementare specific și schimburi de informații prealabile despre volumele livrărilor de banane în Europa de Nord (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, Rec., p. I-123, punctul 281).
- 372 În al doilea rând, reclamanta afirmă că, în pofida cadrului mai larg pe care îl constituie ansamblul comunicărilor schimbate între părți, Comisia a izolat câteva comunicări în decizia sa și a susținut că, întrucât acestea priveau ceea ce considera a fi elemente de stabilire a prețului și, în rare ocazii, tendințele prețurilor, se putea presupune că acest comportament avea ca obiect influențarea prețurilor.
- 373 Astfel cum a arătat în mod întemeiat Comisia, faptul că comunicările de stabilire anticipată a prețurilor au putut fi obiectul principal al contactului dintre concurenți sau au putut să se înscrie într-un context mai larg de schimburi generale de informații între furnizorii de banane nu este relevant (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 6 aprilie 2006, General Motors/Comisia, C-551/03 P, Rec., p. I-3173, punctul 64) și nu este de natură să justifice coordonarea ilicită.

374 Din considerentele care precedă rezultă că argumentația reclamantei și a intervenientei privind frecvența comunicărilor incriminate nu este de natură să evidențieze o nelegalitate a deciziei atacate și trebuie să fie înlăturată.

Cu privire la contextul juridic și economic

375 Del Monte susține că obiectul comportamentului în cauză trebuie să fie apreciat în contextul economic în care a avut loc acest comportament și că piața bananelor prezenta, la momentul faptelor, caracteristici specifice în privința cărora argumentele prezentate de Comisie în legătură cu obiectul pretensei practici concertate sunt puțin convingătoare.

376 Intervenienta arată că Comisia ar fi trebuit să țină seama de natura informațiilor schimbate și de contextul în care a avut loc schimbul, ceea ce nu a făcut, deși caracteristicile pieței bananelor făceau ca susținerile privind o încălcare prin obiect să fie total neplauzibile.

– Cu privire la cadrul de reglementare și la oferta de pe piață

377 Reclamanta subliniază că piața bananelor era extrem de transparentă, în sensul că toți producătorii și consumatorii aveau acces la volumele livrărilor în fiecare săptămână, și puternic reglementată, regimul de licențe predeterminând numărul de banane importate în Europa în fiecare trimestru. Potrivit reclamantei, „aceste acorduri stabileau efectiv cotele de piață ale actorilor”.

378 Intervenienta explică faptul că aceste acorduri nu puteau avea un efect asupra prețurilor în lipsa unei restricții a producției de banane vândute în Europa de Nord, care nu a avut loc, și acest lucru nu era nici măcar posibil, din cauza caracteristicilor specifice ale regimului comunitar al bananelor, în speță existența cotelor și a prețurilor ridicate în perioada în cauză, care încurajau vânzarea a cât mai multe banane posibil în Uniune. În susținerea afirmațiilor sale, intervenienta se referă la un raport economic.

379 Din considerentele (36)-(40), (129)-(137), (278) și (279) ale deciziei atacate rezultă că Comisia a examinat și a luat în considerare cadrul de reglementare al sectorului bananelor în perioada în care s-au produs faptele la aprecierea conformității comportamentului Dole cu articolul 81 alineatul (1) CE, și anume Regulamentul nr. 404/93.

380 Este cert că, în perioada în cauză, importurile de banane în Comunitate erau reglementate prin regimul licențelor. Comisia a arătat că operatorii erau supuși, cu ocazia formulării cererilor de licență, obligației de constituire a unei garanții și că marea majoritate a cantităților sub licență mergeau către operatorii tradiționali, spre deosebire de „noi veniți” sau de „operatorii netradiționali” (începând de la 1 iulie 2001), ceea ce relevă existența anumitor bariere la intrarea pe piață în cauză.

381 Contingentele de import pentru banane erau stabilite anual și erau alocate trimestrial, cu o anumită flexibilitate limitată între trimestrele unui an calendaristic. Comisia precizează că, ținând cont de regimul contingentelor, cantitatea totală de banane importate în ansamblul Comunității în cursul unui anumit trimestru în perioada în cauză era, așadar, determinată, sub rezerva unei anumite flexibilități limitate între trimestre, deoarece elemente importante îi motivau pe deținătorii de licențe să garanteze că acestea aveau să fie utilizate în cursul trimestrului în cauză [considerentul (134) al deciziei atacate].

382 Importanța acestei reglementări, aplicabilă pe întreaga durată a încălcării, în lumina nivelului ofertei și faptul că ea contribuie la o anumită transparență pe piață permit să se concluzioneze că formarea prețurilor pe piața bananelor nu corespundea complet jocului liber al ofertei și al cererii.

383 Această constatare nu este însă incompatibilă cu concluzia Comisiei cu privire la obiectul anticoncurențial al practicii în cauză.

- 384 *Primo*, Comisia a luat în considerare în mod adecvat o caracteristică esențială a sectorului bananelor, și anume organizarea sa în cicluri săptămânale.
- 385 Comisia a subliniat, în mod întemeiat, că organizarea comună a piețelor nu determina dinainte numărul bananelor importate și comercializate în cadrul Uniunii și cu atât mai puțin în zona geografică în cauză în decursul unei anumite săptămâni.
- 386 Pe o piață organizată în cicluri săptămânale, Comisia putut astfel să constate că expedierile de banane către porturile din Europa de Nord erau determinate, pentru o anumită săptămână, în funcție de deciziile de producție și de expediere luate de producători și de importatori [considerentele (131)-(135) ale deciziei atacate], care dispuneau, așadar, de o anumită marjă de apreciere cu privire la volumul disponibil pe piață.
- 387 *Secundo*, Comisia a luat de asemenea în considerare o situație specifică în ceea ce privește cantitatea de banane disponibilă în cursul unei anumite săptămâni în Europa de Nord, relatată în considerentul (136) al deciziei atacate în termenii următori:
- „Diverse documente aflate în posesia Comisiei arată că, înainte de stabilirea prețurilor lor de referință săptămânale, de luni până miercuri, părțile schimbau informații despre livrările de banane în porturile din Europa de Nord. Aceste schimburi constau în comunicarea reciprocă a datelor despre volumele de banane ale părților, a căror livrare era în general prevăzută în cursul săptămânii următoare. Părțile admit că astfel de schimburi au avut loc. Cu titlu suplimentar sau alternativ, importatorii se bazau pe informațiile despre livrările de banane care erau disponibile din diverse surse publice și private prin intermediul serviciilor de informații mercuriale. În consecință, în momentul în care părțile își desfășurau comunicările de stabilire anticipată a prețurilor, ele erau, în mod normal, întotdeauna la curent cu volumele de banane ale concurenților care aveau să ajungă mai târziu, în săptămâna următoare, în porturile Europei de Nord.”
- 388 În plus, Comisia a precizat că, deși întreprinderile în cauză nu contestaseră constatarea din comunicarea privind obiecțiunile potrivit căreia schimburi de date despre volume aveau loc regulat la începutul fiecărei săptămâni (de luni până miercuri dimineața) (nota de subsol 179 din decizia atacată), ea estimase, în lumina argumentelor prezentate de părți ca răspuns la comunicarea privind obiecțiunile, că probele aflate în posesia sa nu conduceau la concluzia că schimburile de informații despre volumele tratate aveau un obiect anticoncurențial sau că făceau parte integrantă din încălcare [considerentul (272) al deciziei atacate].
- 389 În schimb, Comisia a subliniat că participanții la comunicările de stabilire anticipată a prețurilor comunicau luând în considerare o incertitudine mai mică cu privire la situația concurenților lor în termeni de livrare și că, combinat cu transparența pieței, generată de cadrul său de reglementare, acest fapt reda un grad de incertitudine mai mic în industria bananieră din Europa de Nord, făcând cu atât mai importantă protejarea incertitudinii rămase care înconjura deciziile viitoare ale concurenților în materie de preț [considerentul (272) al deciziei atacate].
- 390 Trebuie să se constate că reclamanta nu prezintă nicio argumentație specifică pentru a contrazice constatările Comisiei despre marja de apreciere a întreprinderilor bananiere cu privire la volumul disponibil pe piață în cursul unei anumite săptămâni și la cunoașterea de către aceste întreprinderi a livrărilor următoare de banane înainte de comunicările de stabilire anticipată a prețurilor, constatări care lipsesc de temei orice afirmație a reclamantei cu privire la stabilirea anticipată a cotelor de piață. Dimpotrivă, declarațiile reclamantei corespund cu unele dintre constatările operate de Comisie în cadrul analizei contextului de reglementare.

- 391 În plus, Comisia a putut indica în memoriul în apărare, fără să fie contrazisă de reclamantă, că aceasta din urmă explicase, în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, cum, în anul 2003, după expirarea contractelor cu Weichert, Del Monte [*confidențial*], recunoscând totodată o anumită flexibilitate a pieței.
- 392 În privința intervenientei, trebuie să se arate că ea formulează o critică specifică, în sensul că susține că comportamentul incriminat nu era apt să determine o restrângere a concurenței, întrucât „nu putea avea un efect asupra prețurilor în lipsa unei restrângeri a producției”, care nu a avut loc în fond și nu era nici măcar posibilă din cauza caracteristicilor specifice ale regimului comunitar al bananelor.
- 393 Dincolo de faptul că reclamanta nu a susținut, în memoriile sale, că, pentru ca înțelegerea să fie efectivă, era necesar în speță să se reușească reducerea ofertei disponibile pe piață, trebuie să se observe că, după ce a indicat că „nu putea avea un efect asupra prețurilor în lipsa unei restrângeri a producției”, intervenienta s-a limitat să adauge că „[acest aspect] era explicat mai în detaliu în [tr-o analiză economică anexată la memoriul în intervenție]”.
- 394 Trebuie amintit că jurisprudența privind interpretarea articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură, astfel cum a fost expusă la punctele 268-271 de mai sus, este aplicabilă prin analogie memoriului în intervenție (Hotărârea Tribunalului din 9 septembrie 2009, *Diputación Foral de Álava și alții/Comisia*, T-227/01-T-229/01, T-265/01, T-266/01 și T-270/01, Rep., p. II-3029, punctul 94). În plus, încălcarea articolului 44 alineatul (1) litera (c) se numără printre cauzele de inadmisibilitate pe care Tribunalul le poate invoca din oficiu, în orice stadiu al procedurii, în temeiul articolului 113 din Regulamentul de procedură (Hotărârea Tribunalului din 13 decembrie 1995, *Exporteurs in Levende Varkens și alții/Comisia*, T-481/93 și T-484/93, Rec., p. II-2941, punctul 75, și Hotărârea Tribunalului din 14 decembrie 2005, *Honeywell/Comisia*, T-209/01, Rec., p. II-5527, punctul 54).
- 395 În speță, intervenienta se limitează să își enunțe critica și să procedeze la o trimitere globală la o anexă din memoriul în intervenție. Dezvoltările care figurează în acest memoriu în intervenție cuprind explicații cu privire la imposibilitatea sau la lipsa punerii în aplicare a restricțiilor volumelor de banane disponibile în Europa de Nord, iar nu la premisa criticii, și anume necesitatea unei restricții dovedite a volumelor pentru a putea stabili existența unei înțelegeri privind prețurile. O formulare atât de laconică a obiecției nu ar putea permite Comisiei să își pregătească apărarea și Tribunalului să se pronunțe, dacă este cazul, fără să se bazeze pe alte informații și ar fi contrar funcției pur probatorii și instrumentale a anexelor faptul ca acestea să poată servi la demonstrarea detaliată a unei susțineri care nu este prezentată într-un mod destul de clar și precis în cererea introductivă (Hotărârea din 30 ianuarie 2007, *France Télécom/Comisia*, punctul 268 de mai sus, punctul 204).
- 396 Prin urmare, critica în cauză trebuie să fie respinsă ca inadmisibilă.
- 397 În orice caz, chiar dacă s-ar presupune că respectiva critică ar putea fi considerată admisibilă, aceasta trebuie să fie respinsă.
- 398 *Primo*, trebuie să se arate că Comisia nu a concluzionat, în decizia atacată, în sensul existenței unui comportament coluziv vizând atribuirea piețelor sau restrângerea volumelor pe piață.
- 399 Astfel cum subliniază în mod întemeiat Comisia, nu este necesar, pentru a stabili existența unei înțelegeri în materie de prețuri, să se constate în plus existența unei înțelegeri vizând restrângerea volumelor de pe piață [considerentele (133) și (292) ale deciziei atacate].
- 400 *Secundo*, critica formulată de intervenientă ridică problema privind efectele coluzive asupra prețurilor reale și se bazează pe un studiu de impact economic al comportamentului incriminat pe piața bananelor din Europa. Or, astfel cum s-a arătat la punctul 304 de mai sus, obiectul anticoncurențial și efectul anticoncurențial nu reprezintă condiții cumulative, ci alternative, pentru aplicarea interdicției

enunțate la articolul 81 CE. Pentru a aprecia dacă o practică concertată este interzisă prin articolul 81 alineatul (1) CE, luarea în considerare a efectelor sale concrete este, așadar, inutilă atunci când se dovedește că aceasta are ca obiect, precum în speță, împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței comune.

401 *Tertio*, trebuie să se constate caracterul contradictoriu al poziției Weichert.

402 Astfel, se indică în mod expres în analiza economică prezentată la dezbateri de Weichert că piața bananelor din Europa se caracterizează prin importante și în mare parte imprevizibile variații de preț pe o „bază săptămânală” din cauza unor variații subiacente ale cererii și ale „ofertei”.

403 Mai mult, Weichert a declarat ea însăși că, „în plus față de influența Del Monte legată de acționariatul său majoritar, încerca în special să răspundă așteptărilor Del Monte, întrucât se temea ca aceasta să nu înceteze să o aprovizioneze sau cel puțin să reducă aprovizionările în mod considerabil în cazul în care prețul oficial al Weichert nu se înscria în linia așteptărilor Del Monte” [considerentul (390) al deciziei atacate].

404 Această declarație este susținută de mijloace de probă scrise explicate.

405 Într-un memoriu datat 12 iunie 2000, adresat domnilor A. W. și H. W., domnul A., de la firma Del Monte, arată următoarele [considerentul (390) al deciziei atacate]: „[...] dacă nu puteți atinge acest preț, poziția noastră, după cum v-am indicat cu claritate în cadrul reuniunii de săptămâna trecută de la Miami, va consta în reducerea în consecință a volumului dvs. de banane la nivelul licențelor Interfrucht [...] Vă rugăm să ne informați zilnic despre rezultatele negocierilor dvs. de prețuri cu clienții dvs.” [considerentul (390) al deciziei atacate]. Examinarea documentului arată că Del Monte a amenințat cu reducerea aprovizionărilor la 60 000 de cutii pe săptămână, în timp ce articolul 2 litera (a) din acordul de distribuție dintre Del Monte și Weichert prevedea livrări săptămânale care puteau varia între 100 000 și 200 000 de cutii.

406 La 12 decembrie 2000, Del Monte a adresat următorul mesaj către Weichert (nota de subsol 424 din decizia atacată):

„Mesajul nostru era clar și lipsit de ambiguitate, dacă nu sunteți în măsură să vindeți într-un interval de [...] în cursul primului trimestru, nu veți fi în măsură să constituiți o mică rezervă de profituri pentru a compensa prețurile reduse aplicate în cursul ultimelor două trimestre ale anului, aceasta înseamnă că 2001 va fi un dezastru în materie de rezultate în sectorul bananelor. Pentru a concluziona, reducerea volumului este singurul mod de a pune capăt acestei scăderi a prețurilor.”

407 Posibilitatea furnizorilor de a acționa la nivelul prețurilor prin intermediul volumelor este atestată și de un e-mail intern al Chiquita din 21 iunie 2000, citat în considerentele (113) și (135) ale deciziei atacate, care indică o decizie a acestei întreprinderi de a compensa o reducere neașteptată a prețului de referință printr-o creștere a volumelor. Autorul mesajului indică, astfel, următoarele:

„[...] majorarea volumelor nu va compensa 100 % din reducerea de preț, dar avem nevoie de orice cutie suplimentară atât timp cât acest lucru nu are un impact negativ asupra noastră pe termen lung.”

408 Weichert nu a contestat faptul că schimbase cu celelalte întreprinderi în cauză informații privind livrările de banane în porturile din Europa de Nord și nici nu a formulat observații cu privire la constatarea suplimentară a Comisiei potrivit căreia aceste informații privind livrările de banane indică faptul că volumele de banane ale importatorilor care soseau în porturile menționate erau diferite de la o săptămână la alta [considerentul (136) al deciziei atacate].

- 409 În măsura în care afirmațiile intervenientei vizând demonstrarea incapacității importatorilor de banane de a reduce volumele de banane disponibile în Europa de Nord pot fi înțelese ca fiind o argumentație destinată să contrazică constatările Comisiei privind marja de apreciere a întreprinderilor bananiere cu privire la volumul disponibil pe piață în cursul unei săptămâni determinate în zona geografică în cauză, acestea trebuie să fie înlăturate.
- 410 Această argumentație nu este de natură să repună în discuție realitatea deplasărilor importante de volume din regiunea Europei de Nord către alte părți ale Uniunii și viceversa, demonstrate de datele Eurostat, precum și cea a caracterului variabil de la o săptămână la alta al volumelor de banane care sosesc în porturile din Europa de Nord, repartizate apoi între diferitele țări din această zonă și din alte teritorii, indicat de schimburile de informații privind livrările de banane în porturile menționate, schimburi recunoscute de Weichert în cursul procedurii administrative și necontestate în cadrul prezentei proceduri.
- 411 Mijloacele de probă scrise menționate la punctele 405-408 de mai sus demonstrează lipsa de rigiditate a ofertei pe piață și sunt susținute atât de declarațiile Weichert, cât și de cele ale reclamantei. În cadrul argumentației sale vizând demonstrarea absenței exercitării unei influențe decisive asupra Weichert, reclamanta susține că, dacă ar fi deținut o astfel de influență, s-ar fi asigurat că licențele de import ale Weichert sunt utilizate, în cadrul arbitrajelor sale trimestriale sau săptămânale vizând repartizarea volumelor în favoarea piețelor cu perspective de prețuri mai bune, astfel încât să maximizeze profiturile grupului Del Monte, ceea ce nu a fost cazul.
- 412 Weichert menționează unele constrângeri specifice, subliniind că avea obligația contractuală de a-și satisface clientela, bazată practic în întregime în Europa de Nord, și de a aproviziona teritoriul acoperit de acordul de distribuție exclusivă încheiat cu Del Monte, respectiv „în esență” Europa de Nord.
- 413 Trebuie să se arate că intervenienta admite, în înscrisurile sale, faptul că a avut clienți bazați în afara regiunii Europei de Nord și susține că aceștia „nu reprezentau decât o parte foarte neglijabilă”, fără a furniza totuși niciun element concret și obiectiv în susținerea acestei afirmații.
- 414 În ceea ce privește întinderea geografică a acordului de distribuție exclusivă cu Del Monte, este suficient să se constate că Weichert precizează ea însăși că acesta includea Norvegia, Polonia, Ungaria și fosta Cehoslovacie, țări care nu făceau parte din piața geografică relevantă.
- 415 Pe de altă parte, Weichert nu a formulat nicio observație privind constatarea Comisiei cu privire la existența unei piețe secundare a licențelor care să permită importatorilor să majoreze, prin intermediul cumpărării de licențe, volumul bananelor care le era alocat [considerentul (132) al deciziei atacate].
- 416 În aceste împrejurări, trebuie să se arate că Comisia a ținut cont în mod întemeiat, la evaluarea comportamentului Dole, de un grad de incertitudine mai mic în industria bananieră din Europa de Nord și de necesitatea corelativă de a proteja incertitudinea rămasă care caracteriza deciziile viitoare ale concurenților în materie de prețuri (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 15 martie 2000, Cimenteries CBR și alții/Comisia, T-25/95, T-26/95, T-30/95-T-32/95, T-34/95-T-39/95, T-42/95-T-46/95, T-48/95, T-50/95-T-65/95, T-68/95-T-71/95, T-87/95 și T-88/95, T-103/95 și T-104/95, Rec., p. II-491, punctele 1088 și 1856).
- 417 În plus, observațiile cuprinse în analiza economică prezentată în cadrul dezbaterilor de Weichert cu privire la variabilitatea săptămânală a cererii și a ofertei, aflată la originea variațiilor prețurilor, sunt de natură, în contextul unei piețe caracterizate și de un sistem de schimburi de informații între importatori privind volumele de livrări săptămânale de banane în porturi, să justifice concluziile Comisiei referitoare, pe de o parte, la faptul că prețul era un instrument-cheie al concurenței în

sectorul în cauză [considerentul (261) al deciziei atacate] și, pe de altă parte, la necesitatea imperativă de a proteja, în cadrul pieței bananelor, incertitudinea subzistentă care caracteriza deciziile viitoare ale concurenților în materie de prețuri [considerentul (272) al deciziei atacate].

418 Din considerațiile precedente rezultă că argumentația reclamantei și a intervenientei privind cadrul de reglementare și oferta de pe piața relevantă nu este de natură să evidențieze o nelegalitate a deciziei atacate și trebuie să fie înlăturată.

– Cu privire la natura specifică a produsului în cauză

419 Reclamanta observă că, bananele fiind un produs extrem de perisabil, „toți importatorii sunt, așadar, puternic motivați să își lichideze stocurile în cursul săptămânii și, în consecință, [...] caută cât mai multe informații posibil cu privire la condițiile pieței, utilizând propriile surse de informații, clienții lor și, în anumite cazuri, ceilalți furnizori pentru a se asigura că prețurile lor sunt stabilite la un nivel adecvat pentru a reuși să elibereze rapid piața”.

420 Din considerentele (278), (279), (290), (300), (303) și (341)-(343) ale deciziei atacate rezultă că Comisia a examinat argumentele destinate acestora raportându-se la natura specifică a produsului în cauză, și anume caracterul său extrem de perisabil.

421 Argumentația reclamantei urmărește să determine constatarea faptului că comunicările între importatori, ținând seama de natura specifică a produsului în cauză, aveau un obiect legitim, și anume o accentuare a eficacității pieței.

422 După cum a indicat în mod întemeiat Comisia în considerentul (303) al deciziei atacate, explicând faptul că obiectul comunicărilor era o reducere eficientă a stocurilor pieței pentru un produs extrem de perisabil precum bananele sau stabilirea unui preț de reducere a stocurilor pe piață, întreprinderile destinate ale deciziei atacate recunosc că, din acest motiv, comunicările lor le-au influențat deciziile de stabilire a prețurilor. Această ultimă constatare confirmă obiectul anticoncurențial al practicii în cauză.

423 Comisia a adăugat următoarele în considerentul (303) al deciziei atacate:

„[...] odată stabilit scopul anticoncurențial al comunicărilor, părțile nu îl pot justifica afirmând că urmăreau o «mai bună eficacitate». Pentru ca o practică anticoncurențială concertată să fie exceptată de la aplicarea articolului 81 [CE], este necesar să îndeplinească condițiile prevăzute la articolul 81 alineatul (3) [CE] [...] Mai mult, nu este suficient faptul de a nu avea nicio «intenție anticoncurențială» cu ocazia comunicărilor cu concurenți în cursul cărora se dezvăluiau sau se discutau intenții sau factori de stabilire a prețurilor [...]”

424 Pe de altă parte, Comisia a constatat că condițiile de aplicare a articolului 81 alineatul (3) CE nu erau îndeplinite [considerentele (339)-(343) ale deciziei atacate].

425 În sfârșit, trebuie să se amintească faptul că, potrivit jurisprudenței, prezintă puțină importanță faptul că întreprinderile s-au concertat pentru motive în parte legitime. Astfel, Curtea a hotărât că un acord poate fi considerat ca având un obiect restrictiv chiar dacă nu are drept unic obiectiv restrângerea concurenței, ci urmărește și alte obiective legitime (Hotărârea Beef Industry Development Society și Barry Brothers, punctul 304 de mai sus, punctul 21).

426 În aceste împrejurări, trebuie să se constate că reclamanta, care contestă orice încălcare a articolului 81 CE, nu a prezentat niciun argument de natură să repună în discuție aprecierea Comisiei cu privire la natura specifică a produsului în cauză.

– Cu privire la structura pieței

- 427 Intervenienta afirmă că Comisia nu a ținut seama de structura pieței și de dinamismul pieței și a ignorat contextul în care avusese loc schimbul de informații și faptul că un număr mare de importatori nu participaseră la preținsele „comunicări de stabilire anticipată a prețurilor”. Ar fi vorba de asemenea despre o eroare de raționament și de apreciere, întrucât gradul de concurență existent pe piață ar fi un element important atunci când este evaluată legalitatea unor schimburi de informații conform articolului 81 CE.
- 428 Problema structurii pieței și a caracterului său concurențial a fost examinată în considerentele (25)-(31), (280), (281) și (324) ale deciziei atacate și Comisia arată:
- că structura pieței nu constituie un element pertinent pentru stabilirea unei încălcări în speță, după cum a subliniat Tribunalul în Hotărârea Tate & Lyle și alții/Comisia, punctul 368 de mai sus (punctul 113);
 - că, în cadrul unei înțelegeri privind prețurile, relevanța structurii pieței din jurul încălcării este diferită de cea din cazurile de împărțire a pieței; că în orice caz părțile dețineau o cotă substanțială de piață și erau furnizorii celor mai mari trei mărci de banane;
 - că părțile nu își pot justifica implicarea în aranjamentele înțelegerii declarând că există o concurență pe piață și că nu este necesar, pentru constituirea unei încălcări prin obiect, ca aranjamentele să excludă orice concurență între părți.
- 429 Trebuie să se arate că poziția Comisiei potrivit căreia structura pieței nu este un element pertinent pentru a stabili, în cazul de față, o încălcare decurge dintr-o interpretare eronată a Hotărârii Tate & Lyle și alții/Comisia, punctul 368 de mai sus, în sensul că pasajele din această hotărâre citate în considerentul (280) al deciziei atacate nu se raportează la stabilirea încălcării, ci la cuantumul amenzi aplicate.
- 430 Trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, orice operator economic trebuie să își stabilească în mod autonom politica pe care intenționează să o urmeze pe piața comună și că, deși cerința autonomiei nu exclude dreptul operatorilor economici de a se adapta în mod inteligent la comportamentul constatat sau prevăzut al concurenților lor, aceasta se opune totuși în mod riguros oricărui contact direct sau indirect între acești operatori, de natură fie să influențeze comportamentul pe piață al unui concurent actual sau potențial, fie să dezvăluie unui astfel de concurent comportamentul pe care întreprinderea însăși este decisă sau preconizează să îl adopte pe piață, atunci când aceste contacte au drept obiect sau drept efect realizarea unor condiții de concurență care nu ar corespunde condițiilor normale de pe piața relevantă, ținând seama de natura produselor sau a prestațiilor furnizate, de importanța și de numărul întreprinderilor, precum și de volumul respectivei piețe (Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții, punctul 297 de mai sus, punctele 32 și 33).
- 431 În cazul în care oferta pe o piață este puternic concentrată, schimbul anumitor informații poate fi, în funcție în special de tipul de informații comunicate, de natură să permită întreprinderilor să cunoască poziția și strategia comercială a concurenților lor pe piață, denaturând astfel rivalitatea pe această piață și măbind probabilitatea unei coluziuni, chiar facilitând-o. În schimb, dacă oferta este dispersată, difuzarea și schimbul de informații între concurenți pot fi neutre, chiar pozitive, pentru natura competitivă a pieței (Hotărârea Curții din 23 noiembrie 2006, Asnef-Equifax și Administración del Estado, C-238/05, Rec., p. I-11125, punctul 58).
- 432 Curtea a precizat de asemenea că un sistem de schimb de informații poate constitui o încălcare a normelor de concurență chiar și atunci când piața relevantă nu este o piață oligopolistă puternic concentrată (Hotărârea Thyssen Stahl/Comisia, punctul 303 de mai sus, punctul 86).

- 433 În speță, intervenienta susține numai că Comisia a ignorat faptul că un număr mare de importatori nu participaseră la comunicările de stabilire anticipată a prețurilor, fără a oferi alte precizări sau elemente concrete care să susțină afirmațiile sale.
- 434 Trebuie subliniat că, în decizia atacată, Comisia arată că, în afară de Chiquita, de Weichert și de Dole, societățile Del Monte (în ceea ce privește propriile activități de furnizor de banane), Fyffes și Leon Van Parys realizau vânzări importante de banane în Europa de Nord și că, în plus față de aceste întreprinderi, un mare număr de alte întreprinderi care vindeau banane erau active în Europa de Nord. Cea mai mare parte dintre acestea erau mici întreprinderi care se concentrău pe o zonă geografică limitată (în special Germania) [considerentele (21) și (24) ale deciziei atacate].
- 435 Comisia precizează însă că părțile dispuneau de o cotă substanțială de piață și că erau furnizorii celor mai mari trei mărci de banane.
- 436 Comisia explică, în considerentele (25)-(31) ale deciziei atacate, metoda prin care a determinat prezența combinată a destinatarilor deciziei atacate în aprovizionarea cu banane.
- 437 Comisia a procedat la o estimare a cotelor lor combinate din valoarea vânzărilor de banane, pe baza informațiilor pe care respectivii destinatari și importatorii de banane Fyffes și LVP le-au furnizat, ceea ce a determinat-o să concluzioneze că cotele din valoarea vânzărilor ale Chiquita, ale Dole și ale Weichert reprezentau împreună, în anul 2002, aproximativ 45-50 % din vânzările de banane din Europa de Nord [considerentele (26) și (27) ale deciziei atacate].
- 438 Comisia a apreciat de asemenea, în decizia atacată, cota din volumul vânzărilor a întreprinderilor în cauză în Europa de Nord, pe baza datelor furnizate de acestea, având în vedere volumul consumului aparent de banane care rezulta din statisticile oficiale publicate de Eurostat și a ajuns la concluzia că vânzările de banane proaspete în anul 2002 realizate de Chiquita, de Dole și de Weichert, exprimate în volum, reprezentau aproximativ 40-45 % din consumul aparent de banane proaspete în Europa de Nord, această estimare fiind cu puțin inferioară valorii cotei acestor vânzări [considerentul (31) al deciziei atacate].
- 439 Intervenienta nu a formulat, în memoriul său, nicio observație cu privire la aceste estimări ale Comisiei.
- 440 Din considerațiile care precedă rezultă că Comisia a ținut seama în mod întemeiat, în analiza comportamentului incriminat, de structura pieței și că în mod întemeiat a considerat și a luat în calcul faptul că Dole, Chiquita și Weichert dispuneau de o cotă substanțială pe piața relevantă, iar nu redusă, astfel cum se limitează să afirme Weichert, cotă de piață care, deși nu poate fi calificată ca fiind oligopolistă, nu poate fi caracterizată printr-o ofertă cu caracter dispersat.

– Cu privire la rolul specific al Weichert

- 441 Reclamanta arată, referitor la elementele contextuale care fac neconvingătoare analiza Comisiei privind obiectul anticoncurențial al practicii în cauză, că Weichert juca un rol unic pe această piață, întrucât era însărcinată cu colectarea informațiilor privind volumele și prețurile de referință și cu trimiterea acestor informații Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO) și Comisiei în fiecare săptămână, însoțite de un scurt comentariu al situației de pe piață.
- 442 Intervenienta susține că tentativa Comisiei de a califica comportamentul incriminat drept practică concertată având un obiect anticoncurențial este iluzorie. Intervenienta observă în această privință că Comisia nu explică motivele pentru care prețurile de referință i-au fost comunicate în perioada în cauză.

- 443 Trebuie subliniat că reclamanta și intervenienta nu precizează în mod clar în ce măsură rolul specific al acestora din urmă în colectarea de informații de pe piața relevantă și transmiterea lor unor instituții publice este de natură să contrazică concluziile Comisiei privind existența unei practici concertate având un obiect anticoncurențial.
- 444 Problema informațiilor primite de FAO și de Comisie a fost examinată în considerentele (307), (308) și (319) ale deciziei atacate.
- 445 Comisia a remarcat că argumentele întreprinderilor destinate ale deciziei atacate nu demonstau că anumite instituții publice fuseseră la curent cu existența comunicărilor de stabilire anticipată a prețurilor și cu conținutul lor. Simplul fapt că Weichert a schimbat în mod deschis informații privind prețurile oficiale după stabilirea lor joia dimineața și le-a comunicat Comisiei nu poate repune în discuție obiectul anticoncurențial al comunicărilor de stabilire anticipată a prețurilor, care aveau loc miercurea după-amiaza, cu puțin timp înainte de stabilirea prețurilor de referință.
- 446 Trebuie să se constate că nici reclamanta, nici intervenienta nu furnizează niciun element de natură să contrazică concluzia Comisiei menționată anterior.
- 447 Din considerațiile care precedă rezultă că argumentația reclamantei și a intervenientei privind rolul specific al acestora din urmă nu este de natură să indice o nelegalitate a deciziei atacate și trebuie să fie înlăturată.

Cu privire la relevanța prețurilor de referință

- 448 Reclamanta susține că concluzia privind existența unei practici concertate având un obiect anticoncurențial se bazează pe o legătură între prețurile de tranzacție și prețurile de referință pe care Weichert a contestat-o cu fermitate pe parcursul întregii proceduri și pe care Comisia nu a stabilit-o în decizia atacată.
- 449 Intervenienta susține că prețul său de referință nu era un preț pe care se aștepta să îl obțină, un punct de plecare pentru negocieri, un preț de care erau interesați clienții sau un preț de care depindeau prețurile reale. Prețul oficial al Weichert nu putea, în consecință, să fi fost un semnal pentru piață privind prețurile sale reale.
- 450 În primul rând, trebuie să se arate că problema stabilirii și a relevanței prețului de referință în sectorul bananelor a fost examinată, în esență, în considerentele (102)-(128) ale deciziei atacate.
- 451 Este cert că Chiquita, Dole și Weichert își stabileau prețurile de referință pentru marca proprie în fiecare săptămână, în speță joia dimineața, și le anunțau clienților proprii. Importatorii au arătat că prețurile de referință circulau rapid în ansamblul sectorului și erau ulterior comunicate presei profesionale [considerentele (34), (104) și (106) ale deciziei atacate].
- 452 Comisia explică că prețurile de tranzacție erau fie negociate săptămânal, în speță joia după-amiaza și vinerea (sau mai târziu în săptămâna în curs sau la începutul săptămânii următoare), fie stabilite pe baza unei formule prestabilite de calculare a prețurilor, cu menționarea unui preț fix sau cu clauze care raportau prețul la un preț de referință al vânzătorului sau al unui concurent ori la un alt indicator precum „prețul Aldi”. Chiquita avea, mai precis, contracte care erau bazate pe „formula Dole plus”, în care prețul de tranzacție depindea în realitate de prețul de referință săptămânal stabilit de Dole sau de propriile prețuri de referință. Pentru clienții în cauză, exista o legătură directă între prețurile plătite și prețurile de referință [considerentele (104) și (105) ale deciziei atacate].

453 Comisia mai precizează următoarele în considerentul (104) al deciziei atacate:

„[...] Furnizorii de banane care vindeau magazinului Aldi trimiteau de obicei propunerea lor la Aldi joia dimineată. Către ora 14, în general, «prețul Aldi» era stabilit. «Prețul Aldi» era prețul plătit de Aldi furnizorilor săi de banane. Aldi explică faptul că în fiecare joi, între orele 11 și 11.30, primea oferte de la furnizorii săi. Aldi explică faptul că decizia în privința ofertei sale săptămânale către furnizorii lui se baza pe ofertele primite, pe prețurile săptămânii precedente și pe prețul aceleiași săptămâni din anul precedent. La aproximativ 30 de minute după oferta furnizorilor săi, Aldi trimite o contraofertă, care este în mod normal aceeași pentru toți furnizorii. Aldi declară că nu cunoaște existența unui «preț Aldi» și că nu este, așadar, în măsură să evalueze importanța prețului său pentru tranzacțiile terților. Începând din al doilea semestru al anului 2002, «prețul Aldi» a început să fie din ce în ce mai utilizat ca indicator de calcul al prețului bananelor pentru un anumit număr de alte tranzacții, în special cele privind bananele de marcă.”

454 Comisia concluzionează că prețurile de referință au servit cel puțin drept semnale, drept tendințe sau drept indicații pentru piață în ceea ce privește evoluția avută în vedere a prețurilor bananelor și că erau importante pentru comerțul cu banane și pentru prețurile obținute. Mai mult, în anumite tranzacții, prețurile reale erau direct legate de prețurile de referință. Comisia apreciază că existau un număr suficient de mijloace pentru a atinge obiectivul anticoncurențial [considerentele (115) și (128) ale deciziei atacate].

455 Contrar afirmațiilor intervenientei, Comisia nu a declarat că „prețurile de referință erau [...] prețuri care se putea aștepta să fie atinse”. Această afirmație provine dintr-o lectură eronată a ultimei fraze a considerentului (109) al deciziei atacate, potrivit căreia „documente din dosar arată că prețurile de referință erau importante pentru comerțul cu banane și pentru prețurile care puteau fi obținute”.

456 Pe de altă parte, trebuie remarcat că intervenienta afirmă că nu avea acorduri contractuale bazate pe un preț oficial, acestea fiind fie bazate pe un preț fix anual, fie legate de „prețul Aldi”. În considerentul (104) al deciziei atacate, Comisia arată că Weichert avea fie contracte de furnizare cuprinzând o formulă de preț fixă, fie contracte la prețuri negociate pe o bază săptămânală.

457 În lumina ansamblului argumentației intervenientei, afirmația acesteia privind comercializarea bananelor sale trebuie să fie înțeleasă ca însemnând că prețurile sale de tranzacție rezultau din punerea în aplicare a unor contracte care prevedeau un preț fix predeterminat pentru un an și negocieri săptămânale bazate nu pe prețurile sale de referință, ci pe „prețul Aldi”.

458 Comisia nu susține, nici în decizia atacată, nici în memoriile sale, că Weichert comercializa bananele prin intermediul unor contracte cuprinzând formule de preț bazate direct pe un preț de referință, al său sau al unui concurent.

459 În acest stadiu, trebuie să se amintească faptul că, în ceea ce privește posibilitatea de a considera că o practică concertată are un obiect anticoncurențial, deși aceasta nu are legătură directă cu prețul de consum, modul de redactare a articolului 81 alineatul (1) CE nu permite să se considere că ar fi interzise numai practicile concertate care au efect direct asupra prețului achitat de consumatorii finali. Dimpotrivă, din articolul 81 alineatul (1) litera (a) CE reiese că o practică concertată poate avea un obiect anticoncurențial dacă aceasta constă în „stabilirea, direct sau indirect, de prețuri de cumpărare sau de vânzare sau de orice alte condiții de tranzacționare” (Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții, punctul 297 de mai sus, punctele 36 și 37).

460 Articolul 81 CE urmărește, asemenea altor norme de concurență prevăzute de tratat, să protejeze nu numai interesele directe ale concurenților sau ale consumatorilor, ci și structura pieței și, prin aceasta, concurența ca atare. Așadar, constatarea existenței obiectului anticoncurențial al unei practici concertate nu depinde de existența unei legături directe între aceasta și prețurile de consum (Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții, punctul 297 de mai sus, punctele 38 și 39).

461 În al doilea rând, trebuie subliniat că mai multe mijloace de probă scrise susțin concluziile Comisiei cu privire la relevanța prețurilor de referință în sectorul bananelor.

462 *Primo*, în considerentul (107) al deciziei atacate Comisia menționează un e-mail pe care domnul B. l-a trimis domnului P. (doi directori ai Chiquita) la 30 aprilie 2001, care are următorul cuprins:

„Este dovedit că, de îndată ce [Dole/Del Monte/Tuca] vor atinge un preț de 36,00 DEM, clienții lor (comercianți cu amănuntul) se vor opune, întrucât, la acest nivel de ofertă, prețul pentru consumator trebuie să depășească pragul celor 3,00 DEM/kg. Nu există nicio îndoială că acest «fenomen» ne va afecta pentru o anumită perioadă. [Aceasta] ar însemna că oferta noastră plafon va fi de 40,00 DEM (ofertă verde).”

463 Intervenienta afirmă că acest e-mail nu reflectă decât interpretarea anumitor angajați ai Chiquita și nu poate demonstra relevanța prețului ofertei pentru bananele Del Monte.

464 Cu toate acestea, trebuie să se arate că documentul în cauză se referă în mod specific la cumpărătorii de banane marca Del Monte, care erau comercializate de Weichert, și de banane marca Dole, fapt necontestat de intervenientă. Împrejurarea că e-mailul provine de la unul dintre principalii actori de pe piața bananelor, care cunoaște pe deplin funcționarea acesteia, nu face decât să îi întărească forța probantă.

465 După cum indică în mod întemeiat Comisia, acest document arată că prețurile reale depindeau de prețurile de referință și că clienții urmăreau evoluția lor. El demonstrează că clienții reacționau atunci când prețurile de referință atingeau anumite niveluri, dar și faptul că aceștia înțeleseseră că exista o legătură între prețurile de referință și prețurile reale. Documentul indică astfel cu claritate că, dacă ofertele emise de Dole, de Del Monte și de Tuca atingeau un nivel de „36,00 DEM”, „prețul pentru consumator [trebuia] să depășească pragul celor 3,00 DEM/kg”. El este de asemenea revelator pentru existența unei anumite interdependențe a prețurilor de referință ale bananelor aparținând mărcilor Chiquita, Dole și Del Monte și pentru limitele în care diferențele erau suportabile. Afirmatia intervenientei potrivit căreia „este posibil ca domnul B. să încerce să justifice față de domnul P. de ce nu putea stabili un preț oficial mai ridicat” nu face decât să întărească această din urmă constatare.

466 Intervenienta formulează de asemenea o explicație alternativă a sensului e-mailului Chiquita, în următorii termeni:

„Întrucât se susține că Chiquita a avut contracte cu anumiți clienți care erau bazate pe prețurile oficiale, este posibil ca anumiți clienți să se fi plâns de prețul oficial al Chiquita. Se poate ca domnul B. să fi presupus că Weichert și Dole întâmpinau aceleași probleme sau se poate să fi căutat un motiv pentru a justifica față de superiorii săi de ce nu era în măsură să stabilească un preț oficial mai ridicat. Dacă aceasta este situația, este clar că domnul B. s-a înșelat cu privire la modul în care Weichert își desfășura activitatea, respectiv într-un mod substanțial diferit de cel pe care Chiquita l-ar fi putut alege pentru propria activitate.”

467 Trebuie să se constate că declarația Weichert se bazează pe combinarea unei ipoteze, și anume existența unor plângeri ale clienților Chiquita, și o pură presupunere, cu privire la raționamentul și la comportamentul unui angajat al Chiquita, ansamblul conducând la concluzia categorică și imprecisă a existenței unei diferențe în modul în care Weichert și Chiquita își desfășurau activitățile. Această declarație nu poate fi reținută ca denaturând cuprinsul explicit al mesajului în cauză, precum și constatările obiective ale Comisiei privind stabilirea și anunțarea, în fiecare săptămână, de către Weichert a unui preț de referință în cadrul negocierilor comerciale din sector.

468 În sfârșit, trebuie subliniat că Weichert însăși a arătat, în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, că e-mailul în cauză dovedea indirect că comercianții cu amănuntul erau sensibili la prețurile de referință [considerentul (108) al deciziei atacate].

469 *Secundo*, în considerentele (112), (126) și (389) ale deciziei atacate, Comisia menționează un fax din 28 ianuarie 2000, prin care domnul A., angajat al Del Monte, a solicitat în următorii termeni domnului A. W. să îi ofere o explicație cu privire la diferența dintre „prețul final” și „prețul preconizat”:

„Pentru a agrava lucrurile, am vorbit de două ori cu persoana din întreprinderea dumneavoastră care este responsabilă cu comercializarea bananelor, cu scopul de a discuta condițiile și prețurile pe piață ... Am aflat că [Weichert] își va menține prețurile «foarte aproape» de prețul oficial!!! [...]. În orice caz, [acest lucru] este absolut inacceptabil.”

470 Reclamanta afirmă că singurul lucru pe care îl demonstrează această corespondență este că dorea ca Weichert să vândă la prețul cel mai ridicat posibil. Intervenienta susține că acest document nu stabilește că prețul oficial era un preț pe care importatorii se așteptau să îl obțină, ci ilustrează mai degrabă frustrarea Del Monte în legătură cu faptul că prețurile sale reale erau lipsite de orice legătură cu prețurile sale oficiale.

471 În afară de faptul că Comisia nu susține, în decizia atacată, că „prețul oficial era un preț pe care importatorii se așteptau să îl obțină”, trebuie să se arate că documentul în cauză indică legătura existentă între prețul oficial și prețul real, Del Monte așteptându-se în mod evident ca Weichert să obțină un preț final care să fie foarte apropiat de prețurile de referință, ceea ce, în acest caz, nu era de natură să o satisfacă în întregime.

472 *Tertio*, Comisia amintește un e-mail intern al Chiquita, datat 8 august 2002, adresat domnului P. (președintele-director general al Chiquita) de către domnul K., care îi împărtășește reflecțiile sale în urma unei majorări de către Dole a prețului său de referință cu 2 euro [considerentele (111) și (172) și următoarele ale deciziei atacate].

473 Salariatul Chiquita arată următoarele:

„De ce nu am majorat prețul decât cu 1,5, în timp ce Dole l-a majorat cu 2,0?

Ieri, aveam impresia că piața urca ușor, dar mai mult în jurul valorii de 1,00 euro.

În această dimineață, Dole nu a răspuns la apelul meu și, fără a ne consulta, a anunțat 2,00 (prin intermediul lui J., ceea ce permitea evitarea întrebărilor). Care ar putea fi motivația lor?

1) [...] promoția Edeka: Edeka realizează o promoție de o săptămână pentru mărcile de categoria a treia «sub prețul Aldi» (în mod normal, sortimentul său este constituit din 60 Dole, 30 CB, 20 DM plus câteva din a treia categorie). Și-au obligat furnizorii să îi ajute, Edeka a ajuns la un acord cu Dole să cumpere 80K de cutii la prețul Aldi. Prin majorarea prețului pieței și a prețului Aldi, ei [Dole] obțin mai întâi un preț mai bun pentru cele 80K [...] În măsura în care participăm cu 50K CS, este posibil să avem câteva beneficii de aici.

2) Dole știe că noi [Chiquita] avem multe tranzacții Dole plus și folosește [acest lucru] din ce în ce mai mult pentru a face să crească prețurile noastre reale, în timp ce prețurile lor rămân mult mai mici.

Mai târziu, Dole mi-a telefonat, și-a reiterat mișcarea și a indicat: «și prețul Aldi va evolua în mod cert cu 2».

Grație Weichert [...], știm că ei considerau că majorarea Dole era puțin exagerată.

Toate acestea mă fac să cred că Dole umflă situația și că are motivele ei. Cum nu trebuie să dăm impresia că suntem foarte fericiți să îi urmărim, am optat pentru 1,50, lăsând astfel diferența cu Dole la 2, iar cu terții [la] 4,50/5,00.”

474 Acest document arată, pe de o parte, că, pentru Chiquita, era neobișnuit ca Dole să ia o astfel de decizie de stabilire a prețurilor „fără să [o] consulte” și că Chiquita se aștepta la o consultare între ele înainte ca Dole să ia o astfel de decizie de stabilire a prețurilor și, pe de altă parte, că Dole comunicase inițial cu un angajat de nivel ierarhic mai mic al Chiquita, fără nicio îndoială, pentru a evita întrebările, și a efectuat un al doilea apel telefonic către un înalt responsabil al Chiquita pentru a explica schimbarea de preț și a încuraja Chiquita să urmeze mișcarea [considerentele (173) și (174) ale deciziei atacate].

475 Acest mesaj, datat 8 august 2002, demonstrează importanța prețului de referință al Dole pentru piață, inclusiv pentru prețurile reale obținute de Dole și de Chiquita. Mai mult, prețul de referință al Dole influența în speță prețul de referință al Chiquita. Acest e-mail arată că Chiquita avea în vedere în ziua precedentă o mișcare de creștere „de aproximativ 1 [euro]”, dar că hotărâse, în acea dimineață, să își mărească prețul de referință cu 1,5 euro. Astfel, în declarația sa de întreprindere, Chiquita arată că, având în vedere majorarea de către Dole a prețului său de referință cu 2 euro, și-a modificat prețul de referință majorându-l cu 1,5 euro, „în loc să aplice doar majorarea de 1 euro care fusese avută în vedere în ziua precedentă” [considerentul (111) al deciziei atacate].

476 Comisia menționează de asemenea faptul că joi, 2 ianuarie 2003, un salariat al Atlanta, operator care efectua procesul de maturare artificială și distribuitor, a adresat către doi responsabili ai Chiquita, domnii P. și K., un e-mail care făcea referire la o decizie luată de Chiquita, de a-și majora prețul de referință, cu toate acestea, deja comunicat clienților, cu 0,5 euro în urma unei majorări a prețului de referință al Dole care se produsese chiar în dimineața în care a fost trimis respectivul mesaj. În acest e-mail, salariatul Atlanta a adresat directorilor Chiquita o „remarcă foarte critică” privind o astfel de decizie de stabilire a prețurilor. Domnul K. a răspuns la aceasta în următorii termeni: „Credeam că faptul că am rămas la același nivel urma să pună capăt majorării și să pună sub semnul întrebării evoluția în săptămânile următoare”. În aceeași zi, 2 ianuarie 2003, în ceea ce privește aceeași problemă, un salariat al Chiquita i-a scris domnului K. informându-l că întâmpina probleme din cauza acestei revizui în creștere, din moment ce prețul fusese deja anunțat clienților. Domnul K. a răspuns la această remarcă, la 6 ianuarie, după cum urmează [considerentele (110) și (176) ale deciziei atacate]:

„[domnul P.] [președintele-director general pentru Europa al Chiquita] nu voia ca Dole și Del Monte să aibă impresia că le lăsăm baltă menținând statu-quo-ul. Înțeleg.”

477 Astfel cum arată în mod întemeiat Comisia [considerentul (110) al deciziei atacate], documentele din 2 ianuarie 2003 arată că clienții credeau în mod clar că schimbarea prețurilor de referință avea importanță pentru prețurile pe care se puteau aștepta să le plătească sau să le primească. Decizia directorului executiv al Chiquita de a efectua o majorare, deși prețul de referință fusese deja anunțat clienților, cu scopul de a „nu lăsa baltă” Dole și Del Monte exprimă voința reală a Chiquita pentru susținerea majorării prețurilor de referință ale principalilor săi concurenți, la nevoie prin demersul foarte neobișnuit de a revizui în creștere un preț deja anunțat, în pofida dificultăților pe care acest demers le-ar crea în rândul clientelei, fiind motivată în acest demers de perspectiva de a nu compromite o evoluție în creștere a prețurilor în cursul săptămânilor care urmau [considerentul (177) al deciziei atacate].

478 Desigur, este cert că decizia de stabilire a prețurilor la care se referă mesajul menționat a fost adoptată la 2 ianuarie 2003, imediat după sfârșitul perioadei, necontestate, a comunicărilor de stabilire anticipată a prețurilor. Nu este mai puțin adevărat că, deși acest document nu este de natură, în sine, să stabilească realitatea comportamentului anticoncurențial reproșat, susține elementele adunate de Comisie cu privire la relevanța prețului de referință.

479 Intervenienta susține că documentele menționate în considerentele (110) și (111) ale deciziei atacate sunt documente interne ale Chiquita care nu oferă nicio informație cu privire la intențiile sau la așteptările sale în materie de stabilire a prețurilor. E-mailul din 2 ianuarie 2003 nu ar putea fi interpretat ca sugerând că prețurile oficiale erau prețuri pe care Weichert se aștepta să le obțină.

- 480 Trebuie amintit că Comisia nu susține, în decizia atacată, că „prețurile oficiale erau prețuri pe care Weichert se aștepta să le obțină” și trebuie să se arate că documentele în cauză evidențiază importanța prețurilor de referință în sectorul bananelor, în care Weichert era unul dintre actori în cursul încălcării.
- 481 Trebuie subliniat că încălcarea are ca obiect un produs unic, bananele proaspete, care se împart în trei niveluri de calitate, cu diferențe de preț corelative, aparținând unei piețe unice caracterizate de un proces de stabilire a prețurilor care include comunicarea, în fiecare joi de dimineață, a prețurilor de referință ale Dole, ale Chiquita și ale Weichert clienței lor, primul mesaj destinat pieței cu privire la așteptarea importatorilor în materie de prețuri. Chiar dacă respectivele prețuri de referință nu priveau decât bananele din prima și din a doua categorie vândute de aceste întreprinderi, exista o legătură între aceste prețuri și cele ale mărcilor terțe sau cele ale bananelor fără marcă, întrucât în fiecare săptămână se opera în mod necesar o poziționare tarifară a bananelor de diferite calități, unele în raport cu celelalte. Existența unei anumite interdependențe a prețurilor de referință ale bananelor aparținând mărcilor Chiquita, Dole și Del Monte este ilustrată prin e-mailurile interne ale Chiquita din 30 aprilie 2001 [considerentul (107) al deciziei atacate] și din 8 august 2002 [considerentele (111) și (172) și următoarele ale deciziei atacate].
- 482 În această privință, mai trebuie citat un e-mail al directorului general pentru Europa din cadrul Chiquita [considerentul (113) al deciziei atacate], datat 21 iunie 2000, adresat mai multor colegi, în care se comentează astfel o reducere a prețului de referință al Chiquita consecutivă celei a prețului Dole cu 2 DEM: „Cu o diferență de preț care ar fi atins 9 DEM în raport cu Dole, nu aveam altă opțiune. Este vorba, evident, de un șoc, deoarece șansele de a majora prețurile pe timpul verii, în condiții de producție și de piață normale, sunt slabe, chiar inexistente”. În același e-mail, domnul P. mai scrie:
- „[...] este motivul pentru care vă cer, o dată în plus, să examinați orice posibilitate de a majora volumele. Majorarea volumelor nu va compensa 100 % din reducerea de preț, dar avem nevoie de orice cutie suplimentară atât timp cât acest lucru nu are un impact negativ asupra noastră pe termen lung.”
- 483 Astfel cum subliniază în mod întemeiat Comisia, acest e-mail arată în ce măsură Chiquita era preocupată de o revizuire în scădere a prețurilor de referință, calificată drept „șoc”, întrucât existau „puține sau nicio șansă ca prețurile să crească pe timpul verii”, și de căutarea unei soluții pentru a atenua consecințele negative ale acestei situații asupra nivelului prețurilor, acționând în speță prin intermediul volumelor. E-mailul demonstrează, din nou, importanța problemei diferențelor dintre prețurile de referință ale importatorilor și limitele acceptabile ori suportabile ale acestor diferențe.
- 484 Este vorba despre un mijloc de probă scris suplimentar al relevanței prețurilor de referință în sectorul bananelor, în legătură cu care intervenienta nu a formulat nicio observație.
- 485 *Quarto*, Comisia amintește o scrisoare pe care Deutscher Fruchthandelsverband eV (DFHV, federație de comerț germană) a adresat-o unui membru al Comisiei la 21 ianuarie 2005, în care declară printre altele că „aceste prețuri «oficiale» nu sunt decât reflectarea poziției de plecare a diferitor operatori pentru negocierile lor de prețuri săptămânale” și că „acestea sunt cu până la 50 % mai mari decât prețurile convenite în mod real” [considerentele (112) și (119) ale deciziei atacate].
- 486 Reclamanta observă că această scrisoare a DFHV datează din anul 2005, în timp ce pretinsa încălcare a luat sfârșit în anul 2002. Intervenienta afirmă că respectiva scrisoare nu are nicio valoare probantă în privința sa. Scrisoarea nu ar afirma că prețurile sale oficiale, precum și cele ale Dole și ale Chiquita erau un punct de plecare pentru negocierile de preț. În fapt, DFHV ar fi confirmat că nu știa dacă utiliza prețurile oficiale ca punct de plecare pentru negocierile sale de preț.

- 487 Deși acest document este în mod incontestabil ulterior încheierii perioadei în care a avut loc încălcarea și nu poate fi suficient în sine pentru a dovedi încălcarea reproșată, el relevă că, la trei ani după aceasta și în condițiile în care nu se susține și nici nu se demonstrează o modificare a organizării pieței bananelor, prețurile de referință erau considerate, în general, ca un punct de plecare pentru negocierile prețurilor săptămânale.
- 488 Forța probantă a acestui document nu poate fi repusă în discuție în totalitate de faptul că, într-o scrisoare din 18 decembrie 2008, DFHV a indicat că nu putea confirma că Weichert utiliza prețurile sale oficiale ca punct de plecare pentru negocierile prețurilor săptămânale, ceea ce nu face decât să exprime o incertitudine privind comportamentul specific al acestui furnizor de banane.
- 489 Trebuie să se constate de asemenea că însăși intervenienta se întemeiază pe această scrisoare a DFHV din 21 ianuarie 2005 pentru a sublinia că prețurile oficiale erau cu până la 50 % mai ridicate decât prețurile reale și că importanța acestei diferențe demonstrează că niciun importator nu se putea aștepta să atingă un astfel de obiectiv, ceea ce nu este, în orice caz, susținut de Comisie.
- 490 În al treilea rând, intervenienta afirmă că „probele” demonstrează că nu a făcut nicio referire la prețul oficial în negocierile de preț și trimite în special la propriile declarații din cursul procedurii administrative.
- 491 Este cert că intervenienta, ca răspuns la o solicitare de informații a Comisiei din 10 februarie 2006, a indicat că nu exista nicio legătură între prețurile oficiale și prețurile reale și că divergențele dintre prețul oficial și prețul real erau semnificative. Trimiterea la punctul 287 din răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile este, în schimb, lipsită de relevanță în măsura în care acest punct se referă la problema volumelor.
- 492 Trebuie să se sublinieze totuși că, în decizia atacată, Comisia a indicat că, între 2000 și 2002, Weichert vindea banane comercializate sub marca Del Monte și că stabilea, joia, prețurile de referință săptămânale pentru respectivele banane în consultare, potrivit afirmațiilor sale, cu Del Monte. Comisia a arătat de asemenea că, în perioada în cauză, prețurile de referință ale bananelor pentru Dole și pentru Del Monte (bananele acesteia din urmă erau comercializate de Weichert) erau aproape identice. În scopul susținerii acestei constatări, Comisia amintește declarațiile Weichert potrivit cărora, „deși Del Monte nu i-a comunicat oficial instrucțiuni să adopte același preț oficial ca Dole, aștepta [de la aceasta] să aibă un preț oficial cel puțin la fel de ridicat ca și cel al Dole” [considerentul (104) și nota de subsol 138 din decizia atacată].
- 493 La cererea Comisiei din 5 februarie 2007, Weichert a precizat următoarele:
- „Del Monte participa în mod regulat la discuții de stabilire a prețurilor cu Weichert. Del Monte cerea Weichert să îi comunice prețul oficial în fiecare săptămână. Deseori, Del Monte nu era mulțumită de prețul oficial pe care Weichert îl adopta, întrucât considera că marca Dole era cea mai apropiată de a sa în ceea ce privește calitatea și reputația bananelor. Del Monte se aștepta, așadar, ca Weichert să comercializeze bananele marca Del Monte în mod corespunzător și să aibă același preț oficial ca și Dole. După primirea cifrelor săptămânale, Del Monte se adresa deseori Weichert și îi cerea să explice de ce nu adoptase un preț oficial superior sau de ce nu obținuse un preț real mai ridicat. S-a întâmplat chiar ca Del Monte să facă referire la prețul oficial al Dole care era superior celui al Weichert și să solicite Weichert să justifice diferența.”
- 494 Weichert a mai precizat că a transmis Del Monte rapoarte săptămânale privind situația pe piața bananelor în perioada în care a avut loc încălcarea, respectivele rapoarte menționând prețurile oficiale, dar și estimări ale prețurilor reale pentru săptămâna în cauză, în special sub forma unui interval pentru bananele marca Del Monte (comercializate de Weichert) și pentru produsele concurenților [considerentul (392) al deciziei atacate]. Trebuie să se arate că prețul real maxim corespunde în mod regulat indicației prețului de referință.

495 Ansamblul acestor declarații ale Weichert, coroborate cu mijloace de probă scrise, contrazice susținerea privind o totală lipsă de relevanță a prețurilor sale de referință.

496 Del Monte a arătat, în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, că prețurile de referință nu au avut nicio influență asupra prețurilor reale, dar a indicat de asemenea că schimbul de informații despre prețurile de referință reprezenta o modalitate pentru importatori „de a aduna informațiile relevante privind cererea, volumele de livrări și toate stocurile într-un «mesaj» inteligibil pentru piață” [considerentul (122) al deciziei atacate]. Del Monte a anexat la acest răspuns un document consacrat analizei economice a unui schimb de informații privind aprovizionarea cu banane în Europa de Nord (CRA International, 13/11/07), în care se precizează că, „[p]rin schimbul de informații și prin comunicarea prețurilor oficiale actorilor de pe piață, importatorii puteau, în cel mai rău caz, să coordoneze un semnal «comun» care să fie adresat pieței (sub forma prețurilor oficiale coordonate)”. Această mențiune, reluată în considerentul (120) al deciziei atacate, este completată de următoarea observație:

„În schimb, este cel puțin plauzibil că a putut exista o întărire a eficienței prin utilizarea prețurilor oficiale ca un semnal rezumat al situației ofertei și a cererii pe piață. [...] Nu este, așadar, de neconceput ca faptul de a rezuma toate informațiile pertinente pentru actorii de pe piață într-un semnal unic, sub forma unor prețuri oficiale coordonate, să fie un mod simplu și eficient de a crește eficiența pieței.”

497 În plus, în răspunsul său la solicitarea de informații din 5 februarie 2007, reclamanta a indicat că „[p]rețurile de referință erau rapid cunoscute pe piață” și că [*confidențial*]. Reclamanta a precizat de asemenea că „[c]lienții dezvăluiau deseori prețurile de referință ale concurenților fără să li se ceară acest lucru, în particular atunci când voiau să le folosească drept argument pentru a obține prețuri mai reduse, întrucât prețul de referință era utilizat de importatorii de banane pentru a indica evoluția prețului Aldi care era așteptat după-amiaza”.

498 Trebuie amintit de asemenea că, în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, Dole a afirmat că prețurile de referință nu erau decât indicatori de piață, unul dintre numeroșii factori luați în considerare de consumatori, și doar o linie directoare în negocierile cu clientela. Dole a precizat că, „[i]ntr-un fel foarte modest, ele ajută importatorii și clienții să evalueze starea actuală a pieței și modul în care aceasta poate evolua” [considerentul (116) al deciziei atacate] și că „clienții [...] încercau să negocieze pentru a obține cea mai bună ofertă comparând public prețul ofertelor concurente” [considerentul (114) al deciziei atacate].

499 Rezultă astfel că clienții se așteptau ca prețuri de referință mai ridicate să determine prețuri de tranzație superioare și că se foloseau de ele ca instrumente de negociere pentru stabilirea prețurilor reale, ceea ce demonstrează interesul unei concertări a importatorilor asupra acestor prețuri de referință. Aceste declarații precise și concordante ale Dole și ale Del Monte, oferite în scris, în mod deliberat și după o matură reflecție, au o puternică valoare probatorie (a se vedea în acest sens Hotărârea Aragonesas Industrias y Energía/Comisia, punctul 364 de mai sus, punctul 104) în ceea ce privește rolul prețurilor de referință, amintite în mod general, ca primă cerere de preț a importatorilor și importanța lor în negocierile comerciale.

500 Dole a declarat de asemenea, ca răspuns la o solicitare de informații din 15 decembrie 2006, pentru perioada care cuprinde anii 2000-2002, că „Del Monte își poziționa bananele de marcă la un nivel comparabil cu cel al bananelor marca Dole și era general admis în sector că Del Monte vedea prețul de referință al Dole ca un mijloc de a promova această similitudine în rândul clienților” [considerentul (104) și nota de subsol 138 din decizia atacată]. Din această declarație rezultă că prețul de referință al Dole era considerat un instrument comercial care permitea Del Monte să obțină pentru bananele sale aceeași poziționare tarifară ca și cea a Dole.

- 501 Reclamanta nu a formulat nicio observație, în memoriile sale, în legătură cu declarațiile formulate în cursul procedurii administrative care contrazic afirmația sa privind lipsa de legătură dintre prețurile de referință și prețurile reale.
- 502 Dimpotrivă, trebuie să se sublinieze că, în cadrul argumentației sale vizând contestarea exercitării unei influențe decisive asupra Weichert, reclamanta a afirmat că [*confidențial*], în timp ce Weichert a preferat o strategie inversă, și anume vânzarea de volume mari pentru a-și utiliza licențele și pentru a-și păstra relațiile de furnizor cu cât mai mulți clienți posibil. Strategia Weichert constând în a stabili întotdeauna prețuri la nivelul celor ale Dole nu ar fi fost în interesul Del Monte, acesta constând în vânzări la „prețuri mai ridicate”, având ca efect o creștere a elementului variabil al prețului prevăzut în acordul de distribuție. Așadar, Del Monte ar fi „preferat prețuri de referință premium, mai apropiate de cele ale Chiquita”, fapt care ar fi fost cunoscut de terți, după cum ar indica declarațiile Chiquita, care arată că „Dole și Del Monte au început să aplice prețuri de referință diferite atunci când Del Monte a deschis propria întreprindere în Germania în 2003” și declarațiile similare ale Dole, potrivit cărora „Del Monte a încercat să reducă distanța dintre indicele prețului de referință al Chiquita (respectiv prețul de referință cel mai ridicat) și prețul de referință al Del Monte”.
- 503 Aceste explicații ale reclamantei, precum și declarațiile Chiquita și ale Dole vizate la punctul 502 de mai sus nu fac decât să confirme elementele strânse de Comisie și temeinicia concluziei sale privind importanța prețurilor de referință pe piața bananelor, inclusiv cele ale Weichert.
- 504 În al patrulea rând, intervenienta afirmă că lipsa de relevanță a prețurilor de referință este demonstrată de scrisorile redactate de principalii săi clienți și prezentate în cadrul dezbaterilor. Potrivit intervenientei, acești clienți au confirmat că nu erau interesați de prețurile sale oficiale, care nu aveau niciun rol în negocierea prețurilor reale, respectivii clienți fiind interesați de „prețul Aldi”.
- 505 Astfel cum s-a arătat la punctul 341 de mai sus, aceste mărturii nu prezintă toate garanțiile de obiectivitate cerute și trebuie, prin urmare, să fie înlăturate. La constatările deja efectuate privind legăturile comerciale și de subordonare dintre autorii acestor scrisori și Weichert, forma și fondul acestora, trebuie să se adauge, în ceea ce privește prețurile oficiale, că, deși clienții în cauză arată că respectivele prețuri nu erau un factor pertinent în cadrul negocierilor lor cu Weichert, ei merg până la a afirma că știau, fără alte precizări, că „Weichert considera prețul său oficial ca lipsit de semnificație”.
- 506 În orice caz, chiar dacă se presupune că aceste scrisori pot fi luate în considerare în prezenta procedură, acestea nu permit, prin ele însele, să se justifice concluzia unei lipse de relevanță a prețurilor de referință ale Weichert.
- 507 Mai întâi, trebuie să se observe că, în toate scrisorile redactate în cursul procedurii administrative, cu excepția celei provenind de la domnul D., în numele societății I., clienții în cauză susțin că aveau acces la lista săptămânală a livrărilor de banane pe site-ul intranet al Weichert și că se serveau de aceasta „pentru a aprecia și a compara mai bine prețurile furnizorilor, inclusiv Weichert”, formulare care se aplică în mod necesar prețurilor de referință, având în vedere cronologia procesului de comercializare săptămânală a bananelor. Mai mult, aceste declarații le susțin pe cele formulate de reclamantă și de Dole, amintite la punctele 497 și 498 de mai sus.
- 508 Apoi, este cert că niciunul dintre clienții în cauză nu face nicio aluzie la „prețul Aldi” ca unică referință pertinentă pentru stabilirea prețului bananelor în perioada în cauză, deși intervenienta susține că clienții săi nu erau interesați decât de acest preț.
- 509 În sfârșit, și mai ales, scrisorile clienților prezentate în cadrul dezbaterilor de către Weichert, redactate după investigație și chiar după adoptarea deciziei atacate, în cazul unora dintre ele, nu sunt suficiente pentru a repune în discuție forța probantă a mijloacelor de probă scrise cu privire la relevanța prețurilor de referință, anterioare investigației și susținute de declarațiile Dole și ale reclamantei,

aceste întreprinderi descriind cu claritate, printre altele, comportamentul clienților care utilizau prețurile de referință, amintite la modul general, ca un instrument de negociere pentru stabilirea prețurilor de tranzacție (a se vedea punctele 462-502 de mai sus).

- 510 În al cincilea rând, intervenienta susține că Comisia a denaturat relevanța prețurilor oficiale, minimizând importanța „prețului Aldi”, care era singura referință pentru stabilirea prețului în perioada în cauză, și a săvârșit o eroare vădită de apreciere atunci când a constatat că „prețul Aldi” avea mai puțină importanță în perioada 2000-2003.
- 511 În susținerea afirmațiilor sale, *primo*, intervenienta se limitează să facă trimitere la propriile declarații formulate în cadrul răspunsului său la comunicarea privind obiecțiunile, în care exprimă convingerea sa, precum și pe cea a altor destinatare ale deciziei atacate, cu privire la importanța prețului stabilit de Aldi, cel mai mare cumpărător de banane din Uniune. Weichert precizează că Aldi a „devenit” un actor important pe piața bananelor din Europa de Nord de la începutul anilor '90 datorită unei creșteri continue a cotei sale de piață în Germania, de la 21,5 % la 28,1 % în 2005.
- 512 Aceste elemente, presupunând că sunt exacte, nu permit să se rețină că „prețul Aldi” era „singura referință pentru stabilirea prețurilor” în perioada 2000-2002, amintindu-se că Comisia a admis ideea unei importanțe crescute a respectivului preț pe piața relevantă.
- 513 *Secundo*, intervenienta adaugă că faptul că „prețul Aldi” era stabilit după anunțarea prețurilor oficiale nu reduce cu nimic importanța sa, contrar concluziilor Comisiei, întrucât importatorii și ea însăși în particular așteptau anunțarea „prețului Aldi” înainte de a iniția negocieri de preț săptămânale și că respectivul preț era referința centrală utilizată pentru calcularea prețurilor reale în acordurile de furnizare pe termen lung.
- 514 Pe lângă faptul că Weichert nu justifică recurgerea la contracte de furnizare pe termen lung care prevedeau o stabilire a prețului bazată pe „prețul Aldi”, trebuie să se constate că Comisia a amintit o constatare obiectivă privind comercializarea bananelor, în cadrul procesului de negocieri săptămânale, și anume o cronologie a evenimentelor începând în mod inevitabil cu faptul că Chiquita, Dole și Weichert își anunțau prețul de referință tuturor clienților, operatorilor care efectuau procesul de maturare artificială și comercianților cu amănuntul joia dimineața devreme, înaintea emiterii „ofertei Aldi”.
- 515 Această situație arată că, din punct de vedere cronologic, anunțarea prețurilor de referință marca punctul de plecare al negocierilor comerciale. Declarațiile reclamantei și ale Dole, prezentate în cursul procedurii administrative, referitoare la comportamentele clienților în legătură cu ofertele formulate de importatori, confirmă realitatea acestei observații.
- 516 Rezultă astfel că importatorii defineau și anunțau mai întâi prețurile lor de referință semnalând evoluția prevăzută a prețului bananelor, apoi operatorii care efectuau procesul de maturare artificială își formau o opinie despre evoluția pieței și prezentau ofertele lor lanțului Aldi și doar în acest moment era stabilit „prețul Aldi” [considerentul (122) al deciziei atacate].
- 517 În această privință, Comisia a evidențiat, în considerentul (122) al deciziei atacate, următoarele declarații ale Dole:

„[...] prețurile de referință inițiale pe care anumite societăți le anunță pe piață joia dimineața după reuniunile lor de stabilire a prețurilor reprezintă o tendință – faptul că acestea se așteaptă ca piața să crească cu 1 [e]uro, cu 50 de cenți (întotdeauna pentru o cutie, pentru o cutie de 18 kg) și [...] că operatorii care efectuează procesul de maturare artificială, care sunt esențiali pentru furnizarea de banane galbene, își comunică prețurile lanțului Aldi (cel mai mare cumpărător de banane) în cursul dimineții de joi și că operatorii care efectuează procesul de maturare artificială își formează o opinie despre modul în care prețul pieței poate să evolueze în cursul dimineții, la un moment determinat între

[ora 9 și ora 11, apoi trimit prin fax oferta lor către Aldi, iar Aldi răspunde puțin după [ora 13]; un lucru care se întâmplă frecvent este că operatorii care efectuează procesul de maturare artificială speră ca prețul unei cutii de banane să crească cu un euro, iar Aldi revine spunând «Ei bine, piața merge mai bine, rulajul către comercianții noștri cu amănuntul evoluează în mod pozitiv, dar nu putem să acceptăm o majorare cu un euro, acceptăm o majorare cu 36 de cenți» [...] Prin urmare [...], importatorii nu văd decât piața, văd o tendință a pieței care se conturează și cred că prețul poate urca cu până la un euro (este ceea ce aceștia anunță pe piață), dar, de fapt, esențialul este ceea ce crede Aldi.”

518 Această ultimă apreciere a Dole, întreprindere care a contestat întotdeauna faptul că a săvârșit o încălcare a articolului 81 CE, nu repune în discuție relevanța descrierii procesului care caracterizează derularea zilei de joi și evidențierea unei legături între prețurile de referință și „oferta Aldi”.

519 În considerentul (122) al deciziei atacate, Comisia a amintit declarațiile reclamantei, cuprinse în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, potrivit cărora schimbul de informații cu privire la prețurile de referință reprezenta o modalitate pentru importatori „de a aduna informațiile relevante privind cererea, volumele de livrări și toate stocurile într-un «mesaj» inteligibil pentru piață”. Este cert că, în răspunsul său la cererea de informații din 5 februarie 2007, reclamanta a indicat cele ce urmează:

„Clienții dezvăluiau deseori prețurile de referință ale concurenților fără să li se ceară acest lucru, în particular atunci când voiau să le folosească drept argument pentru a obține prețuri mai reduse, întrucât prețul de referință era utilizat de importatorii de banane pentru a indica evoluția prețului Aldi care era așteptat după-amiaza [...]”.

520 Aceste declarații concordă cu conținutul unui e-mail intern al Chiquita, datat 8 august 2002, în care un angajat al acestei întreprinderi își împărtășește reflecțiile în urma unei majorări cu 2 euro de către Dole a prețului său de referință [considerentele (111) și (172) și următoarele ale deciziei atacate] în următorii termeni:

„[...] majorând prețul pieței și pe cel al Aldi, aceștia [Dole] obțin [...] un preț mai bun [...]”

521 Răspunzând la o solicitare de informații a Comisiei, Aldi a precizat că decizia sa în privința ofertei sale săptămânale către furnizorii săi se baza pe ofertele primite, pe prețurile săptămânii precedente și pe prețul aceleiași săptămâni a anului precedent. Aldi a adăugat că „prețurile menționate de furnizorii de banane în ofertele lor inițiale lasă să transpară cel puțin o tendință cu privire la evoluția prețurilor, căreia formularea contraofertei nu treb[ua], cu toate acestea, să îi corespundă întotdeauna” [considerentul (116) al deciziei atacate].

522 Rezultă astfel că, contrar afirmațiilor intervenientei, Comisia nu a dedus în niciun mod din cronologia menționată anterior o lipsă de importanță a „prețului Aldi”, ci doar s-a servit de acesta pentru a susține, în mod întemeiat, concluzia sa privind relevanța prețurilor de referință în sectorul bananelor.

523 *Tertio*, intervenienta susține că nu se poate trage nicio concluzie semnificativă din rarele ajustări ale prețului său de ofertă după anunțarea „prețului Aldi” și că frecvența acestor ajustări era aceeași între 2000 și 2002 ca și pentru perioada de după 2002.

524 Trebuie amintit că Comisia a indicat că, începând din al doilea semestru al anului 2002, „prețul Aldi” a început să fie din ce în ce mai utilizat ca indicator de calcul al prețului bananelor pentru un anumit număr de tranzacții, altele decât cele privind cumpărarea de banane „de categoria a treia” corespunzătoare aprovizionării Aldi, și, printre altele, pentru cele privind bananele de marcă [considerentul (104) al deciziei atacate].

- 525 În afară de declarațiile furnizorilor privind importanța „în creștere” a „prețului Aldi”, constatarea proporției în creștere a contractelor „Aldi plus”, acorduri de aprovizionare pe termen lung care aplicau o formulă de preț fix bazat pe prețul de cumpărare stabilit de Aldi, în vânzările Dole, Comisia observă că este semnificativ că Dole și Weichert nu au început decât la sfârșitul anului 2002 să își ajusteze prețurile de referință ca urmare a anunțării „prețului Aldi”.
- 526 Comisia își explică poziția în considerentul (123) al deciziei atacate, care are următorul cuprins:
- „Documentele cuprinse în dosar arată că, de la sfârșitul anului 2002, Dole și Weichert, care comercializau în această perioadă banane [marca] Del Monte, își ajustau prețul de referință după ce era anunțat prețul Aldi, joia după-amiaza. O astfel de revizuire nu era întotdeauna comună între anul 2000 și a doua jumătate a anului 2002. Prețurile de referință ale Dole și ale Weichert erau apoi ajustate în scădere în raport cu oferta inițială, în special în cursul săptămânilor 41, 44, 45, 47, 48, 49, 51 și 52 din 2002. Părțile continuau totuși să își stabilească prețul de referință joia dimineața înainte de stabilirea prețului Aldi și să se angajeze în comunicări bilaterale înainte de stabilirea acestor prețuri de referință (inițiale). Chiquita nu își revizua în mod normal prețul de referință după ce îl stabilea (cu câteva rare excepții). Aceste părți nu au explicat de ce continuau să stabilească prețuri de referință, care «nu prezentau niciun interes» potrivit acestora, deși le revizuiau după stabilirea prețului Aldi.”
- 527 Simplele afirmații ale intervenientei menționate la punctul 523 de mai sus, care nu sunt susținute în niciun mod, nu pot repune în discuție constatările Comisiei.
- 528 În plus, și mai ales, Weichert nu a oferit, în înscrisurile sale, nicio explicație privind motivele menținerii prețurilor de referință, atât a celor stabilite joia dimineața, cât și a celor modificate după anunțarea „prețului Aldi” după-amiaza, deși Weichert susține că acesta din urmă era „unica” referință pentru stabilirea prețurilor în sectorul bananelor.
- 529 Mai general, nici reclamanta și nici Weichert nu au prezentat nicio explicație plauzibilă alternativă celei susținute de Comisie privind motivul existenței prețurilor de referință, a stabilirii lor în fiecare joi dimineață, a anunțării lor către toți clienții, a circulației lor rapide în ansamblul sectorului, a transmiterii lor către presa profesională și către instituții publice, toate acestea fiind constatări efectuate de Comisie și necontestate de cele două întreprinderi.
- 530 În răspunsul său la o solicitare de informații datată 10 februarie 2006, reclamanta chiar a arătat că, înainte de 1993, prețurile de referință ale importatorilor de banane erau comparabile cu o listă de prețuri standard și serveau drept punct de plecare pentru negocierile individuale cu clienții. Odată cu crearea organizării comune a piețelor, prețurile de referință ar fi pierdut acest rol și, din ce în ce mai mult, relevanța în sector.
- 531 În afară de faptul că legătura de cauzalitate dintre organizarea comună a piețelor în sectorul bananelor și dispariția rolului prețurilor de referință ca punct de plecare al negocierilor comerciale nu este explicată, trebuie să se constate că, timp de aproape 10 ani cel puțin, respectivele prețuri au continuat totuși să fie stabilite în fiecare săptămână de importatori și anunțate clientelei lor.
- 532 În cadrul ședinței, intervenienta s-a limitat să califice prețurile sale de referință drept „reminiscentă a trecutului” lipsită de importanță.
- 533 Cu toate acestea, este improbabil ca stabilirea politicii de prețuri a unui operator economic să corespundă simplei respectări a unei tradiții istorice desuete, iar nu unui criteriu obiectiv de strictă utilitate, în special în contextul unei piețe caracterizate, potrivit propriilor spuse ale reclamantei, de un interval de comercializare foarte scurt, ținând seama de natura perisabilă a produsului în cauză, și de o căutare a eficacității comerciale maxime.

- 534 *Quarto*, intervenienta arată că criticile formulate de Comisie în privința studiului economic din 20 noiembrie 2007, care demonstra lipsa unei legături semnificative între prețurile sale oficiale și prețurile sale reale, sunt eronate, ceea ce este explicat mai în detaliu într-un nou studiu, datat 2 aprilie 2010.
- 535 Comisia arată că niciunul dintre motivele prezentate în cererea introductivă nu menționează un raționament defectuos al deciziei atacate privind respingerea studiului economic din 20 noiembrie 2007 și că, în consecință, argumentele invocate de intervenientă în materie nu au legătură cu obiectul litigiului și sunt, așadar, inadmisibile.
- 536 Articolul 40 al patrulea paragraf din Statutul Curții prevede că concluziile cererii de intervenție pot avea ca obiect numai susținerea concluziilor uneia dintre părți. Articolul 116 alineatul (4) din Regulamentul de procedură prevede că memoriul în intervenție cuprinde, printre altele, concluziile intervenientului privind susținerea sau respingerea, în tot sau în parte, a concluziilor uneia dintre părți, precum și motivele și argumentele invocate de intervenient.
- 537 Aceste dispoziții conferă intervenientului dreptul de a invoca în mod autonom nu numai argumente, ci și motive, cu condiția ca acestea să fie prezentate în susținerea concluziilor uneia dintre părțile principale și să nu fie cu totul diferite față de considerațiile aflate la baza litigiului, în forma în care acesta a luat naștere între reclamant și pârât, ceea ce ar avea drept rezultat modificarea obiectului acestuia (a se vedea Hotărârea Regione autonoma della Sardegna/Comisia, punctul 312 de mai sus, punctul 152 și jurisprudența citată).
- 538 Pentru a decide cu privire la admisibilitatea motivelor și argumentelor invocate de un intervenient, revine Tribunalului, așadar, sarcina de a verifica faptul că aceste motive se referă la obiectul litigiului astfel cum a fost definit de părțile principale.
- 539 În speță, este cert că reclamanta susține în mod expres că Comisia nu a stabilit nicio legătură între prețurile de tranzacție și prețurile de referință ale Weichert și critică analiza efectuată de Comisie în această privință privind două mijloace de probă scrise, și anume scrisoarea pe care DFHV a adresat-o unui membru al Comisiei la 21 ianuarie 2005 și faxul din 28 ianuarie 2000, prin care domnul A., angajat al Del Monte, a solicitat domnului A. W. să îi furnizeze o explicație privind diferența dintre „prețul final” și „prețul preconizat”.
- 540 Nu se poate considera în aceste condiții, contrar afirmațiilor Comisiei, că obiecția ridicată de intervenientă este complet străină de considerațiile dezvoltate de reclamantă în cadrul prezentei acțiuni și că, din această cauză, este inadmisibilă.
- 541 În schimb, o concluzie de inadmisibilitate a obiecției menționate se impune în aplicarea jurisprudenței privind încălcarea articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură, care se numără printre cauzele de inadmisibilitate pe care Tribunalul le poate invoca din oficiu, în orice stadiu al procedurii, în temeiul articolului 113 din Regulamentul de procedură (Hotărârile Exporteurs in Levende Varkens și alții/Comisia, punctul 394 de mai sus, punctul 75, și Honeywell/Comisia, punctul 394 de mai sus, punctul 54), respectiva jurisprudență fiind aplicabilă prin analogie memoriului în intervenție (Hotărârea Diputación Foral de Álava și alții/Comisia, punctul 394 de mai sus, punctul 94).
- 542 Trebuie să se constate că, în afara câtorva afirmații cu caracter general privind perioada acoperită de studiul economic inițial și atitudinea Comisiei, intervenienta se limitează să afirme că „criticile Comisiei sunt eronate” și că „toate [acestea] sunt explicate mai în detaliu în secțiunea 4 a raportului RBB din 2 aprilie 2010”. O formulare atât de laconică a obiecției nu ar putea permite Comisiei să își pregătească apărarea și Tribunalului să se pronunțe, dacă este cazul, fără să se bazeze pe alte informații și ar fi contrar funcției pur probatorii și instrumentale a anexelor faptul ca acestea să poată

servi la demonstrarea detaliată a unei susțineri care nu este prezentată într-un mod destul de clar și precis (Hotărârea din 30 ianuarie 2007, France Télécom/Comisia, punctul 268 de mai sus, punctul 204).

- 543 În orice caz, presupunând chiar că argumentația intervenientei ar putea fi luată în considerare, aceasta ar trebui totuși să fie respinsă.
- 544 Weichert se referă la studii de impact economic al comportamentului incriminat pe piața bananelor din Europa. În acestea se arată că, dacă concluziile Comisiei ar fi corecte, ar fi de așteptat ca prețurile de referință și prețurile reale să fie strâns aliniate. Or, constatările empirice efectuate arată, potrivit intervenientei, că prețurile reale diferă într-un mod atât de substanțial de prețurile sale oficiale încât nu se poate considera în mod plauzibil că acestea din urmă au putut constitui elementul relevant al unei coordonări ilicite.
- 545 Aceste studii tind să demonstreze că comunicările vizate în decizia atacată nu au avut efecte pe piață, cu alte cuvinte, asupra prețurilor reale de tranzacție, și că, în consecință și în mod retrospectiv, aceste comunicări nu erau de natură să aibă un efect anticoncurențial.
- 546 Trebuie amintit că obiectul anticoncurențial și efectul anticoncurențial nu reprezintă condiții cumulative, ci condiții alternative pentru aplicarea interdicției prevăzute la articolul 81 CE. Pentru a aprecia dacă o practică concertată este interzisă prin articolul 81 alineatul (1) CE, luarea în considerare a efectelor sale concrete este, așadar, inutilă atunci când se dovedește că aceasta are ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței comune.
- 547 O practică concertată care are un obiect anticoncurențial poate să nu producă un efect anticoncurențial. Deși însăși noțiunea de practică concertată presupune existența unui comportament pe piață, aceasta nu înseamnă în mod necesar că respectivul comportament produce efectul concret de restrângere, de împiedicare sau de denaturare a concurenței (Hotărârile Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 296 de mai sus, punctele 122-124, Hüls/Comisia, punctul 298 de mai sus, punctele 163-165, și Hotărârea Curtții din 8 iulie 1999, Montecatini/Comisia, C-235/92 P, Rec., p. I-4539, punctele 123-125).
- 548 Trebuie amintit că, pentru a avea un obiect anticoncurențial, este suficient ca practica concertată să poată să producă efecte negative asupra concurenței și că schimbul de informații dintre concurenți poate încălca normele de concurență atunci când limitează sau anulează gradul de nesiguranță privind funcționarea pieței relevante, având ca rezultat restrângerea concurenței dintre întreprinderi. În plus, articolul 81 CE urmărește, asemenea altor norme de concurență prevăzute de tratat, să protejeze nu numai interesele directe ale concurenților sau ale consumatorilor, ci structura pieței și, prin aceasta, concurența în sine (Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții, punctul 297 de mai sus, punctele 31, 35 și 38).
- 549 În special, faptul că o practică concertată nu are o incidență directă asupra nivelului prețurilor nu împiedică constatarea faptului că aceasta a limitat concurența între întreprinderile în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, Dansk Rørindustri/Comisia, T-21/99, Rec., p. II-1681, punctul 140).
- 550 În această privință, trebuie să se sublinieze faptul că prețurile practicate efectiv pe o piață pot fi influențate de factori externi, aflați în afara controlului membrilor unei înțelegeri, precum evoluția economiei în general, evoluția cererii în acest sector particular sau puterea de negociere a clienților.
- 551 În speță, rezultă din cuprinsul punctelor 313-533 de mai sus că Comisia a stabilit corespunzător cerințelor legale relevanța prețurilor de referință în sectorul bananelor, element care, combinat cu celelalte împrejurări ale cauzei luate în calcul de Comisie, permite caracterizarea existenței unei practici concertate având un obiect anticoncurențial.

- 552 Din dosar rezultă că Chiquita, Dole și Weichert, deținătoare ale unei cote de piață substanțiale, au stabilit în mod invariabil, în fiecare joi dimineața, timp de cel puțin trei ani, un preț de referință pentru bananele lor, au anunțat acest preț clienților lor, operatori care efectuează procesul de maturare artificială și comercianți cu amănuntul, înainte de a începe negocierile și au schimbat, în cadrul unor contacte bilaterale, informații privind prețurile de referință stabilite de fiecare dintre ele pentru a supraveghea și a verifica în mod direct deciziile luate de concurenți, ceea ce caracterizează o punere în aplicare a înțelegerii și o situație care face ca argumentația Weichert bazată pe nivelul prețurilor sale de tranzacție să fie lipsită de caracter plauzibil.
- 553 O analiză bazată pe nivelul prețurilor de tranzacție ale Weichert și faptul că prețurile reale și prețurile de referință nu sunt „strâns” legate, astfel cum se arată în considerentul (352) al deciziei atacate, nu este suficientă pentru a repune în discuție forța probantă a elementelor oferite de Comisie care i-au permis să concluzioneze că prețurile de referință serveau cel puțin drept semnale, drept tendințe sau drept indicații pentru piață în ceea ce privește evoluția avută în vedere a prețului bananelor și că acestea erau importante pentru comerțul cu banane și pentru prețurile obținute.
- 554 Constatarea unei diferențe între prețurile de referință, obiect al concertării ilicite, și prețurile de tranzacție nu semnifică deloc că primele nu puteau să aibă o influență asupra nivelului ultimelor. Vocația prețurilor de referință este de a antrena prețurile pieței în sus, chiar dacă acestea din urmă rămân în final inferioare prețurilor anunțate. În această privință, trebuie amintit că Tribunalul a ținut seama de faptul că tarifele recomandate ale unei întreprinderi erau superioare prețului pieței pentru a considera că sistemul de prețuri al acesteia avea ca obiect determinarea creșterii prețurilor pe piață (Hotărârea Tribunalului din 22 octombrie 1997, SCK și FNK/Comisia, T-213/95 și T-18/96, Rec., p. II-1739, punctul 163).
- 555 Este puțin important, așadar, să se știe dacă prețul de referință era factorul determinant în determinarea prețului real al Weichert sau în ce măsură prețurile de referință și prețurile reale ale acestor întreprinderi erau legate, fiind amintit că prețurile de referință sunt prețuri anunțate despre care nu se susține că puteau fi obținute în cadrul negocierilor săptămânale și nici că puteau servi ca bază de calcul pentru prețurile finale facturate.
- 556 Mai trebuie subliniat că argumentația economică a Weichert nu vizează decât prețurile facturate de aceasta, deși comportamentul efectiv pe care o întreprindere pretinde că l-a adoptat este lipsit de relevanță în scopul evaluării impactului înțelegerii pe piață, întrucât trebuie să se țină seama doar de efectele înțelegerii în ansamblul său (Hotărârea Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 296 de mai sus, punctele 150 și 152). Această argumentație nu permite să se demonstreze că conduita incriminată nu a permis întreprinderilor în cauză să atingă un nivel al prețurilor de tranzacție superior celui care ar fi rezultat dintr-o concurență liberă, amintindu-se că, pentru aprecierea impactului real al unei încălcări asupra pieței, este necesară raportarea la concurența care ar fi existat în mod normal în lipsa încălcării (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2003, Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia, T-224/00, Rec., p. II-2597, punctele 150 și 151).
- 557 În ceea ce privește mai precis relevanța studiilor economice prezentate de Weichert, aceasta nu contestă că există o corelație între prețurile de referință și prețurile reale, în sensul că aceste două elemente evoluează împreună în mod paralel, dar atribuie acest fapt în întregime variațiilor sezoniere care afectează piața bananelor, fără a-l demonstra însă, iar datele din tabelul nr. 7 din studiul economic din 2 aprilie 2010, privind diferențele dintre prețul de referință și „prețul real mediu al Weichert”, sunt, în această privință, insuficiente. Întrucât aceste variații, inclusiv condițiile meteorologice, afectează în același mod cele două prețuri în cauză, este de asemenea posibil să se considere că acest factor este neutru și că nu este în măsură să explice, în sine, corelația dintre prețurile de referință și prețurile reale ale Weichert.

- 558 În plus, examinarea tabelelor nr. 1, nr. 2 și nr. 7 din studiul economic din 2 aprilie 2010 contrazice susținerea Weichert potrivit căreia „diferențele de preț extreme constituie mai degrabă norma decât excepția” și arată că diferențele cele mai semnificative dintre prețurile de referință și prețurile reale nu apar decât din a doua jumătate a anului 2002, perioadă începând cu care Dole și Weichert vor începe să își ajusteze prețurile de referință inițiale după anunțarea „prețului Aldi”.
- 559 Rezultă din considerațiile care precedă că intervenienta afirmă în mod eronat că Comisia nu stabilește nicio legătură între prețurile reale și prețurile oficiale în general și prețurile sale oficiale și prețurile sale reale în particular și că, în schimb, Comisia a concluzionat în mod întemeiat în sensul relevanței prețurilor de referință în sectorul bananelor, inclusiv ale intervenientei, subliniind faptul că serveau cel puțin drept semnale, drept tendințe sau drept indicații pentru piață cu privire la evoluția prevăzută a prețurilor bananelor și că erau importante pentru comerțul cu banane și pentru prețurile obținute.
- 560 Deși constatarea Comisiei potrivit căreia, în anumite tranzacții, prețurile reale erau direct legate de prețurile de referință nu se aplică situației Weichert, nici aceasta și nici reclamanta nu au contestat totuși relevanța acesteia în privința Dole.
- 561 Astfel cum subliniază în mod întemeiat Comisia, chiar dacă, pentru o întreprindere, prețurile de referință erau mai puțin importante decât cele ale concurenților săi, în particular ale principalilor săi concurenți, aceasta nu justifică participarea respectivei întreprinderi la discuții care conduc la coordonarea unor astfel de prețuri de referință [considerentul (127) al deciziei atacate].
- 562 Din considerațiile precedente rezultă că argumentația reclamantei și a intervenientei privind relevanța prețurilor de referință nu este de natură să evidențieze o nelegalitate a deciziei atacate și trebuie să fie înlăturată.

Cu privire la legătura de cauzalitate dintre concertare și comportamentul Weichert pe piață

- 563 Reclamanta susține că prezumția cu privire la necesara legătură de cauzalitate între concertare și comportamentul Weichert pe piață, evidențiată de Comisie, este respinsă de faptul că această întreprindere avea ca strategie, în contradicție cu propriile dorințe, stabilirea prețului său de referință întotdeauna la același nivel cu prețul de referință al Dole și nu făcea decât să urmărească în fiecare săptămână prețul Dole. Realitatea acestui comportament ar rezulta din însăși formularea considerentelor (104) și (203) ale deciziei atacate.
- 564 Faptul că, potrivit reclamantei, Weichert a aplicat în mod regulat aceeași strategie în fiecare săptămână, deși discuțiile sale cu Dole nu urmau aceeași schemă, întrucât acestea au avut loc numai o dată sau de două ori pe lună și priveau în rare ocazii elemente de stabilire a prețurilor, ar constitui o dovadă suplimentară a faptului că aceste discuții nu aveau niciun impact asupra comportamentului Weichert pe piață.
- 565 Trebuie amintit că, astfel cum rezultă din chiar textul articolului 81 alineatul (1) CE, noțiunea de practică concertată implică, pe lângă concertarea între întreprinderile în cauză, un comportament pe piață care dă curs acestei concertări și o legătură de cauzalitate între aceste două elemente. În această privință, trebuie să se prezume, sub rezerva probei contrare, care este în sarcina operatorilor interesați, că întreprinderile care participă la concertare și care rămân active pe piață țin seama de schimbul de informații cu concurenții lor pentru a-și stabili comportamentul pe această piață. Această afirmație este cu atât mai adevărată atunci când acțiunea concertată are loc în mod periodic și pe o durată îndelungată (Hotărârea Hüls/Comisia, punctul 298 de mai sus, punctele 161-163).
- 566 Astfel, revine întreprinderilor în cauză sarcina de a dovedi că concertarea nu a influențat în niciun mod comportamentul lor pe piață (Hotărârea Hüls/Comisia, punctul 298 de mai sus, punctul 167).

- 567 Reclamanta observă că Comisia a concluzionat explicit că, „în perioada în cauză, prețurile de referință ale bananelor Dole și Del Monte ([bananele acesteia din urmă] erau comercializate de Weichert) erau [cvasi]identice” [considerentul (104) al deciziei atacate] și că, „[din] 2000 [până în] 2002, Weichert își stabilea în mod normal prețul de referință după ce afla prețul de referință al Dole, pe care aceasta îl stabilea în aceeași joi dimineața” [considerentul (203) al deciziei atacate].
- 568 În afară de faptul că primul citat indică existența unor comportamente paralele ale Dole și Weichert, mai revelatoare în sensul că informațiile comunicate între concurenți au fost luate în considerare decât în sensul că nu au fost luate în considerare, trebuie să se arate că al doilea citat din decizia atacată nu poate susține afirmațiile reclamantei, întrucât a fost scos din context.
- 569 Considerentul (203) al deciziei atacate se înscrie într-o parte a acesteia consacrată schimburilor de prețuri de referință, după stabilirea lor, care avea loc joi dimineața, care constituiau un element al aranjamentelor coluzive ale întreprinderilor, deoarece erau folosite pentru a controla deciziile individuale în materie de stabilire a prețurilor, luate pe baza schimbului de informații realizat în cadrul comunicărilor de stabilire anticipată a prețurilor, și nu constituiau, așadar, o încălcare distinctă, ci un mecanism de supraveghere a rezultatului care contribuia la același obiectiv.
- 570 După ce și-a expus poziția în considerentul (198) al deciziei atacate, Comisia amintește în considerentele următoare declarațiile în această privință ale întreprinderilor în cauză.
- 571 Comisia subliniază că, în răspunsul său la o solicitare de informații din 6 iunie 2006, Weichert a precizat numele salariaților săi care au schimbat prețuri de referință atât cu Dole, cât și cu Chiquita [considerentul (202) al deciziei atacate].
- 572 Considerentul (203) al deciziei atacate are următorul cuprins:
- „Weichert arată că comunicările cu părțile nu aveau loc la un moment predeterminat, joi dimineața, ci se derulau în general în orice moment între [ora 9] și amiază. [Din] 2000 [până în] 2002, Weichert stabilea în mod normal prețul său de referință după ce afla prețul de referință al Dole, pe care aceasta îl stabilea în aceeași joi dimineața. În ceea ce privește informațiile referitoare la prețul de referință al Dole în perioada [cuprinsă] între 2000 [și] 2002, Weichert declară că a obținut aceste informații de la clienți, de la alți importatori sau de la salariații Dole. În răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, Weichert arată că putea obține aceste informații din diverse surse. [Acest lucru] nu contrazice constatările Comisiei.”
- 573 Rezultă astfel că fragmentul subliniat de reclamantă se găsește între două fraze care relatează declarațiile Weichert și cuprinde o trimitere expresă la o notă de subsol care precizează că aceasta corespunde unui răspuns al Weichert la cererea de informații din 5 februarie 2007.
- 574 În plus, după ce a arătat că, „potrivit jurisprudenței constante în cazurile în care comunicările se referă la politici tarifare viitoare, se consideră că participantul trebuie în mod necesar să țină seama, direct sau indirect, de informațiile obținute pentru a stabili politica pe care intenționează să o urmeze pe piață”, Comisia a indicat în mod explicit, în considerentul (233) al deciziei atacate, „că niciun destinatar nu demonstra[se] că nu a luat în considerare aceste informații la stabilirea prețurilor sale de referință”. De asemenea, Comisia a enunțat cu claritate, în considerentul (268) al deciziei atacate, că, deși Weichert nu [admitea] „că ținu[se] seama de informațiile obținute de la concurenți cu ocazia stabilirii prețurilor sale de referință”, „o astfel de declarație nu [era] necesară”, în lumina jurisprudenței menționate anterior.

- 575 În aceste împrejurări, nu se poate deduce în mod valabil din formularea deciziei atacate, mai precis din lectura coroborată a considerentelor (104) și (203) ale acestei decizii, că există vreo probă a faptului că Weichert aștepta în fiecare săptămână să afle prețul Dole înainte de a stabili propriul preț de referință la același nivel și, prin urmare, nu a luat în considerare informațiile obținute cu ocazia schimburilor incriminate pentru a-și stabili comportamentul săptămânal pe piață.
- 576 Aceeași concluzie se aplică și în privința afirmației reclamantei referitoare la frecvența comunicărilor dintre Dole și Weichert și la caracterul rar al discuțiilor care abordau elemente de stabilire a prețului. Astfel, după cum s-a arătat la punctul 367 de mai sus, Comisia a putut să concluzioneze în mod întemeiat, în lumina, în special, a periodicității comunicărilor bilaterale de stabilire anticipată a prețurilor, în sensul existenței unei scheme sau a unui sistem de comunicări la care întreprinderile în cauză au putut să apeleze în funcție de nevoile lor. Această constatare este pe deplin compatibilă cu jurisprudența privind prezumția existenței unei legături de cauzalitate între concertarea întreprinderilor în cauză și un comportament pe piață ca urmare a acestei concertări, la care Comisia se referă în speță.
- 577 Pe de altă parte, reclamanta nu a furnizat niciun element concret și obiectiv de natură să demonstreze comportamentul pretins imitativ al Weichert.
- 578 Trebuie să se arate, în această privință, că, în cadrul argumentației sale vizând contestarea exercitării unei influențe decisive asupra Weichert, reclamanta susține că Weichert avea o strategie de vânzări de volume mari pentru a-și utiliza toate licențele și, în consecință, și-a stabilit întotdeauna prețul oficial după ce Dole și-l stabilea pe al său și la același nivel ca și acesta din urmă, deși strategia sa viza atingerea unui preț premium și a unui preț de referință mai apropiat de cel al Chiquita, fapt chiar cunoscut de ceilalți actori de pe piață.
- 579 În susținerea afirmațiilor sale, reclamanta se referă la declarațiile Weichert, astfel cum sunt menționate în considerentul (203) al deciziei atacate, reprodus la punctul 572 de mai sus, precum și la cele ale Chiquita și ale Dole, ca răspuns la solicitări de informații ale Comisiei.
- 580 Chiquita s-a limitat să indice că, „[i]n cursul conversațiilor privind prețurile pentru săptămâna următoare, Dole se referea uneori la prețurile Del Monte”, precizând totuși că „prețul Del Monte nu era important pentru Chiquita, întrucât, la acel moment, prețurile Dole și Del Monte erau întotdeauna aceleași în fiecare săptămână” și subliniind că „Dole preciza[se] că era de notorietate publică în sector că Del Monte considera prețurile oficiale ale Dole ca o referință pentru prețurile sale oficiale”. Aceste declarații nu sunt suficiente totuși pentru a justifica afirmațiile reclamantei potrivit cărora Weichert aștepta în fiecare săptămână să afle prețul Dole înainte de a stabili propriul preț de referință la același nivel.
- 581 Rezultă astfel că reclamanta nu a reușit să dovedească faptul că concertarea incriminată nu a influențat în niciun mod comportamentul Weichert pe piață și că afirmațiile sale conexe privind „slăbirea” poziției Comisiei referitoare la analiza schimburilor privind prețurile de referință trebuie de asemenea să fie respinse.
- 582 În sfârșit, trebuie să se sublinieze că, contrar afirmațiilor reclamantei, Comisia nu s-a bazat „în principal” pe această prezumție a legăturii de cauzalitate dintre concertarea ilicită și comportamentul pe piață pentru a demonstra, în speță, existența unei practici concertate având un obiect anticoncurențial, această concluzie bazându-se pe o apreciere a caracteristicilor schimburilor incriminate, precum și a contextului juridic și economic în care aveau loc, conform cerințelor jurisprudenței.

- 583 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că Comisia a stabilit corespunzător cerințelor legale că Dole și Weichert se angajaseră în comunicări de stabilire anticipată a prețurilor, în cursul cărora discutau despre factorii de stabilire a prețurilor pentru banane, și anume factori referitori la prețurile de referință pentru săptămâna care urma, sau discutaseră ori dezvăluiseră tendințele prețurilor sau oferiseră indicații cu privire la prețurile de referință pentru săptămâna care urma.
- 584 Prin intermediul comunicărilor de stabilire anticipată a prețurilor, Dole și Weichert, care făceau parte dintre principalii furnizori de banane, au coordonat stabilirea prețurilor lor de referință, în loc să le stabilească în deplină independență. În cursul acestor discuții bilaterale, întreprinderile în cauză au dezvăluit linia de conduită pe care intenționau să o adopte sau cel puțin au permis participanților să evalueze comportamentul viitor al concurenților în ceea ce privește stabilirea prețurilor de referință și să anticipeze în privința liniei de conduită pe care își propuneau să o urmeze. Acestea au redus, așadar, incertitudinea care înconjură deciziile viitoare ale concurenților în ceea ce privește prețurile de referință, cu consecința unei restrângeri a concurenței între întreprinderi.
- 585 Prin urmare, Comisia a concluzionat în mod întemeiat că respectivele comunicări de stabilire anticipată a prețurilor, care au avut loc între Dole și Weichert, se refereau la stabilirea prețurilor și că au dat naștere unei practici concertate având ca obiect restrângerea concurenței în sensul articolului 81 CE.

Cu privire la încălcarea unică

- 586 Reclamanta, susținută de intervenientă, arată că Comisia a săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat că exista o încălcare unică și continuă, întrucât Comisia, pe de o parte, admite că Weichert nu avea cunoștința de comunicările dintre Dole și Chiquita și nu putea să le prevadă și, pe de altă parte, declară că Weichert răspunde numai pentru partea din încălcare la care aceasta a participat, situație incompatibilă cu calificarea drept încălcare unică și continuă.
- 587 Trebuie amintit că Curtea a hotărât că răspunderea unei întreprinderi care a participat la o încălcare unică și complexă prin comportamente care îi sunt proprii, care intră în sfera de aplicare a noțiunilor de acord sau de practică concertată având un obiect anticoncurențial în înțelesul articolului 81 alineatul (1) CE și care au drept scop să contribuie la realizarea încălcării în ansamblul său, poate fi de asemenea reținută pentru comportamentele altor întreprinderi în cadrul aceleiași încălcări, pentru toată perioada participării sale la încălcarea respectivă (Hotărârea Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 296 de mai sus, punctul 203).
- 588 Rezultă astfel că noțiunea de încălcare unică se poate raporta la calificarea juridică a unui comportament anticoncurențial care constă în acorduri, practici concertate și decizii ale asocierilor de întreprinderi, dar și la caracterul personal al răspunderii pentru încălcările normelor de concurență (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2007, BASF și UCB/Comisia, T-101/05 și T-111/05, Rec., p. II-4949, punctele 159 și 160).
- 589 Prin urmare, trebuie să se verifice temeinicia aprecierii Comisiei în lumina ambelor elemente, comportamentele materiale ale întreprinderilor în cauză și răspunderea acestora pentru respectivele comportamente.

Cu privire la comportamentele incriminate

- 590 În ceea ce privește elementul obiectiv referitor la luarea în considerare a comportamentelor materiale ale întreprinderilor în cauză, trebuie să se arate că o încălcare a articolului 81 alineatul (1) CE poate rezulta nu numai dintr-un act izolat, ci și dintr-o serie de acte sau dintr-un comportament continuu. Această interpretare nu poate fi contestată pentru motivul că unul sau mai multe elemente din

această serie de acte sau din acest comportament continuu ar putea constitui ele însele de asemenea, în mod izolat, o încălcare a respectivei dispoziții (Hotărârile Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 296 de mai sus, punctul 81, și Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 371 de mai sus, punctul 258).

- 591 Trebuie să se sublinieze că noțiunea de acord unic sau de încălcare unică presupune un ansamblu de comportamente adoptate de diferite părți care urmăresc același scop anticoncurențial (Hotărârea Tribunalului din 24 octombrie 1991, Rhône-Poulenc/Comisia, T-1/89, Rec., p. II-867, punctele 125 și 126, și Hotărârea Cimenteries CBR și alții/Comisia, punctul 416 de mai sus, punctul 3699). Faptul că diferitele acțiuni ale întreprinderilor se înscriu într-un „plan de ansamblu”, din cauza obiectului identic al acestora, constând în denaturarea concurenței în cadrul pieței comune, este determinant pentru a reține existența unei încălcări unice (a se vedea în acest sens Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 371 de mai sus, punctele 258 și 260).
- 592 În speță, Comisia a explicat că toate comunicările bilaterale de stabilire anticipată a prețurilor, atât cele dintre Dole și Chiquita, cât și cele dintre Dole și Weichert, au redus incertitudinea privind stabilirea viitoare a prețurilor de referință, vizau stabilirea prețurilor și aveau același unic obiectiv economic, și anume denaturarea evoluției normale a prețului bananelor în Europa de Nord. Comisia a indicat că schimburile de prețuri de referință, care permiteau întreprinderilor în cauză să supravegheze deciziile de stabilire a prețurilor luate de fiecare dintre ele, contribuiseră la același unic obiectiv economic [considerentul (247) al deciziei atacate].
- 593 Comisia nu s-a limitat să constate existența unui obiect anticoncurențial identic, aceasta a demonstrat de asemenea că comunicările bilaterale dintre Dole și Chiquita, precum și cele dintre Dole și Weichert, erau legate și complementare (a se vedea în acest sens Hotărârea BASF și UCB/Comisia, punctul 588 de mai sus, punctul 181).
- 594 Pe de o parte, Comisia a indicat că toate comunicările bilaterale de stabilire anticipată a prețurilor participau la aceeași schemă. Potrivit Comisiei, cuprinsul asemănător al acestora, faptul că ele implicau în mod regulat aceleași persoane, cu un mod de operare cvasiidentice în privința calendarului și a mijloacelor de comunicare, și faptul că acestea s-au desfășurat în aceeași lungă perioadă indică un mecanism de comunicare ce demonstrează unicitatea încălcării [considerentul (249) al deciziei atacate].
- 595 Trebuie să se sublinieze, în această privință, circumstanțele specifice ale speței, în măsura în care conduita ilicită este constituită din două schimburi bilaterale de informații care implică de fiecare dată același operator, și anume Dole. Afirmția potrivit căreia comunicările dintre Dole și Weichert ar trebui să fie considerate o încălcare distinctă nu este compatibilă cu constatarea obiectivă a implicării Dole în înțelegerea globală, din cauza, printre altele, dar în mod cert, a schimburilor sale bilaterale cu Weichert.
- 596 Comisia a susținut de asemenea că schimburile privind prețurile de referință urmau o schemă coerentă, asemănătoare celei a comunicărilor bilaterale [considerentul (249) al deciziei atacate] și este cert că Weichert a schimbat informații privind prețurile sale de referință joia dimineată atât cu Dole, cât și cu Chiquita [considerentele (200) și (202) ale deciziei atacate].
- 597 Faptul că schimburile de prețuri de referință care aveau loc joia dimineată nu au fost considerate de Comisie drept o încălcare distinctă a articolului 81 CE nu interzicea acesteia, contrar afirmațiilor intervenientei, să le ia în considerare ca mecanisme care au facilitat funcționarea înțelegerii, pentru a caracteriza, în speță, o încălcare unică.
- 598 Pe de altă parte, Comisia a subliniat că Chiquita, Dole și Weichert se numărau printre principalii actori în furnizarea de banane în Europa de Nord. Comisia a arătat că practicile coluzive vizau stabilirea prețurilor privind prețurile de referință ale întreprinderilor în cauză și că, prin urmare, comportamentul general anticoncurențial făcea parte din aceeași încălcare și că ar fi artificială împărțirea unui astfel de comportament general continuu sau a unei serii de comportamente,

independent de asemenea de faptul că fiecare comunicare de stabilire anticipată a prețurilor avea un obiect anticoncurențial, caracterizate printr-un singur scop, prin considerarea lor ca o serie de încălcări separate, deși ceea ce implicau era o încălcare unică, cu un singur obiectiv economic [considerentele (247) și (248) ale deciziei atacate].

599 Trebuie să se considere de asemenea că exista într-adevăr o identitate obiectivă între comunicările bilaterale de stabilire anticipată a prețurilor dintre Dole și Chiquita și cele dintre Dole și Weichert (a se vedea în acest sens Hotărârea Cimenteries CBR și alții/Comisia, punctul 416 de mai sus, punctul 3705).

600 În aceste împrejurări, Comisia a putut concluziona în mod întemeiat, în considerentul (251) al deciziei atacate, că toate practicile coluzive constituiau o încălcare unică și continuă, asociată unui obiectiv economic unic, care era acela de a restrânge concurența în cadrul Comunității în sensul articolului 81 CE.

601 Această concluzie nu poate fi repusă în discuție de afirmația reclamantei potrivit căreia Weichert nu se afla în concurență cu Chiquita pentru produsul în legătură cu care Weichert a comunicat Dole informații.

602 Reclamanta susține că prețurile de referință ale Chiquita ar viza bananele galbene, cu alte cuvinte, cu luarea în considerare a cheltuielilor de maturare artificială, în timp ce prețurile de referință ale Weichert și ale Dole ar viza prețurile numite „verzi”, privind bananele verzi necoapte, introduse pe piață după numai o săptămână și jumătate, ca banane galbene. În susținerea acestor afirmații, reclamanta face referire la conținutul unui e-mail adresat, la 2 ianuarie 2003, de un angajat al Atlanta, operator care efectua procesul de maturare artificială și distribuitor, unui salariat al Chiquita și care are următorul cuprins:

„Deși îmi dau seama că Chiquita a urmat întotdeauna prețul stabilit de Dole în cursul acestor două săptămâni (și anume în scădere), în acest caz, recomandarea Dole nu putea și nu ar fi trebuit să fie urmată. Astfel, prețul stabilit de Chiquita este o referință galbenă care se aplică livrărilor din ziua de luni a săptămânii următoare. Prețul de referință al Dole, care a fost inițial majorat cu 0,50 euro azi-dimineață, este, dimpotrivă, o referință verde, care nu va deveni galbenă decât în două săptămâni, nu mai devreme.”

603 Această argumentație a reclamantei nu poate fi reținută, întrucât se sprijină pe o premisă neargumentată și eronată potrivit căreia bananele verzi și galbene constituie produse total diferite, aparținând a două piețe distincte, pe care operează, în mod exclusiv, Weichert și Dole, pe de o parte, și Chiquita, pe de altă parte.

604 În ceea ce privește răspunsurile întreprinderilor în cauză la solicitările de informații și la comunicarea privind obiecțiunile, Comisia a definit în mod clar, în decizia atacată, sectorul în cauză și în special produsul în cauză ca fiind bananele proaspete, ceea ce indicase deja în comunicarea menționată, și a precizat că atât bananele necoapte (verzi), cât și bananele coapte (galbene) sunt vizate de decizia atacată [considerentul (4) al deciziei atacate].

605 Comisia a indicat că bananele, expediate verzi, ajungeau verzi în porturi și trebuiau să fie supuse unui proces de maturare artificială pentru a putea fi consumate. Bananele fie erau livrate direct cumpărătorilor (banane verzi), fie erau supuse unui proces de maturare artificială, fiind livrate aproximativ o săptămână mai târziu (banane galbene), ceea ce însemna că procesul de maturare artificială putea fi organizat fie de cumpărător, fie realizat de importator ori în numele său. Clienții importatorilor erau în general operatori ai procesului de maturare artificială sau lanțuri de vânzare cu amănuntul [considerentul (34) al deciziei atacate]. Potrivit Comisiei, Chiquita, Dole și Weichert își stabileau prețurile de referință săptămânal, în speță joia dimineață, și le comunicau clienților lor [considerentele (34) și (104) ale deciziei atacate]. Termenul „preț de referință” se referea în general la

prețurile de referință pentru bananele verzi (ofertă verde). Prețurile de referință pentru banane galbene (ofertă galbenă) erau formate în mod normal din oferta verde majorată cu o redevență de maturare [considerentul (104) al deciziei atacate], prețurile de referință ale bananelor verzi determinând prețurile de referință ale bananelor galbene [considerentul (287) al deciziei atacate].

606 Trebuie să se constate că reclamanta și intervenienta nu au furnizat, în cadrul prezentei proceduri, niciun element de natură să contrazică constatările Comisiei privind funcționarea pieței bananelor astfel cum a fost descrisă.

607 În primul rând, reclamanta se limitează să afirme, fără nicio justificare, că Weichert comercializa numai banane verzi. Argumentația sa cuprinde chiar o contradicție intrinsecă, întrucât reclamanta susține că Chiquita a avut discuții și a împărtășit informații cu Dole în legătură cu bananele galbene, afirmând în același timp că această din urmă întreprindere avea, ca și Weichert, numai prețuri de referință pentru bananele verzi.

608 Este cert că Dole, prin intermediul filialei sale germane, vindea banane verzi comercianților cu amănuntul germani care dispuneau de propriile capacități de maturare artificială și operatorilor europeni care efectuau procesul de maturare artificială [considerentul (12) al deciziei atacate].

609 Descriind activitatea sa în cursul procedurii administrative, Chiquita a declarat că, „în Europa, fructele sunt distribuite fie unor comercianți cu ridicata care efectuează procesul de maturare artificială, precum Atlanta (Germania), fie direct unor comercianți cu amănuntul (care efectuează propriul proces de maturare artificială)”, ceea ce corespunde unor vânzări de banane verzi (declarația de întreprindere nr. 13, anexa I 3 la memoriul în intervenție).

610 Or, declarațiile Dole și ale Chiquita privind semnificația prețului lor de referință, coroborate cu mijloace de probă scrise, precum și descrierea cuprinsului schimburilor lor [a se vedea considerentele (104) și (140)-(143) ale deciziei atacate] indică situația a două întreprinderi care comunică, într-o perfectă înțelegere reciprocă, cu privire la prețul bananelor verzi pentru regiunea Europei de Nord.

611 Un e-mail intern al Chiquita, datat 30 aprilie 2001, la care se face trimitere în considerentul (107) al deciziei atacate, demonstrează existența unor vânzări de banane verzi de către această întreprindere. Acest e-mail are următorul cuprins:

„Este dovedit că, de îndată ce [Dole, Del Monte și Tuca] vor atinge un preț de 36,00 DEM, clienții lor (comercianți cu amănuntul) se vor opune, întrucât la acest nivel de ofertă, prețul pentru consumator trebuie să depășească pragul celor 3,00 DEM/kg. Nu există nicio îndoială că acest «fenomen» ne va afecta pentru o anumită perioadă. [Acest lucru] ar însemna că oferta noastră plafon va fi de 40,00 DEM (ofertă verde).”

612 În plus, reclamanta nu a formulat nicio obiecție, nici în replică și nici în cursul audierii, cu privire la afirmația Comisiei că rapoartele interne ale Chiquita privind prețurile, care figurau în dosarul de investigație la care Del Monte avusese acces, arătau că Chiquita avea un preț de referință verde în cursul încălcării.

613 În al doilea rând, din dosar rezultă că prețul de referință al bananelor verzi este determinant pentru cel al bananelor galbene.

614 Comisia a amintit, în memoriul său în apărare, declarațiile Weichert ca răspuns la solicitarea de informații din 10 februarie 2006, în care această întreprindere a precizat că „[p]rețul bananelor galbene [era] stabilit pe baza prețului verde mediu majorat cu un supliment pentru maturarea artificială și, în anumite cazuri, cu un supliment pentru transport”.

615 Del Monte a recunoscut de asemenea legătura dintre prețurile galbene și prețurile verzi în cursul procedurii administrative. Astfel, aceasta a explicat că, în practică, prețul bananelor galbene era determinat de „prețul Aldi”, care era un preț verde la care se adăuga o taxă pentru maturarea artificială, manipulare și transport, al cărei quantum rămăsese stabil în ultimii ani, la 3,07 euro. Del Monte a adăugat următoarele:

„Atunci când vând banane galbene altor clienți, operatorii procesului de maturare artificială negociază individual acest quantum pe baza prețului verde majorat cu costurile de maturare artificială, de manipulare și de transport. Prețul standard Aldi servește și aici drept referință.”

616 Pe lângă o formulare a criticii sale explicite privind alcătuirea prețului de referință galben, Del Monte a confirmat, în cadrul audierii, că, atunci când un operator al procesului de maturare artificială calculează prețul solicitat unui comerciant cu amănuntul, ține seama în special de ceea ce a plătit pentru cumpărarea bananelor verzi și că există, așadar, o anumită legătură între bananele verzi vândute într-o săptămână determinată și aceleași banane revândute galbene de un alt operator o săptămână mai târziu.

617 În al treilea rând, reclamanta afirmă, fără alte explicații, că bananele verzi comercializate de Weichert și de Dole erau introduse pe piață „după numai o săptămână și jumătate, ca banane galbene” vândute de Chiquita.

618 Simpla prezentare a e-mailului datat 2 ianuarie 2003 nu este suficientă pentru a caracteriza existența unui decalaj sistematic, sugerat de reclamantă în înscrisurile sale, între procesul de comercializare a bananelor Dole și Weichert și cel al Chiquita care rezultă într-o desincronizare a activităților acestor întreprinderi.

619 Situația vizată în e-mailul menționat se înscrie în mod necesar în schema temporală unică descrisă a unei piețe privind un produs, bananele proaspete, organizată în cicluri săptămânale, astfel cum a subliniat Comisia, fără să fie contrazisă de celelalte părți, în considerentul (33) al deciziei atacate.

620 Chiquita (declarația de întreprindere nr. 13, anexa I 3 la memoriul în intervenție) descrie o cronologie a comercializării bananelor corespunzătoare unui ciclu de trei săptămâni, cu stabilirea și anunțarea prețurilor de referință către clienți joia în prima săptămână, sosirea vapoarelor în porturile europene, descărcarea bananelor și transportul lor în centre de maturare artificială la începutul celei de a doua săptămâni sau uneori la sfârșitul primei săptămâni și distribuția bananelor galbene către comercianții cu amănuntul la începutul celei de a treia săptămâni sau uneori la sfârșitul celei de a doua săptămâni.

621 Acest calendar corespunde constatării operate de Comisie în considerentul (34) al deciziei atacate, potrivit căreia bananele fie erau livrate direct cumpărătorilor, în ceea ce privește bananele verzi, fie erau supuse procesului de maturare artificială și livrate aproximativ o săptămână mai târziu, pentru bananele galbene, formulare care sintetizează procesul de distribuție și evidențiază pentru toate bananele o durată minimă de maturare relativ invariabilă.

622 Această constatare obiectivă privind unicitatea procesului de maturare artificială exclude orice posibilitate de desincronizare totală a activităților Dole și ale Weichert în raport cu cele ale Chiquita.

623 Del Monte a declarat, în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, că durata ideală a procesului menționat era de 5-6 zile și acesta putea fi încetinit până la maximum 8 zile. Del Monte a adăugat că procesul de maturare artificială nu era „suficient de flexibil pentru a permite unui fruct, prevăzut să fie vândut ca banană galbenă în săptămâna B, să fie vândut în săptămâna A sau C” (anexa A 5 la cererea introductivă). Weichert a indicat, ca răspuns la o solicitare de informații, că, ținând seama de caracterul extrem de perisabil al bananelor și de faptul că o nouă aprovizionare cu banane sosea în fiecare săptămână, era imperativ pentru importatori să vândă bananele rapid, înainte de sosirea lor în Europa (anexa I 6 la memoriul în intervenție).

- 624 Aceste considerații privind schema temporală a comercializării bananelor și procesul de maturare artificială trebuie să fie coroborate cu diferitele moduri de distribuție a bananelor amintite de Comisie în considerentul (34) al deciziei atacate, cu mențiunea potrivit căreia maturarea artificială poate fi efectuată de importator sau în numele său sau să fie organizată de cumpărător.
- 625 Referirea de către importator la un preț galben sau verde depinde, în aceste împrejurări, de modul în care organizează vânzările bananelor: dacă le vinde verzi operatorilor care efectuează procesul de maturare artificială sau unor comercianți cu amănuntul care se ocupă ei înșiși de maturarea artificială a fructelor, acesta va comunica un preț de referință verde; dacă organizează el însuși maturarea artificială, recurgând la un operator extern sau în instalațiile filialelor sale ori ale societăților asimilate, iar ulterior le vinde coapte comercianților cu amănuntul, va utiliza un preț de referință galben.
- 626 E-mailul din 2 ianuarie 2003 se referă la o situație în care Chiquita comercializează fructe organizând maturarea artificială prin intermediul Atlanta, operator care efectua procesul de maturare artificială și distribuitor, ale cărui legături de afiliere cu Chiquita rezultă din însuși cuprinsul acestui e-mail.
- 627 Autorul e-mailului menționează amintește o mișcare de creștere a prețului de referință galben al bananelor marca Chiquita distribuite de Atlanta, stabilit și anunțat în ziua de joi a celei de a doua săptămâni pentru fructe în curs de maturare, care ajunseseră verzi în ziua de luni a celei de a doua săptămâni și care trebuiau să fie livrate galbene la începutul celei de a treia săptămâni, în urma unei majorări a prețului de referință al bananelor verzi Dole, stabilit și comunicat în aceeași zi de joi a celei de a doua săptămâni, pentru fructe în curs de a fi transportate și care trebuiau să ajungă verzi în ziua de luni a celei de a treia săptămâni și să fie livrate galbene două săptămâni mai târziu, la începutul celei de a patra săptămâni.
- 628 Situația astfel descrisă nu trebuie să fie apreciată izolat, ci trebuie să fie plasată în cadrul unei piețe care funcționează în mod continuu, cu o livrare, la fiecare început de săptămână, de banane verzi în porturile nord-europene, cu banane plasate ulterior în centre de maturare artificială pentru aceeași durată de aproximativ o săptămână, iar ulterior cu o introducere pe piață a bananelor galbene marca Dole, Del Monte și Chiquita. Atât bananele marca Dole și Del Monte, cât și cele marca Chiquita au fost mai întâi verzi înainte de a deveni galbene după maturare și înainte de a se afla în aceleași raioane ale supermagazinelor sau ale altor comercianți cu amănuntul, fiind destinate consumatorilor finali tot timpul anului, potrivit aceleiași scheme temporale.
- 629 Astfel, bananele galbene Chiquita, menționate în e-mailul salariatului Atlanta, făceau parte dintr-o livrare de banane verzi sosită în porturile nord-europene la începutul celei de a doua săptămâni și pentru care fusese stabilit un preț verde în ziua de joi a primei săptămâni. În aceleași împrejurări temporale interveniseră o livrare de banane verzi ale Dole și stabilirea unui preț de referință pentru acestea.
- 630 Toate aceste banane erau destinate introducerii pe piață în scopul consumului în același interval de timp, și anume la aproximativ o săptămână după descărcarea și plasarea lor în centre de maturare artificială, potrivit diferitor modalități, așadar, la începutul celei de a treia săptămâni.
- 631 Această ultimă constatare trebuie să fie legată de o altă observație a salariatului Atlanta.
- 632 În e-mailul său din 2 ianuarie 2003, respectivul salariat critică majorarea prețului de referință galben deja comunicat clientelei. Acesta subliniază că decizia în cauză este o eroare comercială, întrucât „diferența de preț pe piață a crescut” și că va „fi mai dificil pentru Chiquita de găsit și de păstrat clienți [în] săptămâna care urma”.
- 633 Această declarație atestă, pe lângă importanța diferențelor de preț dintre diferitele banane de marcă, existența unei oferte concurente pentru bananele galbene în timpul celei de a treia săptămâni. Or, în același moment sunt introduse pe piața de comerț cu amănuntul bananele marca Dole și Del Monte,

sosite în porturi la începutul celei de a doua săptămâni și distribuite galbene de către operatorii care efectuează procesul de maturare artificială, întreprinderi independente sau filiale ale acestor întreprinderi.

634 La aceste considerații cronologice, care rezultă din analiza documentului invocat de reclamantă, se impune să se adauge și să se amintească faptul că prima etapă a comercializării unui transport de banane pentru o săptămână determinată era constituită de stabilirea unui preț verde de către toți importatorii în aceeași zi, joia, care reprezenta totodată oferta pentru bananele verzi adresată operatorilor care efectuau procesul de maturare artificială și distribuția sau comercianților cu amănuntul care efectuau maturarea artificială a fructelor și baza prețului galben comunicat clientelei comercianților cu amănuntul.

635 În sfârșit, se poate observa că e-mailul în cauză susține de asemenea existența unei pluralități de activități ale Chiquita și a unei oferte verzi a acesteia. Astfel, salariatul Atlanta arată că critica emisă în caz de majorare a prețului de referință al Dole nu este justificată în ipoteza unei reduceri de preț. Acesta subliniază că reducerile de preț sunt întotdeauna valabile nu doar pentru „următoarea săptămână verde”, ci și pentru fructele care se găsesc în camerele de maturare artificială.

636 Din considerațiile care precedă rezultă că argumentația reclamantei potrivit căreia Weichert nu se afla în concurență cu Chiquita, situație care ar împiedica o calificare drept încălcare unică a comportamentelor incriminate, trebuie să fie înlăturată.

Cu privire la elementul subiectiv

637 În ceea ce privește problema răspunderii întreprinderilor, trebuie amintit că, în cazul în care încălcarea articolului 81 alineatul (1) CE rezultă dintr-o serie de acte sau dintr-un comportament continuu care se înscrie într-un „plan de ansamblu” ca urmare a obiectului identic al acestora privind denaturarea concurenței în interiorul pieței comune, Comisia are dreptul să impute răspunderea acestor acțiuni în funcție de participarea la încălcare considerată în ansamblul său (Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 371 de mai sus, punctul 258), chiar dacă se stabilește că întreprinderea în cauză a participat în mod direct numai la unul sau la mai multe elemente constitutive ale încălcării (Hotărârea BASF și UCB/Comisia, punctul 588 de mai sus, punctul 161).

638 Existența unei încălcări unice și continue nu înseamnă în mod necesar că răspunderea unei întreprinderi participante la una sau la mai multe părți poate fi angajată pentru ansamblul încălcării.

639 În ceea ce privește proba elementului subiectiv în privința fiecărei întreprinderi implicate, revine Comisiei sarcina de a stabili că întreprinderea respectivă a intenționat să contribuie prin propriul comportament la obiectivele comune urmărite de totalitatea participanților și că a avut cunoștință de comportamentul efectiv, anticipat sau manifestat de alte întreprinderi în urmărirea acelorași scopuri sau că le putea prevedea în mod rezonabil și că era pregătită să accepte riscul care decurge din comportamentele respective (Hotărârile Comisia/Anic Participazioni, punctul 296 de mai sus, punctul 87, și Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 371 de mai sus, punctul 291).

640 În speță, trebuie să se constate că articolul 1 din decizia atacată impută întreprinderilor destinate, printre care Weichert, participarea, în cursul unor perioade diferite, la o practică concertată constând în coordonarea prețurilor de referință pentru banane, încălcarea incluzând Austria, Belgia, Danemarca, Finlanda, Germania, Luxemburg, Țările de Jos, precum și Suedia.

641 În măsura în care această formulare poate fi interpretată în sensul că Comisia a dorit să impute fiecărei întreprinderi implicate răspunderea pentru ansamblul încălcării, în toate componentele sale, o astfel de lectură nu este susținută de motivele deciziei atacate.

- 642 Comisia a examinat, în considerentele (252)-(257) ale deciziei atacate, problema imputării răspunderii pentru încălcarea unică și continuă în sarcina Chiquita și a Weichert, ținând seama de faptul că Dole avea schimburi cu acestea.
- 643 Comisia a indicat că, deși Chiquita avea cunoștință de acordurile coluzive dintre Dole și Weichert sau deși, cel puțin, le prevedea, era pregătită să accepte riscurile asociate și avea cunoștință sau ar fi putut în mod rezonabil să prevadă comportamentul privind înțelegerea în ansamblul său și obiectivul său comun, nu dispunea de elemente suficiente care să permită să concluzioneze că Weichert avea cunoștință de comunicările de stabilire anticipată a prețurilor dintre Chiquita și Dole sau să stabilească că Weichert ar fi putut să prevadă în mod rezonabil existența lor [considerentele (253)-(255) ale deciziei atacate].
- 644 La finalul analizei sale, Comisia a concluzionat după cum urmează [considerentul (258) al deciziei atacate]:
- „Comisia consideră că toate acordurile coluzive descrise în capitolul 4 din prezenta decizie constituie o încălcare unică și continuă având ca obiect restrângerea concurenței în cadrul Comunității, în sensul articolului 81 CE. Răspunderea întreprinderilor Chiquita și Dole va fi reținută pentru încălcarea unică și continuă în ansamblul său, în timp ce răspunderea Weichert, având în vedere elementele aflate la dispoziția Comisiei, nu va fi reținută decât pentru partea din încălcare la care a participat, și anume pentru partea din încălcare care privește acordurile coluzive cu Dole.”
- 645 Trebuie amintit că dispozitivul unui act nu poate fi disociat de motivarea acestuia, astfel încât trebuie să fie interpretat, dacă este necesar, luându-se în considerare motivele care au condus la adoptarea lui (Hotărârea Curtii din 15 mai 1997, TWD/Comisia, C-355/95 P, Rec., p. I-2549, punctul 21).
- 646 Având în vedere formularea explicită a considerentului (258) al deciziei atacate, decizia atacată trebuie să fie interpretată, astfel cum a indicat Comisia în cadrul ședinței, în sensul că aceasta nu impută Weichert răspunderea pentru încălcare în ansamblul său, spre deosebire de Dole și de Chiquita.
- 647 În aceste împrejurări, și contrar afirmațiilor reclamantei și ale intervenientei, Comisia nu a aplicat în mod eronat noțiunea de încălcare unică, astfel cum este interpretată de jurisprudență.
- 648 În această privință, trebuie amintit de asemenea că faptul că o întreprindere nu a participat, precum întreprinderea constituită din Weichert și Del Monte în speță, la toate elementele constitutive ale unei înțelegeri sau că a jucat un rol minor în aspectele la care a participat nu este relevant pentru a stabili existența încălcării în sarcina sa. Un astfel de element nu trebuie luat în considerare decât la aprecierea gravității încălcării și, dacă este cazul, la stabilirea amenzii (Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 371 de mai sus, punctele 86 și 292).
- 649 Trebuie să se arate că Comisia a acordat Weichert, în temeiul circumstanțelor atenuante, o reducere de 10 % aplicată la cuantumul de bază al amenzii pentru motivul că această întreprindere nu avea cunoștință de comunicările de stabilire anticipată a prețurilor dintre Chiquita și Dole sau că nu putea în mod rezonabil să le prevadă [considerentul (476) al deciziei atacate].
- 650 Rezultă că obiecția vizată la punctul 586 de mai sus trebuie să fie respinsă.
- 651 În aceste împrejurări, trebuie să se concluzioneze că nu poate fi imputată Comisiei nicio încălcare a articolului 81 CE și a articolului 253 CE.

2. Cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare

Cu privire la necomunicarea unor elemente de probă

- ⁶⁵² Reclamanta susține că Comisia a refuzat să îi comunice răspunsurile altor întreprinderi la comunicarea privind obiecțiunile și că acest refuz de a-i acorda acces la elemente de probă pertinente a plasat-o într-o poziție care nu îi permitea să se apere în mod adecvat împotriva concluziilor Comisiei potrivit cărora, pe de o parte, reclamanta a avut o influență decisivă asupra Weichert și, pe de altă parte, aceasta din urmă a încălcat articolul 81 CE.
- ⁶⁵³ Este cert că, ulterior accesului la dosar, acordat întreprinderilor în cauză la 30 iulie 2007, reclamanta a depus, la 27 iunie 2008, o cerere de acces la diferite documente, în special la „răspunsurile celorlalte părți la comunicarea privind obiecțiunile”, care a fost respinsă prin scrisoarea din 17 iulie 2008. Reclamanta și-a reînnoit cererea printr-o scrisoare trimisă la 21 august 2008 consilierului-auditor, care a fost respinsă de acesta la 5 septembrie 2008, apoi l-a invitat să își reconsidere decizia la 26 septembrie 2008, cerere de asemenea respinsă la 6 octombrie 2008.

Cu privire la decădere

- ⁶⁵⁴ Comisia susține că cererea de acces formulată de reclamantă nu era suficient de precisă, întrucât nu viza în mod specific răspunsul Dole privind elementele pretins „dezincriminatoare” și nici nu menționa răspunsul Weichert, și că omisiunea de a prezenta o astfel de cerere în cursul procedurii administrative are, potrivit jurisprudenței Tribunalului, un efect de decădere, cu privire la acest punct, în ceea ce privește acțiunea în anulare introdusă ulterior.
- ⁶⁵⁵ Trebuie amintit mai întâi că abia la începutul etapei contradictorii administrative întreprinderea în cauză este informată, prin intermediul comunicării privind obiecțiunile, cu privire la toate elementele esențiale pe care Comisia se întemeiază în acest stadiu al procedurii și că această întreprindere dispune de un drept de acces la dosar în vederea garantării exercitării efective a dreptului său la apărare. În consecință, răspunsul celorlalte părți la comunicarea privind obiecțiunile nu este, în principiu, inclus în ansamblul documentelor din dosarul de examinare pe care îl pot consulta părțile (Hotărârea Hoechst/Comisia, punctul 291 de mai sus, punctul 163).
- ⁶⁵⁶ Punctul 8 din Comunicarea Comisiei privind regulile de acces la dosarul Comisiei în cauzele în temeiul articolelor 81 [CE] și 82 [CE], al articolelor 53, 54 și 57 din Acordul privind SEE și al Regulamentului (CE) nr. 139/2004 al Consiliului (JO 2005, C 325, p. 7) precizează, mai mult, că „dosarul Comisiei” într-o investigație în materia concurenței este alcătuit din ansamblul documentelor obținute, prezentate sau reunite de Direcția Generală „Concurență” a Comisiei în cadrul investigației.
- ⁶⁵⁷ Apoi, rezultă din jurisprudență că, într-o procedură de constatare a încălcării articolului 81 CE sau a articolului 82 CE, Comisia nu este obligată să asigure, din proprie inițiativă, accesul la documentele care nu figurează în dosarul de examinare și pe care nu are intenția să le utilizeze pentru incriminarea părților în cauză în decizia definitivă. Rezultă că un reclamant care ia cunoștință în cursul procedurii administrative de faptul că în posesia Comisiei se află documente care i-ar putea fi utile în apărare este obligat să depună la Comisie o cerere expresă de acces la aceste documente. Omisiunea de a acționa astfel în cursul procedurii administrative determină decăderea din dreptul de a solicita accesul la aceste documente în cadrul unei eventuale acțiuni în anulare împotriva deciziei definitive (Hotărârea Tribunalului Cimenteries CBR și alții/Comisia, punctul 416 de mai sus, punctul 383, și Hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2003, Atlantic Container Line și alții/Comisia, T-191/98, T-212/98-T-214/98, Rec., p. II-3275, punctul 340).

- 658 În speță, este cert că, în cursul procedurii administrative, mai precis la 27 iunie 2008, reclamanta a solicitat expres accesul „la răspunsurile celorlalte părți la comunicarea privind obiecțiunile”, documente care nu figurează în dosarul de examinare și care înglobează răspunsurile *stricto sensu* ale Dole și ale Weichert, precum și documentele furnizate la 28 februarie 2008 de aceasta din urmă, în completarea răspunsului său.
- 659 În contextul unei cereri de acces la documente care nu figurează în dosarul investigației și care nu fac, așadar, obiectul unei liste detaliate și recapitulative adresate întreprinderilor în cauză, trebuie să se considere că cererea reclamantei era suficient de explicită (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 19 mai 1999, BASF/Comisia, T-175/95, Rec., p. II-1581, punctele 49-51), întrucât documentele solicitate erau clar identificate sau identificabile.
- 660 Trebuie adăugat că, în scrisoarea sa din 27 iunie 2008, reclamanta a amintit cuprinsul punctului 27 din comunicarea menționată la punctul 656 de mai sus, potrivit căruia părțile au acces la documentele primite după comunicarea privind obiecțiunile în faze mai avansate ale procedurii administrative, atunci când astfel de documente pot constitui noi elemente de probă, „cu rol în acuzare sau în apărare”, cu privire la declarațiile formulate în legătură cu această parte în comunicarea privind obiecțiunile întocmită de Comisie.
- 661 În aceste împrejurări, nu este opozabilă reclamantei decăderea având drept cauză o omisiune de acțiune în cursul procedurii administrative.

Cu privire la necomunicarea unor elemente de probă incriminatoare

- 662 În ceea ce privește lipsa comunicării pretinselor elemente incriminatoare care nu apar în dosarul de examinare, trebuie amintit mai întâi că dreptul la apărare constituie un principiu fundamental al dreptului Uniunii și trebuie respectat în orice împrejurare, în special în orice procedură susceptibilă să conducă la aplicarea unor sancțiuni, chiar dacă este vorba despre o procedură administrativă. Acest principiu impune să li se ofere întreprinderilor și asocierilor de întreprinderi în cauză, încă din etapa procedurii administrative, posibilitatea să își exprime în mod eficient punctul de vedere asupra caracterului veridic și pertinent al faptelor, al obiecțiunilor și al circumstanțelor invocate de Comisie (Hotărârea Curtii din 13 februarie 1979, Hoffmann-La Roche/Comisia, 85/76, Rec., p. 461, punctul 11, și Hotărârea Tribunalului din 10 martie 1992, Shell/Comisia, T-11/89, Rec., p. II-757, punctul 39).
- 663 Articolul 27 primul paragraf din Regulamentul nr. 1/2003 prevede următoarele:
- „Înainte de adoptarea deciziilor prevăzute la articolele 7, 8, 23 și la articolul 24 alineatul (2), Comisia acordă întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi care fac obiectul procedurilor desfășurate de Comisie ocazia de a-și exprima punctul de vedere cu privire la obiecțiunile formulate de Comisie. Comisia își fundamentează deciziile doar pe obiecțiunile asupra cărora părțile în cauză au putut prezenta comentarii. Autorii plângerii sunt implicați îndeaproape în proceduri.”
- 664 În continuare, trebuie amintit că, deși Comisia intenționează să se întemeieze pe un fragment dintr-un răspuns la o comunicare privind obiecțiunile sau pe un document anexat la un astfel de răspuns pentru stabilirea existenței unei încălcări într-o procedură de aplicare a articolului 81 alineatul (1) CE, trebuie să se permită celorlalte întreprinderi implicate în această procedură să se pronunțe cu privire la un astfel de element de probă. În asemenea circumstanțe, fragmentul în discuție constituie astfel un element incriminator împotriva diferitor întreprinderi care ar fi participat la încălcare (a se vedea Hotărârile Cimenteries CBR și alții/Comisia, punctul 416 de mai sus, punctul 386, și Avebe/Comisia, punctul 56 de mai sus, punctul 50 și jurisprudența citată). Aceste principii se aplică și atunci când Comisia se întemeiază pe un fragment dintr-un răspuns la o comunicare privind obiecțiunile pentru a imputa o încălcare unei întreprinderi (Hotărârea Avebe/Comisia, punctul 56 de mai sus, punctul 51).

- 665 Astfel, un document nu poate fi considerat incriminator decât atunci când este utilizat de Comisie în susținerea constatării unei încălcări săvârșite de o întreprindere. În scopul stabilirii unei încălcări a dreptului său la apărare, nu este suficient ca întreprinderea în cauză să demonstreze că nu s-a putut pronunța în cursul procedurii administrative cu privire la un document utilizat undeva în cuprinsul deciziei atacate. Trebuie ca aceasta să demonstreze că, în decizia atacată, acest document a fost utilizat de Comisie drept element de probă pentru a reține o încălcare la care ar fi participat întreprinderea (Hotărârea Tribunalului din 27 septembrie 2006, *Dresdner Bank și alții/Comisia*, T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP și T-61/02 OP, Rec., p. II-3567, punctul 158).
- 666 Dat fiind că documentele necomunicate întreprinderilor în cauză în cursul procedurii administrative nu constituie mijloace de probă opozabile, în ipoteza în care se dovedește că, în decizia sa, Comisia s-a întemeiat pe documente care nu apar în dosarul de examinare și care nu au fost comunicate reclamantelor, este necesar ca documentele menționate să nu fie reținute ca mijloace de probă (Hotărârea *Cimenteries CBR și alții/Comisia*, punctul 416 de mai sus, punctul 382).
- 667 Dacă există alte probe documentare despre care întreprinderile în cauză au avut cunoștință în cursul procedurii administrative și care susțin chiar concluziile Comisiei, eliminarea din rândul mijloacelor de probă a documentului culpabilizator netransmis nu infirmă temeinicia obiecțiunilor reținute în decizia contestată (Hotărârea *Aalborg Portland și alții/Comisia*, punctul 371 de mai sus, punctul 72).
- 668 Astfel, revine întreprinderii în cauză sarcina să demonstreze că rezultatul la care a ajuns Comisia în cadrul deciziei sale ar fi fost diferit dacă un document netransmis și pe care Comisia s-a întemeiat pentru incriminarea acestei întreprinderi ar fi trebuit să fie înlăturat ca mijloc de probă incriminator (Hotărârea *Aalborg Portland și alții/Comisia*, punctul 371 de mai sus, punctul 73).
- 669 În speță, în primul rând, reclamanta susține că Comisia a ținut seama, în considerentele (90), (98), (396), (412) și (422) ale deciziei atacate, de declarațiile efectuate de Weichert în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile și care impută reclamantei răspunderea pentru încălcare.
- 670 Trebuie să se constate că reclamanta se limitează să enumere considerentele deciziei atacate în care este menționat răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile al Weichert și să reproducă în parte cuprinsul acestora. Or, o astfel de argumentație nu este suficientă pentru a îndeplini obligația care îi incumbă reclamantei de a demonstra că rezultatul la care a ajuns Comisia în decizia finală ar fi fost diferit dacă documentele în litigiu ar fi fost înlăturate ca mijloace de probă incriminatoare (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2008, *Knauf Gips/Comisia*, T-52/03, nepublicată în Repertoriu, punctul 49, confirmată cu privire la acest punct prin Hotărârea din 1 iulie 2010, *Knauf Gips/Comisia*, punctul 104 de mai sus, punctul 14).
- 671 În orice caz, examinarea considerentelor (90), (98), (396), (412) și (422) ale deciziei atacate nu permite să se concluzioneze că răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile al Weichert poate fi calificat drept mijloc de probă incriminator.
- 672 Considerentul (90) al deciziei atacate este inclus în partea din decizie consacrată descrierii organizării înțelegerii și mai precis problemei frecvenței comunicărilor dintre Dole și Weichert. În acest considerent se precizează că, „în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, Weichert arată că Dole nu era apelată în medie mai mult de o dată sau de două ori pe lună atunci când Weichert făcea parte din grupul Del Monte”. În afară de faptul că această declarație a Weichert vizează încălcarea însăși, iar nu imputarea sa în sarcina reclamantei, este cert că Comisia nu s-a bazat pe această declarație, ci a reținut o frecvență a comunicărilor corespunzătoare la 20 sau 25 de săptămâni pe an [a se vedea considerentul (91) al deciziei atacate], indicată inițial de Weichert în răspunsul său la o solicitare de informații, care face parte din dosarul Comisiei la care reclamanta a avut acces (a se vedea nota de subsol 106 din decizia atacată).

- 673 În considerentul (98) al deciziei atacate, privind durata înțelegerii, se menționează că, „în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, Weichert afirmă că a avut ocazii de a schimba puncte de vedere cu Dole în ceea ce privește «evoluția posibilă a prețurilor oficiale» numai atunci când făcea parte din grupul Del Monte (2000-2002)”, declarație care nu urmărește să impute încălcarea reclamantei, ci să precizeze unul dintre elementele constitutive ale acesteia. Din considerentul (98) al deciziei atacate reiese că această indicație întărește declarațiile formulate de Weichert ca răspuns la o solicitare de informații, la care reclamanta a avut acces, potrivit cărora comunicările cu Dole au început în 2000 și au încetat complet odată cu ieșirea la pensie a unui salariat al Dole, care a avut loc în decembrie 2002.
- 674 Trebuie să se observe că, deși Comisia și-a modificat, în decizia atacată, aprecierea duratei încălcării față de comunicarea privind obiecțiunile, în care era vizată o perioadă cuprinsă între anii 2000 și 2005, această modificare a fost în sensul reducerii duratei respective, perioada reținută în final, cuprinsă între anii 2000 și 2002, fiind inclusă integral în cea vizată în comunicarea privind obiecțiunile.
- 675 Considerentele (396), (412) și (422) ale deciziei atacate sunt incluse într-o parte a deciziei consacrate prezentării și respingerii argumentelor întreprinderilor în cauză ca răspuns la comunicarea privind obiecțiunile.
- 676 Reclamanta observă că, în considerentul (396) al deciziei atacate, se indică faptul că „Weichert consideră că, în comunicarea privind obiecțiunile, Comisia a avut dreptate să ia în considerare faptul că Del Monte exercita o influență decisivă asupra Weichert în perioada [cuprinsă între] 2000 [și] 2002”.
- 677 Astfel cum subliniază în mod întemeiat Comisia în memoriul în apărare, fără a fi serios contrazisă de reclamantă, trimiterea la răspunsul Weichert la comunicarea privind obiecțiunile nu face decât să confirme declarațiile acestei întreprinderi din cursul procedurii administrative privind influența exercitată asupra sa de către reclamantă, astfel cum sunt consemnate în dosarul investigației Comisiei, la care reclamanta a avut acces, și formulate cu ocazia audierii Weichert în prezența reclamantei. Weichert a declarat de asemenea că era „dependentă” de aprovizionarea reclamantei și „trebuia să urmeze cererile” acestei întreprinderi [a se vedea considerentul (422) al deciziei atacate].
- 678 Aceeași este situația și în privința trimiterilor la răspunsul Weichert la comunicarea privind obiecțiunile care se regăsește în considerentele (412) și (422) ale deciziei atacate, privind activitatea Weichert constând în stabilirea de rapoarte în atenția și la cererea reclamantei, deja descrisă de Weichert în cursul procedurii administrative în termenii amintiți în considerentul (392) al deciziei atacate, și, respectiv, la calitatea de furnizor exclusiv al reclamantei în privința Weichert, fapt deja amintit în considerentul (383) al deciziei atacate pe baza declarațiilor Weichert și ale reclamantei însăși ca răspuns la o solicitare de informații.
- 679 Comisia observă de asemenea că reprezentantul Weichert a afirmat în cursul audierii, la care reclamanta asista, că „Del Monte avea un acord de vânzare și de cumpărare exclusiv cu Weichert: Del Monte era furnizorul exclusiv al Weichert și Weichert trebuia să urmeze cererile Del Monte” (a se vedea nota de subsol 447 din decizia atacată).
- 680 În sfârșit, rezultă în mod clar din considerentul (422) al deciziei atacate că, ținând seama de caracterul contradictoriu al declarațiilor reclamantei și ale Weichert, Comisia s-a întemeiat în principal, pentru a ajunge la concluziile în cauză, pe mijloace de probă scrise datând din perioada în care au avut loc faptele.
- 681 În al doilea rând, pe lângă trimiterea la considerentele menționate anterior ale deciziei atacate, reclamanta afirmă că toată analiza Comisiei cuprinsă în decizia atacată, inclusiv cea a dispozițiilor relevante ale dreptului comercial german, „pare” să fi fost influențată de argumentele Weichert, cu privire la care reclamanta nu a avut posibilitatea să fie ascultată sau să se apere.

- 682 Această simplă afirmație cu caracter general și ipotetic nu este de natură să stabilească existența unei încălcări a dreptului la apărare, care trebuie examinată în funcție de împrejurările specifice ale fiecărui caz în parte (Hotărârea Tribunalului Atlantic Container Line și alții/Comisia, punctul 657 de mai sus, punctul 354, și Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2008, BPB/Comisia, T-53/03, Rep., p. II-1333, punctul 33). În plus, discuția cuprinsă în considerentele (387) și (399)-(410) ale deciziei atacate, privind existența unei influențe decisive a reclamantei asupra comportamentului Weichert având în vedere forma juridică a acesteia și dispozițiile HGB, nu face nicio trimitere la răspunsul Weichert la comunicarea privind obiecțiunile și intră în sfera unei analize juridice realizate de serviciile Comisiei.
- 683 În al treilea rând, în ceea ce privește în mod precis circumstanțele specifice ale prezentei spețe, reclamanta susține că Comisia nu a ținut deloc seama de situația particulară în care se găsea în cursul procedurii administrative, și anume cea a unei societăți căreia îi era imputată răspunderea pentru comportamentul unei întreprinderi cu care rupsesse orice legătură mult înainte de începutul investigației.
- 684 Această împrejurare nu este de natură să afecteze respectarea dreptului la apărare al reclamantei. Trebuie amintit, astfel, că, în temeiul obligației generale de prudență care revine oricărei întreprinderi, reclamanta avea obligația de a asigura, chiar în circumstanțele vânzării participației sale la Weichert, păstrarea corespunzătoare în registrele sau în arhivele sale a elementelor care permit reconstituirea activității sale, printre altele, pentru a dispune de probe necesare în cazul unor acțiuni judiciare sau administrative (Hotărârea Tribunalului din 16 decembrie 2003, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied și Technische Unie/Comisia, T-5/00 și T-6/00, Rec., p. II-5761, punctul 87, și Hotărârea Hoechst/Comisia, punctul 291 de mai sus, punctele 170 și 171).
- 685 Este de asemenea lipsită de orice relevanță afirmația reclamantei potrivit căreia Comisia nu ține deloc seama de situația particulară în care se afla în urma inadmisibilității acțiunii în anulare introduse de Weichert și a imposibilității acesteia din urmă de a furniza Tribunalului probe privind comportamentul său. Această împrejurare, survenită ulterior procedurii administrative, nu poate motiva în mod valabil critica privind încălcarea dreptului la apărare pretins săvârșită de Comisie în cadrul procedurii amintite.
- 686 Trebuie să se sublinieze, în sfârșit, că reclamanta afirmă că nu a avut posibilitatea de a prezenta observații privind argumentele Weichert destinate să transfere asupra sa răspunderea pentru încălcare, deși arată, în cererea introductivă, că, de la începutul investigației Comisiei, „Weichert a încercat să împartă greutatea răspunderii sale” și că paginile 34-58 din răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile sunt consacrate contestării oricărei răspunderi pentru comportamentul Weichert.

Cu privire la necomunicarea unor elemente dezincriminatoare

- 687 Trebuie amintit, cu titlu introductiv, că reclamanta nu se poate prevala de motivarea Hotărârii Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 371 de mai sus (punctul 126), potrivit căreia nu poate reveni numai Comisiei obligația de a stabili înscrisurile utile pentru apărarea întreprinderii în cauză. Această motivare, referitoare la înscrisurile din dosarul Comisiei, nu se poate aplica răspunsurilor date de celelalte întreprinderi în cauză la obiecțiunile comunicate de Comisie. Trebuie amintit că Comisia nu are obligația de a face, din proprie inițiativă, accesibile documente care nu figurează în dosarul său de examinare și pe care nu are intenția de a le utiliza pentru incriminarea părților în cauză în decizia definitivă.
- 688 În ceea ce privește necomunicarea unui document dezincriminator, potrivit unei jurisprudențe constante, întreprinderea în cauză trebuie să demonstreze că nedivulgarea lui a putut influența, în detrimentul acesteia, derularea procedurii și conținutul deciziei Comisiei. Este suficient astfel ca întreprinderea să demonstreze că ar fi putut utiliza respectivele înscrisuri dezincriminatoare în apărare, în sensul că, dacă s-ar fi putut prevala de acestea în cursul procedurii administrative, ar fi

putut invoca elemente care nu corespundeau cu concluziile Comisiei în această etapă și ar fi putut, așadar, influența, în orice mod, aprecierile Comisiei în eventuala decizie a acesteia, cel puțin în ceea ce privește gravitatea și durata comportamentului care i se reproșa, și, prin urmare, nivelul amenzii. În acest context, posibilitatea ca un înscris nedivulgat să fi putut avea vreo influență asupra derulării procedurii și asupra conținutului deciziei Comisiei nu se poate stabili decât după o examinare provizorie a anumitor mijloace de probă care evidențiază faptul că înscrisurile nedivulgate au putut avea – în considerarea acestor mijloace de probă – o importanță care nu ar fi trebuit neglijată (a se vedea Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 371 de mai sus, punctele 74-76 și jurisprudența citată).

- 689 În această privință, nu se poate impune reclamantelor care au invocat un motiv întemeiat pe încălcarea dreptului lor la apărare ca, în cererea lor introductivă, să dezvolte o argumentație elaborată sau care detaliază o serie de indicii pentru a demonstra că procedura administrativă ar fi putut conduce la un rezultat diferit dacă acestea ar fi avut acces la anumite elemente care, în fapt, nu le-au fost comunicate niciodată. O asemenea abordare ar însemna, astfel, să se impună în sarcina acestora efectuarea unei *probatio diabolica* (Hotărârea Cimenteries CBR și alții/Comisia, punctul 416 de mai sus, punctul 161).
- 690 Cu toate acestea, revine reclamantei sarcina să furnizeze un prim indiciu privind utilitatea, pentru apărarea sa, a documentelor necomunicate (Hotărârea Cimenteries CBR și alții/Comisia, punctul 416 de mai sus, punctele 409, 415 și 421).
- 691 În speță, reclamanta susține că, din cauza necomunicării documentelor în cauză, nu a fost în măsură să se apere în mod adecvat împotriva concluziilor Comisiei potrivit cărora Weichert a încălcat articolul 81 CE. Reclamanta susține că, în măsura în care Comisia concluzionează că Weichert a participat la o încălcare numai din cauza contactelor sale cu Dole, documentul cel mai susceptibil să conțină probe dezincriminatoire este, așadar, răspunsul Dole la comunicarea privind obiecțiunile, decizia atacată cuprinzând de altfel mai multe indicații ale existenței unor astfel de probe, la care reclamanta nu a avut acces. Aceasta subliniază astfel că Comisia se referă la probe care figurează în răspunsul Dole la comunicarea privind obiecțiunile, referitoare la frecvența comunicărilor cu Weichert [considerentul (88) al deciziei atacate], la natura prețurilor de referință și la faptul că nu aveau legătură cu prețurile reale [considerentul (116) al deciziei atacate].
- 692 Reclamanta solicită Tribunalului să ia măsurile de organizare a procedurii necesare pentru ca Comisia să prezinte răspunsurile Dole și ale Weichert la comunicarea privind obiecțiunile, precum și documentele prezentate de Weichert la 28 februarie 2008, pentru ca reclamanta să le poată examina și să prezinte Tribunalului observațiile suplimentare necesare pentru a susține motivul de anulare întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare.
- 693 Ca răspuns, Comisia susține, la modul general, că, atunci când Weichert și-a prezentat răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile pentru a contesta existența însăși a încălcării și participarea sa la aceasta, întreprinderea în cauză dispunea de toate informațiile solicitate de reclamantă și că, în măsura în care argumentele Weichert au fost respinse în mod convingător, revine reclamantei sarcina de a explica motivele pentru care instituția ar fi trebuit să tragă o concluzie diferită dacă reclamanta ar fi avut acces la documentele în cauză pentru a invoca argumente similare.
- 694 Această declarație a Comisiei provine dintr-o analiză incompletă, în sensul că răspunsul Weichert nu constituie singurul document vizat de reclamantă în susținerea afirmației sale privind o încălcare a dreptului la apărare, răspunsul Dole fiind considerat chiar documentul cel mai susceptibil să conțină probe dezincriminatoire. Or, atunci când Weichert și-a prezentat răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, aceasta nu deținea răspunsul Dole la respectiva comunicare și nu dispunea, așadar, de toate informațiile solicitate de reclamantă, contrar celor susținute de Comisie. Argumentația Comisiei se bazează, prin urmare, pe o premisă eronată și nu poate decât să fie respinsă.

- 695 În ceea ce privește mai precis frecvența comunicărilor cu Weichert, precum și natura și rolul prețurilor de referință, Comisia afirmă că răspunsul Dole la comunicarea privind obiecțiunile nu era susceptibil să conțină probe dezincriminatoare, luând în considerare probele aflate deja în posesia sa și concluziile precise pe care și-a întemeiat constatarea încălcării. Aceasta face trimitere, în această privință, la considerentul (88) al deciziei atacate.
- 696 Considerentul (88) al deciziei atacate amintește răspunsul Dole la comunicarea privind obiecțiunile, în care aceasta și-a rectificat estimarea frecvenței comunicărilor bilaterale cu Weichert, arătând că schimburile în litigiu avuseseră loc nu „aproape în fiecare săptămână”, astfel cum se menționase inițial, ci „o dată la două săptămâni”.
- 697 Comisia a luat efectiv în considerare această rectificare realizată de Dole și a reținut în final o frecvență de 20-25 de săptămâni pe an pentru comunicările bilaterale în cauză, compatibilă cu declarațiile Dole și cu cele ale Weichert [considerentul (91) al deciziei atacate]. În plus, în decizia atacată, Comisia s-a întemeiat pe constatarea potrivit căreia comunicările dintre Dole și Weichert erau suficient de coerente pentru a considera că acestea formau o schemă de comunicări [considerentul (91) al deciziei atacate].
- 698 În ceea ce privește natura și rolul prețurilor de referință, considerentul (116) al deciziei atacate rezumă poziția Dole potrivit căreia prețurile de referință nu aveau nicio importanță pentru prețurile reale obținute pe piață și nu puteau, așadar, să facă obiectul unei coordonări ilegale.
- 699 Or, trebuie să se constate, pe de o parte, că această argumentație este dezvoltată de reclamantă și în răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile [considerentul (120) al deciziei atacate] și, pe de altă parte, că Comisia a respins tocmai argumentația Dole și a reclamantei, în considerentele (102)-(128) ale deciziei atacate, bazându-se în particular pe mijloace de probă scrise directe cuprinse în dosarul instituției. Simplul fapt că Dole a invocat, în esență, aceleași argumente ca și reclamanta cu privire la pretinsa nerelevanță a prețurilor de referință pe piața bananelor, de care Comisia a ținut deja seama în decizia sa, nu poate constitui un element dezincriminator (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 27 decembrie 2006, Jungbunzlauer/Comisia, T-43/02, Rec., p. II-3435, punctele 353-355).
- 700 Rezultă că reclamanta nu a furnizat niciun indiciu privind utilitatea, pentru apărarea sa, a răspunsului la comunicarea privind obiecțiunile al Dole.
- 701 Trebuie să se constate că reclamanta nu a prezentat nicio observație în legătură cu răspunsul Weichert la comunicarea privind obiecțiunile în ceea ce privește încălcarea dreptului la apărare prin necomunicarea unor elemente de probă dezincriminatoare.
- 702 În aceste împrejurări, trebuie să se considere că, și în cazul în care reclamanta ar fi putut să invoce aceste documente în cursul procedurii administrative, aprecierile Comisiei nu ar fi putut fi influențate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iulie 2010, Knauf Gips/Comisia, punctul 104 de mai sus, punctul 25), iar motivul întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare trebuie să fie respins.
- 703 Întrucât reclamanta nu a furnizat niciun indiciu care să susțină utilitatea pentru apărarea sa a documentelor în cauză, se impune de asemenea să fie respinsă cererea sa privind dispunerea comunicării acestora în cadrul procedurii jurisdicționale (a se vedea în acest sens Hotărârea Cimenteries CBR și alții/Comisia, punctul 416 de mai sus, punctul 415).

Cu privire la pretinsa discrepanță dintre comunicarea privind obiecțiunile și decizia atacată

- 704 Reclamanta observă că, în comunicarea privind obiecțiunile, Comisia a deosebit trei tipuri de schimburi de informații și că teza principală susținută de Comisie în comunicarea privind obiecțiunile nu era că unele dintre comunicările descrise încălcau individual articolul 81 CE, ci că aceste contacte, considerate în mod global, atinseseră o asemenea densitate încât echivalau cu o stabilire a prețurilor. Comisia ar fi abandonat această teză în decizia atacată, iar poziția susținută în decizie ar avea foarte puține în comun cu comunicarea privind obiecțiunile.
- 705 Or, reclamanta ar fi fost privată de posibilitatea de a-și face cunoscut punctul de vedere cu privire la această nouă poziție a Comisiei, ceea ce ar constitui o încălcare a dreptului la apărare. În plus, susținerea Comisiei potrivit căreia nu a făcut decât să reducă întinderea încălcării ar fi ireconciliabilă cu abandonarea acțiunii sale împotriva a trei din cele șase întreprinderi destinate ale comunicării privind obiecțiunile, acest fapt confirmând de asemenea existența unei diferențe calitative, iar nu numai cantitative, între teoria expusă în comunicarea menționată și cea cuprinsă în decizia atacată.
- 706 Trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, decizia finală a Comisiei nu trebuie în mod obligatoriu să fie o copie exactă a comunicării privind obiecțiunile (Hotărârea Curții din 29 octombrie 1980, van Landewyck și alții/Comisia, 209/78-215/78 și 218/78, Rec., p. 3125, punctul 68). Astfel, Comisia trebuie să fie în măsură să țină seama în decizie de răspunsurile întreprinderilor în cauză la comunicarea privind obiecțiunile. În această privință, Comisia trebuie să poată nu doar să accepte sau să respingă argumentele întreprinderilor în cauză, dar și să efectueze propria analiză a faptelor invocate de acestea, fie pentru a renunța la obiecțiunile care s-au dovedit greșit întemeiate, fie pentru a organiza sau a completa, atât în fapt, cât și în drept, argumentația sa în susținerea obiecțiunilor menținute (Hotărârea Curții din 15 iulie 1970, ACF Chemiefarma/Comisia, 41/69, Rec., p. 661, punctul 92; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Suiker Unie și alții/Comisia, punctul 151 de mai sus, punctele 437 și 438). De asemenea, o încălcare a dreptului la apărare va trebui constatată numai în cazul în care prin decizia finală se impută întreprinderilor în cauză încălcări diferite de cele menționate în comunicarea privind obiecțiunile sau se rețin fapte diferite (Hotărârea ACF Chemiefarma/Comisia, citată anterior, punctul 94; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 23 februarie 1994, CB și Europay/Comisia, T-39/92 și T-40/92, Rec., p. II-49, punctele 49-52).
- 707 Această situație nu se regăsește atunci când, la fel ca în speță, diferențele invocate dintre comunicarea privind obiecțiunile și decizia finală nu privesc comportamente diferite de cele cu privire la care întreprinderile în cauză și-au exprimat punctul de vedere și care, prin urmare, nu au legătură cu nicio obiecțiune nouă (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 15 octombrie 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P și C-254/99 P, Rec., p. I-8375, punctul 103).
- 708 Astfel, nu se contestă că în comunicarea privind obiecțiunile se menționează trei practici coluzive, și anume:
- schimbul de informații referitor la volumul livrărilor de banane în Europa de Nord;
 - comunicări bilaterale referitoare la condițiile pieței bananelor, la tendințele prețurilor și/sau la indicarea prețurilor de referință înainte de stabilirea acestora;
 - schimbul de informații referitor la prețurile de referință ale bananelor.
- 709 La punctul 429 din comunicarea privind obiecțiunile, Comisia a concluzionat în mod neechivoc că „fiecare serie de aranjamente bilaterale” și ansamblul acestor aranjamente constituiau o încălcare având ca obiect restrângerea concurenței în Comunitate și în SEE în sensul articolului 81 CE și al articolului 53 din Acordul privind SEE.

- 710 Această concluzie decurge dintr-un examen separat al fiecăruia dintre comportamentele incriminate, în special la punctele 404 și 412-416 din comunicarea privind obiecțiunile, în care Comisia a evocat „un ansamblu de comunicări bilaterale despre situația pieței bananelor, despre tendințele de preț și/sau despre indicațiile referitoare la prețurile de referință înaintea stabilirii acestora, prin care părțile au influențat stabilirea prețurilor, ceea ce echivalează, în cele din urmă, cu o fixare a prețurilor” și a declarat că „aceste aranjamente coluzive aveau un obiect anticoncurențial”.
- 711 În decizia atacată, după analizarea răspunsurilor la comunicarea privind obiecțiunile și a declarațiilor întreprinderilor în cauză formulate cu ocazia audierii lor, Comisia a abandonat în final, pe de o parte, obiecțiunile în legătură cu schimburile de informații cu privire la volume și pe cele în legătură cu schimburile de prețuri de referință, ca încălcări distincte, pentru a nu reține decât practica concertată în legătură cu ceea ce a denumit comunicările de stabilire anticipată a prețurilor, și, pe de altă parte, obiecțiunile adresate întreprinderilor Fyffes, Van Parys și Del Monte, considerată în calitatea sa de furnizor de banane.
- 712 Această din urmă constatare nu exprimă decât o simplă diferență între destinatarii comunicării privind obiecțiunile și cei ai deciziei atacate din care reclamanta nu poate deduce existența unei critici noi în legătură cu care nu a avut posibilitatea să își facă cunoscut punctul de vedere.
- 713 Reclamanta nu poate, în aceste împrejurări, să invoce în mod valabil o încălcare a dreptului la apărare.
- 714 În sfârșit, în măsura în care argumentația privind discrepanța dintre decizia atacată și comunicarea privind obiecțiunile poate fi interpretată de asemenea ca venind în sprijinul unei contestări a existenței unei încălcări, întrucât ar sublinia „absurditatea” abordării Comisiei, rezultă din considerațiile care precedă că această argumentație trebuie să fie respinsă și în această privință.

Cu privire la argumentația intervenientei

- 715 Intervenienta arată că susține motivul reclamantei întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare, în măsura în care acesta demonstrează că Comisia a încălcat normele fundamentale de procedură în cursul investigației și atunci când a pretins că a stabilit încălcarea articolului 81 CE.
- 716 Intervenienta reproșează Comisiei că nu a întocmit procese-verbale care să poată fi făcute publice ale audierilor martorilor importanți pentru investigație și că a lăsat în sarcina Chiquita efectuarea interviurilor cu acești martori-cheie și realizarea unor procese-verbale ale declarațiilor lor.
- 717 Articolului 40 al patrulea paragraf din Statutul Curții prevede că concluziile cererii de intervenție pot avea ca obiect numai susținerea concluziilor uneia dintre părți. Articolul 116 alineatul (4) din Regulamentul de procedură prevede că memoriul în intervenție cuprinde, printre altele, concluziile intervenientului privind susținerea sau respingerea, în tot sau în parte, a concluziilor uneia dintre părți, precum și motivele și argumentele invocate de intervenient.
- 718 Aceste dispoziții conferă intervenientului dreptul de a invoca în mod autonom nu numai argumente, ci și motive, cu condiția ca acestea să fie prezentate în susținerea concluziilor uneia dintre părțile principale și să nu fie cu totul diferite față de considerațiile aflate la baza litigiului, în forma în care acesta a luat naștere între reclamant și pârât, ceea ce ar avea drept rezultat modificarea obiectului acestuia (a se vedea Hotărârea Regione autonoma della Sardegna/Comisia, punctul 312 de mai sus, punctul 152 și jurisprudența citată).
- 719 Pentru a decide cu privire la admisibilitatea motivelor și a argumentelor invocate de un intervenient, revine Tribunalului, așadar, sarcina de a verifica faptul că aceste motive se referă la obiectul litigiului astfel cum a fost definit de părțile principale.

- 720 Trebuie să se constate, în speță, că obiecția invocată de intervenientă vizează derularea fazei de investigație a procedurii administrative, în legătură cu care reclamanta nu a formulat nicio observație în înscrisurile sale, motivul privind încălcarea dreptului la apărare fiind întemeiat, pe de o parte, pe necomunicarea unor înscrisuri ulterior accesului la dosar acordat întreprinderilor în cauză și, pe de altă parte, pe o pretinsă contradicție între comunicarea privind obiecțiunile și decizia atacată.
- 721 Rezultă, așadar, că obiecția invocată de intervenientă are o natură complet străină de considerațiile dezvoltate în susținerea motivului invocat de reclamantă în cadrul prezentei acțiuni și este, prin urmare, de natură să modifice obiectul litigiului astfel cum a fost stabilit între reclamantă și pârâtă. În consecință, și după cum susține și Comisia, obiecția amintită trebuie să fie respinsă ca inadmisibilă.
- 722 Cu titlu suplimentar, presupunând chiar că obiecția menționată ar putea fi considerată admisibilă, aceasta ar trebui totuși să fie respinsă.
- 723 Mai întâi, este cert că dosarul de investigație al Comisiei, la care Del Monte și Weichert au avut acces, conține toate declarațiile prezentate de Chiquita în susținerea cererii sale de clemență, conform punctului 11 litera (a) din Comunicarea privind cooperarea, pe care Comisia s-a întemeiat, printre altele, pentru a stabili o încălcare a articolului 81 CE.
- 724 Apoi, trebuie amintit că nu există nicio obligație generală a Comisiei de a întocmi procese-verbale ale discuțiilor pe care le-a avut cu alte părți, în cadrul aplicării normelor de concurență ale tratatului, în cursul reuniunilor cu acestea. Nu este mai puțin adevărat că, dacă Comisia intenționează să utilizeze, în decizia sa, un element incriminator transmis verbal de un alt participant la încălcare, acesta trebuie să fie accesibil pentru întreprinderea în cauză pentru ca să se poată pronunța în mod util cu privire la concluziile la care a ajuns Comisia pe baza acestui element. Dacă este cazul, Comisia trebuie să creeze în acest scop un document scris care să figureze în dosarul său (Hotărârea Tribunalului din 25 octombrie 2005, Groupe Danone/Comisia, T-38/02, Rec., p. II-4407, punctele 66 și 67).
- 725 Or, trebuie să se constate că argumentația intervenientei este, din perspectiva acestei jurisprudențe, inoperantă. Astfel, Weichert susține numai că, din cauza absenței proceselor-verbale, nu a avut acces, la fel ca și Del Monte, la probe potențial dezincriminatoare, ceea ce a confirmat în cadrul audierii.
- 726 În aceste împrejurări, trebuie să se concluzioneze că nicio încălcare a dreptului la apărare nu poate fi imputată Comisiei.
- 727 Din considerațiile precedente rezultă că concluziile reclamantei privind anularea deciziei atacate trebuie să fie respinse.

Cu privire la concluziile prin care se solicită reducerea cuantumului amenzii

- 728 Reclamanta, susținută de intervenientă, a invocat două motive, întemeiate pe o eroare vădită de apreciere a Comisiei în stabilirea cuantumului amenzii și pe încălcarea articolului 23 din Regulamentul nr. 1/2003, precum și a așteptărilor legitime ale Weichert.
- 729 Din înscrisurile reclamantei și ale intervenientei rezultă că acestea au formulat diferite obiecții în privința analizei Comisiei referitoare la gravitatea încălcării, la cuantumul adițional, la circumstanțele atenuante, la luarea în considerare a cooperării Weichert, precum și o obiecție specifică privind încălcarea de către Comisie a principiului egalității de tratament.

1. *Observații introductive*

730 Este cert că, pentru a fixa quantumul amenzii impuse Del Monte și Weichert, Comisia a aplicat Orientările [considerentul (446) al deciziei atacate], care au definit o metodă de calcul în două etape (punctul 9 din Orientări).

731 Orientările prevăd, ca primă etapă a calculului, stabilirea de către Comisie a unui quantum de bază pentru fiecare întreprindere sau asociere de întreprinderi în discuție și conțin, în această privință, următoarele dispoziții:

„12. Quantumul de bază se fixează în raport cu valoarea vânzărilor potrivit metodologiei următoare.

[...]

13. Pentru a determina quantumul de bază al amenzii care urmează să fie aplicată, Comisia utilizează valoarea vânzărilor de bunuri sau servicii, realizate de întreprindere, care au legătură directă sau indirectă cu încălcarea, în sectorul geografic relevant din teritoriul SEE. Comisia utilizează în mod normal vânzările realizate de întreprindere în cursul ultimului an complet de participare a sa la încălcare.

[...]

19. Quantumul de bază al amenzii este legat de o proporție din valoarea vânzărilor, determinată în funcție de gradul de gravitate al încălcării, multiplicată cu numărul de ani în cursul cărora a avut loc.

20. Evaluarea gravității se face caz cu caz pentru fiecare tip de încălcare, ținându-se seama de toate circumstanțele relevante în cazul respectiv.

21. Ca regulă generală, proporția din valoarea vânzărilor luată în calcul se fixează la un nivel de maximum 30 %.

22. Pentru a decide dacă proporția din valoarea vânzărilor care trebuie luată în calcul într-un anumit caz ar trebui să se situeze la limita inferioară sau la cea superioară a intervalului menționat anterior, Comisia ține seama de un anumit număr de factori, precum natura încălcării, cota de piață cumulată a tuturor părților în cauză, sfera geografică a încălcării și punerea în aplicare sau nu a încălcării.

23. Acordurile orizontale de stabilire a prețurilor, de împărțire a piețelor și de limitare a producției, care sunt în general secrete, se numără, prin însăși natura lor, printre restrângerile cele mai grave ale concurenței. În temeiul politicii din domeniul concurenței, acestea trebuie să fie sever sancționate. În consecință, proporția din vânzări luată în calcul pentru astfel de încălcări se situează, în general, la limita superioară a intervalului.

24. Pentru a ține seama pe deplin de durata participării fiecărei întreprinderi la încălcare, quantumul determinat în funcție de valoarea vânzărilor (a se vedea punctele 20-23 de mai sus) se multiplică cu numărul de ani de participare la încălcare. Perioadele mai mici de un semestru se consideră o jumătate de an; perioadele mai mari de șase luni, dar mai mici de un an se calculează ca un an întreg.

25. În afară de aceasta, independent de durata participării unei întreprinderi la încălcare, Comisia include în quantumul de bază o sumă între 15 % și 25 % din valoarea vânzărilor, astfel cum este definită de secțiunea A de mai sus, pentru a descuraja întreprinderile chiar și să participe la acorduri orizontale de fixare a prețului, de împărțire a pieței și de limitare a producției. De

asemenea, Comisia poate aplica o astfel de sumă suplimentară și în cazul altor încălcări. Pentru a decide proporția din valoarea vânzărilor care trebuie luată în calcul într-un anumit caz, Comisia ține seama de un anumit număr de factori, în special de factorii identificați la punctul 22.

[...]”

732 Orientările prevăd că, într-o a doua etapă de calcul, Comisia poate ajusta cuantumul de bază, prin mărirea sau micșorarea, pe baza unei evaluări globale, ținând seama de toate circumstanțele relevante (punctele 11 și 27 din Orientări).

733 Pe baza acestor circumstanțe, punctul 29 din Orientări prevede următoarele:

„Cuantumul de bază al amenzii poate fi redus atunci când Comisia constată existența unor circumstanțe atenuante, precum:

- atunci când întreprinderea implicată face dovada că a încetat încălcarea de la primele intervenții ale Comisiei[; aceasta] nu se aplică acordurilor sau practicilor de natură secretă (în special cartelurilor);
- atunci când întreprinderea implicată face dovada că încălcarea a fost comisă din neglijență;
- atunci când întreprinderea implicată face dovada că participarea sa la încălcare este extrem de redusă și demonstrează astfel că, în perioada în care a fost parte la acordurile ilicite, s-a sustras efectiv de la aplicarea acestora adoptând un comportament concurențial pe piață; simplul fapt că o întreprindere a participat la o încălcare pentru o perioadă mai scurtă decât alte întreprinderi nu este considerat circumstanță atenuantă, deoarece această circumstanță este deja reflectată în cuantumul de bază;
- atunci când întreprinderea implicată cooperează efectiv cu Comisia, în afara sferei de aplicare a comunicării privind clemența și dincolo de obligațiile sale legale de a coopera;
- atunci când comportamentul anticoncurențial a fost autorizat sau încurajat de autoritățile publice sau de reglementare.”

2. Decizia atacată

734 Trebuie amintit că Comisia a precizat că cuantumul de bază al amenzii se compune dintr-un quantum cuprins între 0 și 30 % din vânzările în cauză ale întreprinderii, în funcție de gradul de gravitate a încălcării, multiplicat cu numărul de ani în care întreprinderea a participat la încălcare și cu un quantum suplimentar cuprins între 15 și 25 % din valoarea vânzărilor, indiferent de durată [considerentul (448) al deciziei atacate].

735 În decizia atacată, valoarea vânzărilor de banane proaspete realizate de Weichert în 2002 este estimată la 82 571 574 de euro [considerentele (451) și (453)].

736 Conform punctelor 20 și 22 din Orientări, Comisia a examinat și a luat în calcul, pentru a stabili proporția valorii vânzărilor, în funcție de gradul de gravitate al încălcării, diverși factori referitori la natura încălcării, la cota de piață cumulată a tuturor întreprinderilor în cauză, la întinderea geografică a încălcării și la punerea în practică a încălcării, astfel cum rezultă din considerentele (454)-(460) ale deciziei atacate.

- 737 Comisia a subliniat că întreprinderile în cauză luaseră parte la o încălcare unică și continuă printr-o practică concertată, prin care acestea își coordonau prețurile de referință ale bananelor în Europa de Nord și care vizează, așadar, stabilirea prețurilor, practicile privind prețurile făcând parte, prin însăși natura lor, dintre restricțiile cele mai grave ale concurenței, întrucât denaturează concurența cu privire la un parametru principal al acesteia [considerentul (455) al deciziei atacate].
- 738 Comisia a luat în considerare de asemenea cota de piață combinată a întreprinderilor în privința cărora a putut fi stabilită încălcarea, estimată la aproximativ 40-45 % [considerentul (457) al deciziei atacate], și întinderea geografică a încălcării, aceasta incluzând Austria, Belgia, Danemarca, Finlanda, Germania, Luxemburg, Țările de Jos și Suedia [considerentul (458) al deciziei atacate].
- 739 Pe baza acestor elemente, precum și a constatării punerii în aplicare efective a încălcării, Comisia a reținut aceeași proporție din valoarea vânzărilor, respectiv 15 %, determinată în funcție de gravitatea încălcării, pentru toate întreprinderile destinate ale deciziei atacate [considerentul (460) al deciziei atacate].
- 740 Luând în considerare o perioadă a încălcării cuprinsă între 1 ianuarie 2000 și 31 decembrie 2002 și în temeiul punctului 24 din Orientări, Comisia a reținut coeficientul de multiplicare 3 pentru durata încălcării [considerentele (461) și (462) ale deciziei atacate].
- 741 Pentru a stabili quantumul suplimentar prevăzut la punctul 25 din Orientări, Comisia a făcut referire, printr-o trimitere la punctul 8.3.1.1 din decizia atacată, la aprecierea factorilor menționați anterior. Comisia a considerat că procentul care trebuia aplicat pentru quantumul suplimentar trebuia să fie 15 % [considerentele (463) și (464) ale deciziei atacate].
- 742 În această privință, trebuie să se amintească faptul că punctul 25 din Orientări prevede că, pentru a stabili proporția valorii vânzărilor care trebuie luată în calcul într-un anumit caz, Comisia va ține seama de un număr de factori, printre care în special cei menționați la punctul 22 din Orientări.
- 743 La finalul acestei prime etape, Comisia a stabilit quantumurile de bază următoare [considerentul (465) al deciziei atacate]:
- 208 000 000 de euro pentru Chiquita;
 - 114 000 000 de euro pentru Dole;
 - 49 000 000 de euro pentru Del Monte și Weichert.
- 744 Quantumul de bază al amenzii care urmează să fie aplicată a fost redus, în temeiul circumstanțelor atenuante, cu 60 % pentru toți destinatarii deciziei atacate, ținând seama de regimul de reglementare specific al sectorului bananelor și pentru motivul că respectiva coordonare avea ca obiect prețurile de referință [considerentul (467) al deciziei atacate]. O reducere de 10 % a fost acordată, tot în temeiul circumstanțelor atenuante, societății Weichert, care nu fusese informată cu privire la comunicările de stabilire anticipată a prețurilor dintre Dole și Chiquita [considerentul (476) al deciziei atacate].
- 745 Pe de altă parte, Comisia a apreciat că Weichert nu cooperase dincolo de obligația legală care îi revenea în acest sens și a subliniat, în această privință, că răspunsurile sale la solicitările de informații, furnizate în termenele acordate, intrau în cadrul obligației întreprinderii de a coopera în mod activ, ceea ce implica faptul că aceasta trebuia să pună la dispoziția Comisiei toate informațiile privind obiectul investigației. Comisia a decis să nu aplice punctul 29 a patra liniuță din Orientări, considerând că încălcarea din prezenta cauză intra în domeniul de aplicare al Comunicării privind cooperarea [considerentul (474) al deciziei atacate].

3. Cu privire la gravitate

- 746 Reclamanta susține că, deși Comisia recunoaște în mod întemeiat că rolul extrem de limitat al Weichert constituie o circumstanță atenuantă în temeiul Orientărilor, aceasta totuși nu a ținut seama de faptul că pretinsa încălcare a Weichert era de o natură mai puțin gravă decât cele ale Dole și Chiquita atunci când a determinat cuantumul de bază al amenzii și a stabilit același quantum pentru aceste trei întreprinderi, în contradicție cu jurisprudența amintită în considerentul (245) al deciziei atacate și cu punctele 20-23 din Orientări. Eroarea săvârșită de Comisie la calcularea amenzii ar decurge din concepția sa eronată potrivit căreia ar exista în speță o încălcare unică.
- 747 Potrivit intervenientei, Comisia a încălcat principiul proporționalității prin denaturarea gravității încălcării, *primo*, bazându-se pe faptul că practica concertată ar viza stabilirea prețurilor [considerentul (455) al deciziei atacate], deși recunoaște că „înțelegerea viza prețurile de ofertă” [considerentul (456) al deciziei atacate], prin opoziție cu prețurile reale, *secundo*, afirmând, fără probe în acest sens, că comportamentul său echivala cu o restricție a concurenței dintre cele mai dăunătoare [considerentul (455) al deciziei atacate], în pofida unei serii de elemente care demonstrează contrariul, și, *tertio*, întrucât nu ține seama de faptul că pretinsa încălcare nu a vizat un număr mare de importatori și nici o cotă importantă de piață, respectiv 40-45 % și chiar 20-30 %, având în vedere faptul că Comisia nu a stabilit în sarcina Weichert sau a Del Monte răspunderea pentru comunicările de stabilire anticipată a prețurilor dintre Chiquita și Dole.
- 748 În primul rând, trebuie examinate împreună obiecția invocată de reclamantă și al treilea argument al intervenientei menționat anterior, întrucât se referă la constatarea Comisiei privind existența unei încălcări unice.
- 749 Conform unei jurisprudențe constante, gravitatea unei încălcări se stabilește ținând seama de numeroase elemente, în privința cărora Comisia dispune de o marjă de apreciere (Hotărârea Curtii din 10 mai 2007, SGL Carbon/Comisia, C-328/05 P, Rep., p. I-3921, punctul 43), cum ar fi circumstanțele particulare ale cauzei, contextul acesteia și efectul descurajator al amenzilor, și aceasta fără să fi fost stabilită o listă obligatorie sau exhaustivă a criteriilor care trebuie în mod obligatoriu să fie luate în considerare (Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 54 de mai sus, punctul 241, și Hotărârea Tribunalului din 8 octombrie 2008, Carbone-Lorraine/Comisia, T-73/04, Rep., p. II-2661, punctul 68).
- 750 După cum s-a arătat mai sus, în speță, Comisia a determinat cuantumul amenzilor aplicând metoda definită în Orientări.
- 751 Trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, deși Orientările nu pot fi calificate ca normă de drept pe care administrația ar fi, în orice caz, obligată să o respecte, acestea prevăd totuși o regulă de conduită care indică practica ce trebuie urmată și de la care administrația nu se poate îndepărta, într-un caz particular, fără a indica motive care să fie compatibile cu principiul egalității de tratament (a se vedea Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 54 de mai sus, punctul 209 și jurisprudența citată).
- 752 Din cuprinsul punctelor 19-26 din Orientări rezultă că, mai întâi, acestea prevăd aprecierea gravității încălcării ca atare, ceea ce servește la stabilirea proporției din valoarea vânzărilor și, ulterior, a cuantumului de bază al amenzii.
- 753 Apoi, punctele 27-29 din Orientări prevăd ajustarea cuantumului de bază al amenzii în funcție de anumite circumstanțe agravante și atenuante, specifice fiecărei întreprinderi vizate.
- 754 Aceste din urmă dispoziții constituie expresia jurisprudenței potrivit căreia, atunci când o încălcare a fost săvârșită de mai multe întreprinderi, trebuie examinată gravitatea relativă a participării la încălcare a fiecăreia dintre ele (Hotărârile Suiker Unie și alții/Comisia, punctul 151 de mai sus,

punctul 623, și Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 296 de mai sus, punctul 150, și Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2003, Cheil Jedang/Comisia, T-220/00, Rec., p. II-2473, punctul 184) pentru a stabili dacă există, în privința lor, circumstanțe agravante sau atenuante.

- 755 Această concluzie constituie consecința logică a principiului individualizării pedepselor și a sancțiunilor, în temeiul căruia o întreprindere trebuie să fie sancționată numai pentru faptele care îi sunt imputate în mod individual, principiu aplicabil în orice procedură administrativă care poate conduce la sancțiuni în temeiul normelor de concurență ale Uniunii (a se vedea, în ceea ce privește imputarea unei amenzi, Hotărârea Tribunalului din 13 decembrie 2001, Krupp Thyssen Stainless și Acciai speciali Terni/Comisia, T-45/98 și T-47/98, Rec., p. II-3757, punctul 63, și Hotărârea Tribunalului Cheil Jedang/Comisia, punctul 754 de mai sus, punctul 185).
- 756 În speță, Comisia s-a conformat pe deplin Orientărilor și jurisprudenței menționate anterior pentru a stabili cuantumul amenzii aplicate Weichert.
- 757 Comisia a apreciat mai întâi gravitatea încălcării, considerată în mod obiectiv, și a putut, în acest temei, să ia în considerare caracterul unic al unei încălcări privind stabilirea prețurilor, care implică întreprinderi reprezentând aproape jumătate din sector și care include opt state membre, care reprezentau o parte semnificativă a Uniunii, inclusiv Germania, o piață foarte importantă a bananelor în Europa de Nord.
- 758 Astfel cum s-a arătat la punctele 590-650 de mai sus, Comisia a considerat în mod întemeiat că toate practicile coluzive în cauză constituiau o încălcare unică. Aceasta rezultă din comportamentul colectiv al ansamblului întreprinderilor destinate și toate aceste întreprinderi, inclusiv cea constituită de Weichert și de reclamantă, au contribuit la încălcare.
- 759 Este cert, cu toate acestea, că întreprinderea constituită de Weichert și de reclamantă nu a contribuit la înțelegerea globală în aceeași măsură ca Dole sau Chiquita.
- 760 Din acest motiv, Comisia a apreciat, într-o a doua etapă, gravitatea relativă a participării Weichert la încălcare, luând în considerare, în speță, faptul că aceasta nu participase decât la una din cele două părți ale încălcării, ceea ce a justificat aplicarea unei reduceri de 10 % cuantumului de bază al amenzii care trebuia să fie aplicată, în temeiul circumstanțelor atenuante.
- 761 Rezultă astfel că Comisia a ținut seama de faptul că comportamentul ilicit al întreprinderii constituite de Weichert și de reclamantă avea o natură mai puțin gravă decât cel al Dole și al Chiquita și, prin urmare, nu poate fi reproșat Comisiei niciun tratament discriminatoriu al acestei întreprinderi.
- 762 În aceste împrejurări, argumentația reclamantei și a intervenientei potrivit căreia Comisia a reținut în mod eronat același quantum de bază al amenzii pentru toate întreprinderile în cauză întrucât a constatat, de asemenea în mod eronat, existența unei încălcări unice trebuie să fie respinsă.
- 763 În al doilea rând, trebuie să se arate că argumentele invocate de intervenientă în susținerea afirmației sale potrivit căreia Comisia a încălcat principiul proporționalității prin denaturarea gravității încălcării, menționate la punctul 747 de mai sus, sunt lipsite de orice temei și trebuie să fie respinse.
- 764 În ceea ce privește faptul că practica concertată sancționată viza prețuri anunțate, iar nu prețuri reale, ceea ce nu ar însemna stabilirea prețurilor potrivit intervenientei, trebuie să se constate că acest argument urmărește în realitate să conteste însăși existența unei încălcări a articolului 81 alineatul (1) CE.

- 765 Or, astfel cum s-a arătat la punctul 585 de mai sus, Comisia a concluzionat în mod întemeiat că respectivele comunicări de stabilire anticipată a prețurilor, care au avut loc între Dole și Weichert și care vizau coordonarea prețurilor de referință ale bananelor, se refereau la stabilirea prețurilor și că acestea au dat naștere unei practici concertate având ca obiect restrângerea concurenței în sensul articolului 81 CE.
- 766 În măsura în care argumentul intervenientei poate fi înțeles drept susținerea unei încălcări mai puțin grave din cauza faptului că aceasta aducea atingere unor prețuri anunțate, iar nu unor prețuri de tranzacție, trebuie subliniat că Comisia a acordat Weichert, în temeiul circumstanțelor atenuante, două reduceri ale amenzii, din care una de 60 %, întemeiată pe existența unui context de reglementare specific, și faptul că înțelegerea viza prețurile de referință [considerentul (467) al deciziei atacate]. Importanța acestei reduceri exclude orice încălcare a principiului proporționalității de către Comisie.
- 767 Nici reclamanta și nici intervenienta nu au prezentat observații specifice nici asupra modului în care Comisia a luat în considerare cele două elemente menționate anterior în calcularea amenzii, nici cu privire la valoarea exactă a procentajului de reducere reținut de Comisie.
- 768 În ceea ce privește susținerea potrivit căreia Comisia a apreciat că comportamentul Weichert echivala cu o restricție a concurenței dintre cele mai dăunătoare, deși clienții ai acestei întreprinderi confirmaseră absența oricărui prejudiciu, trebuie să se amintească faptul că primul exemplu de înțelegere oferit de articolul 81 alineatul (1) litera (a) CE, declarată în mod expres incompatibilă cu piața comună, este tocmai cel care constă în înțelegeri care „stabilesc, direct sau indirect, prețuri de cumpărare sau de vânzare sau orice alte condiții de tranzacționare”. Practica ce a făcut obiectul înțelegerii este interzisă în mod expres prin articolul 81 alineatul (1) CE întrucât aceasta cuprinde restricții intrinseci ale concurenței pe piața comună.
- 769 Articolul 81 CE urmărește, asemenea altor norme de concurență prevăzute de tratat, să protejeze nu numai interesele directe ale concurenților sau ale consumatorilor, ci și structura pieței și, prin aceasta, concurența ca atare. Așadar, constatarea existenței obiectului anticoncurențial al unei practici concertate nu depinde de existența unei legături directe între aceasta și prețurile de consum (Hotărârea T-Mobile Netherlands și alții, punctul 297 de mai sus, punctele 38 și 39).
- 770 Din sistemul de sancționare a încălcărilor normelor de concurență, astfel cum a fost reglementat prin Regulamentele nr. 17 și nr. 1/2003 și cum a fost interpretat în jurisprudență, rezultă că înțelegerile de tipul cartelurilor merită, din cauza înseși naturii lor, cele mai severe amenzi. Efectul unei practici anticoncurențiale nu este, în sine, un criteriu determinant pentru stabilirea nivelului amenzilor (Hotărârea Curții din 12 noiembrie 2009, Carbone-Lorraine/Comisia, C-554/08 P, Rep., p. I-189, punctul 44).
- 771 În lumina acestor considerații trebuie citit punctul 23 din Orientări, care are următorul cuprins:
- „Acordurile orizontale de stabilire a prețurilor, de împărțire a piețelor și de limitare a producției, care sunt în general secrete, se numără, prin însăși natura lor, printre restrângerile cele mai grave ale concurenței. În temeiul politicii din domeniul concurenței, acestea trebuie să fie sever sancționate. În consecință, proporția din vânzări luată în calcul pentru astfel de încălcări se situează, în general, la limita superioară a intervalului.”
- 772 Trebuie să se arate, pe de o parte, că expresia „acorduri orizontale de stabilire a prețurilor” include practicile concertate în sensul articolului 81 CE și, pe de altă parte, că Orientările nu menționează nicio luare în considerare a unui impact concret al încălcării pe piață în cadrul stabilirii proporției din valoarea vânzărilor în funcție de gravitatea încălcării.

- 773 Conform punctelor 20 și 22 din Orientări, în speță, Comisia a examinat și a luat în considerare, pentru a determina respectiva proporție, diferiți factori privind natura încălcării, cota de piață cumulată a tuturor întreprinderilor în cauză, întinderea geografică a încălcării și punerea în aplicare a încălcării, astfel cum rezultă din considerentele (454)-(459) ale deciziei atacate, cu excluderea oricărei examinări a efectelor restrictive ale concurenței ale practicii în cauză.
- 774 Ca răspuns la un argument al Weichert privind absența unui efect real al încălcării pe piață, Comisia s-a limitat, astfel, să indice, în considerentul (472) al deciziei atacate, că încălcarea a fost pusă în aplicare și că „puteau fi așteptate efecte” ale comportamentului anticoncurențial, în măsura în care „coordonarea în stabilirea prețurilor de referință era, prin natura sa, susceptibilă să aibă efecte pe piață în condițiile prezentei cauze”. Astfel cum subliniază în mod întemeiat Comisia în același considerent, „efectele reale ale comportamentului nu ar putea prezenta interes decât în cadrul punctului 31 din Orientări [...], care autorizează Comisia să majoreze amenda care ar fi aplicată în mod normal pentru a depăși cuantumul câștigurilor ilicite realizate în urma încălcării”. Este însă cert că Comisia nu a aplicat această dispoziție în decizia atacată.
- 775 În aceste împrejurări, trimiterea la scrisorile clienților Weichert care se consideră că demonstrează absența oricărui prejudiciu rezultând din comportamentul anticoncurențial al întreprinderii constituite de această societate și de reclamantă este lipsită de orice relevanță.
- 776 Trebuie subliniat că, prin reținerea unui quantum de 15 % din valoarea vânzărilor Weichert, Comisia a aplicat o proporție cu jumătate mai mică decât cea care poate fi reținută în general în acordurile orizontale sau în practicile concertate de stabilire a prețurilor, respectiv 30 %. Punctul 23 din Orientări arată clar că proporția care trebuie reținută pentru acordurile orizontale sau pentru practicile concertate de stabilire a prețurilor se situează în general „la limita superioară a intervalului”, cota de 15 % reținută de Comisie situându-se în partea inferioară a „limitei superioare a intervalului”.
- 777 Această cotă de 15 % din valoarea vânzărilor Weichert nu poate fi considerată disproporționată în raport cu o încălcare privind stabilirea prețurilor, implicând întreprinderi care reprezintă aproape jumătate din sector și acoperind opt state membre, care reprezentau o parte semnificativă a Uniunii, printre care Germania, o piață foarte importantă pentru banane în Europa de Nord.
- 778 Rezultă că argumentația reclamantei și a intervenientei potrivit căreia Comisia a apreciat în mod eronat criteriul gravității pentru stabilirea cuantumului de bază al amenzii trebuie să fie respinsă.

4. Cu privire la cuantumul suplimentar

- 779 Intervenienta susține că Comisia a aplicat în mod eronat Orientările sale privind calcularea amenzilor prin aplicarea unei „taxe de intrare”, conform punctului 25 din Orientări, care se referă numai la „acorduri”, calificare nereținută în decizia atacată.
- 780 Acest argument trebuie să fie respins ca provenind dintr-o lectură parțială și subiectivă a Orientărilor.
- 781 Punctul 25 din Orientări prevede că cuantumul de bază va include o sumă cuprinsă între 15 și 25 % din valoarea vânzărilor pentru a descuraja întreprinderile să participe la „acorduri orizontale de fixare a prețului, de împărțire a piețelor și de limitare a producției”, expresie care figurează și la punctul 23 din Orientări, care face trimitere la nota de subsol 2, care precizează că noțiunea de acorduri include „practicile concertate, deciziile asocierilor de întreprinderi în sensul articolului 81 din tratat”.
- 782 O interpretare sistematică și coerentă a Orientărilor permite să se considere că precizarea din nota de subsol 2 se referă în egală măsură la aceeași noțiune de acorduri utilizată la punctul 25 din Orientări.

- 783 Argumentul intervenientei, întemeiat pe o lectură izolată a punctului 25 din Orientări, este contrazis de formularea acestei dispoziții. Quantumul suplimentar care este prevăzut la acest punct constituie o proporție din valoarea vânzărilor întreprinderii, astfel cum este definită sub titlul „A. Determinarea valorii vânzărilor” din Orientări, la fel ca și quantumul determinat în funcție de gravitatea încălcării, iar proporția care trebuie să fie luată în considerare depinde de aprecierea Comisiei a factorilor, „în special a celor identificați la punctul 22”, care vizează stabilirea proporției din valoarea vânzărilor stabilită în funcție de gravitatea încălcării.
- 784 Trebuie subliniat că mențiunea potrivit căreia „Comisia poate aplica o astfel de sumă suplimentară și în cazul altor încălcări”, care figurează la punctul 25 din Orientări, permite, în orice caz, includerea practicilor concertate în domeniul de aplicare al acestei dispoziții.
- 785 În sfârșit, trebuie să se arate că, răspunzând la întrebarea Tribunalului privind incidența calificării drept încălcare unică asupra quantumului amenzii, intervenienta a prezentat două obiecții în legătură cu quantumul suplimentar reținut în decizia atacată.
- 786 *Primo*, intervenienta a susținut că nu mai exista niciun temei pentru aplicarea quantumului respectiv, întrucât o încălcare „bilaterală” nu poate fi calificată drept acord orizontal de stabilire a prețurilor sau chiar ca o încălcare constând în stabilirea prețurilor.
- 787 Astfel, intervenienta repetă în special argumentația reclamantei dezvoltată în susținerea contestării unei încălcări a articolului 81 CE.
- 788 Or, trebuie amintit că Comisia a concluzionat în mod întemeiat că comunicările de stabilire anticipată a prețurilor dintre Dole și Weichert vizau stabilirea prețurilor și constituiau una din cele două părți ale înțelegerii globale, la care întreprinderile în cauză au contribuit.
- 789 Obiecția menționată la punctul 786 de mai sus trebuie, așadar, să fie respinsă.
- 790 *Secundo*, intervenienta a afirmat că nu exista nicio justificare pentru impunerea unui quantum suplimentar de 15 % din valoarea vânzărilor. Faptul de a impune un procentaj minim care nu ține seama de circumstanțele specifice ale încălcării ar fi contrar principiului proporționalității.
- 791 Această nouă obiecție trebuie să fie declarată inadmisibilă întrucât nu are legătură cu obiectul întrebării precise a Tribunalului privind în mod specific noțiunea de încălcare unică și efectele sale asupra quantumului amenzii. În această privință, trebuie să se arate că, după ce și-a expus argumentația ca răspuns la întrebarea Tribunalului, intervenienta a indicat că, „și în cazul în care Tribunalul nu va primi acest argument”, nu exista nicio justificare pentru a-i impune un quantum suplimentar de 15 %, simplul fapt că Orientările prevăd un astfel de procentaj minim nefiind determinant.
- 792 Mai mult, prin invocarea unei noi obiecții pe parcursul procesului, intervenienta a încălcat articolul 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură. Această obiecție nu se întemeiază pe elemente noi care ar fi apărut în cursul procedurii și nici nu constituie o dezvoltare a unei obiecții enunțate anterior, direct sau implicit, în cadrul cererii introductive și care este strâns legată de aceasta. Prin urmare, această obiecție trebuie declarată inadmisibilă (Hotărârea Tribunalului din 21 martie 2002, Joynson/Comisia, T-231/99, Rec., p. II-2085, punctele 156 și 157, confirmată prin Ordonanța Curții din 27 septembrie 2002, Joynson/Comisia, C-204/02 P, nepublicată în Recueil).
- 793 Cu titlu suplimentar, această obiecție trebuie, în orice caz, să fie respinsă ca fiind întemeiată pe o premisă eronată.
- 794 Trebuie să se constate că, potrivit punctelor 20 și 22 din Orientări, Comisia a examinat și a luat în calcul, pentru a stabili proporția valorii vânzărilor, în funcție de gradul de gravitate a încălcării, diverși factori, referitori la natura încălcării, la cota de piață cumulată a tuturor întreprinderilor în cauză, la

întinderea geografică a încălcării și la punerea în practică a încălcării, astfel cum rezultă din considerentele (454)-(459) ale deciziei atacate. Pentru a stabili quantumul suplimentar prevăzut la punctul 25 din Orientări, Comisia a făcut referire, printr-o trimitere explicită la punctul 8.3.1.1 din decizia atacată, la aprecierea factorilor menționați, după cum arată considerentul (463) al deciziei atacate.

- 795 În această privință, trebuie să se amintească faptul că punctul 25 din Orientări prevede că, pentru a stabili proporția valorii vânzărilor care trebuie luată în calcul într-un anumit caz, Comisia va ține seama de un număr de factori, printre care în special cei menționați la punctul 22 din Orientări.
- 796 Rezultă astfel că Comisia a luat în considerare diferiți factori specifici conduitei ilicite incriminate și, limitându-se să afirme că nu exista nicio justificare pentru a impune un quantum suplimentar de 15 %, intervenienta nu prezintă niciun element de natură să contrazică aprecierile Comisiei.

5. Cu privire la circumstanțele atenuante

- 797 În primul rând, intervenienta susține că reducerea de 10 % acordată de Comisie este insuficientă pentru a reflecta ponderea și rolul său minore în pretinsa încălcare, caracterizate de diferite elemente: *primo*, comparate cu comunicările de stabilire anticipată a prețurilor dintre Chiquita și Dole, cele dintre Dole și intervenientă sunt de o importanță mai mică, astfel cum rezultă din considerentul (76) și următoarele și din considerentele (93)-(99) ale deciziei atacate, *secundo*, intervenienta a jucat un rol pasiv, întrucât aproape întotdeauna era un angajat al Dole care o suna, și, *tertio*, Comisia nu reține răspunderea sa și a Del Monte pentru comunicările de stabilire anticipată a prețurilor dintre Chiquita și Dole.
- 798 Reclamanta invocă de asemenea o intensitate și o frecvență sensibil mai reduse ale contactelor de stabilire anticipată a prețurilor dintre Weichert și Dole în raport cu cele care au existat între Dole și Chiquita.
- 799 Trebuie să se arate că, în temeiul celei de a treia liniuțe a punctului 29 din Orientări, pentru a beneficia de o reducere a quantumului amenzii ca urmare a circumstanțelor atenuante, întreprinderea implicată trebuie să „fac[ă] dovada că participarea sa la încălcare este extrem de redusă” și să „demonstre[ze] astfel că, în perioada în care a fost parte la acordurile ilicite, s-a sustras efectiv de la aplicarea acestora adoptând un comportament concurențial pe piață”.
- 800 Simplul fapt că Weichert a putut avea un rol minor sau pasiv nu este de natură să demonstreze că această întreprindere a avut un comportament concurențial pe piață. Condițiile de aplicare a celei de a treia liniuțe a punctului 29 din Orientări nu sunt, așadar, îndeplinite în speță.
- 801 Această concluzie nu înseamnă că rolul minor sau pasiv al Weichert, în cazul în care se dovedește, nu poate conduce la o reducere a quantumului amenzii. Lista circumstanțelor enunțate la punctul 29 din Orientări nu este, astfel, decât indicativă, după cum indică utilizarea adverbului „precum”. În plus, marja de apreciere a Comisiei și limitările aduse acesteia nu aduc atingere exercitării de către instanța Uniunii a competenței sale de fond (Hotărârea Tribunalului din 14 decembrie 2006, Raiffeisen Zentralbank Österreich și alții/Comisia, T-259/02-T-264/02 și T-271/02, Rec., p. II-5169, punctele 226 și 227, confirmată în recurs prin Hotărârea Erste Group Bank și alții/Comisia, punctul 91 de mai sus).
- 802 Potrivit unei jurisprudențe constante, un rol pasiv implică adoptarea de către întreprinderea în cauză a unei „atitudini rezervate”, cu alte cuvinte, lipsa participării active la elaborarea acordului sau a acordurilor anticoncurențiale (Hotărârea Cheil Jedang/Comisia, punctul 754 de mai sus, punctul 167, și Hotărârea din 8 octombrie 2008, Carbone-Lorraine/Comisia, punctul 749 de mai sus, punctul 163, confirmată în recurs prin Hotărârea din 12 noiembrie 2009, Carbone-Lorraine/Comisia, punctul 770 de mai sus).

- 803 Dintre elementele de natură să evidențieze rolul pasiv al unei întreprinderi în cadrul unei înțelegeri, pot fi luate în considerare caracterul mult mai sporadic al participărilor acesteia la reuniuni în raport cu membrii obișnuiți ai înțelegerii, precum și intrarea tardivă a întreprinderii pe piața care a făcut obiectul încălcării, independent de durata participării la aceasta, sau, de asemenea, existența unor declarații exprese în acest sens din partea reprezentanților întreprinderilor terțe care au participat la încălcare (a se vedea Hotărârea din 8 octombrie 2008, Carbone-Lorraine/Comisia, punctul 749 de mai sus, punctul 164 și jurisprudența citată).
- 804 Mai întâi, intervenienta susține că din considerentele (93)-(99) ale deciziei atacate rezultă că comunicările dintre domnul B., angajat al Chiquita, și domnul H., angajat al Dole, constituiau axul central al încălcării. Acest argument este lipsit de relevanță în măsura în care considerentele citate nu vizează decât durata încălcării, care acoperea aceeași perioadă în privința Dole și Weichert, de la 1 ianuarie 2000 la 31 decembrie 2002, perioada încălcării încheindu-se cu o lună mai devreme pentru Chiquita.
- 805 Apoi, Weichert și Del Monte susțin că exista o mai mare frecvență a comunicărilor de stabilire anticipată a prețurilor dintre Chiquita și Dole în comparație cu cele care au avut loc cu Dole.
- 806 Informațiile cuprinse în decizia atacată nu indică o frecvență a comunicărilor dintre Dole și Chiquita semnificativ mai ridicată decât cea a comunicărilor dintre Dole și Weichert.
- 807 Potrivit listelor convorbirilor telefonice privind apelurile efectuate de Chiquita către Dole, 55 de apeluri au fost efectuate miercuri între Chiquita și Dole [considerentul (76) al deciziei atacate], 53 de apeluri joia [considerentul (77) al deciziei atacate], iar Dole apreciază la 20 numărul de săptămâni în cursul cărora părțile au comunicat atât miercuri, cât și joia dimineața [considerentul (86) al deciziei atacate]. În plus, Dole apreciază la aproximativ 20 de ori pe an frecvența apelurilor, care s-ar fi redus către sfârșitul perioadei în cauză [considerentul (79) al deciziei].
- 808 În ceea ce privește comunicările dintre Dole și Weichert, pentru care nu este disponibilă nicio listă a convorbirilor telefonice, Dole a indicat inițial, în răspunsul său la unele solicitări de informații, că a comunicat cu Weichert „aproape în fiecare săptămână”, cu alte cuvinte, aproximativ patruzeci de săptămâni pe an, înainte de a susține, în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, că „schimbul referitor la condițiile pieței avea loc, cu aproximație, la fiecare două săptămâni, din cauza deplasărilor sau a altor angajamente”, motiv prezentat deja în răspunsul la solicitările de informații pentru a justifica numărul de comunicări invocat [considerentele (87) și (88) ale deciziei atacate].
- 809 În răspunsul său la o solicitare de informații din 15 decembrie 2006, Weichert a declarat că comunicările cu Dole nu aveau loc în fiecare miercuri, ci în medie o dată sau de două ori pe lună. Fiind invitată de Comisie, la 5 februarie 2007, să precizeze un număr de săptămâni pe an, Weichert a afirmat că salariații săi aveau comunicări cu Dole în aproximativ 20-25 de săptămâni pe an [considerentul (87) al deciziei atacate].
- 810 Weichert a afirmat apoi, în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, că contactele cu Dole aveau loc „în medie nu mai mult de o dată sau de două ori pe lună”, fără a reveni în mod explicit asupra estimării săptămânale inițiale, ceea ce a determinat Comisia să rețină o frecvență de aproximativ 20-25 de săptămâni pe an, compatibilă cu declarațiile Dole [considerentele (90) și (91) ale deciziei atacate].
- 811 Deși este adevărat că cifrele privind contactele dintre Dole și Chiquita nu țin seama de apelurile primei întreprinderi către cea de a doua, trebuie amintit, în orice caz, că Comisia a putut să concluzioneze în mod întemeiat că comunicările bilaterale dintre Dole și Weichert constituiau, ținând seama de numărul și de coerența lor, o schemă stabilă de circulație a informației la care întreprinderile recurgeau în funcție de nevoile lor, la fel ca și cele realizate între Dole și Chiquita.

- 812 În sfârșit, intervenienta susține că aproape întotdeauna un angajat al Dole îi telefona și se referă, cu privire la acest punct, numai la declarațiile sale ca răspuns la o solicitare de informații din 15 decembrie 2006.
- 813 Cu toate acestea, trebuie să se constate că Dole a declarat în cursul procedurii administrative că comunicările erau inițiate fie de ea însăși, fie de Weichert [considerentul (68) al deciziei atacate]. În plus, Weichert nu susține și, *a fortiori*, nici nu dovedește, că ar fi refuzat un singur contact cu Dole miercurea după-amiaza și nici că ar fi întrerupt, în cursul celor trei ani ai încălcării, comunicările cu această întreprindere. Rezultă astfel că Weichert s-a angajat deplin, timp de trei ani, în contacte coluzive cu Dole, ceea ce nu este compatibil cu revendicarea unui rol pasiv.
- 814 Este cert totuși că Weichert nu a participat decât la o singură parte a înțelegerii globale, ceea ce a justificat acordarea unei reduceri de 10 %, aplicată cuantumului de bază al amenzii.
- 815 După cum susțin reclamanta și intervenienta, această reducere și cuantumul amenzii care rezultă de aici nu reflectă în mod adecvat gravitatea relativă a participării Weichert la înțelegerea globală și încalcă astfel principiul proporționalității.
- 816 Contribuția Weichert la înțelegerea globală prin comunicările sale bilaterale de stabilire anticipată a prețurilor cu Dole prezenta o nocivitate mai mică pentru concurență decât cea a Dole și a Chiquita, având în vedere puterea economică a acestei din urmă întreprinderi. Astfel cum a subliniat Comisia în decizia atacată, Chiquita este cel mai mare furnizor de banane din Europa și valoarea vânzărilor sale de banane proaspete realizate în 2001 a fost estimată la 365 800 000 de euro, cifră revizuită la 347 631 700 de euro după scăderea cuantumului bananelor cumpărate de la alte destinații ale deciziei atacate [considerentele (451)-(453) ale deciziei atacate].
- 817 În aceste împrejurări și în cadrul competenței sale de fond, Tribunalul consideră că trebuie să crească la 20 % cuantumul reducerii care trebuie să fie aplicată cuantumului de bază al amenzii pentru luarea în calcul adecvată a gravității relative a participării Weichert la înțelegerea globală.
- 818 În schimb, trebuie să se excludă pretenția unei duble luări în calcul a faptului că Weichert nu avea cunoștință de comunicările ilicite dintre Dole și Chiquita, printr-o reducere a cotei de 15 % aplicate pentru stabilirea cotei de vânzări, în plus față de o reducere a cuantumului de bază acordat în temeiul circumstanțelor atenuante, ceea ce ar reprezenta un avantaj disproporționat pentru Weichert.
- 819 În al doilea rând, intervenienta susține că Comisia nu a ținut seama de așteptările sale legitime potrivit cărora comportamentul în cauză era legal. Intervenienta ar fi împărțită cu clienții săi, cu Comisia și cu alte autorități publice, precum FAO, informații privind prețurile oficiale și alte informații privind piața. Intervenienta susține că nu exista niciun motiv pentru care să realizeze o distincție între diferitele comunicări care interveneau marțea, miercurea sau joia, Comisia considerând ea însăși aceste comunicări, în comunicarea privind obiecțiunile, drept o „rețea” nediferențiabilă de „acorduri bilaterale complexe”.
- 820 Trebuie să se arate că punctul 29 ultima liniuță din Orientări prevede că „[c]uantumul de bază al amenzii poate fi redus [...] atunci când comportamentul anticoncurențial a fost autorizat sau încurajat de autoritățile publice sau de reglementare”.
- 821 În măsura în care argumentația intervenientei urmărește să obțină o reducere a amenzii în temeiul dispoziției menționate, condițiile de aplicare a acesteia nu sunt îndeplinite.
- 822 În susținerea afirmațiilor sale, intervenienta se limitează să facă trimitere la punctul 244 din răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, în care indică faptul că a strâns datele privind livrările de banane în beneficiul unei delegații a guvernului german și al FAO. Nu există nicio mențiune a Comisiei ca destinatar și nici a transmiterii de informații privind prețurile de referință.

- 823 Weichert nu invocă niciun element concret și obiectiv care să demonstreze că Comisia sau o altă instituție publică, pe de o parte, avea cunoștință de prețurile sale de referință și de condițiile în care erau stabilite acestea din anul 2000 până în 2002 și, pe de altă parte, autorizase sau încurajase comportamentul anticoncurențial care guverna stabilirea lor.
- 824 În măsura în care argumentația intervenientei poate fi înțeleasă drept confirmarea faptului că nu era conștientă că încălca articolul 81 CE întrucât înțelegerea nu era secretă, trebuie amintit că în versiunea anterioară a Orientărilor era prevăzută posibilitatea de a acorda o reducere a amenzii în temeiul circumstanțelor atenuante datorită existenței unei „îndoieli justificate a întreprinderii cu privire la caracterul infracțional al comportamentului restrictiv”.
- 825 Faptul că această din urmă mențiune nu mai figurează în Orientări nu înseamnă că împrejurarea avută în vedere nu mai poate conduce la acordarea unei reduceri a amenzii în temeiul circumstanțelor atenuante.
- 826 În susținerea afirmațiilor sale, intervenienta se referă la scrisori ale clienților în legătură cu care s-a constatat (a se vedea punctul 341 de mai sus) că nu prezintă, pe de o parte, toate garanțiile de obiectivitate cerute și, pe de altă parte, o forță probantă suficientă pentru a concluziona că înțelegerea era cunoscută în mod public în toată anvergura sa (Hotărârea Raiffeisen Zentralbank Österreich și alții/Comisia, punctul 801 de mai sus, punctul 506, confirmată în recurs prin Hotărârea Erste Group Bank și alții/Comisia, punctul 91 de mai sus, punctul 241).
- 827 Chiar dacă se presupune că argumentația intervenientei conține invocarea unei încălcări a principiului protecției încrederii legitime, trebuie amintit că dreptul de a invoca un astfel de principiu aparține oricărui particular aflat într-o situație din care reiese că administrația l-a determinat să nutrească speranțe întemeiate [Hotărârea Curtii din 11 martie 1987, Van den Bergh en Jurgens și Van Dijk Food Products (Lopik)/Comisia, 265/85, Rec., p. 1155, punctul 44, și Hotărârea Curtii din 26 iunie 1990, Sofrimport/Comisia, C-152/88, Rec., p. I-153, punctul 26]. În plus, nimeni nu poate invoca o încălcare a acestui principiu în lipsa unor asigurări precise pe care i le-ar fi oferit administrația (a se vedea Hotărârea Curtii din 14 octombrie 2010, Nuova Agricast și Cofra/Comisia, C-67/09 P, Rep., p. I-9811, punctul 71, și Hotărârea Tribunalului din 18 ianuarie 2000, Mehibas Dordtselaan/Comisia, T-290/97, Rec., p. II-15, punctul 59 și jurisprudența citată).
- 828 În speță, este suficient să se constate că Weichert nu a furnizat niciun element concret și obiectiv de natură să facă dovada existenței unor asigurări precise provenind de la Comisie cu privire la caracterul licit al comunicărilor de stabilire anticipată a prețurilor cu Dole. Simplele afirmații imprecise și nesusținute privind dezvăluirea de informații de către Weichert Comisiei privind prețurile oficiale și livrările de banane sunt, în această privință, lipsite de forță probantă.
- 829 În sfârșit, considerațiile intervenientei privind caracterul pretins nediferențiable al diferitor tipuri de contacte coluzive, contrazise de cuprinsul punctului 429 din comunicarea privind obiecțiunile (a se vedea punctul 709 de mai sus), sunt lipsite de orice relevanță întrucât nu sunt de natură să justifice acordarea beneficiului unei circumstanțe atenuante pe baza vreunuia dintre cele trei temeuri menționate anterior.
- 830 Rezultă că nicio circumstanță atenuantă nu poate fi recunoscută în favoarea Weichert, în afară de cele admise de Comisie, dintre care în privința uneia Tribunalul a acordat o majorare.

6. Cu privire la cooperare

- 831 Reclamanta susține că Comisia a interpretat în mod eronat Comunicarea privind cooperarea și Orientările, lipsind astfel Weichert de avantajele care rezultă din cooperarea pe care a realizat-o. Comisia ar fi încălcat articolul 23 din Regulamentul nr. 1/2003 și așteptările legitime ale Weichert.

832 Reclamanta, susținută de intervenientă, precizează că este inexact să se afirme că intervenienta nu a cooperat efectiv dincolo de obligația legală care îi revenea, în măsura în care aceasta a răspuns unor solicitări de informații vizând obținerea de declarații autoincrimatoare. Reclamanta subliniază că Weichert nici nu a contestat în realitate faptele și că contribuția sa a depășit, așadar, „cadru obligăției întreprinderii de a coopera în mod activ”.

833 Reclamanta susține că Comisia a săvârșit o eroare atunci când a afirmat că pretinsa încălcare intra în domeniul de aplicare al Comunicării privind cooperarea și că, în consecință, nu putea ține seama de întinderea cooperării sale și de cea a Weichert ca circumstanță atenuantă, investigația demonstrând că schimburile în cauză nu corespundeau unei stabiliri a prețurilor. Comisia ar fi săvârșit de asemenea o eroare întrucât nu a examinat dacă cooperarea aducea o valoare adăugată semnificativă în sensul punctului 21 din Comunicarea privind cooperarea, ceea ce aceasta ar fi făcut într-o decizie precedentă pentru o întreprindere care nu a formulat nicio cerere în temeiul acestei comunicări.

834 În primul rând, trebuie amintiți termenii articolului 18 din Regulamentul nr. 1/2003, care are următorul cuprins:

„(1) Pentru a-și îndeplini îndatoririle atribuite prin prezentul regulament, Comisia poate, printr-o simplă cerere sau printr-o decizie, să solicite întreprinderilor sau asociațiilor de întreprinderi să-i furnizeze toate informațiile necesare.

(2) Atunci când trimite o simplă solicitare de informații unei întreprinderi sau unei asociații de întreprinderi, Comisia indică temeiul juridic și scopul acestei cereri, precizează informațiile solicitate și stabilește un termen în care trebuie furnizate informațiile, precum și sancțiunile prevăzute la articolul 23 pentru furnizarea de informații inexacte sau care induc în eroare.

(3) Atunci când Comisia solicită, printr-o decizie, întreprinderilor sau asociațiilor de întreprinderi să furnizeze informații, ea indică temeiul juridic și scopul cererii, precizează informațiile solicitate și stabilește termenul în care acestea trebuie furnizate. Comisia indică de asemenea sancțiunile prevăzute la articolul 23 și indică sau aplică sancțiunile prevăzute la articolul 24. Comisia indică de asemenea și dreptul de a ataca decizia la Curtea de Justiție.

(4) Obligația de a furniza informațiile solicitate în numele întreprinderii sau al asociației de întreprinderi în cauză revine proprietarilor întreprinderilor sau reprezentanților acestora și, în cazul persoanelor juridice, societăților sau asociațiilor care nu au personalitate juridică, persoanelor autorizate să le reprezinte în temeiul legii sau statutului. Avocații autorizați în mod corespunzător să acționeze pot furniza informațiile în numele clienților lor. Aceștia din urmă au în continuare întreaga responsabilitate în cazul în care informațiile furnizate sunt incomplete, incorecte sau induc în eroare.

[...]”

835 Solicitățile de informații erau reglementate anterior de articolul 11 din Regulamentul nr. 17, care prevedea deja o distincție între solicitarea de informații și decizia de solicitare de informații. Jurisprudența privind această dispoziție și care precizează competențele Comisiei de a formula astfel de solicitări este aplicabilă prin analogie pentru interpretarea articolului 18 din Regulamentul nr. 1/2003.

836 Prin urmare, trebuie să se considere că, deși, pentru a păstra efectul util al articolului 18 alineatele (2) și (3) din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia are dreptul să oblige întreprinderea să furnizeze toate informațiile necesare privind faptele de care aceasta poate avea cunoștință și să îi comunice, dacă este cazul, documentele aferente care sunt în posesia sa, chiar dacă acestea pot fi utilizate la stabilirea, în privința sa ori în privința unei alte întreprinderi, a existenței unui comportament anticoncurențial, totuși aceasta nu poate, printr-o decizie de solicitare de informații, să aducă atingere dreptului la apărare recunoscut întreprinderii (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea Curții din

18 octombrie 1989, Orkem/Comisia, 374/87, Rec., p. 3283, punctul 34, și Hotărârea Erste Group Bank și alții/Comisia, punctul 91 de mai sus, punctul 271). Astfel, Comisia nu poate impune unei întreprinderi obligația de a da răspunsuri prin care aceasta ar fi determinată să admită existența încălcării în privința căreia sarcina probei revine Comisiei (Hotărârea Orkem/Comisia, citată anterior, punctul 35).

- 837 Luând în considerare jurisprudența menționată mai sus, considerentul (23) al Regulamentului nr. 1/2003 precizează că, „atunci când se conformează unei decizii a Comisiei”, întreprinderile nu pot fi forțate să recunoască că au comis o încălcare, dar sunt obligate, în orice situație, să răspundă la întrebări factuale și să furnizeze documente, chiar dacă aceste informații pot fi folosite pentru a stabili împotriva lor sau a altei întreprinderi existența unei încălcări.
- 838 În speță, este cert că solicitările de informații adresate, printre alții, societății Weichert în cursul investigației au fost adresate în temeiul articolului 18 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 [considerentul (46) al deciziei atacate] și că nu este vorba, așadar, de decizii de solicitări de informații care sunt vizate la alineatul (3) al articolului menționat.
- 839 În aceste împrejurări, reclamanta și intervenienta nu pot invoca în mod util faptul că, având în vedere conținutul întrebărilor Comisiei și al răspunsurile furnizate de Weichert, aceasta din urmă a depășit obligația legală de cooperare, autoincriminându-se.
- 840 În schimb, trebuie să se analizeze în ce măsură colaborarea voluntară a Weichert este de natură să justifice reducerea amenzii în temeiul cuprinsului Comunicării privind cooperarea, pe care reclamanta o solicită.
- 841 În această privință, trebuie să se amintească faptul că Comisia dispune de o largă putere de apreciere în ceea ce privește metoda de calcul al amenzilor și că poate să țină cont de elemente multiple în această privință, între care figurează cooperarea întreprinderilor vizate în cursul investigației realizate de serviciile sale. În acest cadru, Comisia trebuie să efectueze aprecieri de fapt complexe, precum cele care privesc cooperarea respectivă a întreprinderilor menționate (Hotărârea SGL Carbon/Comisia, punctul 749 de mai sus, punctul 81, și Hotărârea Tribunalului din 28 aprilie 2010, Gütermann și Zwicky/Comisia, T-456/05 și T-457/05, Rep., p. II-1443, punctul 219).
- 842 Reducerea amenzilor în cazul cooperării întreprinderilor participante la încălcări ale dreptului concurenței al Uniunii se întemeiază pe ideea că o astfel de cooperare facilitează sarcina Comisiei de a constata existența unei încălcări și, după caz, de a pune capăt acestei încălcări (Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 54 de mai sus, punctul 399, și Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, Finnboard/Comisia, T-338/94, Rec., p. II-1617, punctul 363), comportamentul întreprinderii trebuind de asemenea să reflecte un veritabil spirit de cooperare (Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 54 de mai sus, punctele 395 și 396). Având în vedere rațiunea unei reduceri, Comisia nu poate face abstracție de utilitatea informației furnizate, care depinde în mod necesar de elementele de probă de care dispune deja (Hotărârea Gütermann și Zwicky/Comisia, punctul 841 de mai sus, punctul 221).
- 843 În Comunicarea privind cooperarea, Comisia a precizat condițiile în care întreprinderile care cooperează cu aceasta în cursul investigării unei înțelegeri pot fi scutite de amendă sau pot beneficia de o reducere a cuantumului acesteia.
- 844 În acest al doilea caz, întreprinderile în cauză trebuie să furnizeze Comisiei, în acest scop, elemente de probă cu privire la presupusa încălcare care prezintă o valoare adăugată semnificativă în raport cu elementele de probă aflate deja în posesia Comisiei și trebuie să înceteze participarea la presupusa activitate ilicită cel mai târziu la momentul la care furnizează aceste elemente de probă (punctul 21 din Comunicarea privind cooperarea).

- 845 Comisia a indicat, în memoriul în apărare, că informațiile furnizate de Weichert nu aduseseră o valoare adăugată semnificativă, întrucât dispunea deja de la început de informațiile privind comunicările de stabilire anticipată a prețurilor dintre Weichert și Dole, Chiquita indicând că Dole îi raporta evoluția preconizată a prețurilor pentru bananele marca Del Monte, care erau comercializate de Weichert.
- 846 Deși în declarația în cauză Chiquita a arătat, într-adevăr, că Dole se referise „uneori” în conversațiile lor la prețul Del Monte, aceasta a precizat că un astfel de preț nu era important pentru ea, întrucât, la acel moment, prețurile Dole și ale Del Monte erau întotdeauna identice în fiecare săptămână.
- 847 În afară de valoarea probantă intrinsecă relativ redusă a informației furnizate de Chiquita cu privire la existența unei practici coluzive între Dole și Weichert, precizarea făcută de Chiquita putea de asemenea să lase să se înțeleagă că Weichert se limitase să adopte un comportament imitativ în raport cu politica tarifară a Dole.
- 848 Trebuie să se constate că Comisia nu a invocat niciun alt element de natură să demonstreze că, atunci când a adresat solicitarea sa de informații către Weichert, avea cunoștință de caracterul anticoncurențial al contactelor bilaterale cu Dole, observându-se că, în mod semnificativ, Comisia a evoluat în poziția sa și afirmă, în memoriul în duplică, faptul că avea deja cunoștință de „eventuala” natură anticoncurențială a comunicărilor dintre Dole și Weichert la momentul trimiterii solicitărilor de informații.
- 849 Reclamanta subliniază în schimb, în mod întemeiat, că, la 6 iunie 2006, Comisia a solicitat informații, pentru prima dată, cu privire la contactele Weichert cu Dole și a întrebat Weichert „care erau subiectele discutate de obicei”, Weichert răspunzând că „vorbea uneori și cu Dole miercurea după-amiaza în legătură cu «prețurile oficiale»”. Comisia a adresat Weichert o a doua solicitare de informații la 15 decembrie 2006, cuprinzând întrebarea următoare: „Vă rugăm să ne explicați ce înțelegeți prin «vorbit cu Dole miercuri după-amiază în legătură cu prețurile oficiale»”. Weichert a răspuns după cum urmează: „Cu anumite ocazii, Dole suna Weichert miercurea pentru un schimb de opinii cu privire la condițiile generale de pe piață și în rare cazuri și cu privire la posibila evoluție a prețurilor oficiale înainte de comunicarea prețurilor oficiale”.
- 850 Este cert că Comisia s-a bazat pe răspunsul Weichert pentru a concluziona în sensul existenței unor comunicări bilaterale de stabilire anticipată a prețurilor între Weichert și Dole și a unei practici concertate având un obiect anticoncurențial [a se vedea considerentele (189), (191), (193), (196), (266) și (298) ale deciziei atacate].
- 851 Potrivit punctului 22 din Comunicarea privind cooperarea, noțiunea „valoare adăugată” se referă la măsura în care elementele de probă furnizate întăresc, prin natura lor sau prin nivelul de detaliere al acestora, capacitatea Comisiei de a demonstra faptele în discuție.
- 852 Informațiile furnizate de Weichert, care se referă în mod direct la faptele în discuție, au o importanță deosebită în contextul unui comportament ilicit constituit din schimburi de informații intervenite pe o bază bilaterală și orală; mai mult, întreprinderile în cauză nu au comunicat nici note și nici procese-verbale ale acestor comunicări. Cuprinsul, calendarul și frecvența comunicărilor dintre Dole și Weichert reies numai din declarațiile întreprinderilor.
- 853 O astfel de situație justifică acordarea, în temeiul cooperării întreprinderii Weichert în cursul procedurii administrative, a unei reduceri a amenzii, al cărei quantum revine Tribunalului, în exercitarea competenței sale de fond, să îl stabilească.
- 854 În această privință, trebuie amintit că revine Tribunalului obligația să verifice, în cadrul controlului legalității deciziei atacate, dacă puterea de apreciere a Comisiei a fost exercitată potrivit metodei prevăzute în Orientări și în Comunicarea privind cooperarea și, în măsura în care s-ar constata că s-a îndepărtat de la acestea, să verifice dacă această îndepărtare este justificată și motivată corespunzător

cerințelor legale. Cu toate acestea, marja de apreciere a Comisiei și limitările aduse acesteia nu aduc atingere exercitării de către instanța Uniunii a competenței sale de fond (Hotărârea Raiffeisen Zentralbank Österreich și alții/Comisia, punctul 801 de mai sus, punctele 226 și 227, confirmată în recurs prin Hotărârea Erste Group Bank și alții/Comisia, punctul 91 de mai sus).

- 855 Deși informațiile furnizate de Weichert au permis în mod incontestabil Comisiei să constate cu mai puțină dificultate existența unei încălcări, importanța cooperării întreprinderii Weichert trebuie totuși să fie relativizată având în vedere o poziție continuă de negare a oricărei încălcări în cursul procedurii administrative.
- 856 În aceste împrejurări, se impune să se acorde Weichert o reducere de 10 % a cuantumului amenzii pentru cooperarea sa în cursul procedurii administrative.
- 857 În al doilea rând, în ceea ce privește susținerea formulată în temeiul necontestării faptelor, trebuie să se observe că Comunicarea privind cooperarea nu prevede în mod expres, spre deosebire de versiunea anterioară datând din 1996, o reducere a amenzii în cazul simplei necontestări a faptelor. Această constatare nu exclude deloc ca o astfel de circumstanță să poată determina o reducere a amenzii în temeiul luării în considerare a cooperării Weichert.
- 858 După cum s-a arătat la punctul 854 de mai sus, marja de apreciere a Comisiei și limitările aduse acesteia nu aduc atingere exercitării de către instanța Uniunii a competenței sale de fond.
- 859 Trebuie subliniat că, pentru a beneficia de reducerea cuantumului amenzii ca urmare a necontestării faptelor, o întreprindere trebuie să informeze în mod explicit Comisia că nu intenționează să conteste realitatea faptelor, după ce a luat cunoștință de comunicarea privind obiecțiunile (Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2004, Mannesmannröhren-Werke/Comisia, T-44/00, Rec., p. II-2223, punctul 303, confirmată în recurs prin Hotărârea Curții din 25 ianuarie 2007, Salzgitte Mannesmann/Comisia, C-411/04 P, Rep., p. I-959, punctul 71), ceea ce nu este nici măcar susținut în legătură cu Weichert.
- 860 În speță, reclamanta se limitează să afirme că Weichert nici nu a contestat „în mod real” faptele, formulare care exprimă în sine imprecizia susținerii. Reclamanta nu prezintă nicio argumentație vizând să demonstreze în mod concret că necontestarea faptelor invocate a permis Comisiei să identifice și să sancționeze mai ușor încălcarea și că acest ajutor prezenta, așadar, o valoare adăugată semnificativă în raport cu elementele de probă aflate deja în posesia Comisiei.
- 861 Reclamanta se referă, în plus, la Decizia din 20 octombrie 2005 în cazul COMP/C.38.281/B.2 – Tutun brut – Italia, în care Comisia a acordat unei întreprinderi, în temeiul circumstanțelor atenuante, o reducere de 50 % a cuantumului amenzii pentru motivul cooperării sale efective în afara domeniului de aplicare al Comunicării privind cooperarea, soluție care, potrivit reclamantei, ar trebui să fie aplicată Weichert, care a furnizat Comisiei „elemente concludente pentru stabilirea obiecțiunilor”.
- 862 Trebuie amintit că Curtea a statuat în repetate rânduri că practica decizională anterioară a Comisiei nu constituie cadrul juridic pentru amenziile în materie de concurență și că deciziile privind alte cauze au un caracter indicativ în ceea ce privește existența discriminărilor (Hotărârea JCB Service/Comisia, punctul 91 de mai sus, punctul 205). Comisia dispune, în domeniul stabilirii cuantumului amenzilor, de o largă putere de apreciere și nu este ținută de aprecierile pe care le-a efectuat anterior. Rezultă că reclamanta nu poate invoca politica decizională a Comisiei în fața instanței Uniunii (Hotărârea Curții din 19 martie 2009, Archer Daniels Midland/Comisia, C-510/06 P, Rep., p. I-1843, punctul 82, și Hotărârea Erste Group Bank și alții/Comisia, punctul 91 de mai sus, punctul 123).
- 863 Această concluzie se impune de asemenea având în vedere solicitarea unei reduceri a amenzii întemeiate pe acordarea de către Comisie, în alte decizii, a unei reduceri în temeiul unor „circumstanțe excepționale”. Simplul fapt că, în practica sa decizională anterioară, Comisia a acordat

un anumit procent de reducere pentru un comportament determinat nu implică faptul că este obligată să acorde aceeași reducere proporțională la aprecierea unui comportament similar în cadrul unei proceduri administrative ulterioare. În domeniul stabilirii cuantumului amenzilor, Comisia dispune de o putere de apreciere care îi permite să majoreze în orice moment nivelul general al amenzilor, în limitele indicate în Regulamentul nr. 1/2003, dacă acest lucru este necesar pentru a asigura punerea în aplicare a politicii de concurență a Uniunii (Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 54 de mai sus, punctele 190 și 191).

864 Trebuie să se arate de asemenea că încălcarea constatată în prezenta decizie atacată intră într-adevăr în domeniul de aplicare al Comunicării privind cooperarea, care vizează înțelegerile secrete constând în stabilirea prețurilor, a cotelor de producție sau de vânzare și în împărțirea piețelor, inclusiv prin trucarea cererilor de ofertă, sau în restrângerea importurilor ori a exporturilor. Prin urmare, reclamanta nu poate reproșa în mod valabil Comisiei faptul că nu a luat în considerare gradul de cooperare a Weichert drept circumstanță atenuantă, în afara cadrului juridic al Comunicării privind cooperarea (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, HFB și alții/Comisia, T-9/99, Rec., p. II-1487, punctele 609 și 610, confirmată în recurs, în special cu privire la acest punct, prin Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 54 de mai sus, punctele 380-382, și Hotărârea din 15 martie 2006, BASF/Comisia, T-15/02, Rec., p. II-497, punctul 586).

865 În sfârșit, reclamanta afirmă că prezenta cauză demonstrează că întreprinderile care se apără în mod legitim susținând că practicile constatate de Comisie nu încalcă articolul 81 CE se află într-o poziție mai puțin favorabilă decât cea a întreprinderilor implicate în practici care constituie în mod vădit încălcări grave, primele neputând să beneficieze de o reducere nici în temeiul acestei Comunicări privind cooperarea, întrucât susțin caracterul legal al comportamentului lor, nici în temeiul Orientărilor, întrucât se pare că, în opinia Comisiei, comportamentul lor intră în domeniul de aplicare al comunicării menționate anterior.

866 Aceste considerații generale și puțin explicate nu sunt de natură să evidențieze încălcarea vreunei dispoziții și a articolului 23 din Regulamentul nr. 1/2003 în special și nici a unui principiu de drept care să justifice o nelegalitate a deciziei atacate și o reducere a cuantumului amenzi. Astfel cum subliniază Comisia, singura comparație relevantă în cadrul unei proceduri în temeiul articolului 81 CE este cea dintre entitățile care cooperează în mod voluntar și întreprinderile care se abțin de la orice cooperare, cele din urmă neputând pretinde că sunt dezavantajate în raport cu primele.

7. Cu privire la încălcările principiului egalității de tratament

867 Intervenienta susține că Comisia a acordat imunitate Chiquita pentru un comportament care nu îndeplinea condițiile din Comunicarea privind clemența, întrucât comportamentul în cauză nu era secret. Intervenienta arată că, potrivit jurisprudenței, principiul egalității de tratament impune ca, atunci când inechitatea nu poate fi remediată prin majorarea nivelului în mod injust scăzut al unei amenzi aplicate unei părți, singurul remediu este acela de a reduce cuantumul amenzilor aplicate celeilalte părți pentru a ajunge la același nivel. Comisia ar fi încălcat principiul egalității de tratament prin închiderea investigației în privința Fyffes fără a aplica o amendă, spre deosebire de tratamentul rezervat Del Monte și Weichert pentru același comportament.

868 Această argumentație trebuie să fie respinsă ca fiind neîntemeiată.

869 Pe de o parte, o astfel de argumentație se bazează pe o premisă nedemonstrată privind lipsa caracterului secret al înțelegerii. În plus, chiar dacă se presupune că Comisia a acordat Chiquita în mod necorespunzător imunitate la amendă printr-o aplicare incorectă a Comunicării privind cooperarea, trebuie amintit că respectarea principiului egalității de tratament trebuie conciliată cu respectarea principiului legalității, potrivit căruia nimeni nu poate invoca, în beneficiul său, o nelegalitate săvârșită în favoarea altuia (Hotărârea Curtii din 4 iulie 1985, Williams/Curtea de Conturi,

134/84, Rec., p. 2225, punctul 14, Hotărârea SCA Holding/Comisia, punctul 63 de mai sus, punctul 160, confirmată în recurs prin Hotărârea Curții din 16 noiembrie 2000, SCA Holding/Comisia, C-297/98 P, Rec., p. I-10101, și Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, LR AF 1998/Comisia, T-23/99, Rec., p. II-1705, punctul 367).

- 870 Pe de altă parte, trebuie amintit că, din moment ce o întreprindere a încălcat, prin comportamentul său, articolul 81 CE, aceasta nu poate să se sustragă oricărei sancțiuni pentru motivul că unul sau doi alți operatori economici nu au primit o amendă, chiar dacă Tribunalul nu este sesizat cu situația respectivilor operatori (Hotărârea Ahlström Osakeyhtiö și alții/Comisia, punctul 297 de mai sus, punctul 197, și Hotărârea Tribunalului din 11 decembrie 1996, Van Megen Sports/Comisia, T-49/95, Rec., p. II-1799, punctul 56), ceea ce reprezintă situația Fyffes, care nu este destinată deciziei atacate și nu trebuie, prin urmare, să fie sancționată.

Cu privire la cererea Comisiei de majorare a cuantumului amenzii

- 871 În cadrul argumentației sale în răspuns la cea a reclamantei privind luarea în considerare a cooperării Weichert, Comisia solicită Tribunalului majorarea cuantumului amenzii prin reevaluarea reducerii acordate în temeiul circumstanțelor atenuante întemeiate pe cadrul de reglementare specific al sectorului bananelor la momentul faptelor și pe faptul că contactele coluzive vizau prețurile de referință [considerentul (467) al deciziei atacate]. Această cerere ar fi justificată de declarații ale reclamantei, în cadrul procedurii administrative, privind fragmentarea posibilă a ofertei pe piața relevantă și o mai mare importanță a prețurilor de referință decât cea reținută în decizia atacată.
- 872 Trebuie amintit că, în cadrul competenței sale de fond, instanța Uniunii este autorizată, dincolo de simplul control al legalității sancțiunii, să substituie aprecierea Comisiei cu propria apreciere și, în consecință, să anuleze, să reducă sau să majoreze amenda sau penalitatea cu titlu cominatoriu aplicată (Hotărârea Curții din 8 februarie 2007, Groupe Danone/Comisia, C-3/06 P, Rep., p. I-1331, punctul 61).
- 873 În speță, cererea de majorare a amenzii prezentată de Comisie nu poate fi primită, argumentația imprecisă dezvoltată în susținerea acesteia nefiind de natură să modifice aprecierea gravității încălcării.
- 874 Trebuie subliniat că Comisia a constatat că, drept urmare a regimului contingentelor, cantitatea totală de banane importate în ansamblul Comunității în cursul unui trimestru dat în perioada în cauză era determinată *a priori*, sub rezerva unei anumite flexibilități limitate între trimestre, deoarece elemente importante îi determinau pe deținătorii de licențe să garanteze că acestea aveau să fie utilizate în cursul trimestrului în cauză [considerentul (134) al deciziei atacate]. Comisia și-a completat și și-a precizat totuși poziția, subliniind, în mod întemeiat, marja de apreciere a importatorilor cu privire la volumul disponibil pe piață în cursul unei anumite săptămâni și existența unei flexibilități datorate pieței secundare a licențelor [considerentele (131) și (132) ale deciziei atacate].
- 875 Declarațiile Del Monte din cursul procedurii administrative privind achiziționarea de licențe de la alte întreprinderi pe piața respectivă au fost luate în considerare de Comisie în vederea concluziilor sale privind contextul juridico-economic al schimburilor incriminate și nu se impune reducerea, numai în acest temei, a reducerii acordate în considerentul (467) al deciziei atacate.
- 876 Aceeași este situația pentru declarațiile formulate de reclamantă în cadrul procedurii administrative cu privire la rolul prețurilor de referință de care Comisia a ținut seama în vederea concluziilor sale privind relevanța prețurilor respective în sectorul bananelor și importanța în creștere a „prețului Aldi” începând din al doilea semestru al anului 2002.

- 877 Chiar dacă se presupune că declarațiile reclamantei ar putea evidenția o legătură strânsă între prețurile de referință și „prețul Aldi”, această constatare nu face decât să o întărească pe cea privind importanța prețurilor de referință pe piața relevantă, fără ca aceasta să modifice gradul de gravitate a încălcării.
- 878 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că trebuie să fie admisă cererea de reducere a cuantumului amenzii formulată de reclamantă, acțiunea fiind respinsă în rest.
- 879 În cadrul exercitării competenței sale de fond, conferite de articolul 31 din Regulamentul nr. 1/2003, revine Tribunalului sarcina de a stabili cuantumul amenzii datorate în temeiul articolului 2 litera (c) din decizia atacată.
- 880 În aceste împrejurări, trebuie să se aplice cuantumului de bază al amenzii, care se ridică la 49 000 000 de euro pentru Weichert, două reduceri, una de 60 %, în temeiul luării în considerare a regimului de reglementare specific al sectorului bananelor și a unei coordonări privind prețurile de referință, alta de 20 %, în temeiul faptului că Weichert a participat numai la o singură parte a înțelegerii globale, ceea ce determină un quantum de bază al amenzii de 9 800 000 de euro, căruia trebuie să i se aplice o reducere de 10 %, în temeiul cooperării Weichert în cursul procedurii administrative, ceea ce conduce la un quantum final al amenzii de 8 820 000 de euro.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 881 Potrivit articolului 87 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau la mai multe capete de cerere, Tribunalul poate să repartizeze cheltuielile de judecată sau poate decide ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli.
- 882 Conform articolului 87 alineatul (4) al treilea paragraf din Regulamentul de procedură, Tribunalul poate dispune ca un intervenient, altul decât cei menționați în paragraful al doilea al aceleiași dispoziții, să suporte propriile cheltuieli de judecată.
- 883 Întrucât acțiunea a fost admisă numai în parte, în urma unei aprecieri juste a împrejurărilor cauzei, se va decide suportarea de către reclamantă a propriilor cheltuieli de judecată, precum și a trei sferturi din cheltuielile de judecată efectuate de Comisie. Comisia suportă un sfert din propriile cheltuieli de judecată. Intervenienta, în privința căreia Comisia nu a formulat o cerere de obligare la plata cheltuielilor de judecată aferente intervenției, suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a opta)

declară și hotărăște:

- 1) **Stabilește cuantumul amenzii aplicate în temeiul articolului 2 litera (c) din Decizia C(2008) 5955 a Comisiei din 15 octombrie 2008 privind o procedură în temeiul articolului 81 [CE] (cazul COMP/39188 – Banane) la 8,82 milioane de euro.**
- 2) **Respinge acțiunea cu privire la restul motivelor.**
- 3) **Fresh Del Monte Produce, Inc. suportă propriile cheltuieli de judecată, precum și trei pătrimi din cheltuielile de judecată efectuate de Comisia Europeană. Comisia suportă o pătrime din propriile cheltuieli de judecată.**
- 4) **Internationale Fruchthimport Gesellschaft Weichert GmbH & Co. KG suportă propriile cheltuieli de judecată.**

Truchot

Martins Ribeiro

Kanninen

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 14 martie 2013.

Semnături

Cuprins

Situația de fapt	2
Decizia atacată	3
Procedura și concluziile părților	7
Cu privire la concluziile prin care se solicită anularea deciziei atacate	8
1. Cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea articolelor 81 CE și 253 CE.....	8
Cu privire la imputarea încălcării în sarcina Del Monte	8
Considerații introductive	8
Cu privire la încălcarea obligației de motivare	9
Cu privire la criteriul de imputabilitate aplicat în decizia atacată	12
Cu privire la existența unei unități economice alcătuite din Del Monte și din Weichert	14
– Cu privire la acordul de asociere	14
– Cu privire la legăturile de capital dintre Del Monte și Weichert	18
– Cu privire la acordul de distribuție	19
– Cu privire la informațiile primite de Del Monte.....	22
– Cu privire la discuțiile referitoare la politica tarifară și la aprovizionarea Weichert	23
– Cu privire la elementele de probă alternative furnizate de reclamantă	32
– Cu privire la admisibilitatea anexei C 1 la replică	37
Cu privire la caracterul eronat al dispozitivului deciziei atacate	38
Cu privire la existența unei practici concertate având un obiect anticoncurențial	40
Cu privire la noțiunea de practică concertată având un obiect anticoncurențial	40
Cu privire la cuprinsul comunicărilor incriminate	43
Cu privire la participanții la schimburi și la notorietatea acestor schimburi	46
Cu privire la calendarul și la frecvența comunicărilor	48
Cu privire la contextul juridic și economic	52
– Cu privire la cadrul de reglementare și la oferta de pe piață	52
– Cu privire la natura specifică a produsului în cauză	57

– Cu privire la structura pieței	58
– Cu privire la rolul specific al Weichert	59
Cu privire la relevanța prețurilor de referință	60
Cu privire la legătura de cauzalitate dintre concertare și comportamentul Weichert pe piață	75
Cu privire la încălcarea unică	78
Cu privire la comportamentele incriminate	78
Cu privire la elementul subiectiv	84
2. Cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare	86
Cu privire la necomunicarea unor elemente de probă	86
Cu privire la decădere	86
Cu privire la necomunicarea unor elemente de probă incriminatoare	87
Cu privire la necomunicarea unor elemente dezincriminatoare	90
Cu privire la pretinsa discrepanță dintre comunicarea privind obiecțiunile și decizia atacată	93
Cu privire la argumentația intervenientei	94
Cu privire la concluziile prin care se solicită reducerea cuantumului amenzii	95
1. Observații introductive	96
2. Decizia atacată	97
3. Cu privire la gravitate	99
4. Cu privire la cuantumul suplimentar	102
5. Cu privire la circumstanțele atenuante	104
6. Cu privire la cooperare	107
7. Cu privire la încălcările principiului egalității de tratament	112
Cu privire la cererea Comisiei de majorare a cuantumului amenzii	113
Cu privire la cheltuielile de judecată	114